

Økonomiplan 2026-2029 Kommunestyrets vedtak

Kommunestyrets vedtak

KS- 155/25 Vedtak:

1. Moss kommunes økonomiplan 2026-2029 vedtas med følgende endringer:

ENDRINGSFORSLAG TALLBUDSJETT 2026 - 2029						
MERUTGIFTER/MINDREINNTEKTER						
Note	Område	Beskrivelse	År 2026	År 2027	År 2028	År 2029
1	HM	Videreutvikle Inn på tunet	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000
2	PMT	Innføring av Byarkitekt	750 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
3	Alle	Styrket innbyggerinvolvering	500 000	500 000	500 000	500 000
4	KOA	Åpen Barnehage	2 000 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
5	PMT	Bekkerestauring	300 000	300 000	300 000	300 000
6	KOA	Redusert nedtrekk i skolen	4 500 000	4 500 000	3 000 000	0
7	PMT	Sykkelvei fra stasjonen til Verket	450 000	450 000		0
8	PMT	Replante Refsnesalleen		400 000	400 000	0
9	KOA	Styrket tilskuddspott til frivillighet	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
10	KOA	Prioriteringer i KOA	1 330 000	1 300 000	300 000	150 000
11	HM	Hjemmebesøk, fysioterapi	450 000	600 000	600 000	600 000
12	Alle	Elektronisk folkeavstemming	1 500 000			
SUM			13 780 000	15 650 000	12 700 000	9 150 000
MERINNTEKTER/MINDREUTGIFTER						
Note	Område	Beskrivelse	År 2026	År 2027	År 2028	År 2029
13	Alle	Effektivisering og omstilling	-6 000 000	-9 000 000	-12 000 000	-12 000 000
14	KOA	Redusere Friskuspotten/samarbeid med Idrettsrådet	-250 000	-250 000	-250 000	0
SUM			-6 250 000	-9 250 000	-12 250 000	-12 000 000
SUM TOTAL			7 530 000	6 400 000	450 000	-2 850 000

Noter:

Note 1 om Inn på tunet:

Satsningsområdene i kommunens demensplan er aktivitet og fellesskap. Inn på Tunet er fremhevet som et tiltak som skal etableres, samt at det skal fortløpende vurderes å anskaffe lignende tilbud i tillegg. I dag gis tilbudet kun til personer under 65 år. Det innebærer at personer over 65 år med demens ikke blir vurdert for tilbudet på grunn av aldersgrensen som er satt.

Faglige vurderinger tilsier at tilbud om Inn på Tunet for demente skal gis til personer med behov for et slikt aktivitetstilbud.

Alder bør ikke være en årsak til eksklusjon.

Note 2 om Byarkitekt:

Moss står foran stor vekst og trenger bedre styring av kvalitet og prosesser i plan- og byggesaker. Erfaringer fra Bergen viser at en rådgivende byarkitektfunksjon gir tidlige avklaringer, bedre kvalitet og mer forutsigbarhet. For Moss er dette et nødvendig grep for å sikre effektiv saksbehandling og høyere arkitektonisk kvalitet i utviklingen av byen. Se vedlegg 1 for hele beskrivelsen.

Note 3 om innbyggerinvolvering:

Moss kommunes Medvirkningsplan ble vedtatt 11. februar 2025. Planen har strategier og tiltak som skal sikre planlegging av medvirkning. Medvirkning handler blant annet om å benytte etablerte møteplasser eller skape nye for samskaping mellom folkevalgte og innbyggere. Det er ønskelig at innbyggerne involveres og får eierskap i avgjørelser som er viktig for dem. Det kan gjelde forhold som utvikling av en visjon for byen, utvikling av en ny bydel, utvikling av ny skolestruktur, mv. Dette for å gi innbyggerne reelle påvirkningsmuligheter, og for å skape forståelse for kommunens utfordringer og beslutninger.

I Medvirkningsplanen vises det til andre kommuners erfaringer med Nærmiljøutvalg, som kan være et tiltak for å bygge bro mellom folk og folkevalgte. Da planen var til behandling i Formannskapet vedtok vi at det var ønskelig å prøve ut en tilsvarende modell tilpasset våre behov i tre bydeler.

Note 4 om åpen barnehage:

Åpen barnehage videreføres tre dager per uke for å sikre et nødvendig og godt dokumentert lavterskeltilbud til småbarnsfamilier. Moss kommune har tydelige mål om tidlig innsats, inkludering og fellesskap, og videreføring av tilbudet er i tråd med disse prioriteringene. Tiltaket innebærer begrensede kostnader og vurderes å ha høy samfunnsnytte.

Note 5 om bekkerestaurering:

Kommunen skal ta et initiativ overfor Moss og omegn JFF for å bidra til det omfattende arbeidet foreningen gjør angående bekkerestaurering, og i samarbeid anbefale hvilke bekker som skal prioriteres. NLM involveres i denne prioriteringen.

Note 6 om Nedtrekk i skole:

Avdeling Vansjø er en viktig alternativ arena for elever med utfordringer med ufrivillig skolefravær, elevrollen og adferd, og opprettholdes på dagens nivå.

Lærerens rolle i klasserommet er utfordret av støy, manglende respekt og uønsket adferd. Kommunedirektørens forslag til nedtrekk reduseres med 4 millioner, med mål om å dempe negative konsekvenser. Grunnbemanningen bør vurderes, og ressursene skal styres dit utfordringene er størst.

Note 7 om Sykkelvei fra Stasjonen til Verket:

Det legges fram en egen sak til BSN som beskriver hvordan man gjennom sentrum fra jernbanestasjonen til Verket, ved skilting og merking kan synliggjøre og tilrettelegge midlertidige løsninger i tråd med sykkelplanen.

Note 8 om å replante Refsnesalleen:

Refsnesalleen replantes i samhandling med oppgradering av vann- og avløpssystemet i området. Det lages en plan for replanting i 2026 som forelegges NLM.

Note 9 om styrket tilskuddspott til frivillighet:

Tilskuddsordningen styrkes med 2 millioner kroner. Idretten og frivilligheten gjør en imponerende innsats i kommunen vår, og det vises igjennom de mange gode søknadene som har kommet. Den økte rammen fordeles i egen sak om tilskudd, som behandles i Kommunestyrets møte 16. desember.

Note 10 om prioriteringer i KOA:

Det prioriteres økninger innenfor KOA som gjelder delvis innvilgelse av Moss skiklubb søknad om rehabilitering av Skihytta, økt tilskudd til prosjektarbeid i Idrettsrådet, videreføring av kulturpris og kulturstipend, videreføring av Hedersfesten i regi av Idrettsrådet og Musikkrådet, samt dekning av Moss roklubb sine rentekostnader mens de venter på momskompensasjon. Økningene ser slik ut:

Økning	2026	2027	2028	2029
Skihytta innvilget søknad	1 000 000	1 000 000		
Økt tilskudd Idrettsrådet	150 000	150 000	150 000	
Rentekostnad Moss Roklub	30 000			
Kulturpris og Kulturstipend	75 000	75 000	75 000	75 000
Hedersfesten	75 000	75 000	75 000	75 000
Sum	1 330 000	1 300 000	300 000	150 000

Note 11 om hjemmebesøk i fysioterapi:

Det opprettes en 100% avtalehjemmel rettet mot rehabilitering og habilitering for pasienter med kroniske og langvarige lidelser. Fokus skal være på bruk av gruppe- og bassengtrening og behandling i hjemmet. Hjemmelen skal knyttes mot klinikk i søndre del av kommunen for å styrke tilbudet der.

Note 12 om elektronisk folkeavstemning:

Følgende prinsipper og føringer skal legges til grunn for gjennomføring av folkeavstemningen om bompenger/bypakke:

- Folkeavstemningen skal gjennomføres i september 2026.
- Folkeavstemningen skal i hovedsak gjennomføres digitalt, men det skal også legges til rette for fysisk forhåndsstemming, stemmegivning på institusjoner og hjemmebesøk, samt for muligheten til å stemme i fysiske lokaler (for eksempel Kommunetorget) på valgdagen.
- Kostnader, takster og bomplasseringer skal fremgå tydelig i beslutningsgrunnlaget for folkeavstemningen.
- Stemmeseddelen skal utformes slik at velgerne kan gi et klart ja eller nei-svar på om bompenger skal innføres

Note 13 om effektivisering og omstilling:

Arbeidet med omstilling og omorganisering styrkes, med hovedfokus på administrasjon og ledelse. Tiltakene skal ta ut effektiviseringspotensialet som fremgår av Administrasjonsanalysen 2024, herunder behovet for sterkere sentralisering av administrativ støtte, reduksjon i omfanget av administrativ nærstøtte samt en mer effektiv tjenestestruktur og organisering av driftsoppgaver. Reduksjon i innkjøp av konsulenttjenester må vurderes. Omstillingen skal i hovedsak gjennomføres gjennom naturlig avgang og omplassering, med bruk av øvrige virkemidler der det er nødvendig. Tjenestetilbudet skal skjermes. Nedtrekket fordeles forholdsmessig likt på kommunalområdene, men Kommunedirektøren gis fullmakt til å omfordele tiltak på en hensiktsmessig måte.

Note 14 om å redusere Friskuspotten, og om samarbeid med Idrettsrådet:

I dag har både Idrettsrådet og Moss kommune overlappende ordninger som gir barn og unge i Moss muligheten til å delta i idretten, uavhengig av foreldrenes lommebok. Kostnadene til Friskus-kortet reduseres derfor, ettersom Kommunen ikke har klart å bruke alle midlene som er avsatt. En samordning bør gi synergier for integrering og inkludering, og må ses i sammenheng med budsjettpost med note 11, hvor Idrettsrådets rammer økes.

Verbalforslag:**Verbalforslag 1 om bosetting av flyktninger:**

I henhold til vedtak i sak om anmodning om bosetting av flyktninger, der det slås fast at det skal bosettes inntil 32 flyktninger i 2026, skal Moss kommune i arbeidet med fremtidig integrering- og flyktningpolitikk, søke samarbeid med Sarpsborg og Fredrikstad kommuner for å bidra til bedre statlige finansieringsordninger og ordninger som begrenser sekundærbosetting og skjev belastning mellom kommuner. Dette markerer et behov for at staten gjennomgår finansieringsmodellen for bosetting og integrering, da dagens tilskuddsmodell ikke fullt ut kompenserer for kommunenes kortsiktige kostnader, samtidig som kommunene bærer hele byrden knyttet til sosialhjelp etter at integreringstilskuddet faller bort. Det skal i arbeidet med kommunens fremtidige integreringsarbeid kartlegges hvor stor andel av kommunens sosialhjelpskostnader som går til innbyggere med flyktningbakgrunn, på lignende måte som Sarpsborg har utredet.

Verbalforslag 2 om politisk utvalgsstruktur:

Det startes en gjennomgang av hovedutvalgene plan, bygg og teknisk, byutvikling, samferdsel og næring og natur, landbruk og miljø. Gjennomgangen skal se på saksfordeling og utvalgsstruktur, med mål om effektiv organisering. Dette må også se opp mot hvordan den politiske utvalgsstrukturen bør organiseres i neste periode.

Verbalforslag 3 om skolebytte:

Det skal legges fram en sak til politisk behandling i kultur, oppvekst og aktivitet (KOA) i første kvartal 2026 som belyser mulighetsrommet til å innvilge skolebytte som hovedregel dersom mottaksskolen har kapasitet.

Det skal legges frem en sak til politisk behandling i kultur, oppvekst og aktivitet (KOA) første kvartal 2026 som belyser mulighetene til å kunne gjennomføre anonym retting av avsluttende prøver i Mosseskolen.

Verbalforslag 4 om utvikling av Melløs Idrettspark:

Moss kommune skal se på muligheten for å utvikle arealet rundt Melløs til en idrettspark som samler flere idretter til et kraftsentrum for idrett. Melløs Idrettspark skal utvikles i samarbeid med Moss Idrettsråd, idrettslag med potensielt tilhold i idrettsparken og eiendomsutviklere. Skolestruktur/barnehage skal vurderes knyttet til bygningsmassen.

Verbalforslag 5 om innbyggerinvolvering og skolestruktur:

Moss kommune skal aktivt involvere innbyggere i arbeidet videre med fremtidig skolestruktur.

Verbalforslag 6 om kultur og idrett i SFO:

Det skal fremmes en sak til hovedutvalg for kultur, oppvekst og aktivitet (KOA) som viser hvordan kultur og idrett kan få en større plass i SFO i samarbeid med kulturskolen, lag og foreninger.

Verbalforslag 7 om låven på Alby:

Det bes om at det legges frem en sak om låven på Alby, som følger opp tidligere sak der kommunestyret ønsket en bedre utredning av økonomien i prosjektet. Midlene avsatt til låven på Alby brukes i minst mulig grad, slik at de eventuelt kan gå inn i prosjektet.

Verbalforslag 8 om Solliskogen diskgolfbane:

Solliskogen diskgolfbane er et sentralt og lavterskel aktivitetstilbud i Moss, som bidrar til folkehelse, inkludering og breddeidrett for alle aldersgrupper. Kommunedirektøren bes legge aktivt til rette for at banen kan utvides og forbedres i samarbeid med Moss Diskgolfklubb, slik at flere innbyggere får tilgang til et tilgjengelig, sosialt og helsefremmende nærmiljøanlegg.

Verbalforslag 9 om geografisk fordeling av fysioterapijemler:

Moss kommune skal ved fordeling av ledige fysioterapijemler, og ved eventuell opprettelse av nye hjemler, legge vekt på god geografisk spredning slik at innbyggerne i hele kommunen har tilgang til tjenester med hjemmel. Det betyr blant annet at områdesentrene Halmstad og Kambo skal vurderes der det er behov for å styrke tilbudet. Kommunedirektøren bes hensynta dette i den videre planleggingen av fysioterapitjenesten.

Verbalforslag 10 om utplassering av lysstolper:

Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for en samordnet og effektiv prosess for gjennomføringen av vedtaket om utplassering av lysstolper ved gangfelt i samarbeid med Rebik AS. Krav til gravemelding og øvrige nødvendige søknader skal behandles på en måte som gir rimelige kostnader og god framdrift, herunder ved å vurdere felles eller samlede søknader der dette er mulig innenfor regelverket. Målet er å legge til rette for en helhetlig og tidsmessig koordinert utrulling i tråd med kommunestyrets intensjon om å styrke trafikksikkerheten.

Verbalforslag 11 om grønne valg:

Det legges fram en sak om muligheter for å belønne næringslivet for å ta grønne valg, men hvor man samtidig belyser mulighetene for å stille strengere klima- og miljøkrav i alle offentlige anskaffelser.

Verbalforslag 12 om skilting:

Moss kommune tar et initiativ overfor idretts- og frivillige organisasjoner som DNT Vansjø, historielag, orienteringsklubb m.v. med mål om å skilte og vedlikeholde kulturminner og kulturstier i hele kommunen. Det fremmes en sak til natur, landbruk og miljø (NLM) om dette. Det er også ønskelig å belyse mulighet for å inkludere gode turveier/-stier, gjerne rettet mot barna i samarbeid med skoler.

Verbalforslag 13 om «Velkommen til bords»:

Tilbudene til «Velkommen til bords» på Ekholt og Grindvold er veldig populære. Det er eldre innbyggere med liten eller ingen hjelpetiltak fra kommunen, men som har nytte av å komme sammen med andre og få et næringsrikt måltid. Kommunen skal bistå til at «Velkommen til bords» tilbudet kan tilgjengeliggjøres i alle bydeler i kommunen. Bistanden kan bestå av utlån av lokaler, og veilede frivillige og ideelle organisasjoner i hvordan drifte et slikt tilbud. Forutsetningen er at måltidene skal serveres til kostpris.

Verbalforslag 14 om utvidet skjenke- og åpningstid under VM:

Administrasjonen skal kartlegge hvordan vi midlertidig kan utvide skjenke- og åpningstidene i perioden når fotball-VM spilles, for å undersøke hvordan man kan imøtekomme næringslivets ønske.

Vedlegg 1:**Kommunestyret ber kommunedirektøren legge frem en sak om etablering av funksjonen Byarkitekt i Moss kommune i løpet av første kvartal 2026.**

Formålet er å etablere en strategisk og rådgivende funksjon som styrker kvalitet, effektivitet og forutsigbarhet i kommunens plan- og byggesaksarbeid og VA, og som blir et sentralt verktøy for å styre Moss sin videre utvikling i lys av kommunens betydelige vekstpotensial.

Kommunedirektøren skal utrede hvordan funksjonen kan organiseres på en slank, effektiv og resultatorientert måte, med tydelig mandat, klare arbeidsformer og målbare effekter. Funksjonen skal kunne integreres i kommunens strategiske arbeid med kommuneplanens samfunns- og arealdel, arealstrategi, større utviklingsområder og øvrige langsiktige byutviklingsprosesser.

Begrunnelse for vedtak om etablering av funksjonen Byarkitekt i Moss

Moss står foran betydelig befolkningsvekst og store utviklingsmuligheter. Dette krever en profesjonell, effektiv og strategisk håndtering av by- og tettstedsutviklingen. Dagens praksis, fører ofte til detaljstyring, omkamper, uklarheter og unødvendig ressursbruk. Dette svekker både kvalitet og forutsigbarhet i plan- og byggesaksarbeidet.

En slik funksjon gir også økt forutsigbarhet for utbyggere, og bedre samordning internt i kommunen.

For Moss vil etableringen av funksjonen Byarkitekt:

- styrke kommunens evne til å håndtere vekst strategisk og helhetlig,
- redusere detaljstyring og omkamper i plan- og byggesaker,
- øke effektiviteten og kvaliteten i prosessene,
- og bidra til en mer attraktiv og velfungerende kommune på lang sikt.
- gi mer effektive prosesser med færre omkamper og mindre detaljstyring
- bety økt kvalitet og forutsigbarhet for utbyggere, innbyggere og øvrige aktører
- være en faglig brobygger som skaper sammenheng mellom prosjekter, fagmiljøer og eksterne aktører

En byarkitektfunksjon er derfor et målrettet og nødvendig grep for å sikre kvalitet, effektivitet og bærekraft i Moss sin videre utvikling.

2. Moss kommunale eiendomsselskap KF`s økonomiplan 2026-2029 som følger vedlagt vedtas.

3. Moss Havn KF økonomiplan for 2026-2029 som følger vedlagt vedtas.

4. Moss kommunes driftsbudsjett for 2026 med de inntekter, utgifter og netto driftsrammer per kommunalområde som fremkommer i bevilgningsoversikter drift etter § 5-4 andre ledd vedtas.

5. Moss kommunes investeringsbudsjett for 2026 - 2029, slik det fremkommer i bevilgningsoversikt investeringer etter § 5-5 andre ledd vedtas.

6. Moss kommune tar opp inntil 515 354 180 kroner i lån til finansiering av investeringer, jf. kommuneloven § 14-15 første ledd. Ubrukte lånemidler benyttes til finansiering der lån er opptatt tidligere

Behov for bruk av lån fordelt per selskap:

Moss kommune (bykassa)	161 774 680 kroner
Moss kommunale eiendomsselskap KF	289 579 500 kroner
Moss Havn KF	64 000 000 kroner

7. Det godkjennes låneopptak av startlån i Husbanken med inntil 210 000 000 kroner.

8. Kommunedirektør gis fullmakt ved behov til å oppta likviditetslån med opptil 70 000 000 kroner gjennom trekkrettighet i henhold til hovedbankavtale.

9. Moss kommune garanterer med selvskyldnergaranti for lån på 26 630 000 kroner som Kirkelig fellesråd tar opp til investeringer til kirkebygg og kirkegård.

Garantien gjelder for lånets hovedstol maksimalt 29 293 000 kroner med tillegg av 10 prosent av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger.

Kommunens maksimale garantiansvar kan ikke overstige kroner. Garantiansvaret reduseres i takt med nedbetalingen på lånet og opphører etter 30 år, med tillegg av inntil 2 år, jamfør garantiforskriften § 3.

10. Det utskrives eiendomsskatt for 2026 i henhold til eiendomsskattelovens §§ 2 og 3.

11. Skattevedtekter, jamfør eiendomsskatteloven § 10. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benyttes kommunens tidligere vedtatte skattevedtekter.

12. Skatteplikten gjelder i hele kommunens geografiske utstrekning, og for alle objekter som følger av eiendomsskatteloven dersom de ikke er unntatt av kommunestyret etter særskilt vedtak.

13. Eiendomsskatten i Moss kommune fastsettes for 2026 til 2,38 promille, jf. eiendomsskattelovens § 10. Det beregnes ikke bunnfradrag.

14. Eiendomsskatten blir skrevet ut i 12 terminer, jfr. eiendomsskatteloven § 25 første ledd, og forfaller til betaling samtidig med kommunale avgifter.

15. Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 kan følgende eiendommer etter søknad helt eller delvis fritas for eiendomsskatt: a) Eigendomar åt stiftingar og institusjoner som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten, b) Bygning som har historisk verdi. Fredede bygninger gis fullt fritak. Verneverdige/vernede bygninger kan etter en vurdering innrømmes 50 prosent reduksjon av beregnet eiendomsskatt.

16. For gårdsbruk, § 7-e skal det svares eiendomsskatt for våningshus/kårbolig med garasje/uthus og passende tomt. Beregning av verdi skal, iht. kommunens vedtatte rammer og retningslinjer ta hensyn til landbrukets særskilte stilling i forhold til salg og omsetning. Promillen er lik den som for øvrige boliger i kommunen.

17. Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 28 kan boligeier, etter egen søknad, innvilges fritak for eiendomsskatt dersom eiers/husstandens samlede brutto inntekt ved siste ligning ikke overstiger 3 G. Hjemmelshavere med beløp større enn 1G i kontant beholdning eller innestående i bank omfattes ikke av fritaksordningen. Eventuell leieinntekt skal medregnes i inntekten. Eier(e) må selv bebo hus/leilighet det søkes fritak for da fritak etter § 28 er personlig og ikke følger skatteobjektet. Fritak gjelder ikke fritids- eller sekundærboliger. Fritak kan kun innvilges for ett kalenderår, men fritt søkes forlenget.

Betalingssatser

18. Kommunale gebyrer/avgifter/priser utskrives i henhold til gebyrliste.

19. Kommunale avgifter innenfor VAR-området og eiendomsskatt utfaktureres månedlig.

20. Avgiftene for vann, avløp, slamtømming, renovasjon og feiing skal være i henhold til selvkost.

Andre forhold

21. Avslag på søknader om tilskudd, se vedlegg til saken

Ekholt ballklubb, søknad om tilskudd på 12 millioner kroner til gjennomføring av Ekholt Arena 2026 avslås

Moss skiklubb, søknad om 3 millioner kroner til rehabilitering av Skihytta, delvis innvilget. Det bevilges 1 million kroner i 2026 og 1 million kroner i 2027.

22. Til nye kommunale formålsbygg fastsettes forvaltnings, drifts- og vedlikeholdskostnad (FDV) på kr 250 per m2 med et tillegg på kr 50 per m2 til dekning av kostnader knyttet til opprettholdelse av byggets verdi over tid (U).

23. Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele avsatte midler til lønnsoppgjør.

24. Kommunedirektørens nye opplysninger i notat av 11.12.2025 innarbeides i vedtatt økonomiplan 2026-2029

a)

Tall i tusen kroner

	2026	2027	2028	2029
Økt rammetilskudd	-35 392	-29 773	-29 773	-29 773
Redusert skatteanslag	1 963	1 963	1 963	1 963
Reduksjon øremerkede tilskudd	5 619	0	0	0
Endring disposisjonsfond	27 810	27 810	27 810	27 810

b) Kommunedirektøren får fullmakt for å gjøre budsjettmessige tilpasninger for 2026 knyttet til omgjøring av øremerkede tilskudd til rammetilskudd.

c) Dersom vedtatt budsjett ikke balanserer, salderes det med endring av disposisjonsfond

Kommunedirektørens forord

Moss kommune står nå midt i en tid preget av en stram økonomi hvor vi må gjøre helt nødvendige prioriteringer. Dette budsjettet reflekterer en virkelighet der omstilling er helt avgjørende. I Moss er vi nå inne i en krevende, men nødvendig fase der vi endrer måten vi jobber på, og hvordan vi fordeler ressursene våre.

Med tydelig styring og kontroll bygger vi en mer økonomisk robust og bærekraftig kommune. Målet er klart: Å sikre gode og trygge tjenester for innbyggerne – både i dag og for framtiden.

Forslaget til økonomiplan 2026-2029 er et omfattende styringsdokument som gir en oversikt over kommunens økonomi og prioriterte oppgaver i en fireårsperiode. I tillegg er det viktig å heve blikket utover kommende planperiode slik at planen gir et godt grunnlag for kommunens økonomi også etter 2029.

Det er nå åtte måneder siden vi kom ut av ROBEK – et register over kommuner som på grunn av økonomisk ubalanse er underlagt statlig kontroll. Det ble da understreket at de økonomiske utfordringene ikke er løst selv om vi ikke lenger er i ROBEK. Veien mot en sunn og bærekraftig økonomi i Moss kommune krever fortsatt flere år med systematisk og målrettet arbeid. Forslag til økonomiplan 2026-2029 viser at vi har gjort betydelige framskritt, men at vi fortsatt har store økonomiske utfordringer vi må løse.

Økonomisk status etter 2. tertial viste at vi nå ligger an til ikke å bruke mer av våre reservemidler i driften enn det kommunestyret vedtok i desember i fjor, nemlig 93 millioner kroner. Dette klarer vi på grunn av stram økonomistyring og tett oppfølging gjennom at brorparten av nedtrekkene i 2025 blir gjennomført etter planen, eller erstattet av andre innsparinger før årets slutt.

Første året i økonomiplanen for 2026-2029 er også budsjettet for 2026. Dette budsjettet inneholder forslag til nedtrekk på til sammen omtrent 105 millioner kroner i tillegg til det vi har for 2025. Av dette beløpet er rundt 71 millioner kroner en konkretisering av tidligere vedtak, mens de resterende 34 millionene er nye nedtrekk som bygger på rullering av økonomiplanen som ble behandlet av kommunestyret i juni.

Da kommunestyret behandlet saken i juni, var forventningen at vi kunne legge frem et budsjettforslag for 2026 uten behov for ytterligere bruk av kommunens reservemidler. Utviklingen de siste ukene har imidlertid vist at dette ikke lar seg gjøre. Rentenivået holder seg høyt, pensjonskostnadene blir større enn tidligere antatt, og statsbudsjettet legger opp til en stram kommuneøkonomi. I tillegg har Moss kommune kommet dårligere ut i omfordeling mellom kommuner. Samlet sett gjør dette at vi fortsatt må benytte reservemidler for å balansere budsjettet.

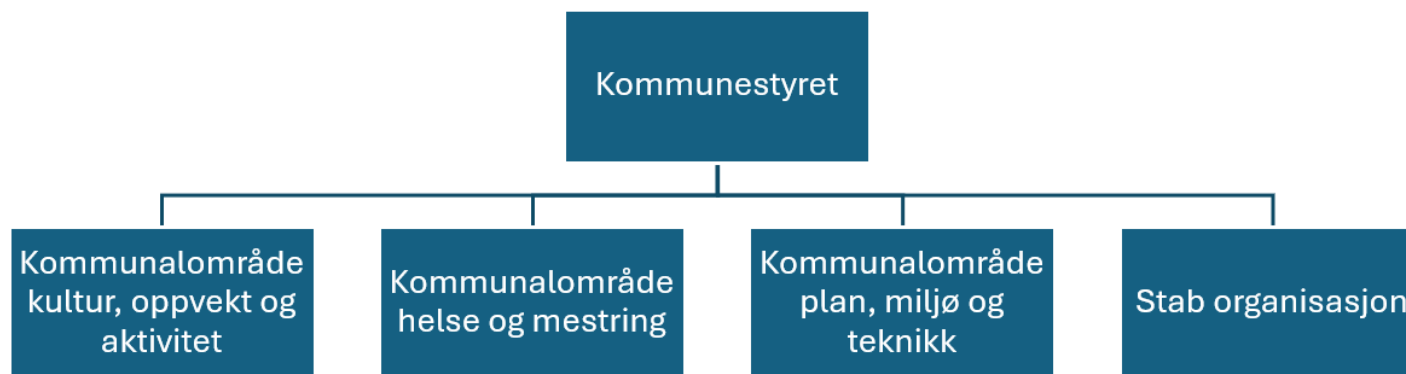
Slik den økonomiske situasjonen er, må vi klare å heve blikket utover det første året. Forslaget til økonomiplan viser at vi skal klare å bygge opp reserver utover i perioden, men at det vil kreve nye nedtrekk og stram økonomistyring i alle årene i perioden. Med de nye nedtrekkene kan man spørre hvorfor vi må redusere driften etter at vi ikke lenger må bruke av våre reservemidler for å klare løpende drift.

Befolkningsutviklingen tilsier at Moss kommune vil stå overfor behov for større investeringer etter planperioden, det vil si etter 2029 – men før 2035. I forslag til økonomiplan har vi lagt til grunn at vi får et netto driftsresultat på minst 1,75 prosent i 2029, målt mot kommunens driftsinntekter. Det er nødvendig for å skape rom for de store investeringene – både ved at vi bør finansiere noen av dem gjennom egne midler og ved å håndtere økte finans- og driftsutgifter. Målet er å oppnå en bedre økonomisk balanse enn den vi har i dag, og gjennom det sørge for at kommunen står bedre rustet til å møte kommende utfordringer.

Silje Hobbøl, konstituert kommunedirektør
30.10.2025

Administrativ organisering

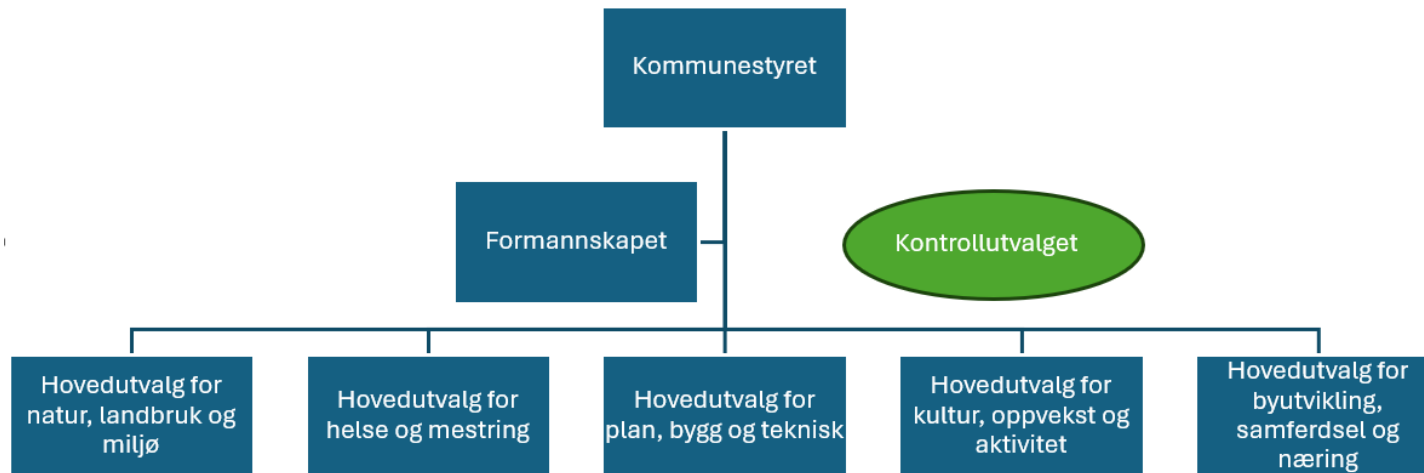
Moss kommunes administrasjon består av tre kommunalområder og stabsområde.

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret.

Politisk organisering

Moss kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodellen i kommuneloven, og innebærer at formannskapet velges av kommunestyret etter partienes forholdsvis representasjon i kommunestyret.

Kommunestyret er det øverste kommunale organet, og treffer vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen, og kan forlange enhver sak lagt frem for seg til orientering eller avgjørelse. Kommunestyret i Moss har 49 medlemmer.

Formannskapet innstiller til kommunestyret i saker om handlingsplan, årsbudsjett og kommune-/delplaner, og i alle saker hvor ikke innstillingsmyndigheten er lagt til annet utvalg. Formannskapet i Moss har 13 medlemmer.

Kommunestyret har opprettet fem lokale hovedutvalg:

- helse og mestring
- kultur, oppvekst og aktivitet
- plan, bygg og teknisk
- natur, landbruk og miljø
- byutvikling, samferdsel og næring

Hovedutvalgene har vedtaksmyndighet innenfor sine ansvarsområder. I saker utvalgene selv ikke kan avgjøre, innstiller utvalgene til kommunestyret. Hovedutvalgene i Moss har 11 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for utfyllende beskrivelse.

Kommunen har lovpålagt medvirkningsråd; eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd. I tillegg er det opprettet lokale råd; flerkulturelt råd, rådet for psykisk helse og Mossregionen interkommunalt politisk råd.

Internkontroll

Den administrative internkontrollen skal sikre at lover og forskrifter følges. I henhold til kommuneloven skal vi:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige retningslinjer og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll
- kontinuerlig arbeider med muligheter for forbedringer

Noen områder har i tillegg egne bestemmelser om internkontroll gjennom særlov. Disse kan anses som bestemmelser som utdyper eller utfyller kommunelovens bestemmelser om internkontroll.

Moss kommune benytter et digitalt kvalitetssystem som verktøy for å dokumentere internkontrollen, metoder, felles standard, avvikshåndtering og risikovurderinger.

Kommunen arbeider systematisk med internkontroll og kvalitet.

Gjennom det systematiske arbeidet fremmer vi helse, miljø og sikkerhet i all utførelse, slik at arbeidsmiljøet innen alle områdene har forutsetninger for å utøves fullt forsvarlig.

Videre bidrar arbeidet til å sikre kvalitet i leveranse, likebehandling og en enhetlig og forutsigbar tilnærming til tjenestene og prosessene vi utfører.

I tillegg legger internkontrollarbeidet til rette for at vi etterlever lover og regler, inklusive særlover, samt krav til egenkontroll.

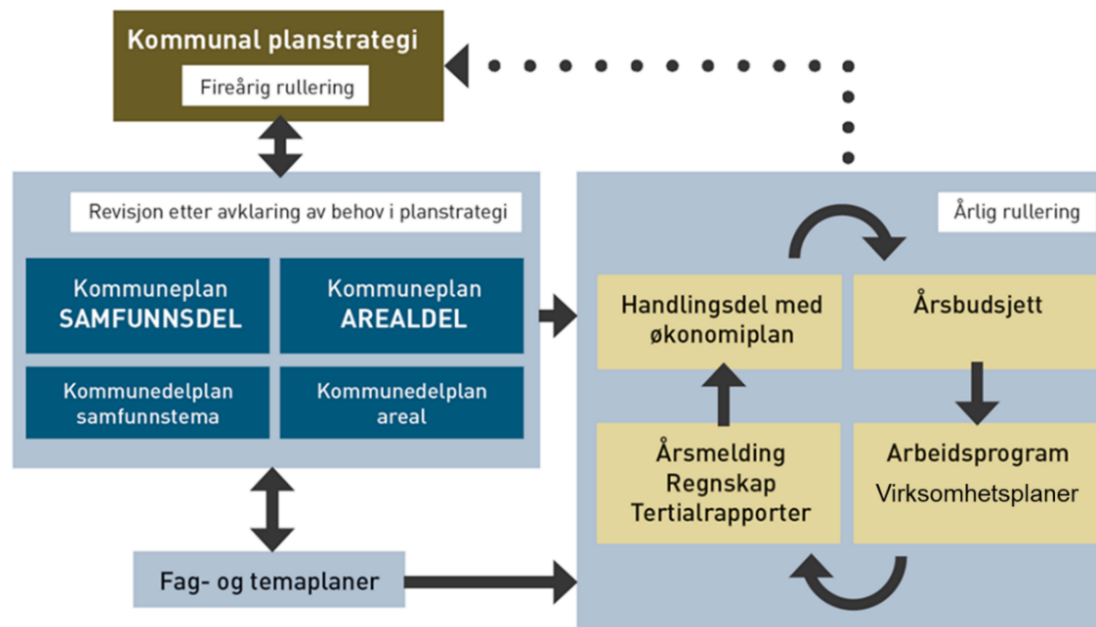
Gjennom registreringer og evaluering sikrer vi kontinuerlige forbedringer og bidrar til en lærende organisasjon hvor vi stadig finner smartere og mer innovative måter å gjøre ting på som kommer alle til gode.

Kommunedirektørens ledergruppe utgjør kommunens overordnede internkontrollutvalg.

Internkontrollgjennomgangen i kommunedirektørens internkontrollutvalg inkluderer status og trender innenfor personvern, informasjonssikkerhet og kvalitet.

Plansystemet

Kommunenes plansystem er i dag bygget opp med bakgrunn i plan- og bygningslovens system med kobling til økonomiplanleggingen etter kommuneloven med handlingsplan og årsbudsjett. I tillegg til de ordinære plantypene etter plan- og bygningsloven har kommunen en utstrakt bruk av temaplaner innenfor de ulike kommunalområdene. Planporteføljen består av planer som er lovpålagte, som er nødvendig for tilskudd, politisk bestilte, faglig begrunnet eller utledet fra samfunnsdelen.

Planstrategi

Planstrategi for Moss 2024-2027 omfatter en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling og er kommunestyrets verktøy for å prioritere planoppgaver og ressursbruk i valgperioden. Den kommunale planstrategien er et sentralt element i plan- og styringssystemet, der den er et viktig bindeledd mellom det 4-årige kommuneplanarbeidet og årshjulprosessene knyttet til kommunens virksomhetsstyring. I planstrategiperioden skal det prioriteres plan- og utviklingsoppgaver som følger opp kommunens visjon og kommuneplanens samfunnsdel. FNs bærekraftsmål skal legges til grunn for alt planarbeid. Planarbeid skal være kunnskapsbasert og bygge på bred medvirkning og innbyggerdialog. Felles

innsats for økt livskvalitet og økt gjennomførings- og innovasjonskraft er gjennomgående satsingsområder. Kommuneplanens arealdel skal rulleres i perioden

Moss kommune legger FNs bærekrafts mål og Parisavtalen til grunn for alle vedtak og beslutninger i planperioden.

FNs bærekraftsmål er en arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringer. Våre prioriteringer skal ta klimavennlige, sosiale og økonomiske hensyn, og en bærekraftig utvikling skal imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Kommuneplan for Moss

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen er forankret i plan og bygningsloven og utarbeides for en periode på 12 år og rulleres normalt hvert fjerde år.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Arealdelen er juridisk bindende og fastsetter hovedtrekkene i arealdisponeringen. Arealdelen definerer rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan iverksettes

Mangfoldige Moss - Skapende - Varmere – Grønnere

Visjon for Moss, laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte - vedtatt 5. desember 2019. Visjonen er et fremtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen.

Samfunnsdelen Moss 2030

Kommuneplanens samfunnsdel, Moss 2030, ble vedtatt i kommunestyret 13. februar 2020. Samfunnsdelen fokuserer på tre innsatsområder som utgjør elementene i bærekraftstrekanten; levekår og folkehelse, klima og miljø, og verdiskapning og kompetanse. Det er utarbeidet mål og strategier for hvert av innsatsområdene, samt strategier for areal- og transportplanleggingen.

Arealdelen

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt mars 2021. Arealdelen bygger på areal- og transportstrategiene i samfunnsdelen, med fokus på fortetting, knutepunktutvikling og en langsiktig utbyggingsgrense som skal hindre byspredning og sikre bevaring av natur- og kulturlandskap. Kommuneplanens arealdel skal rulleres i 2026.

Kommunedelplaner

En kommunedelplan er en overordnet plan, men på et noe mer detaljert nivå enn kommuneplanen. Kommunedelplaner dekker en geografisk del av kommunen eller gjelder et bestemt tema. Kommunedelplan for Klima og naturmangfold er to overordnede sektorovergrepene planer som ble vedtatt i 2021 og 2024, og som legger føringer for annet planarbeid i perioden. I 2025 ble boligpolitisk kommunedelplan ferdigstilt og vedtatt. I tillegg er det utarbeidet forslag til kommunedelplaner for areal- og transport for sentrum og Halmstad. Statens vegvesen har videreført arbeidet med kommunedelplan for ny rv. 19.

Temaplaner

En temaplan er en strategisk plan som omhandler et spesifikt tema eller fagområde. Revidering av den enkelte temaplan vurderes i forbindelse med planstrategien hvert fjerde år.

Noen temaplaner vil være sektorovergrepene og gi føringer for hele organisasjonen, slik som for eksempel kommunens arbeidsgiverpolitikk. Andre temaplaner gjelder for et avgrenset tjenesteområde som hovedplan for vann og avløp eller fagområde som bekjempelse av fremmede arter. Også enkelte overordnede strategiske planer kan utarbeides som temaplan der det er hensiktsmessig. I 2025 er det vedtatt ny medvirkningsplan og strategi for klimatilpasning, og i 2026 skal det jobbes videre med blant annet integreringsplan og grønnstrukturplan.

Arealplaner

Reguleringsplaner omfatter et geografisk område og gir regler for hvordan arealene innenfor et område kan brukes eller hva slags bebyggelse som kan tillates. Den består av et plankart, planbestemmelser og en planbeskrivelse.

Arbeidsgiverstrategi

Arbeidsgiverstrategien for Moss kommune skal bidra til å virkeliggjøre kommunens samfunnsoppdrag gjennom engasjerte medarbeidere som tar ansvar og skaper gode resultater til beste for våre innbyggere.

Gjeldende arbeidsgiverstrategi for Moss kommune er under revidering og forslag til ny arbeidsgiverstrategi kommer til behandling i kommunestyret desember 2025.

Arbeidsmiljø

Medarbeiderne i Moss kommune skal ha utviklende, trygge, meningsfulle og helsefremmende arbeidsplasser.

Helsefremmende arbeidsplasser

Det er vedtatt en HMS og IA handlingsplan som tar opp de fokusområder og tiltak som skal prioriteres i kommende periode. Planen har fire delmål, hvor hovedfokuset er økt nærvær.

Dette er de fire delmålene:

1. HMS/IA arbeidet har en tydelig forankring i hele organisasjonen.
2. Øke og styrke jobbnærværet.
3. Utvikle partssamarbeidet.
4. Utvikle arbeidet med inkludering i arbeidslivet.

Moss kommune skal gi muligheter for våre medarbeidere. Dette skal vi gjøre gjennom å legge til rette for faglig og personlig utvikling. Ledere og medarbeidere skal sammen bidra til å søke løsninger som gir rom for medarbeidernes behov i ulike livsfaser, og så langt som mulig tilrettelegge og kompensere for ulike funksjonsnivå.

Det rapporteres jevnlig til arbeidsmiljøutvalget og administrasjonsutvalget på sykefravær.

Medarbeiderundersøkelser ble sist gjennomført våren 2025 der det i etterkant er jobbet med prioriterte områder/ tiltak basert på denne kartleggingen. Vi benytter medarbeiderundersøkelsen 10-faktor, som kartlegger de viktigste faktorene for kvaliteten på våre tjenester og et godt arbeidsmiljø. Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres etter planen hvert annet år. Neste kartlegging vil derfor være i 2027.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)-plan

HMS og arbeidet med nærvær (IA) er gjensidig avhengig av hverandre og må ses i sammenheng, med sikte på å oppfylle de overordnede målene. I gjeldende HMS- og IA-plan er dette synliggjort.

Det rapporteres jevnlig til arbeidsmiljøutvalget og administrasjonsutvalget på skader, og det gis orienteringer knyttet til analyser rundt HMS-avvik, skader og årsakssammenhenger.

Det er opprettet lokale arbeidsmiljøutvalg på områdenivå for å bidra til økt fokus på arbeidsmiljøarbeidet lokalt. I tillegg finnes det et eget underutvalg av sentralt arbeidsmiljøutvalg med HMS- og IA-arbeid som arbeidsområde.

Kompetanse

Moss kommune skal ha kompetente og profesjonelle fagmiljøer preget av tverrfaglig samarbeid, kontinuerlig utvikling og innovasjon. Vi skal gi muligheter for våre medarbeidere og møte fremtidens behov for kompetanse med læring og utvikling.

Lærlinger og andre løp med mål om fagbrev

Kommunen jobber systematisk med utvikling og oppfølging av rollen som lærebedrift, og er godkjent som lærebedrift i følgende fag:

- helsearbeider
- barne- og ungdomsarbeider
- IT-drift
- ernæringskokk
- anleggsgartner
- service- og administrasjon
- byggdrifter (MKE)
- rørlegger (MKE)

Det vil i kommende økonomiplanperiode være fortsatt fokus på utvikling av gode faglige ledere og veiledere, og god oppfølging av den enkelte lærling. Det vil i tillegg gjennomføres tiltak for å bidra til at vi får flest mulig aktuelle kandidater til våre lærlingeplasser. Det har de siste årene ikke vært mulig å få nok kvalifiserte kandidater til lærlingeplasser innen helsefag og barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Vi jobber også kontinuerlig med å stimulere til å ta fagbrev for ansatte som kan omfattes av praksiskandidatordningen. Det gjennomføres for skoleåret 2025/2026 en intern klasse med tilbud om teoriundervisning til praksiskandidater i helsefag.

Kompetanseutvikling

Gjennom aktiv stimulering til søknad om og tildeling av kompetansemidler er det årlig mange ansatte som gjennomfører kompetansehevende tiltak i tråd med overordnede føringer. Dette gjelder ansatte både på fagarbeider- og høyskolenivå.

Det er i tillegg en ordning i kommunen med kompetansetillegg for fullført relevant etter- og videreutdanning, som skal stimulere til kompetanseheving i tråd med kommunens kompetanseplaner.

Det jobbes med utvikling av lederprogram for ledere, og i 2026 implementeres et kompetansestyringssystem som vil styrke arbeidet med planlegging, gjennomføring og oppfølging av kompetanseutvikling for ansatte.

Forutsetninger i økonomiplan 2026-2029

Økonomiplan 2026–2029 bygger blant annet på:

- økonomiplanen for 2025–2028
- rullering av kommende økonomiplan, jf. k-sak 76/25
- andre vedtak fra kommunestyret og andre politiske organer per oktober 2026
- forslag til statsbudsjett 2026
- *endringer etter kommunedirektørens forslag til økonomiplan*

Økonomiplanen tar hensyn til kjente driftsjusteringer som følge av investeringer, aktivitetsendringer, og lignende.

Forutsetninger for pris- og lønnsvekst baserer seg på forutsetningene i forslag til statsbudsjett 2026:

- årslønnsvekst 4,0 prosent
- prisvekst varer og tjenester 2,8 prosent
- kommunal deflator 3,5 prosent (kombinasjon av lønns- og prisvekst)

Avsetning for lønnsoppgjør 2026 er budsjettet samlet under fellesposter drift. Midlene vil bli fordelt til de ulike kommunale og stabsområdene når lønnsoppgjøret for 2026 foreligger.

Pensjonssatsene er basert på prognoser fra Statens pensjonskasse (SPK) og Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Satsene opprettholdes uendret fra 2025, med 8,0 prosent for SPK og 20 prosent for KLP, i tillegg har vi økt reserven avsatt til pensjon med 10 millioner kroner for 2026 og 2027 og 20 millioner kroner for 2028 og 2029.

Det planlegges å bruke 100 millioner kroner fra premiefondet i KLP i 2026 og 2027. Dette er 25 millioner kroner mer hvert av årene enn det som er i gjeldende plan. For de to siste årene er det lagt til grunn å bruke 75 millioner kroner både i 2028 og 2029. Premiefondet anslås å være 397 millioner kroner ved utgangen av 2025. KLP forventes å tilføre nye midler til fondet de neste fire årene. Fondets størrelse ved utgangen av 2029 antas å være i intervallet 300-400 millioner kroner.

Lånerenten er basert på prognose fra Kommunalbanken med følgende nivåer:

- 4,75 prosent i 2026
- 4,5 prosent i 2027-2029

I gjeldende økonomiplan var renten 4,0 prosent i perioden 2026-2028.

Endringer i betalingssatser for 2026 (VAR)

- Normalgebyr for vann øker med 3,5 prosent
- Normalgebyr for avløp øker med 10,5 prosent
- Normalgebyret for renovasjon for en standard enebolig øker ikke

Netto ramme per stabs- og kommunalområde

Netto driftsramme per område	Forslag til rev. budsjett 2025 per 2. tertial	2026	2027	2028	2029
Kommunedirektør med stab	321	322	308	299	295
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 939	1 913	1 853	1 838	1 810
Kommunalområde helse og mestring	1 574	1 503	1 484	1 465	1 442
Kommunalområde plan, miljø og teknisk	193	182	183	183	178
Fellesposter drift	234	414	394	442	418
- herav MKE	413	419	440	451	449
Totalt	4 261	4 334	4 222	4 227	4 143

Tall i hele millioner kroner

Tabellen over viser nettorammer for stab- og kommunalområdene, det vil si utgifter minus inntekter per område. I tillegg vises sum overføring fra Moss kommune til MKEiendom KF (MKE). Tallene for 2025 er i 2025-priser mens tallene for planperioden er i 2026-priser.

Nedtrekkene i kommende planperiode har kommet til ved følgende tidspunkt:

- nedtrekk vedtatt av kommunestyret juni 2024
- nedtrekk vedtatt av kommunestyret desember i økonomiplan 2025-2028
- nye nedtrekk, orientering om nye rammer i kommunestyresak juni 2025

	2026	2027	2028	2029
Tidligere vedtatte nedtrekk	-72	-113	-111	-111
Forslag til nye nedtrekk	-34	-56	-104	-158

Sum nedtrekk med 2025 som referansepunkt	-105	-169	-214	-268
--	------	------	------	------

Tabellen viser nedtrekk for stabs- og kommunalområdene. Tall i hele millioner kroner.

For en gjennomgang av de ulike tiltakene, se under hvert kommunalområde.

Sentrale inntekter

Sentrale inntekter	Revidert budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
Skatt på inntekt og formue	-1 984 000	-2 068 600	-2 068 600	-2 068 600	-2 068 600
Ordinært rammetilskudd	-1 829 300	-1 982 892	- 1 975 600	- 1 975 600	- 1 975 600
Skatt på eiendom	-165 000	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000
Andre generelle statstilskudd	-186 000	-116 500	-98 400	-86 400	-86 400
Sum sentrale inntekter	-4 164 300	-4 330 000	-4 304 600	-4 292 600	-4 292 600

Gjennom inntektssystemet fordeles Moss kommunes frie inntekter, som består av rammetilskudd og skatteinntekter. For å sikre en rettferdig fordeling mellom kommuner, benyttes to utjevningsmekanismer:

- Utgiftsutjevning for å utjevne ufrivillige kostnadsforskjeller ved hjelp av delkostnadsnøkler og kriterier.
- Inntektsutjevning for å utjevne forskjeller i skatteinntekter mellom kommuner. I 2026 økes den symmetriske inntektsutjevningen videre fra 62 til 64 prosent, og tilleggskompensasjonen til kommuner under 90 prosent av landsgjennomsnittet videreføres (35 prosent av differansen). For Moss kommune er det lagt til grunn et skatteinntekter som tilsvarer et skattenivå på 88 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger.

Skatt på inntekt og formue

Regjeringen legger opp til at skattenes andel av kommunesektorens samlede inntekter skal være om lag 40 prosent, som i tidligere år. For å oppfylle dette i 2026 foreslås følgende satser og justeringer:

- Kommunal skattøren (alminnelig inntekt) settes til 11,35 prosent i 2026 (ned fra 12,75 prosent i 2025).

- Omleggingen fra 2025, der utbytte og andre eierinntekter ikke lenger inngår i det kommunale skattegrunnlaget, videreføres. Samtidig er en større andel av inntektsskatten flyttet til kommunene, og inntektsutjevningen er styrket – tiltak som samlet skal gi jevnere og mer forutsigbare skatteinntekter mellom kommuner.
- Skattetrekkkonto avvikles fra 1. januar 2026. Arbeidsgivere skal da betale forskuddstrekk direkte til Skatteetaten senest første virkedag etter lønnsutbetaling. Overgangen i januar 2026 betyr at skattetrekk for 6. termin 2025 forfaller i januar, i tillegg til løpende innbetalinger i 2026. Endringen gir i praksis en periodiseringseffekt i skatteinngangen i 2026, men er nøytral over tid.
- *Stortingets behandling ga en reduksjon i skatteanslaget i underkant av 2 millioner kroner for hvert av årene i planperioden i forhold til kommunedirektørens forslag, men med tilsvarende økning i rammetilskuddet.*

Eiendomsskatt

Inntekt fra eiendomsskatt anslås til 162 millioner kroner i 2026. Det er 3 millioner kroner nominelt lavere enn forutsatt i forrige økonomiplanen. Nivået videreføres uendret gjennom hele planperioden. Bakgrunnen for endringen er noe lavere eiendomsskatt i 2025, som blant annet skyldes søknader om fritak. Lavere vekst i boligbyggingen enn forventet, få nye igangsatte prosjekter og begrenset aktivitet på næringsdelen gjør at det ikke er grunnlag for å beregne økte inntekter for eiendomsskatt i denne omgang.

Rammetilskudd

Rammen fra KS' prognosemodell legges til grunn for 2026 og fremover, inkludert virkninger av oppgaveendringer, inntektsutjevning (64 prosent) og lokale befolkningsanslag. Rammetilskuddet (inkludert inntektsutjevning) er anslått til anslått til 1948 millioner kroner i 2026 og 1946 millioner kroner hvert år de tre siste årene i planperioden.

Regjeringen foreslår i 2026 realvekst i frie inntekter til kommunesektoren på 4,2 mrd. kr, hvorav 3,2 mrd. kr til kommunene. Dette tilsvarer ca. 0,7 prosent realvekst. I tillegg kommer tekniske oppgaveendringer (barnehage, barnevern, fastlege mv.) som er lagt inn i rammetilskuddet. Deflatoren (lønn+pris) fra 2025 til 2026 er 3,5 prosent, og fra 2026 skal pensjonskostnader være med som grunnlag for deflatoren (ingen ekstra pensjonskorreksjon i 2026).

- *Stortingets behandling ga en økning i rammetilskuddet med 35,4 millioner kroner for 2026 og 29,8 millioner kroner for perioden 2027-2029. Økningen i form av en reell økning i inntektene var 27,8 millioner kroner for hvert av årene i planperioden i forhold til kommunedirektørens forslag.*

Andre generelle statstilskudd

Under andre generelle statstilskudd ligger følgende:

- Integreringstilskudd
- Vertskommunetilskudd HVPU
- Rente- og avdragskompensasjon

Integreringstilskudd

Når økonomiplanen utarbeides, er det ennå ikke kjent hvor mange flyktninger Moss kommune vil bli anmodet om å bosette i 2026. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har varslet at anmodningen vil komme i slutten av november. Kommunestyret vil deretter få saken til behandling i desember eller januar, avhengig av når anmodningen mottas.

De nasjonale behovene for bosettingsplasser i 2026 er foreløpig ikke beregnet, men både ankomster og behov er redusert i 2025, og forventes å avta ytterligere i 2026.

I budsjettet for 2026–2029 er integreringstilskuddet lagt inn med utgangspunkt i en normal bosetting på om lag 45 personer per år i hele planperioden. Avvik fra dette nivået – enten høyere eller lavere bosetting – vil påvirke både tilskuddsinntektene og de tilhørende utgiftene.

For 2026 er målgruppen for integreringstilskudd, som utbetales i fem år etter bosetting, beregnet til om lag 814 personer. Dette omfatter både flyktninger og familieegjenforente som er bosatt i perioden 2022–2026.

Tilskuddet er ikke prisjustert til 2026-priser.

Vertskommunetilskudd HVPU

Moss kommune mottok 20,7 millioner kroner i 2025 for ni brukere. I forslag til statsbudsjett for 2026 foreslås et separat politisk kutt på 84 millioner kroner, fordelt etter folketall mellom de 30 vertskommunene. Med Moss' andel på om lag 7 prosent utgjør dette et nominelt trekk med om lag 5,1 millioner kroner. Anslått utbetaling i 2026 blir dermed ca. 15,6 millioner kroner. Endelig beløp fastsettes i Helsedirektoratets tildelingsbrev.

Rente og avdragskompensasjon

Rente- og avdragskompensasjonen for skolebygg, sykehjem og omsorgsboliger ligger på rundt samme nivå som i forrige økonomiplanperiode.

Oppgaveendringer

I 2026 er rammetilskuddet til kommunene økt for å dekke endringer i oppgaver og nødvendige korreksjoner. Denne økningen omfatter flere sektorer og tiltak, og er fordelt etter spesifikke kostnadsnøkler som reflekterer kommunenes behov og nasjonale prioriteringer.

Nedenfor følger en oversikt over de viktigste oppgaveendringene:

Barnehage

Videreføring av redusert makspris og helårseffekt fra 2025. Rammetilskuddet økes som følge av dette.

Barnevern

Økt rammetilskudd som følge av kvalitetsløft i barnevernet og endringer knyttet til fosterhjemsordninger fra 2026.

Kommunehelse

Helårseffekt av økt basistilskudd i fastlegeordningen fra 2025.

Finansinntekter og utgifter

Finansinntekter og utgifter	Revidert budsjett 2025	Opprinnelig budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
Renteinntekter og utbytte	95 270	88 078	90 900	89 400	94 400	94 400
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	119 950	112 500	113 800	116 200	119 900	129 400
Avdrag på lån	63 000	63 000	66 000	66 000	66 000	70 500
Motpost avskrivninger	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Netto finansinntekter/finansutgifter	188 220	173 578	180 700	181 600	190 300	204 300

Budsjettet bygger på Norges Banks rentemøte 18. september 2025 og Kommunalbankens vurdering av forventet renteutvikling. I forrige økonomiplan ble budsjettrenten på lån 4,0 prosent gjennom for årene 2026-2028. Siden styringsrenten ikke har falt som tidligere antatt, er prognosen nå justert til 4,75 prosent for 2026 og 4,5 prosent for perioden 2027–2029.

Renteinntekter og utbytte

I 2026 øker renteinntektene med 7,9 millioner kroner sammenlignet med økonomiplanen for 2025-2028. Dette skyldes noe høyere rentenivå enn tidligere budsjettet. Det er lagt til grunn samme likviditetsvolum utover i hele planperioden (plassering av kortsiktig overskuddslikviditet).

Utbytte fra Østfold Energi er budsjettet til 10 millioner kroner i hele planperioden. Det er en reduksjon på 4,7 millioner kroner 2026 og 1,8 millioner kroner for resten av årene i planperioden.

Renteutgifter

I 2026 vil renteutgiftene øke med 5,5 millioner kroner sammenlignet med tidligere økonomiplan grunnet høyere rentenivå. For MKEiendom vil renteutgiftene også øke i hele planperioden.

En endring i renten på 0,5 prosentpoeng vil gi en netto renteeffekt på vel 10 millioner kroner.

Avdrag på lån

Moss kommune ligger i økonomiplanperioden ned mot minimumskravet i kommuneloven for årlige avdrag. Avdragene er justert i forhold til nye låneopptak og løpende betalingsplaner. Det er noe endringer i avdragsutgifter i forhold til forrige økonomiplan på grunn av endring i investeringstiltak.

Investeringsprogram

Forslag til investeringsprogram 2026-2029 for Moss kommune, MKE og Kirkelig Fellesråd holder seg innenfor en ramme på 1,5 milliarder kroner, jf. k-sak 76/25. Selvkost-prosjekter er holdt utenfor denne rammen.

Handlingsregler

For å sikre en langsiktig og bærekraftig økonomistyring har kommunestyret vedtatt finansielle handlingsregler. Disse reglene omfatter netto driftsresultat, disposisjonsfond, gjeldsgrad og egenfinansiering av investeringer. Selv om de ikke er juridisk bindende for hvert enkelt år, gir de veiledning for hvordan kommunen kan opprettholde en sunn økonomi over tid:

- netto driftsresultat mellom 0,75 og 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.
- disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 7 til 9.
- renteeksponert gjeldsgrad på 70 til 75 prosent av brutto driftsinntekter (all gjeld minus startlån og selvkost)
- minimum 30 til 40 prosent av investeringene (ekskludert startlån og selvkost) bør finansieres med egne midler.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat	2025	2026	2027	2028	2029
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-2,0	0,1	1,6	1,3	2,6

Tallene er for Moss kommune uten foretak

Netto driftsresultat er en sentral indikator på kommunens økonomiske balanse. Den viser hvor mye midler som er tilgjengelige etter at alle driftsutgifter, renter og avdrag er betalt, og gir dermed et bilde av hvor mye som kan brukes til avsetninger og investeringer. Teknisk beregningsutvalg anbefaler et årlig netto driftsresultat på 1,75 prosent over tid. Moss kommune har satt sitt mål mellom 0,75 og 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.

Netto driftsresultatet viser en gradvis forbedring gjennom planperioden. Dette illustrerer effekten av innførte nettrekk og reduserte driftsutgifter over tid.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er kommunens frie reserver og et viktig verktøy for å opprettholde økonomisk fleksibilitet. Målet er at fondet skal utgjøre 7 til 9 prosent av driftsinntektene, noe som gir en buffer mot uforutsette utgifter og mulighet til å finansiere spesielle tiltak.

For årene 2026-2029 er det budsjettert med følgende disponering av disposisjonsfond:

Disposisjonsfond	2025	2026	2027	2028	2029
Disposisjonsfond per 31.12	210	207	265	307	411
Prosent av brutto driftsinntekter	4,0	3,8	4,8	5,6	7,5

Tall i hele millioner kroner. Tallene er for Moss kommune uten foretak

Prognosen for disposisjonsfondet er forventet saldo ved utgangen av 2025 basert på prognose etter 2. tertial. Handlingsregelen om et disposisjonsfond på 7 til 9 prosent skal sikre nødvendige reserver for å håndtere uforutsette situasjoner, støtte spesielle tiltak og bidra til å nå målsetningene om gjeldsgrad og egenfinansiering av investeringer. Etter å ha hatt et disposisjonsfond under dette nivået, er det planlagt at vi igjen legger oss over handlingsregelens mål i 2029.

Gjeldsgrad

Den renteeksponerte gjeldsgraden, målt som prosentandel av brutto driftsinntekter, viser hvor stor del av kommunens gjeld som ikke er dekket av spesifikke inntekter som startlån eller selvkostområder. For planperioden er utviklingen som følger:

Gjeldsgrad	2025	2026	2027	2028	2029
Gjeldsgrad i prosent av brutto driftsinntekter	52	55	58	58	61

Tallene er for Moss kommune og MKE Eiendom KF.

Moss kommune har som mål at lånegjelden ikke skal overstige brutto driftsinntekter. Justert for startlån, rentekompensasjon og selvkostområder, er målet en gjeldsgrad på maks 70 til 75 prosent. Gjeldsgraden holder seg innenfor dette nivået i hele perioden. Tallene for perioden 2026-2029 er i 2026-priser. Dersom man hadde lagt inn en forutsetning om prisvekst gjennom perioden, vil den påvirke gjeldsgraden. For eksempel vil en prisvekst på 3,5 prosent, gi en gjeldsgrad som er om lag den samme i 2029 som i 2026.

I løpet av økonomiplanperioden har Moss kommune budsjettert med investeringer av varige driftsmidler som følger:

Varige driftsmidler	2025	2026	2027	2028	2029
Investering i varige driftsmidler	419	565	476	278	380

Tall i hele millioner kroner og inkluderer investeringer i regi av MKEiendom KF. Tallet for 2026 inneholder også beløp fra rebudsjettering 2025.

For detaljert informasjon om de enkelte investeringene, vises det til investeringsoversiktene under de respektive kommunalområder.

Egenfinansierte investeringer

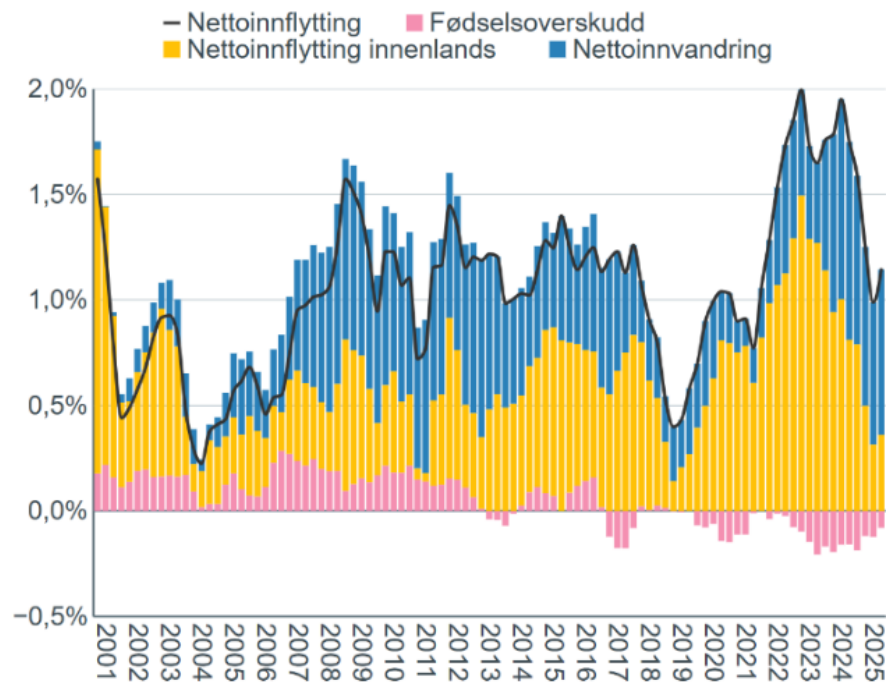
Handlingsregelens mål er at 30 til 40 prosent av investeringene skal finansieres med egne midler. Andelen egenfinansiering gjennom salg av eiendom, tilskudd, momskompensasjon og fond er som følger for planperioden:

- 2026: 26 prosent
- 2027: 33 prosent
- 2028: 20 prosent
- 2029: 44 prosent

Egenfinansieringsgraden må sees på over tid og ikke kun for det enkelte år. For hele planperioden sett under ett holder den seg like over handlingsregelens mål med 31 prosent.

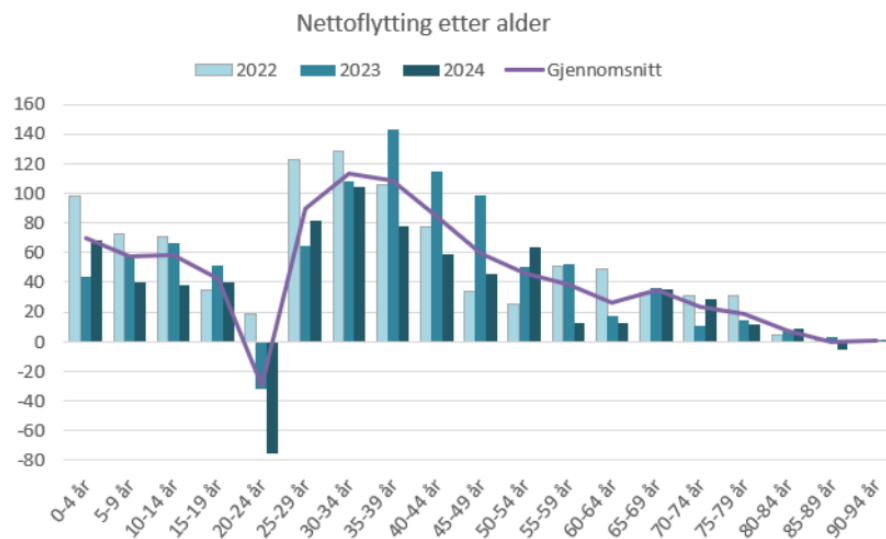
Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen i Moss påvirkes av sentralisering med tilflytting til Osloregionen, migrasjon, store barnekull i etterkrigstiden og fra slutten av 60-tallet, og at flere lever lenger. I 2024 hadde Moss 1,1 prosent vekst, mer moderat enn de foregående år, men høyere enn for Østfold og for landet. Som diagrammet under viser, er det innflytting og innvandring som har bidratt mest til vekst.

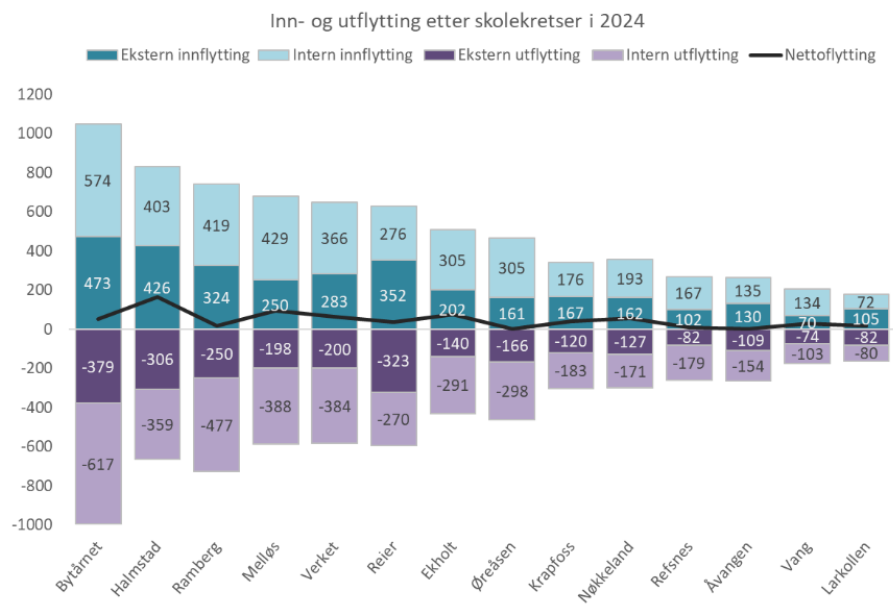
Kilde: Regional Analyse. Telemarksforskning 2025

Diagrammet under viser nettoflytting i femårsgrupper de tre siste årene og et gjennomsnitt for denne perioden. Moss har netto innflytting i alle aldersgrupper, bortsett fra i 20-årene. De fleste innflytterne er mellom 25 og 45 år. I perioden 2020 til 2025 har Moss hvert år i gjennomsnitt fått 174 nettoinnflyttere i aldersgruppen 0-15 år. Nettoflyttingen har også økt i aldersgruppen 50-54 år.

Kilde: Kompas/SSB

Boligbygging gir sitt bidrag til vekst, men må ses i sammenheng med eksisterende boligtilbud. I tillegg til nye boliger som ferdigstilles, blir mange boliger ledige i løpet av et år, på grunn av flytting fra Moss eller innenfor kommunegrensa. År med høy boligbygging har også hatt mer internflytting.

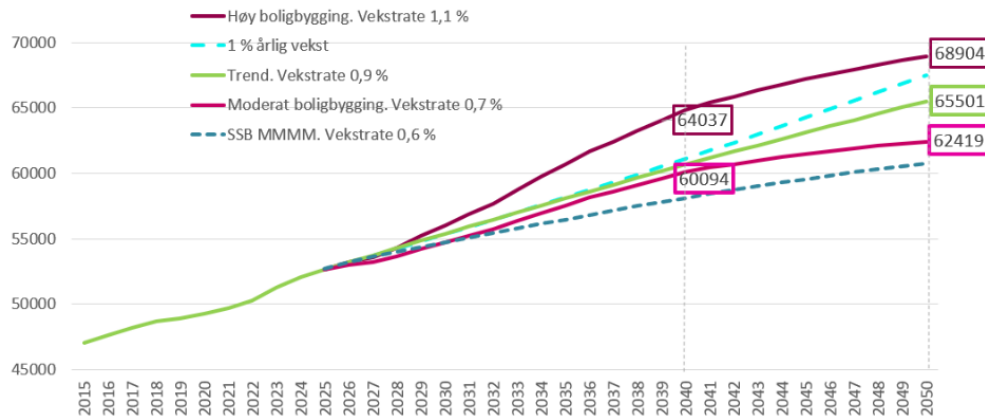

Kilde: Kompas/SSB

Antall fødsler har i mange år ligget på mellom 400 og 430 per år i Moss, (med unntak av 2023 med 387 fødsler). Det er tendens til å få færre barn eller få barn senere i livet. Den samlede fruktbarheten (SFT) var nede i 1,45 i 2024. Dette betyr at barneandelen i befolkningen forventes å bli lavere enn før. SSBs framskrivinger forutsetter at den samlede fruktbarheten vil stige igjen årene som kommer. Med innflytting til Moss kan vi likevel forvente en økning av barn i barnehage- og skolealder i noen skolekretser.

Befolkningen forventes å vokse fremover, men i hvilken takt avhenger boligbyggetakt som påvirkes av marked, rentenivå og byggekostnader. Høsten 2025 har Moss kommune utarbeidet alternative framskrivinger basert på forutsetninger om høy og middels boligbygging mot 2050. Disse sammenlignes med SSBs hovedalternativ for Moss og trendflytting.

Alternative framskrivinger mot 2050

Kilde: Kompas/SSB/Moss kommune

2025-2029

- De første fire årene, fram til 2029, forventes en økning i aldersgruppen 1-5 år med rundt 100 barn, størst økning blant de minste barna.
- Antall barn i barneskolealder vil være på omtrent samme nivå.
- Antall 40 åringer og 60-åringer vil øke i perioden 2026-2029.
- Vekstraten vil være aller størst i aldersgruppa 80-90 år.

2025-2050

- Befolkningssammensetningen fram til 2040 og 2050 vil gi økte behov for tjenester, aldersvennlig bolig- og stedsutvikling, samt rekruttering både i privat offentlig sektor.
- Skolekretsene Verket, Nøkkeland og Melløs vil få størst befolkningsvekst fram til 2040. Barnetallene vil også øke mest her. En økning i barnetallene vil utfordre kapasitet på skolebygg i områder med størst vekst.

Folkehelse, livskvalitet og levekår

Tema «varmere» i kommuneplanen handler om innbyggernes livskvalitet, levekår, fysisk og psykisk helse, relasjoner og tilhørighet, bo- og nærmiljø, arbeidsliv, utdanning, deltakelse i frivillig aktivitet og bidrag til fellesskapet.

Vektlagte bærekraftsmål er:

Folkehelse og levekår er et prioritert område i kommuneplanens samfunnsdel. Et sentralt prinsipp i folkehelsearbeidet er «helse i alt», og de fleste faktorer som påvirker helsa vår finner vi *utenfor* helsesektoren. Gode boliger og nærmiljø, gode barnehager og skoler, arbeid, fritids- og kulturmiljø, er sentrale arenaer for å skape god oppvekst, trygghet og tilhørighet. Å være fysisk aktiv, oppmerksom, ha venner, oppleve å være betydningsfull, samt fortsette å lære, er viktig for god psykisk helse og livskvalitet^[1].

Befolkningsrettede og mer spissede tiltak bør utfylle hverandre. Et godt samarbeid på tvers av fagområder er en forutsetning for å lykkes med å utvikle et bærekraftig og helsefremmende lokalsamfunn. Alle kommunens tjenesteområder har et ansvar for å fremme god folkehelse, bedre levekår og utjevne sosial ulikhet i helse.

Sentrale kunnskapsgrunnlag

Moss kommune gjennomfører jevnlig levekårskartlegginger (2022 og 2024). Levekårskartlegging gir statistisk informasjon om mange av de faktorene som virker inn på folks helse, slik som utdanningsnivå, økonomi, bo- og sosiale forhold. Kartleggingen gir et grunnlag for å peke på hvor kommunen bør rette en innsats for å motvirke eller forebygge en utvikling med levekårsutsatte områder.

Hvert tredje år gjennomføres UngData på ungdoms- og videregående skoler. Ungdata ble sist gjennomført vinter 2025, da var også UngData junior på mellomtrinnet inkludert for første gang.

Folkehelseundersøkelse i regi av fylkeskommunen og FHI ble gjennomført i 2021. Neste undersøkelse gjennomføres i november 2025.

De årlige folkehelse- og oppvekstprofilene fra Helsedirektoratet er sentrale for kommunens løpende oversikt med folkehelse 3.

Det lovpålagte oversiktsdokumentet over folkehelse og levekår, *Mangfoldige Moss – Slik har vi det i 2023*, skal legges til grunn for alt planarbeid i økonomiplanperioden.

Hvordan har mossingene det?

De fleste mossingene lever aktive liv, trives og har det bra. Mossingene opplever ganske stor grad av trygghet og litt over middels når det gjelder glede, meningsfullhet, engasjement og tilfredshet med livet. Andelen som gjennomfører videregående

opplæring er omtrent som landet. Selv om det er noe tendens til positiv utvikling på sentrale indikatorer som psykisk helse og nedgang i andel husholdninger med lavinntekt så har fremdeles mange innbyggere dårlig råd og bekymringsfullt mange unge har psykiske plager. Moss ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på flere helserelaterte faktorer og boligbehovet er stort for vanskeligstilte på boligmarkedet. Den geografiske fordelingen av husholdninger i lavinntekt, utdanning, arbeid og helse er ujevnt fordelt i kommunen og gir ulikt utgangspunkt for mossingene. De fleste områder av kommunen har levekårsutfordringer, men noen områder har flere utfordringer enn andre, særlig gjelder dette områdene i og rundt sentrum.

Inntekt og økonomi er viktig for helse og livskvalitet. Å vokse opp i familier som over tid har lav inntekt har betydning for barnas utvikling, helse, livskvalitet og velferd. Barn som vokser opp med lave inntekter har høyere risiko for å selv ha lav inntekt som voksne. Andelen mossinger som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt er høy og høyere enn landet. Selv om siste målinger viser noe nedgang i andelen barnefattigdom, er det bekymringsfullt at prisveksten og renteoppgangen har gitt ekstra utfordringer til de som allerede har en stram økonomi. Andelen barn som er i risiko for økonomisk sårbarhet er høyere i Moss enn landet for øvrig.

Andel husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala.

					2017-2019	2018-2020	2019-2021	2020-2022	2021-2023
Hele landet	alle aldre	totalt	EU 60	andel (prosent)	10.2	10.2	10.1	9.8	9.5
	0-17 år	totalt	EU 60	andel (prosent)	11.9	11.9	11.5	10.9	10.3
Østfold	alle aldre	totalt	EU 60	andel (prosent)	12.1	12.3	12.3	11.9	11.6
	0-17 år	totalt	EU 60	andel (prosent)	16.6	17.0	16.5	15.7	15.0
Moss	alle aldre	totalt	EU 60	andel (prosent)	11.4	11.5	11.7	11.3	10.9
	0-17 år	totalt	EU 60	andel (prosent)	15.5	16.2	15.6	14.9	13.9

Majoriteten av ungdomsskoleelevene i Moss er tilfredse med livet og trives på skolen. Samtidig rapporterer flere om utfordringer med egen helse. Andelen som har mange psykiske helseplager og som opplever å bli mobbet har økt siden 2022. Tall fra sist elevundersøkelse viser at syv prosent av elevene på 10.trinn og en av ti på 7. trinn oppgir å ha blitt mobbet de siste månedene. Andelen er økende. Det er en liten nedgang i andelen som oppgir å ha vært beruset, mens snusbruk og andel som oppgir å ha brukt/blitt tilbudt hasj har gått opp. Færre unge er fornøyde med lokaler for å treffe jevnaldrende på fritiden og med lokalmiljøet sitt. Det er kjønnsforskjeller i resultatene og gutter er mer fornøyd på de fleste punkter.

Arbeidsmarkedssituasjonen

Temaet "skapende" i samfunnsdelen handler om å ha et bærekraftig næringsliv med kompetanse og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen. Vektlagte bærekraftsmål er:

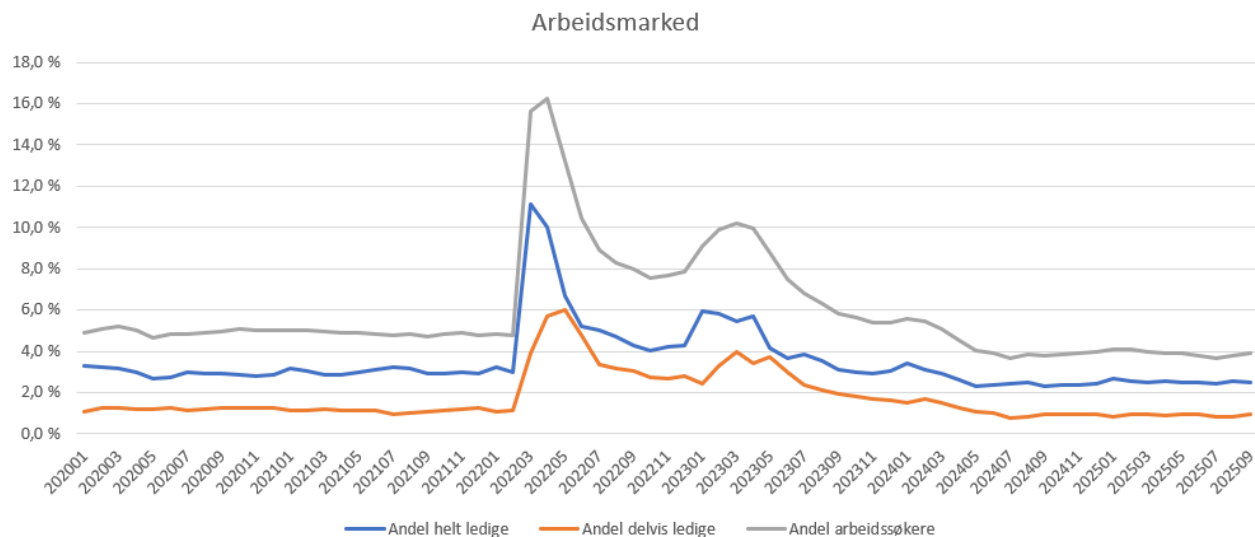
På landsbasis er andelen arbeidssøkere 3,2 prosent, og 2,1 prosent er registrert som helt ledige ved utgangen av september 2025. Tendensen er at det har vært en svak økning i arbeidsledigheten det siste halve året, men arbeidsledigheten er på et lavt nivå, og fremdeles lavere enn før pandemien (Kilde: Pressemelding nav.no).

I Øst Viken er 4 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøkere, og 2,7 prosent er registrert som helt arbeidsledige. Dette er et nivå som ligger godt over landsgjennomsnittet. Innad i Øst-Viken er det store forskjeller på ledighetstallene. I Moss er andelen arbeidssøkere likt som snittet i Øst-Viken på 4 prosent av arbeidsstyrken og 2,8 prosent av arbeidsstyrken er registrert som helt arbeidsledige.

Langtidsledige er de som har stått uten jobb i mer enn 26 uker. Veien tilbake til jobb blir ofte tyngre og lengre for de som har vært arbeidsledige lenge. I Øst-Viken er andelen langtidsledige på 34,1 prosent, mens den er noe lavere i Moss med 31 prosent. I Moss er det en forbedring på andelen langtidsledige fra samme periode i fjor på 4,5 prosentpoeng.

Andelen helt ledige under 30 år ligger i Moss på 27 prosent av alle helt ledige per september, til sammenligning er andelen i Øst-Viken 25 prosent.

I Moss er det flest helt ledige blant de som står registrert uten yrkesbakgrunn, innen kontorarbeid og bygg- og anleggsbransjen. De fleste ledige stillingene er innen sektorene helse, pleie og omsorg og butikk- og salgsarbeid. Det er altså noe ubalanse mellom ønsket kvalifikasjoner til ledige stillinger og til kvalifikasjonene til personer som ønsker jobb.

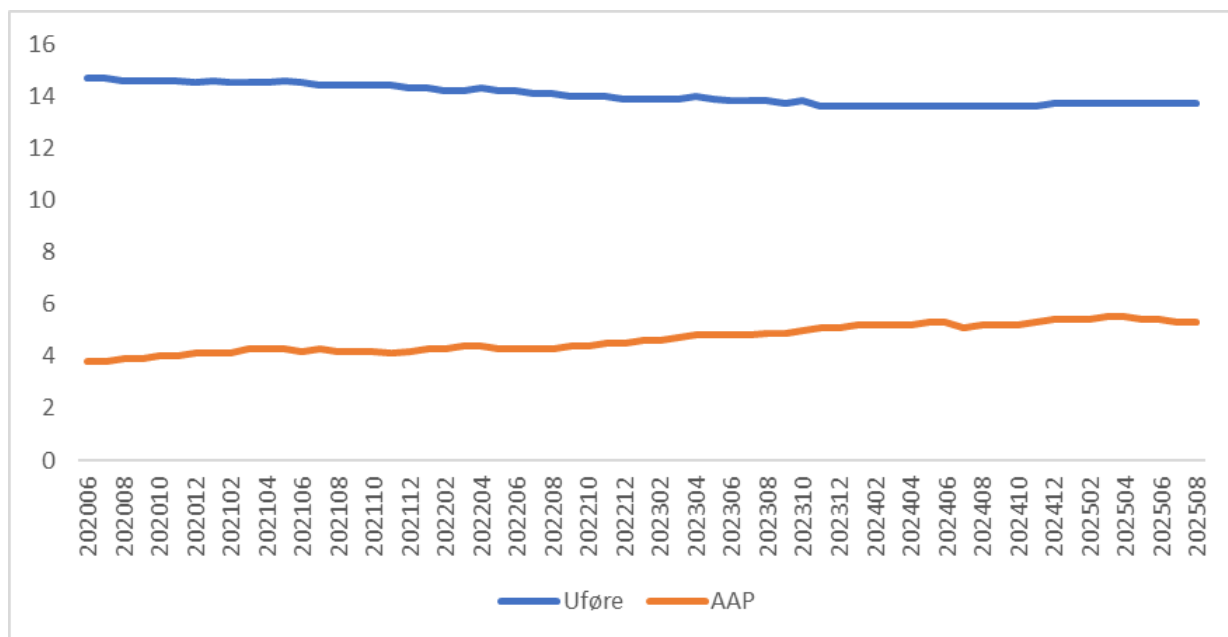

Utviklingen av mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP)

Antall personer som mottar AAP har økt gradvis fra 2020 til 2025. Totalt var det 1 745 innbyggere i Moss som mottok AAP i september 2025, det utgjør 5,3 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år. Det er 44 flere personer som mottar arbeidsavklaringspenger i år sammenlignet med samme periode i fjor. Andelen AAP mottakere under 30 år var i august 4,2 prosent.

Utvikling uføretrygd

Andelen personer i alderen 18 til 67 år som har mottatt uføretrygd har hatt en svak nedgang i perioden fra 2020 til 2025. I 2025 har andelen holdt seg på samme nivå alle måneder med 13,7 prosent. Det er totalt 4 516 personer som mottar uføretrygd i august 2025 i Moss. Av de som mottar uføretrygd var det i august 3,7 prosent under 30 år.

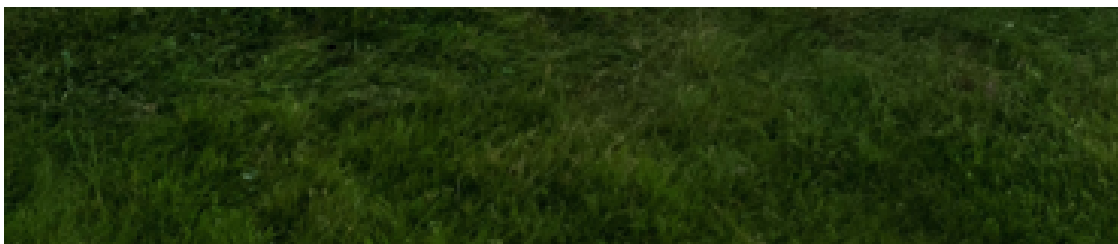

Relevante bærekraftsmål knyttet til

Klimabudsjett

Klimabudsjett for Moss kommune 2026

Moss kommunes klimamål:

I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere direkte klimagassutslipp med 60 % innen 2030 (referanseår 2016)

Hva er klimabudsjett?

Klimagassutslippene i Moss i 2030 skal være 60 prosent lavere enn i 2016. For å følge opp ønsket utvikling, har Moss kommune laget et klimabudsjett. I klimabudsjettet er det lagt inn klimatiltak som vil redusere utslippene i Moss.

Kommunens klimabudsjett viser hvor store årlige utslipp det er i Moss. Mål og tiltak som gjennomføres innenfor Moss grenser beskrives. Noen av tiltakene beregnes i tonn CO₂. Andre tiltak beskrives med ord, da det er vanskelig å regne på hvor store reduksjoner tiltakene gir.

Tiltakene som beskrives i budsjettet er av en viss størrelse. De gjennomføres av og i mossesamfunnet av offentlige eller private virksomheter. Statlige tiltak, som f.eks. resultatene av elbil-politikken, vises i framskrivningene fram mot 2030. Det kan være at store klimagasskutt skjer i Moss uten at det er kjent for Moss kommune. Disse kuttene vil da ikke vises i framskrivningene, men vil komme fram av utslippsstatistikken i ettertid.

Klimabudsjettet revideres årlig, og legges fram for hele økonomiplanperioden på fire år. Klimabudsjettet består av følgende:

- **Status** for klimagassutslippene innenfor Moss kommunes geografiske grenser.
- **Framskrivninger** som synliggjør effekten dagens nasjonale og lokale politikk vil ha på utslippene som finner sted i Moss.
- **En klimahandlingsplan** som beskriver Moss kommunes innsats i kommende periode.
- Anslag over mossebefolkningens samlede **klimafotavtrykk**.

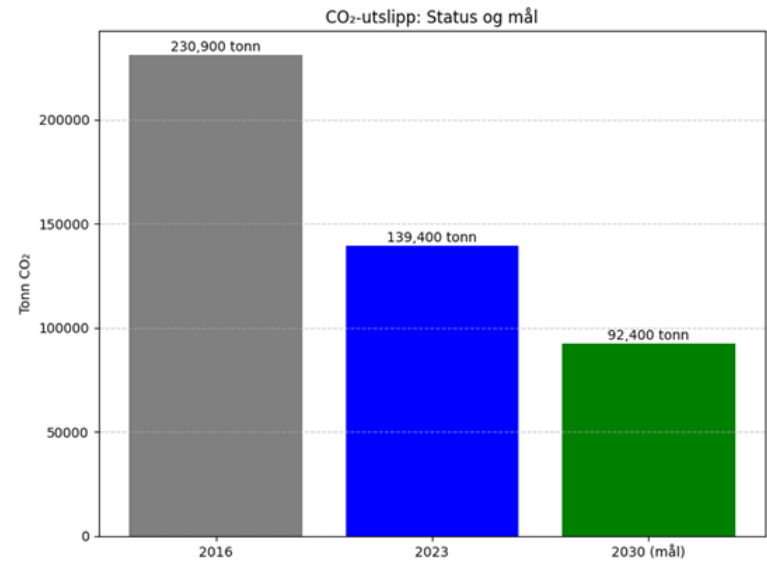
Klimastatistikk - status

Målet satt i klimaplanen er 60 prosent reduksjon fra 2016 til 2030.

Miljødirektoratet viser utslippsstatistikk for ni ulike sektorer.

Total utvikling 2016 - 2023:

Beskrivelse	Verdi
Mål reduksjon 2016-2030	60 % eller 138 500 tonn CO ₂
Utslipp i 2016	230 900 tonn CO ₂
Mål utslipp 2030	92 400 tonn CO ₂
Utslipp i 2023	139 400 tonn CO ₂
Total reduksjon 2016-2023	91 500 tonn CO ₂
Prosentvis reduksjon 2016-2023	40 %

De tre største utslippskildene i Moss i 2023 var veitrafikk, sjøfart og industri. Slik har det også vært historisk siden 2016. Det er også de tre kildene som har redusert klimagassutslippene mest siden 2016.

Fra 2016 til 2023 er klimagassutslipp redusert med 40 %. Fra 2022 til 2023 er reduksjonen 11 %. Størst nedgang finner vi i kategorien sjøfart (9 500 tonn CO₂), deretter følger veitrafikk (5 800 tonn CO₂) og annen mobil forbrenning (2 100 tonn CO₂).

Tabell 1. Topp tre utslippskategorier i 2023

1	Veitrafikk	63 600 tonn CO ₂ e i 2023	Redusert med 8 % fra 2022
---	------------	--------------------------------------	---------------------------

2	Sjøfart	31 100 tonn CO ₂ e i 2023	Redusert med 23 % fra 2022
3	Industri	12 500 tonn CO ₂ e i 2023	Redusert med 12 % fra 2022

Hvilke utslipp er ikke med i Moss kommunes mål om klimakutt?

Miljødirektoratet beregner utslippstall for utslipp som skjer innenfor Moss kommunes geografiske grenser. Statistikken fra Miljødirektoratet viser kun disse utslippene, som kalles direkte utslipp.

De indirekte utslippene er ikke med i denne statistikken. Det er vanskelig å måle indirekte utslipp. De indirekte utslippene er heller ikke med i målsetningen om 60 prosent klimagasskutt, men vi vet at indirekte utslipp står for den største delen av utslippene våre.

Indirekte utslipp er utslipp som skjer utenfor Moss sine geografiske grenser, f.eks. utslipp knyttet til produksjon av varer, transport eller andre tjenester. Tiltak som reduserer forbruket, er derfor vesentlig for det globale klimagassutslippet. Moss kommune må derfor velge varer og tjenester med lavest mulig klimafotavtrykk. Tiltak som gjøres i Moss kan føre til utslippsøkning andre steder, noe man må ta hensyn til.

Å bevare natur og skog vil holde på CO₂ (CO₂-lagring) og er viktig i klimagassregnskapet. Dette er ikke en del av utslippsregnskapet fram mot 2030. Utslipp fra fritidsbåter og utslipp fra forsvarets militære flyplass i Rygge er ikke med i statistikken.

Framskrivninger

Miljødirektoratet utarbeider statistikk på utslipp i alle kommuner i Norge. Referansebanen under viser utslipp i Moss fra 2009-2023. CICERO Senter for klimaforskning og Transportøkonomisk institutt har utarbeidet en referansebane for klimagassutslipp fra 2024 til 2030. Referansebanen er basert på gjennomføring av nasjonal og regional klimapolitikk som var vedtatt før 1.6.2023, og inkluderer også lokale tiltak som var vedtatt innen samme dato.

Framskrivningskurven viser en potensiell utslippsreduksjon på ca. 45 prosent fra 2016 til 2030. Målet i klimaplanen er 60 %. Det må sies at det er store usikkerheter i slike framskrivninger. Effekten av følgende tiltak er inkludert i referansebanen:

Nasjonale tiltak:

- Forbud mot mineralolje til permanent byggvarme fra 2020
- Forbud mot bruk av mineralolje til midlertidig byggvarme og byggtørk fra 2022
- Omsetningskrav for biodrivstoff til:
 - Veitrafikk, med stigende nivå fram til 2023
 - Andre formål enn veitrafikk, luftfart og fartøy, på 10 volumprosent avansert biodrivstoff fra 1.1.2023

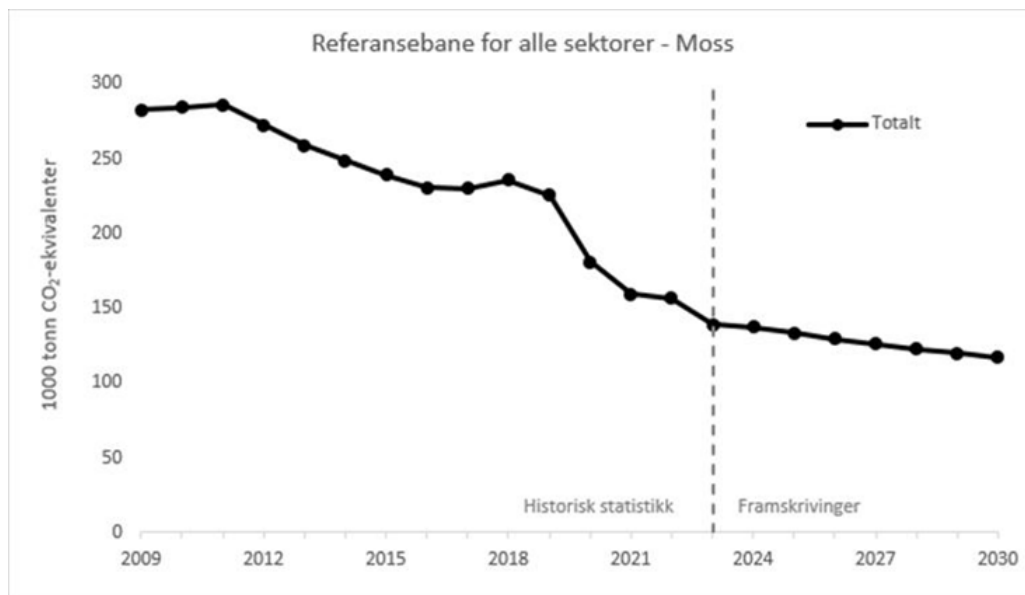
- Sjøfart, på 6 volumprosent avansert biodrivstoff fra 1.10.2023

Regionale tiltak:

- Nullutslipp/biogass i fylkeskommunale busser

Lokale tiltak:

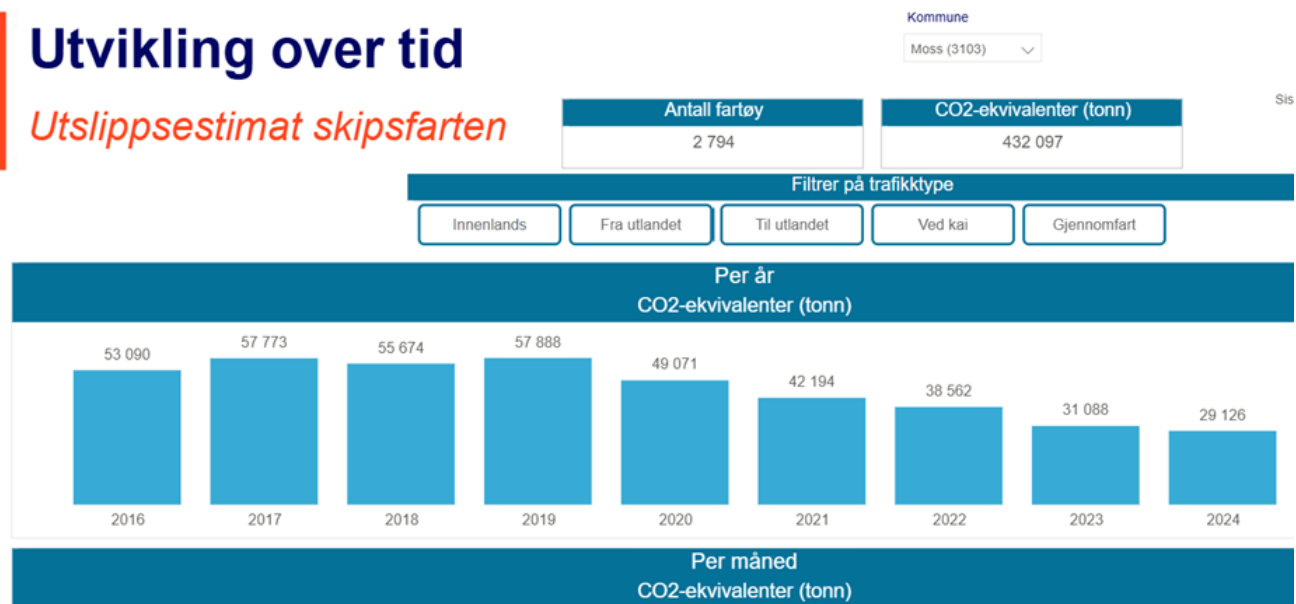
- Elektrifisering av tre Bastøferjer
- Utfasing av fossildrevne kommunale person- og varebiler

Figur 2

Utvikling over tid

Utslippsestimat skipsfarten

Tabell 2 er basert på utslippsstatistikk fra Miljødirektoratet, kjente tiltak og beregnede framskrivninger. Den viser at det er en sannsynlig endring til reduksjon i utslipp på 49 prosent. Nedgangen i tonn CO2-ekvivalenter er størst i veitrafikk, sjøfart og industri. Det er en estimert økning i utslipp på 12 prosent i utslipp fra annen mobil forbrenning. I Moss kommunes klimaplan fra 2021 er målet en reduksjon i utslipp av klimagasser med 60 prosent. (Referanseår 2016), se tabell 3.

Tabell 2

Moss	tonn CO2-ekvivalenter			tonn CO2- ekv	%	tonn CO2- ekv	%
Sektor	2016	2023	2030	Endring 2016 til 2023		Endring 2016 til 2030	
Annen mobil forbrenning	11322	10239	12710	-1083	-10 %	1388	12 %
Avfall og avløp	12720	11900	10219	-819	-6 %	-2501	-20 %
Energiforsyning	1012	1139	641	126	12 %	-371	-37 %
Industri, olje og gass	41807	12467	17203	-29340	-70 %	-24604	-59 %
Jordbruk	5602	4594	3588	-1008	-18 %	-2014	-36 %
Luftfart	9201	2	2	-9199	-100 %	-9199	-100 %
Oppvarming	13369	4313	2834	-9055	-68 %	-10534	-79 %
Sjøfart	52131	31148	29558	-20983	-40 %	-22573	-43 %
Veitrafikk	83701	63564	40152	-20137	-24 %	-43548	-52 %
Totalt	230865	139366	116908	-91499	-40 %	-113957	-49 %

Tabell 3 (Fra Moss kommunes klimaplan)

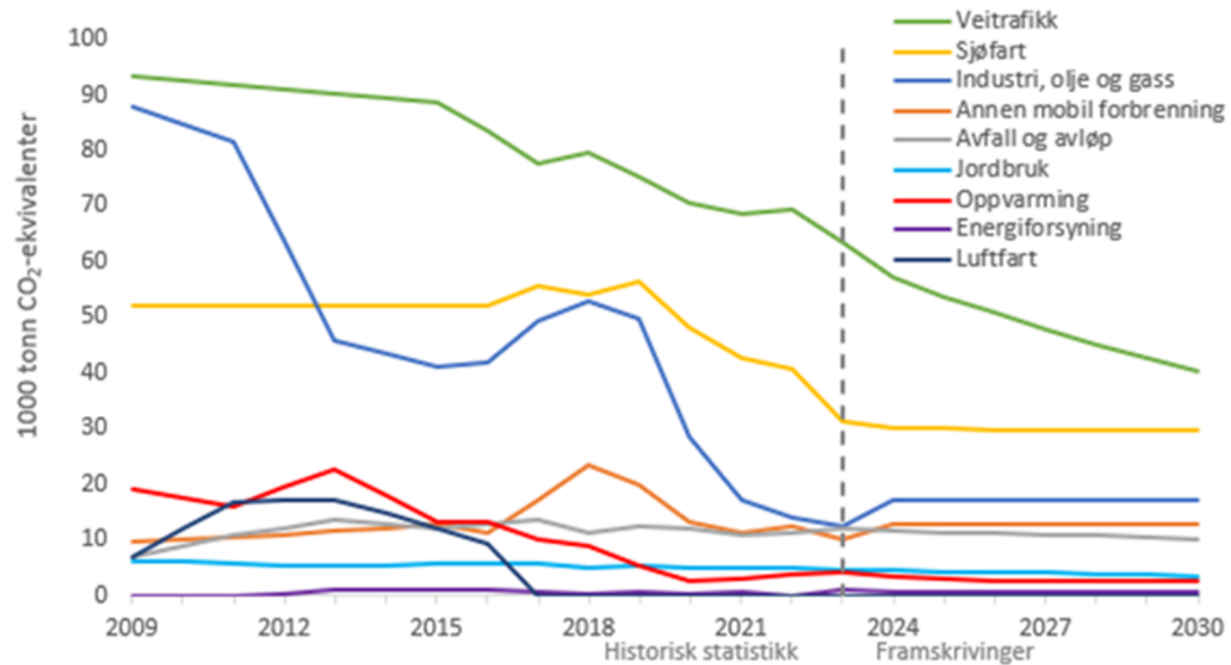
Sektorvis oversikt over hvor klimagasskuttene kan tas for å nå målet om 60 % kutt i 2030:

Direkte utslipp av klimagasser	Tonn CO ₂ ekvivalenter i 2016	Reduksjon i tonn CO ₂ fram til 2030	Utslipp i tonn CO ₂ ekvivalenter i 2030	Reduksjon i % i egen sektor
Lette kjøretøy	39 618	31 694	7924	80 %
Tunge kjøretøy	18 441	9 221	9 221	50 %
Anleggs- og landbruksmaskiner	39 963	19 982	19 982	50 %
Luftfart	9 207	9 207	0	100 %
Sjøfart	47 826	19 130	28 696	40 %
Energiproduksjon	1 022	1 022	0	100 %
Industri	47 597	31 735	15 862	67 %
Jordbruk	4 383	0	4 383	0 %
Avfall og avløp	17 206	8 095	9 111	47 %
Oppvarming av bygg, bolig og landbruksbygg	18 855	17 250	1 605	91 %
Totale direkte utslipp i alle sektorer	244 118	147 336	96 782	60 %

Veitrafikk står for ca. 50 prosent av utslippene som skjer i Moss, og det er derfor særlig viktig å fokusere på utslippene fra denne sektoren. Det er liten nedgang i utslipp fra tungtransport, så endring i teknologi går saktere enn ønskelig.

Utslippene til og med 2023 er beregnet av Miljødirektoratet i samarbeid med andre aktører. Utslippene etter 2024 er framskrevet basert på nasjonale, regionale og lokale tiltak. *Kilde: Miljødirektoratet «Utslipp av klimagasser i kommuner»*

Referansebane for alle sektorer - Moss

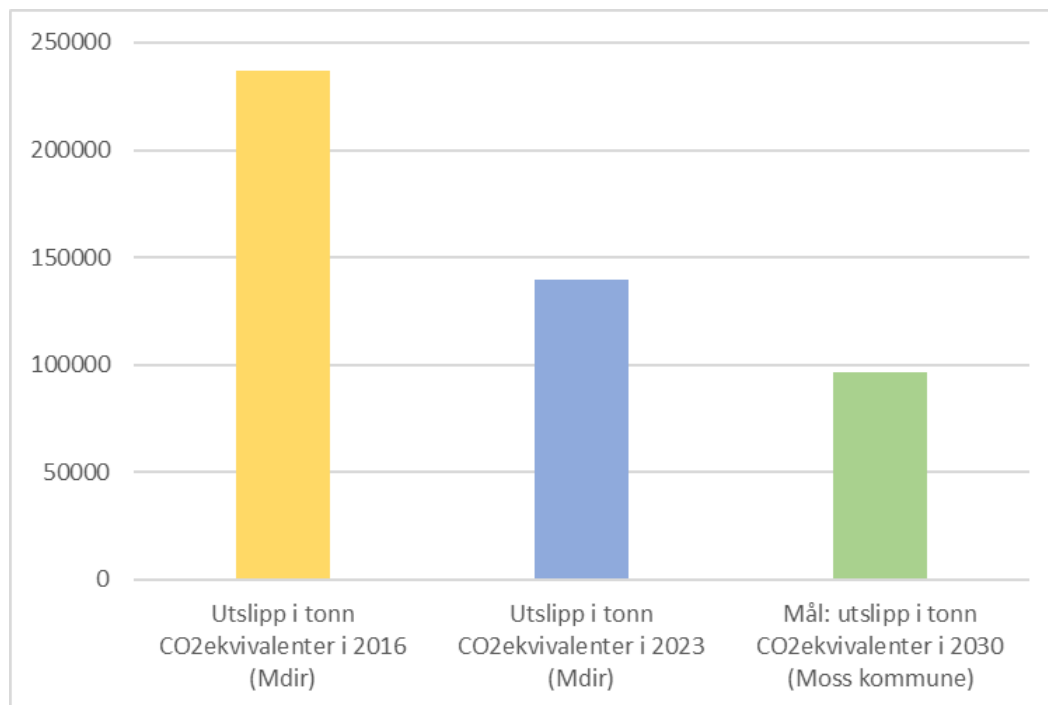

De direkte klimagassutslippene har gått nedover siden 2009.

Direkte utslipp av klimagasser	Tonn CO2ekvivalenter i 2016	Tonn CO2ekvivalenter i 2023	Status 2016-2023	Måltall i % per sektor 2030*
Lette kjøretøy	60 198	40 596	33 %	80 %
Tunge kjøretøy	23 503	22 968	2 %	50 %
Annen mobil forbrenning	17 314	10 239	41 %	50 %
Luftfart	9 080	0	100 %	100 %
Sjøfart	52 131	31 148	40 %	40 %
Energiproduksjon	1 012	1 139	-13 %	100 %
Industri	418 07	12 467	70 %	67 %
Jordbruk	5 602	4 594	18 %	0 %
Avfall og avløp	12 720	11 900	6 %	47 %
Oppvarming av bygg, bolig og landbruksbygg	13 369	4 313	68 %	91 %

Totale direkte utslipp i alle sektorer	236 736	139 364	41 %	60 %
--	---------	---------	------	------

*hentet fra klimaplan

Utslippene viser en solid nedgang i perioden 2016-2023. Moss kommune er et stykke unna målet vi har satt oss for 2030.

Kilde: Miljødirektoratet og Moss kommunes klimaplan.

Klimafotavtrykk mot lavutslippssamfunnet 2050

Varer og tjenester vi bruker i Moss fører til klimagassutslipp – ikke bare her, men også andre steder i verden. For å nå målet om et lavutslippssamfunn innen 2050, må vi redusere det totale klimafotavtrykket vårt – både lokalt og globalt.

I framtiden vil det være viktig å dele mer og bruke ressursene smartere. Det kan bety mer gjenbruk, reparasjon og fellesløsninger innen transport, bygg og industri.

Moss kommune skal ikke stå for alle slike løsninger alene. Men kommunen har et ansvar for å kutte utslipp i egen drift, og gjøre det enklere for innbyggerne å ta klimavennlige valg – som å dele, gjenbruke og reparere mer.

Klimafotavtrykk fra husholdninger i Moss

En rapport fra Asplan Viak, laget for Framtiden i våre hender, viser at gjennomsnittlig klimafotavtrykk per person i Norge er 7,1 tonn CO₂-ekvivalenter.

Hvis vi antar at innbyggerne i Moss har samme gjennomsnitt, blir det samlede klimafotavtrykket fra private husholdninger i kommunen omtrent 370 000 tonn CO₂e.

Til sammenligning er de direkte utslippene som skjer innenfor Moss kommunes grenser (ifølge Miljødirektoratets utslippsregnskap) på 140 000 tonn CO₂e i 2023.

Innbyggerne i Moss har et
samlet klimafotavtrykk på
370 000 tonn CO₂e

Hva kan Moss kommune gjøre?

Kommunen kan bidra til å redusere innbyggernes klimafotavtrykk gjennom:

- Tilrettelegging for deleløsninger
- Økt tilgang til gjenbruk og reparasjon
- Informasjon og støtte til klimavennlige valg

Kilde: «Forbruksbasert Klimaregnskap for Norge», Asplan Viak på oppdrag fra Framtiden i våre hender.

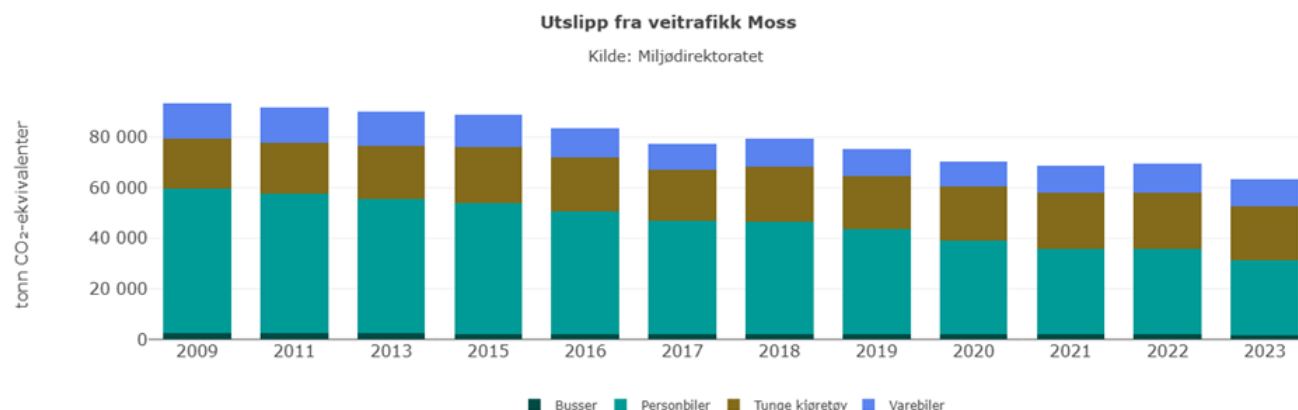
Begrep	Forklaring
Direkte utslipp	Utslipp som skjer fysisk innenfor kommunens grenser.
Indirekte utslipp	Utslipp som skjer andre steder, men som er knyttet til varer og tjenester vi bruker i kommunen.
Klimafotavtrykk	Summen av alle utslipp – både direkte og indirekte – fra en person, husholdning eller kommune.

Moss kommunes klimamål:

I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere direkte klimagassutslipp med 60 % innen 2030 (referanseår 2016).

Veitrafikk i Moss

Det er veitrafikk som er den største utslippskilden i Moss, som i 2023 stod for 41 prosent av utslippene.

Sammenligner vi med tall fra 2009 har utslippene sunket. Totalt har utslippet fra veitrafikk sunket med 28 400 tonn CO₂-ekvivalenter, som tilsvarer en nedgang på omtrent 31 prosent i perioden fra 2016 til 2023. Fra 2022 til 2023 er omtrent 7 prosent, hvor det er størst nedgang i kategorien personbiler. Hovedårsaken til kutt i personbiltrafikken over tid er mer energieffektive personbiler, og mindre fossilt drivstoff fordi det er flere som kjører elbil. Kollektivtransporten i Moss har lave klimagassutslipp. Bussene går i stor grad på biogass, og togene drives på strøm.

I klimaplanen til Moss kommune er det lagt inn at utslippene fra lette kjøretøy reduseres med ca. 80 prosent for mossesamfunnet mot 2030. Det er gjort betydelige fremskritt, men for å nå målet om 80 prosent innen 2030, må utslippene mer enn halveres fra dagens nivå på bare 7 år. I klimaplanen la vi til grunn en reduksjon på 50 prosent for tunge kjøretøy, mens vurderingene gjort i framskrivningskurven mot 2030 viser liten eller ingen endring i klimagassutslipp fra tunge kjøretøy fra 2016 til 2030. Det er usikkerhet knyttet til hvorvidt tunge kjøretøy vil kjøre fornybart allerede i 2030. Det som er lagt til grunn i framskrivningen er et forsiktig anslag.

Det jobbes nå med å utrede en bypakke for Moss. I Moss har bil vært det foretrukne reisemiddelet over lang tid (ca. 60 prosent velger bilen). Kollektivtilbudet i form av buss oppleves av mange som et dårlig alternativ til bilen. Hvilket reisemiddel som velges styres i stor grad av tilgjengelighet, hyppighet og pris for de ulike transportformene. Moss har et nullvekstmål for intern personbiltrafikk, men målet er ikke oppfylt. Med et kommende redusert busstilbud vil nok bil fortsatt være det foretrukne transportmiddelet. For å kunne oppnå nullvekstmålet må det tilrettelegges godt for at andre reisemåter enn bil foretrekkes. Den nasjonale reisevaneundersøkelsen for 2022 viser at andelen som bruker gange som hovedtransportmiddel øker, og andelen som reiser kollektivt er på vei opp etter pandemien. Det er også en økning fra 4 prosent til 5 prosent som angir at reisen ble foretatt på sykkel.

Elbilandel på registrerte kjøretøy i Moss var på 22 prosent ved inngangen til 2023, og per oktober 2025 er andelen økt til 29 prosent. Andel elektriske personbiler i Moss utgjorde 33 prosent per oktober 2024. Det er sannsynlig at andelen elbiler øker fram mot 2030, noe som vises i framskrivningskurven i figur 2.

Sjøfart i Moss

I klimaplanen ble det lagt til grunn en reduksjon i utslipp fra sjøfart på 40 prosent. I framskrivningskurven er det lagt til grunn en utslippsreduksjon på ca. 65 prosent. Kuttene tas i hovedsak av passasjerskipene. Vi ser en økning i utslipp fra sjøfart på 14 prosent fra 2021 til 2022.

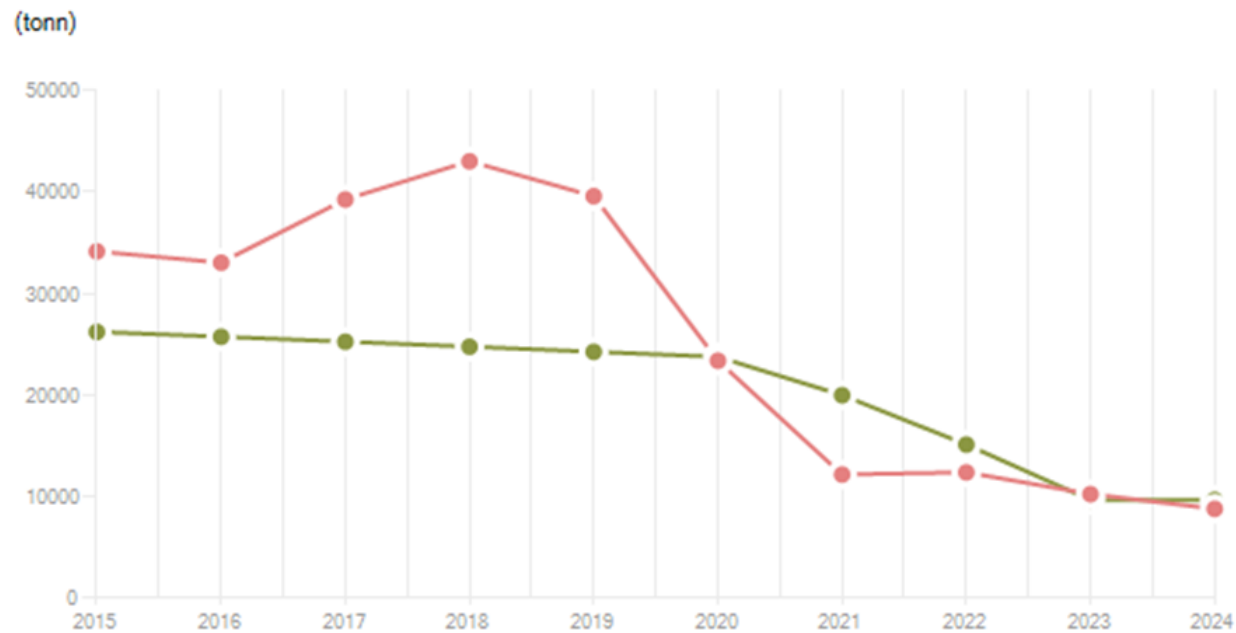
Tall fra Kystverket viser at utslippene gikk ned med ca. 40 prosent i 2023 og 2024, i takt med elektrifisering av ferjer og økt bruk av biodrivstoff i sjøfarten. Nedgangen fra 2016 til 2024 er nå på omtrent 67 prosent, og i tråd med målsetningen om nedgang på 65 prosent fra 2016 til 2030.

Utslippene går ned i 2020/2021 på grunn av pandemien. Tre ferjer er elektrifisert mellom Moss. Det er satt i trafikk elektriske dronebåter som frakter gods fra Moss til Holmestrand.

Framskrivningskurven viser en flat utvikling fram mot 2030. En økt elektrifisering og økt bruk av LNG-gass og biodrivstoff kan imidlertid føre til en ytterligere reduksjon fra sjøfart.

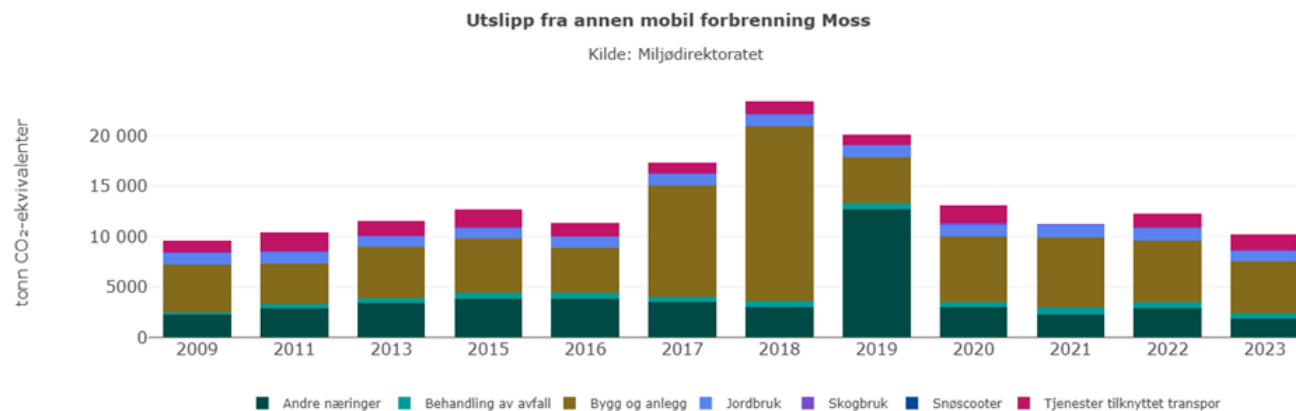
Industri i Moss

I klimaplanen ble det lagt til grunn en reduksjon i utslipp fra industri på 67 prosent. Rockwool har alene kuttet omtrent 70 prosent fram til og med 2024. Av industrivirksomheter i Moss er det Rockwool som har det største utslippet av klimagasser målt i CO₂-ekvivalenter, selv etter det store kuttet etter 2019.

Rød kurve: utslipp CO2ekvivalenter **Grønn kurve:** tildelte utslippskvoter. Kilde: norskeutslipp.no

Annen mobil forbrenning

Mobil forbrenning viser utslipp fra motorer i anleggsmaskiner og landbruksmaskiner som bruker diesel eller bensin. Dette er en betydelig utslippskilde i Moss, men får ofte mindre oppmerksomhet enn veitrafikk. Utslippene kan kuttes med elektriske

maskiner, biodrivstoff og krav i kommunale anbud. Tiltakene finnes – det handler om å stille krav og støtte næringslivet i omstillingen.

I Moss er det høyt trykk i utvikling av nye boligområder, og noen av utslippene knytta til utviklingen vil komme inn i kategorien «Annen mobil forbrenning». Utslipp fra materialene som brukes, vil synliggjøres der materialene produseres, og ikke komme på Moss kommunes direkte utslipp (utslipp innenfor våre geografiske grenser). Utslippene vil være en del av Moss kommunes klimafotavtrykk, som det ikke finnes statistikk for. Det samme gjelder for transport av materialene. Utbyggere bør ha dette i sine klimagassberegninger. Der det bygges ned natur, vil det naturlig nok bli redusert opptak av klimagassutslipp, som kommer i tillegg til utslippene. Disse utslippene vil heller ikke synes i utslippsregnskapet til Miljødirektoratet.

Klimatiltak

Klimabudsjettet skal vise tiltak som fører til reduserte klimagassutslipp. Tiltakene kan ha utslippskutt innenfor kategorien direkte utslipp eller klimafotavtrykket. Tiltakene viser ikke tiltak som øker utslippene av klimagassene.

Klimatiltak veitrafikk

Tiltak veitrafikk	Beskrivelse av tiltaket
Handlingsplan for parkering	Moss kommune har en strategi og en handlingsplan for parkering. • Fullføre skilting beboerparkering i områdene Østre kanalområde og Thorneløkka. • Skilte parkeringsplassen ved gamle Rygge rådhus slik at det ikke lenger blir mulig å parkere på grøntarealene, samt innføre 15 parkeringsplasser som betalingsplasser for å få rullering.
Tilrettelegging for syklende og gående	Følge opp sykkelplanen, fokus på å etablere sammenhengende strekninger tilrettelagt for sykkel. Øke antall sykkelparkeringsplasser i sentrale områder. Gjennomføre vår/høstsjekk av sykkel - gratis for kommunens innbyggere. Sykkelprosjekter 2026; • Regulering av g/s felt i Osloveien fra Tigerplassen til Verket. • Igangsette en mulighetsstudie for det fremtidig nedlagte jernbanesporet. • Følge opp gåstrategien med handlinger for å få folk til å gå mer. Prioritere tiltak som følger opp gåstrategien, og lage plan for gjennomføring. • Skiltplan for sykkelvisningsskilt er ferdigstilt, gjennomføring av planen i 2026. Moss kommune skal utarbeide en mobilitetsplan. Vurdere ulike tilnærminger for å motivere flere ansatte til å reise smart og tilrettelegge for å gjøre færre reiser i tjeneste. Mål i klimaplanen: Mål om 25 % gangeandel, 20 % sykkelandel og 15 % kollektivandel i 2030.
Elektriske tjenestebiler og anleggsmaskiner	Elektrifisering av tjenestebiler og anleggsmaskiner. Beskrivelse: Videre overgang til elektriske tjenestebiler. Kommunen etterspør elektriske anleggsmaskiner i nye prosjekter, selv om markedet fortsatt er umodent.

	Resultatindikatorer: Andel tjenestebiler som går på elektrisitet. Antall fossilbiler faset ut.
Smarte trafikk tellere	Moss kommune har etablert flere smarte trafikk tellere. Det er lagt ned fem sensorer. Tellerne gir oss spanntidsinformasjon om trafikkbildet, samt statistikk over hvilke typer kjøretøy som benytter veien. Sammen med mobilitetsdata fra Telia og statistikk fra tellepunktene får man et bedre planleggingsverktøy som kan bidra med å gi datadreven beslutningsstøtte for trafikk, byutvikling og miljø. På sikt vil systemet trolig kunne erstatte reisevaneundersøkelser.

Klimatiltak sjøfart

Tiltak sjøfart	Beskrivelse av tiltaket
Dronebåter	Moss havn har lagt til rette for lading, og nå er det to elektriske dronebåter som frakter containere med varer fra Moss til Vestfold. Dette tiltaket reduserer 1800 tonn CO2-ekvivalenter per år grunnet sparte kilometer kjørt med lastebiler. Det er et mål om å øke virksomheten, noe som dermed vil redusere klimagassutslipp ytterligere.
Landstrøm	Landstrømanlegget til Moss Havn åpnet i 2019 fikk støtte fra Enova, og har en kapasitet på 1 million kWh. Ut fra dagens anløp kan det redusere utslippene fra havna med rundt 200 tonn CO2-ekvivalenter i året – når det blir tatt i bruk. Anlegget er dessverre ikke i bruk, da skipene foreløpig ikke har tatt investeringene med å kunne gå over til å bruke landstrøm. Moss Havn deltar i prosjekt «Utslippsfri Oslofjord» som har vært støttet av Klimasats og ledet av Oslo havn. Prosjektet arbeider målrettet for å få skip over på landstrøm. Moss havn vil i 2026 legge ytterligere til rette for offentlig lading ved vårt anlegg ved innlandshavnen.
Fossilfri 2030 Containerterminal	Det skal inngås ny kontrakt med operatør for containerterminalen. Operatøren får som krav å være fossilfri senest i 2030, jf målet Moss havn har om å være en fossilfri havn i 2030. Elektriske reach-stackere skal være i drift i 2025.
Ny elektrisk kran	Anskaffelse av ny moderne elektrisk kran for bruk i havnen (hovedprosjekt for 2026).

Klimatiltak forbruk og avfall

Tiltak forbruk og avfall	Beskrivelse av tiltaket
Nytt ettersorteringsanlegg	Østfold avfallssorteringsanlegg (ØAS) er planlagt bygd i Viken Park i Fredrikstad. Etter lovlighetsklage er reguleringsplanen av Statsforvalter vedtatt sendt tilbake til Fredrikstad kommune for ny konsekvensutredning og ny behandling. Dette medfører ytterligere forsinkelse i prosjektet som da evt vil stå ferdig tidligst i 2029. Statsforvalterens vedtak aktualiserer også en ny lokaliseringsdebatt for hele anlegget. ØAS skal tilrettelegge for at innbyggerne forbedrer miljøprestasjonen i sin avfallshåndtering, og slik at kommunene minst når EUs krav til materialgjenvinning. På den måten blir selskapet et viktig bidrag i den sirkulære økonomien.

	Restavfallet fra ca. 267 000 innbyggere i Østfold vil komme til ØAS’ anlegg for ettersortering. Ved hjelp av ny teknologi vil plast og magnetisk- og ikke-magnetisk metall sorteres ut. Anlegget skal klare å sortere ut mer enn 85 prosent av all plast fra restavfallet.
Fuglevik renseanlegg	Fuglevik renseanlegg rehabiliteres, ombygges og utvides for å tilfredsstille nye rensekrav og fremtidig regional vekst. Anlegget på Kambo legges ned som renseanlegg, men består videre som septikmottak og pumpestasjon for overføring av avløpsvann til Fuglevik i en ny overføringsledning i sjø. Det er i 2025 gjennomført et omfattende arbeid knyttet til de forberedende grunnarbeidene på tomta. Fremdriftsplanen holdes og det er i tråd med fremdriftsplanen oppstart på selve byggearbeidene (B2) ved årsskiftet. Ved kontrahering av kontrakt på B2 vil totalentreprisen oppdateres.
Ny fakkell på Solgård avfallsdeponi	På grunn av stadig lavere metankonsentrasjon i deponigassen har Statkraft Varme sagt opp avtalen om gassleveranse fra Solgård. For å sikre en forsvarlig og miljømessig håndtering av gassen – samt oppsamling av gass på områder med lavere metaninnhold – er det behov for å anskaffe en ny fakkell. Den nye fakkelen må kunne håndtere og forbrenne gass med metankonsentrasjoner helt ned mot 12 %. Dagens fakkell er ikke driftssikker ved metan-nivåer lavere enn cirka 20–24 %, og er derfor ikke egnet til videre bruk under de rådende forholdene.
Matavfall Mål: 60 % kildesortering innen 2030 (EU-krav)	Moss kommune skal nå EUs krav om 60 % kildesortering innen 2030. I 2026 vil hovedfokuset være å utvide matavfallsinnsamlingen til alle private husholdninger i kommunen, samt starte innføring av full kildesortering for fritidsboliger. Tiltak 2026: Fullføre utrulling av matavfallssortering 1. I 2026 skal Moss kommune, i samarbeid med MOVAR, jobbe videre med å inkludere de resterende private husholdningene i ordningen for utsortering av matavfall. Dette inkluderer også oppstart av fritidsrenovasjon. 2. Kommunen skal styrke informasjonsarbeidet og forbedre nettsidene for å nå bedre ut med budskap om kildesortering, ombruk og avfallsminimering. Resultatindikatorer: • Beskriv status for utrulling av matavfall for husholdnings- og fritidsrenovasjon. • Hvilke temaer har dere kommunisert ut for å gjøre kildesortering enklere for innbyggeren? • Kildesorteringsprosent for Moss (SSB) – årlig rapportering
IT-utstyr	Moss kommune søker å få IT-utstyr til å vare lenger. Målet er at mobiltelefoner i gjennomsnitt varer i 3 år, laptopen i 4 år og nettbrett i 5 år. Mer enn 4 års levetid for PC-er vurderes som lite hensiktsmessig grunnet teknologiutvikling og slitasje på grunn av mobilitet. Stadig flere drar nytte av mobilitet, og nye behov og løsninger medfører behov for nye bærbare enheter. Det jobbes aktivt med gjenbruk og ombruk av brukt IT-utstyr.
Matsvinn	Målet for reduksjon av matsvinn i Norge: 50% reduksjon innen 2030. Dette målet ble fastsatt i en bransjeavtale som ble inngått i 2017 mellom fem departementer og tolv organisasjoner fra matbransjen. Avtalen forplikter partene til å samarbeide om å redusere matsvinnet i alle ledd av matkjeden. Reduksjonen måles i forhold til nivået i 2015, som er satt som referanseår. Helse og mestring Matsvinnet i helsehus, sykehjem og omsorgsboliger skal reduseres med 20 % sammenlignet med målt nivå i 2024. Dette er et ledd i arbeidet mot nasjonal målsetning om 50 % reduksjon innen 2030.

	Alle avdelinger skal innen utgangen av 2026 ha rutiner for registrering av matavfall og tilpasning av porsjonsstørrelser. Matkontakter og kjøkkenpersonell får opplæring i forebygging av matsvinn og skal bidra til gode rutiner og en bevisst kultur rundt dette. Det skal være fokus på appetitt, riktig porsjonsstørrelse og fleksible bestillinger tilpasset brukernes behov. Målinger og evalueringer gjennomføres etter seks måneder og brukes aktivt i forbedringsarbeidet. Ved økt svinn skal avdelingsleder for mat og ernæring kontaktes. Matavfall skal samles i egne beholdere og inngå i rapporteringen. NAV Moss Nav gjennom prosjektet Matsvinnskole bidrar til økt inkludering og redusert utenforskap, i tillegg til å redusere matsvinn. Det skal samarbeides med frivillige organisasjoner og lokale aktører for å skape møteplasser og læringsarenaer.
Anskaffelser (MK Organisasjon)	I henhold til gjeldende anskaffelsesregelverk skal klima- og miljøhensyn som hovedregel vektes minimum 30 prosent ved gjennomføring av anskaffelser, med unntak dersom nærmere vilkår er oppfylt. Bestemmelsene er innarbeidet i kommunens prosedyrer. Arbeidet med ny anskaffelsesstrategi er utsatt i påvente av behandling av Regjeringens forslag om endringer i anskaffelsesloven (samfunnshensyn mv.). Resultatindikator: Andel anskaffelser hvor klima- og miljøhensyn er vektet med minst 30 % Tiltaket bidrar til å redusere klimaavtrykket fra kommunens innkjøp og fremmer grønne og bærekraftige løsninger i leverandørmarkedet. Offentlige anskaffelser utgjør en betydelig del av kommunens totale klimabelastning.
Ombruk (MKEiendom)	Ombruk skal vurderes i alle større bygge- og rehabiliteringsprosjekter. Dette inkluderer gjenbruk av bygningsdeler og materialer der det er praktisk mulig. Målsettinger for ombruk utvikles og iverksettes i vedlikeholdsprosjekter. Resultatindikatorer: • Antall bygge- og rehabiliteringsprosjekter der ombruk er vurdert og dokumentert. • Oppfyllelse av målsetting for faktisk ombruk av innbo, bygningsdeler eller materialer i vedlikeholdsprosjekter.

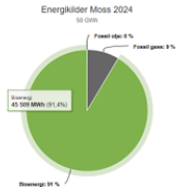
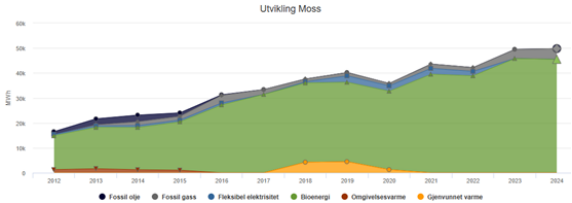
Klimatiltak bygg og energi

Målsettinger	Beskrivelse av tiltaket
Klima- og miljøkrav i drifts- og investeringsprosjekter	Det er utarbeidet en overordnet «Klima- og miljøvurderingsplan for byggeprosjekter». I investeringsprosjekter som kommer innunder lov om anskaffelse del III, skal egne klima- og miljøvurderingsplaner utarbeides, noe som sikrer at miljøhensyn integreres i prosjektgjennomføringen. Resultatindikatorer: Antall prosjekter med egen klima- og miljøvurderingsplan.
Anskaffelser	Vi følger Moss kommunes seriøsitetskrav i bygg- og anleggskontrakter over 1,3 millioner kroner, og kontrollerer etiske kontraktsvilkår der dette er gjort gjeldende.

	Vi gjennomfører kontroll av etiske kontraktsvilkår dersom dette er gjort gjeldende i anskaffelsen. Vi har systematisk oppfølging av leverandører innenfor klima og miljø. Resultatindikatorer: Antall seriøsitetsskontroller og kontroll av etiske kontraktsvilkår på bygg- og anleggskontrakter over 1,3 millioner kroner.
Bærekraftig vedlikehold	Vedlikeholdet av kommunens bygningsmasse skal være verdibevarende og langsiktig, med tydelig fokus på klima og miljø. Materialvalg skal baseres på holdbarhet og lav miljøpåvirkning. Vedlikeholdet skal legge til rette for fleksible og tilpasningsdyktige løsninger som reduserer behovet for fremtidige ombygginger. Vi utvikler driftstiltak innen energi, vann og avfall i tråd med internkontrollforskriften, for å styrke bærekraften i den daglige driften. Resultatindikatorer: • Bruk av miljømerkede produkter i rammeavtaler • Bruk av sjekklister for oppfølging av internkontrollforskriften • Gjennomføring av vedlikeholdsmøter med driftstiltak innen energi, vann og avfall i tråd med arbeidet med Miljøfyrtårn.
Samarbeid mellom MKEiendom og avdeling natur, klima og bymiljø	Faste samarbeidsmøter er etablert for å følge opp klima- og miljøarbeidet.
Miljøbevissthet blant leietakere	Vi bidrar til at kommunen når sine mål for redusert vann- og strømforbruk samt økt avfallssortering. Miljørapporter utarbeides og presenteres i vedlikeholdsmøter med både interne og eksterne leietakere, og konkrete tiltak følges opp. Resultatindikatorer: Gjennomføring av tiltak for redusert vann- og strømforbruk eller forbedret avfallssortering.
Energiforbruk Øke andelen energiforbruk fra bærekraftige,	Vi øker andelen bygg med energiløsninger som varmepumper, fjernvarme, solceller og solfangere. Smart byggteknologi installeres i relevante bygg. Klimaplanen følges for energireduksjon. Eksempler på prosjekter:

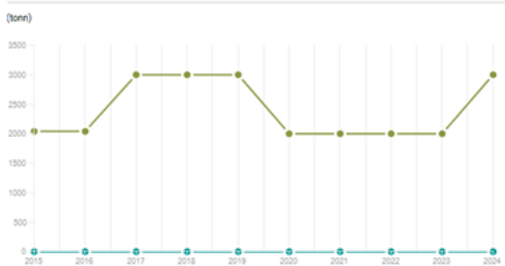
fornybare kilder i kommunale formålsbygg innen 2030.	- Ny Legevakt: Klimamål og fornybare energikilder vurderes i forprosjektet. - Knausen: 3–4 energibrønner bores. - Solli: Energibrønner og solceller planlegges. Resultatindikatorer: - Antall kommunale bygg med installert fornybar energikilde eller smart byggteknologi. - Reduksjon i samlet energiforbruk (kWh) i kommunale bygg sammenlignet med de tre siste årene.
Miljøfyrtårn	Vi følger opp sertifiseringskravene for å opprettholde Miljøfyrtårn-status.
Klimatilpasning	MKEiendom følger Moss kommunes plan for klimatilpasning, og området er integrert i det overordnede klima- og miljødokumentet utarbeidet i tverrfaglig samarbeid med kommunen. I 2026 skal vi utarbeide sårbarhetsanalyser for kommunale bygg, for å identifisere risiko og sikre bedre beredskap mot klimaendringer. Resultatindikatorer: - Antall kommunale bygg med gjennomført sårbarhetsanalyse knyttet til klimaendringer. - Antall prosjekter der klimatilpasning er integrert i planlegging og gjennomføring.
Naturmangfold	MKEiendom følger Moss kommunes plan for naturmangfold, og temaet er integrert i det overordnede klima- og miljødokumentet utarbeidet i samarbeid med kommunen. Naturhensyn skal vurderes i relevante bygge- og vedlikeholdsprosjekter, med mål om å bevare biologisk mangfold og sikre bærekraftig arealbruk. Resultatindikatorer: - Antall prosjekter der det er valgt løsninger som bevarer eller styrker biologisk mangfold - Antall byggeprosjekter der hensyn til naturmangfold er dokumentert i planlegging og gjennomføring.
Klimagassregnskap	I tråd med kommuneplanen og krav i TEK17 skal det utarbeides klimagassregnskap ved vesentlige naturinngrep, nybygg over 1000 m ² BRA, og ved vurdering av riving kontra bevaring av eksisterende bygg.

	Klimagassregnskap følges opp i alle større prosjekter, inkludert Knausen, Solli, og Legevakta, for å sikre dokumentert klimabelastning og informerte valg i prosjektgjennomføringen. Resultatindikatorer: • Antall byggeprosjekter over 1000 m² BRA med gjennomført klimagassregnskap. • Antall prosjekter der klimagassregnskap har påvirket valg mellom riving og bevaring.
--	---

Målsettinger	Beskrivelse av tiltaket
Energibesparelse i Moss med 350 GWh fra 2016 til 2030 (Mål fra klimaplan)	I 2018 hadde vi et forbruk på 1606 GWh. I 2023 var forbruket 1336 GWh. Altså en reduksjon på 270 GWh. I kommuneorganisasjonen skal det gjøres tiltak for å redusere arealbehov i kontorbygg.
Produsere 70 GWh mer fornybar energi i Moss (Mål fra klimaplan) 	<i>Statkraft Varme</i> Målet er å være fossilfri til 2030. Mål om å produsere 73 GWh i løpet av 2033-35 Prognosen for fornybarandel i 2026 er 90,4 %, en økning på over 5 prosentpoeng fra 2025. I løpet av 2025 har Statkraft økt effekten på fastbrenselspanna i Moss, noe som gir 1,25 MW ekstra biobrenselbasert produksjon. Dette bidrar til å redusere den fossile andelen. Tiltak: Et forprosjekt er i gang for å vurdere en ny fastbrenselspanne. Endringer i varmekilder: Biogass fra deponi er på vei ned, som forventet. Spillvarme fra Lineage (fryselager) er tatt inn som ny varmekilde og kompenserer noe for bortfallet av deponigass.

Klimatiltak industri

(Tiltak Moss kommune er kjent med, det kan være flere tiltak hos andre industribedrifter i Moss)

Tiltak industri	Beskrivelse av tiltaket																						
Felleskjøpet Agri på Kambo	Utslipp av Klimagasser (CO2-ekv) (i tonn per år) Felleskjøpet Kambo 1500 Fabrikk <table border="1"><thead><tr><th>År</th><th>Utslipp (tonn)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2015</td><td>2000</td></tr><tr><td>2016</td><td>2000</td></tr><tr><td>2017</td><td>3000</td></tr><tr><td>2018</td><td>3000</td></tr><tr><td>2019</td><td>3000</td></tr><tr><td>2020</td><td>2000</td></tr><tr><td>2021</td><td>2000</td></tr><tr><td>2022</td><td>2000</td></tr><tr><td>2023</td><td>2000</td></tr><tr><td>2024</td><td>3000</td></tr></tbody></table> Felleskjøpet Agri på Kambo – statistikk viser at det ble en økning i utslipp fra 2023 til 2024. (Kilde: norskeutslipp.no)	År	Utslipp (tonn)	2015	2000	2016	2000	2017	3000	2018	3000	2019	3000	2020	2000	2021	2000	2022	2000	2023	2000	2024	3000
År	Utslipp (tonn)																						
2015	2000																						
2016	2000																						
2017	3000																						
2018	3000																						
2019	3000																						
2020	2000																						
2021	2000																						
2022	2000																						
2023	2000																						
2024	3000																						
Heidelberg Materials prefab Norge	Heidelberg Materials prefab Norge i Moss har mål om å redusere sitt klima- og miljøavtrykk, samt å være en del av sirkulærøkonomien. Fabrikken i Moss jobber aktivt for å møte kundenes miljøkrav og bidra til lavere utslipp. Fra tredje kvartal 2025 skal alle prosjekter tilby lavkarbonløsninger og net zero-alternativer. Det satses på gjenbruk av restbetong, kapp og feilproduksjon, samt miljøeffektive bæresystemer. Transportutslipp reduseres ved å bruke kortreiste materialer og optimalisere ruter. I tillegg forbedres dokumentasjon og rapportering av klimagassutslipp, og det legges til rette for gjenbruk og rensing av vann. (Kilde: Heidelberg Materials)																						
Rockwool Moss	Rockwool Moss melder at produksjonen på fabrikken totalt har klimagassutslipp på ca. 12 000 tonn CO2e per år. Det er forventet i underkant av det samme de neste årene. Rockwool vil bruke mindre naturgass (LNG). En elektrisk katalysator skal installeres i første kvartal 2026, slik at de ikke lenger trenger LNG til etterbrenning av gasser fra smelteovnen. Rockwool har begynt å resirkulere brukt steinull, samt produksjonsavfall fra fabrikken. Her har de større kapasitet enn det de får inn. De jobber også med å gjøre fabrikkens prosesser mer energieffektive. Mellom Vanem og fabrikken i Moss brukes nå kun elektriske lastebiler. Dette sparer flere hundre tonn CO2 i året. Lastebiler mellom Moss og Oslo/Trondheim går på biogass. (Kilde: Rockwool Moss)																						

One Subsea (tidligere Aker Solutions Subsea)	OneSubsea er sertifisert etter ISO 50001 (energistyring) og ISO 14001 (miljøstyring), og forplikter seg til kontinuerlig forbedring, energieffektivisering og redusert miljøpåvirkning. Vi jobber aktivt med å identifisere og implementere løsninger som reduserer energiforbruk og styrker bærekraften. Vi har en egen bærekraftsgruppe som arbeider målrettet med FNs bærekraftsmål. Fra 2023 til 2024 har vi: Økt andelen resirkulert avfall fra 77 % til 81 % Redusert CO₂-utslipp med 25 % Vi vurderer nå to nye investeringer: Energieffektive løsninger for oppvarming av mobile verksteder. Infrastruktur for lading av trailere og kjøretøy som leverer varer, for å muliggjøre bruk av elektriske kjøretøy og redusere utslipp.
---	--

Klimatiltak arealplan

MÅL: Redusere klimagassutslipp og tap av naturverdier gjennom mer klimavennlig arealbruk og planlegging.

Tiltak areal	Beskrivelse av tiltaket
Arealplanlegging Arealendringer er den største trusselen mot natur, nedbygging det største problemet.	Tiltak 1: Utvikling og innføring av arealregnskap og kart over økosystemer. Beskrivelse: Moss kommune deltar i Østfold fylkeskommunes utrulling av arealregnskap og har vært pilotkommune i utvikling av økosystemkart. Verktøyene skal brukes til å vurdere klimabelastning ved arealbruksendringer i kommuneplan og reguleringsplaner. Resultatindikatorer: Kartgrunnlag fra ØFKs arealregnskap og andre kart over økosystemer skal tas i bruk som en del av vurderingsgrunnlaget i reguleringsplaner i 2026 (ja/nei) Bruke klimagasskalkulatoren for arealbruk på relevante planer (ja/nei) Tiltak 2: Revisjon av eldre planer med store naturverdier (planvask) Beskrivelse: Gjennomgang av eldre planer som ikke er realisert, med mål om å vurdere reversering der naturverdier og klimabelastning tilsier det. Resultatindikatorer: • Antall planer gjennomgått. • Antall planer revidert eller trukket tilbake.
Planlegging	Tiltak 3: Tverrfaglig vurdering av private planforslag Beskrivelse: Ha et sterkt tverrfaglig samarbeid i vurdering av private planforslag for å sikre at hensyn til klima, natur og miljø ivaretas. Resultatindikatorer: Antall planforslag vurdert tverrfaglig - beskrive
Nedbygging	Tiltak 4: Redusere nedbygging av jomfruelig og karbonrik natur Beskrivelse: Utvikle kunnskapsgrunnlag og kriterier for å unngå nedbygging av karbonrike arealer og verdifull natur. Resultatindikatorer:

- Kunnskapsgrunnlag ferdigstilt innen 2026.
- Antall planforslag der nedbygging er unngått eller redusert.

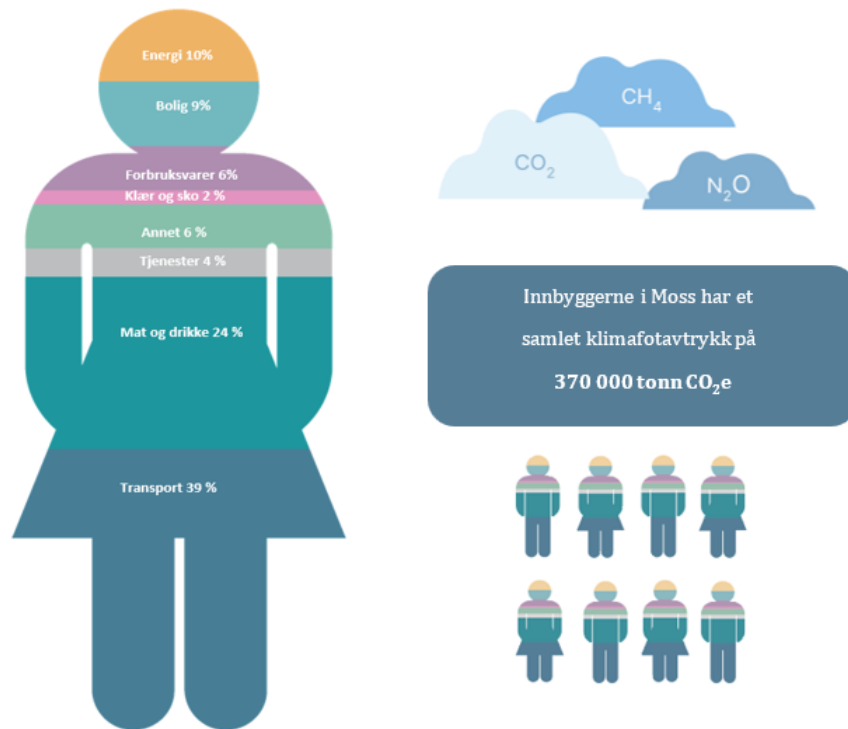
Klimakommunikasjon

MÅL: Redusere klimagassutslipp og tap av naturverdier gjennom mer klimavennlig arealbruk og planlegging.

Tiltak kommunikasjon	Beskrivelse av tiltaket
Kommunikasjonsplan	Tiltak: Oppfølging av kommunikasjonsplan "Grønnere Moss" Beskrivelse: Informasjon om klima og miljø på kommunens nettsider, inkludert Rent Mossesund, Oslofjorden, naturmangfold, klimagassutslipp, renovasjon, energibruk og klimatilpasning. Resultatindikatorer: Antall publiserte artikler/sider.
Innbyggerinitiativ/medvirkning	Tiltak: Medvirkning og innbyggerinitiativ Beskrivelse: Styrke medvirkning i klima- og miljøspørsmål, bl.a. gjennom deltakelse i planprosesser og på Moss Miljøfestival. Resultatindikatorer: Antall medvirkningsprosesser med klimafokus.
Ung i Moss Nettsider	Tiltak: Gjennom samarbeid med skoler og ungdomsgrupper bidrar barn og unge aktivt til å øke naturmangfoldet i Moss. Prosjektene inkluderer blant annet planting, skjøtsel, kartlegging og formidling av naturverdier. Kommunen synliggjør innsatsen på nettsiden <i>Ung i Moss og Mosseungdom løfter naturen i Moss</i>, og bruker dette som en plattform for å inspirere til videre engasjement og medvirkning. Resultatindikatorer: • Antall naturprosjekter gjennomført med barn og unge. • Antall artikler eller oppdateringer publisert på Ung i Moss.

Klimafotavtrykk

Moss kommune kan tilrettelegge for at innbyggere kan kutte klimagassutslipp.

FNs bærekraftsmål

Bærekraftsmålene skal sikre en bærekraftig utvikling som ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder: miljø, økonomi og sosiale forhold. Klimabudsjettet har et særlig ansvar for bærekraftig miljø og tar opp i seg målene som omhandler klima og spesielt målene 7, 9, 11, 12, 13 og 17.

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov.

Kilder:

Miljødirektoratet, kommunefordelte klimagassutslipp.

Referansebaner for utslipp som er vist i dette dokumentet er utarbeidet av Cicero, TØI og Menon i samarbeid med Moss kommune «Referansebane for utslipp i kommuner i Klima Østfold».

Moss kommunes klimaplan: https://www.moss.kommune.no/_f/p1/i18bd9bf8-243a-4964-a99a-6e3c699dbaa0/klimaplan_0421.pdf

[Forbruksbasert klimaregnskap for Norge \(framtiden.no\)](#)

Gebyrliste

Helse- og omsorgstjenester

Aktivitetssenter (Lyngrabben, Melløs, Løvstad)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Bading - per halvår, 100% plass	1 500	1 500	
Brukerbetaling - per halvår, 100% plass	750	750	
Mat og drikke - per halvår, 100% plass	1 750	1 750	
Matlaging i grupper, per gang	50	50	

Matombringning - Bo- og service

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Full kost - per måned	4 630	5 130	
Middag og dessert -per mnd.	2 830	3 100	

Matombringning hjemmeboende, per måltid

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Dessert	22	25	
Grøt	26	27	
Middag	90	93	
Velkommen til bords	0	120	

Oppholdsbetaling i institusjon/omsorgsbolig

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Dag- og nattopphold	Sentral forskrift	Sentral forskrift	
Dagsentertilbud	198	205	
Dagsentertilbud* 	115	150	Harmonisering av egenbetaling
Korttidsopphold	Sentral forskrift	Sentral forskrift	
Langtidsopphold i institusjon	Sentral forskrift	Sentral forskrift	

Praktisk bistand maks per måned

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Inntekt 2G-3G	1 850	1 915	
Inntekt 3G og over	3 140	3 250	
Inntekt inntil 2G	Sentral forskrift	Sentral forskrift	

Praktisk bistand pris per time

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Inntekt 2G-3G	370	383	
Inntekt 3G og over	395	409	
Inntekt inntil 2G	Sentral forskrift	Sentral forskrift	

Trygghetsalarmer

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

Egenandel installasjon av trygghetsalarm	545	564
Trygghetsalarm per måned - Inntekt over 2G	322	333
Trygghetsalarm per måned - Inntekt under 2G	298	308

Vask av tøy

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Flatt-tøy per måned	560	579	

Barnehage og skole

Det er 11 betalingsterminer per år.

Brukerbetaling barnehage -pris per måned

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
100 % - heldagsplass	1 200	1 200	
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	720	720	
Deltidsplass 80 % - 4 dager i uken	960	960	
Kjøp av ekstradag, pr. dag	240	240	
Søskenmoderasjon for barn nr. 2	30%	30%	
Søskenmoderasjon fra barn nr. 3	100%	100%	

Brukerbetaling SFO – pris uten mat – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

12 timer elever helår i 1.- 3. trinn, kun kost	0	0	1 490 kroner i fratrekk for øvrige typer plasser for elever i 1.-3. trinn
12 timer helår 4. trinn	1 530	1 590	
60 % plass, 3 dager	2 180	0	Tilbud utgått fom skoleåret 2025/2026
For barn med særskilte behov vil SFO være gratis fra 5. - 7. trinn, kun kost	0	0	
For sen henting SFO	250	260	Per gang
Helårsplass 100 %	3 600	3 750	
Kjøp enkeltdag hel dag	350	370	
Skoleårsplass, hel dag	2 780	2 880	
Skoleårsplass, kun ettermiddag	2 540	2 630	

Grunnskole

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Erstatning for tap av bøker	Nypris for tilsvarende	Nypris for tilsvarende	

Matpenger barnehage (selvfinansierende) – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
100 % - heldagsplass	402	420	
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	246	260	
Deltidsplass 80 % - 4 dager i uken	349	365	

Matpenger SFO – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

12 timer elever helår 1. - 3.trinn	155	160	2 dager per uke
12 timer elever helår 1. - 3.trinn	170	175	3 dager per uke
12 timer helår 4. trinn	170	175	
60 % plass, 3 dager helår	200	0	Tilbud utgått tom skoleåret 2025/2026
Helårsplass 100 %	250	260	
Skoleårsplass, hel dag	230	240	
Skoleårsplass, kun ettermiddag	210	220	
Ved kjøp av enkeltdager	25	30	

Helsetjenester for barn og unge

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Celleprøve, egenandel	200	300	
Egenandel - administrering av prevensjonsmidler	200	250	
Foreldreforberedende kurs	250	250	Mulig å differensiere mellom brukere
Fysioterapitjeneste	Folketrygdens satser	Folketrygdens satser	
Gebyr ved ikke møtt til bestilt vaksinerings	0	250	
Influensavaksine	300	200	
Jordmortjeneste	Folketrygdens satser	Folketrygdens satser	
Koronavaksine, settes alene	0	110	
Koronavaksine, settes sammen med influensavaksine	0	85	
Meningokokkvaskine til elever ved videregående skole	400	0	Pris 2026 foreløpig ikke fastsatt
Utenlandsvaksine, egenandel/eksp. gebyr, kveld	200	380	Gratis opp til 16 år. Vaksiner kommer i tillegg.
Utenlandsvaksine, egenandel/eksp.gebyr	200	250	Gratis opp til 16 år. Vaksiner kommer i tillegg.
Vaksine pneumokokk, settes alene	0	110	
Vaksine pneumokokk, settes sammen med influensavaksine	0	85	

Forebyggende helse, Familieteam

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Brukerbetaling bevertning Åpen barnehage	10	10	Per gang
Brukerbetaling Foreldrekurs/ foreldregrupper	300	300	Tar betalt for TINT kurs

Kultur

Bibliotek - diverse

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Boknett barn	50	50	
Boknett voksen	40	40	
Kaffeautomat Moss	20	20	
Kaffeautomat Rygge	20	20	
Kalender, Vogt-samlingen	200	200	
Konvolutt	8	8	
Loppesalg bøker	10	10	
Loppesalg tidsskrifter	50	50	
Utskrifter/kopi A3	6	6	
Utskrifter/kopi A3 farge	12	12	
Utskrifter/kopi A4	3	3	
Utskrifter/kopi A4 farge	6	6	

Bibliotek -gebyr ved for sen betaling

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
1. varsel	0	0	
2. varsel	0	50	
3. varsel	150	150	
Faktura for erstatningsbeløp for tapt materiale	Erstatningsbeløpet varierer	Erstatningsbeløpet varierer	Erstatning barnebok 200 kroner, voksenbok 400 kroner, Dvd 200 kroner, tidsskrift 200 kroner
Inkasso ved v/tapte bøker, filmer o.a.	Erstatningsbeløp + inkasso	Erstatningsbeløp + inkasso	
Tapt lånekort	20	20	

Kulturskolen -brukerbetaling per skoleår

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
10 gratisplasser for barn i lavinntektsfamilier	søknad	søknad	
Inntektsbasert brukerbetaling fra 3G-5G (Moss)	søknad	søknad	
Instrumentleie	800	800	
Materialavgift animasjonsfilm	800	1 000	
Materialavgift keramikk	800	1 000	
Materialavgift visuelle fag	800	1 000	
MUSIKK: Bandtilbud	0	1 000	Nytt tilbud fra skoleåret 2026/2027. Erstatte fredagssamspill.
MUSIKK: Elevavgift en-til-en (musikk)	4 200	4 400	
MUSIKK: Fordypning 50 min	7 500	0	Tilbudet utgår fra 2026
MUSIKK: Fordypning musikk 40 min	6 500	6 600	
MUSIKK: Fredagsamspill	2 000	1 000	Tilbudet utgår fra skoleåret 2026/2027
MUSIKK: Kammermusikk	0	1 000	Nytt tilbud fra skoleåret 2026/2027. Erstatte fredagssamspill.

MUSIKK: Mosseklngen	1 600	1 800	
MUSIKK: Mossestryket	1 800	2 000	
MUSIKK: Pianoorkester	1 800	2 000	
MUSIKK: Vokalensamble	0	2 000	Nytt tilbud fra 2026
MUSIKKTEATER: fordypning APPLAUS	5 400	6 000	
MUSIKKTEATER: kjerneprogram (KNIPS og KLAPP)	3 800	4 000	
TEATER: fordypning	4 200	4 400	
TEATER: kjerneprogram	3 800	4 000	
VISUELLE FAG: kjerneprogram - visuell kunst og keramikk	3 800	4 000	
VISUELLE FAG: kjerneprogram animasjonsfilm og digital kunst	3 800	4 000	
VISUELLE FAG: KunstLEK	3 800	4 000	

Fritidsklubber

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Brukerbetaling	10	10	Per gang
Mat	20	20	Per gang

Utlån av lokaler/arealer og billettpriser i kommunale svømmehaller

Allaktivitetshuset

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Kafé -per dag	1 500	1 500	
Kafé -per time	400	400	
Møterom (allaktivitetsrom) -per dag	1 000	1 000	
Møterom (allaktivitetsrom) -per time	200	200	

Gjerrebogen fritidshus (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Utlån av lokaler - hverdager	400	400	
Utlån av lokaler (helg)	700	700	
Utlån av lokaler (lag/foreninger)	600	600	

Gressbaner (A+B-feltet, Løken, Øre)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	300	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. time	100	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	300	
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. time	100	100	
Normalpris per time	320	320	
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	160	160	
Trening lokale idrettslag/foreninger innenfor åpningstid barn og unge	0	0	

Hadeland kultursenter

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Utlån av peisestua til arrangementer (rengjøringskostnader)	500	500	

Utlån av peisestua til møter (rengjøringskostnader)	500	500
---	-----	-----

Hoppern skole/kultursal

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Utlån per dag i helgen (rengjøringskostnader)	500	500	
Utlån per time (rengjøringskostnader)	500	500	

Høienhald bad (varmtvannsbasseng)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Basseng normalpris per time	800	800	
Enkeltbad barn under 16 år	50	50	
Enkeltbad familiebillett + voksne + 2 barn, ekstra barn 25 kr ved familierabatt	240	240	
Enkeltbad voksne	100	100	
Klippekort -Årskort (12mnd fra kjøpsdato) barn	2 000	2 000	
Klippekort -Årskort (12mnd fra kjøpsdato) voksne	4 000	4 000	
Leie mer enn 10 avtaler per uke, 20% rabatt, per time	640	640	
Publikumsbad Klippekort -10 klipp voksne/20 klipp barn u/16 år	800	800	
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	

Kunstgressbaner (Melløs, Bellevue, Nøkkeland)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	300	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.

Idrettsskole/feriekлубb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. time	100	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/feriekлубb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	300	
Idrettsskole/feriekлубb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. time	100	100	
Kamper per time, fra 15 år	320	320	
Normalpris per time	320	320	
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	160	160	
Utlån andre	500	500	

Melløs Stadion

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Friidrettsanlegg, kamper og arrangementer (med arrangementsgarderober/foajé) per time	320	320	
Hovedbanen, kamper og arrangementer, (med arrangementsgarderober/foajé) etter avtale med avd. Idrett	Fastsettes ved hvert tilfelle	Fastsettes ved hvert tilfelle	
Idrettsskole/feriekлубb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	300	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/feriekлубb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. time	100	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/feriekлубb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	300	
Idrettsskole/feriekлубb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. time	100	100	
Sosiale rom/møterom stort, per time (følger med ved leie til arrangement) faste leietakere 50%	540	540	Faste leietakere betaler 50% av leiepris
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	

Moss kulturhus (kunstneriske arrangement ikke mva-pliktig, andre arrangemeneter påregnes mva)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Ekstraforestilling samme dag (næring og organisasjon i kommunen)	50% rabatt	50% rabatt	
Leie av 1 tekniker pr dag (Inntil 10 timer)	5 300	5 300	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Parkteatret teatersal (næring)	37 500	37 500	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Parkteatret teatersal (organisasjon i kommunen)	17 500	17 500	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/liten (næring)	1 250	1 250	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/liten (organisasjon i kommunen)	650	650	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/stor (næring)	17 500	17 500	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/stor (organisasjon i kommunen)	8 500	8 500	
Teknikertimer overtid 	1 150	1 150	

Mossehallen - idrettshall

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Andre arrangementer (messer/konserter ol.) etter avtale med avd. idrett	Fastsettes i hvert tilfelle	Fastsettes i hvert tilfelle	
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	300	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. time	100	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	300	

Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. time	100	100	
Makspris pr arrangement i helg pr dag pr 1/1 hall 	8 000	8 000	
Makspris pr arrangement i helg pr dag pr 1/3 hall 	3 200	3 200	
Sosiale rom/møterom stort, per time (følger med ved leie til arrangement)	215	215	Faste leietakere betaler 50% av leiepris
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0	
Utlån hall per time 1/1 til idrettsarrangement	960	960	
Utlån hall per time 1/3 til idrettsarrangement	320	320	

Mossehallen - svømmehall

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Basseng normalpris per time	1 350	1 350	
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	300	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. time	100	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	300	
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. time	100	100	
Klippekort. 10 klipp voksne, 20 klipp barn u/16 år	720	720	
Publikumsbad barn under 16 år, student og honnør	45	45	
Publikumsbad familiebillett 2 voksne + 2 barn (for hvert ekstra barn kr 20,-)	240	240	
Publikumsbad Grupperabatt min. 10 pers	20%	20%	
Publikumsbad voksne	90	90	
Publikumsbad Årskort (12 mnd. fra kjøpsdato) voksen	3 200	3 200	

Publikumsbad Årskort barn, student og honnør (12 mnd. fra kjøpsdato)	1 600	1 600
Stevne per time fra 15 år	0	320
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	675	675
Utlån av dusj og badstue	65	65

Nøkkelandhallen, Ryggehallen, Hoppern, Ekholthallen og Øreåsenhallen

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Andre arrangementer (messer/konserter ol.) etter avtale med avd. Idrett	Fastsettes i hvert tilfelle	Fastsettes i hvert tilfelle	
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	300	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. time	100	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	300	
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. time	100	100	
Kamper per. time, fra 15 år	320	320	
Sosiale rom/møterom lite, per time (følger med ved leie til arrangement)	110	110	Faste leietakere betaler 50% av leiepris
Sosiale rom/møterom stort, per time (følger med ved leie til arrangement)	215	215	Faste leietakere betaler 50% av leiepris
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	160	160	
Treningsrom per time (maks antall personer fastsettes)	530	530	
Utlån hall per time til idrettsarrangement	320	320	

Rampa fritidsklubb (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Utlån av lokaler - hverdager	450	450	
Utlån av lokaler (helg)	700	700	
Utlån av lokaler (lag/foreninger)	700	700	

Skolelokaler

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Overnatting i gymsal/klasseom ved turneringer og annet - pr person pr natt	100	100	
Renhold under arrangement i helg, kan bestilles på forhånd etter avtale med renholdstjenesten	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Utløst alarm, utrykning. Faktureres lånetaker	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Utlån aula, Gullfunnet, Vardåsen/kantineområdet Rygge ungdomsskole Samlingssalen Nøkkeland skole pr dag inntil 8 timer lørdag/søndag	1 500	1 500	
Utlån aula, Gullfunnet, Vardåsen/kantineområdet Rygge ungdomsskole, Samlingssalen Nøkkeland skole pr dag inntil 8 timer hverdager	1 000	1 000	
Utlån av lokaler - fast gjennom året	Etter egen avtale	Etter egen avtale	
Utlån barnehage, gymsal (i barnehage/skole der barnet selv går) til f eks sosialt arrangement/barnebursdag	0	0	
Utlån grupperom, møterom inntil 8 timer < 10 personer	300	300	
Utlån grupperom, møterom inntil 8 timer < 10 personer - lørdag/søndag	500	500	
Utlån ordinære klasserom, store møterom, kantine, auditorium pr dag inntil 8 timer - lørdag/søndag	1 000	1 000	
Utlån ordinære klasserom, store møterom, kantine, auditorium pr dag inntil 8 timer hverdager	500	500	
Utlån spesialrom (mat og helse, kunst og håndverk, musikk) pr dag inntil 8 timer - hverdager	800	800	
Utlån spesialrom (mat og helse, kunst og håndverk, musikk) pr dag inntil 8 timer - lørdag/søndag	1 000	1 000	

Svømmehall - Ryggehallen

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Basseng normalpris per time	650	650	
Familiebillett 2 voksne + 2 barn (for hvert ekstra barn kr 15,-)	200	200	
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	300	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. time	100	0	Gratis utlån fra 2026. Deltakeravgift settes av klubber/arrangører selv.
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	300	
Idrettsskole/feriekubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. time	100	100	
Publikumsbad Barn under 16 år, honnør og student	35	35	
Publikumsbad Klippekort. 10 klipp voksne/20 klipp barn u/16 år, student og honnør	560	560	
Publikumsbad Voksne	70	70	
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid barn og unge	0	0	
Trening lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	325	320	

Torderød gård (alkohol ikke tillat)

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Utlån av 2. etasje (hele etasjen, rengjøringskostnader))	1 000	1 000	
Utlån av møterom hel dag (rengjøringskostnader)	600	600	

Utlån gymsaler

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

Andre per time	95	95
Organisasjoner med fysisk aktivitet for barn/unge, funksjonshemmede/syke	0	0

Øvrige priser

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Avfallshåndtering. Leie av container etter arrangement	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Gjentakende feilmelding/manglende innmelding av kamper i Bookup		Normal sats + 50%	
Hærverk/ødeleggelser som medfører erstatning eller reparasjon	Faktiske kostnader	Faktiske kostnader	
Leie av garderobeanlegg/toaletter eksternt arrangement, fakturere kostnader til renhold og forbruksartikler, per garderobe per time	Etter gjeldende satser	65	
Opprydning/renhold etter trening/arrangement, ikke utført av leietaker som avtalt	800	800	
Renhold under arrangement i helg, kan bestilles på forhånd etter avtale med renholdstjenesten	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Tap av brikke elektronisk tilgang/behov for ekstra, pr. stk	220	220	
Tillegg for fjerning av klister utenfor spillflate ved kamper/arrangement	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Utløst alarm, utrykning. Faktureres leietaker	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	

Alkohol servering

Gebyrer ved innvilget ambulerende bevilling og bevilling for enkeltanledning. Kommunen følger de til enhver tid fastsatte gebyrene i forskrift til alkohollovens § 6-2

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

Gebyr ved innvilget ambulerende bevilling	460	460	Oppdateres i henhold til enhver gjeldende gebyr etter alkoholforskriften § 6-2
---	-----	-----	--

Ved innvilget skjenkebevilling for enkeltanledning

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
For arrangement med 200 personer eller færre	460	460	Oppdateres i henhold til enhver gjeldende gebyr etter alkoholforskriften § 6-2
For arrangement med flere enn 200 personer	1 310	1 310	
For festival og større arrangement	6 400	6 400	Oppdateres i henhold til enhver gjeldende gebyr etter alkoholforskriften § 6-2
Utstedelse av kopi av bevis på bestått etablerer- og kunnskapsprøve	0	0	Prøveavgift innbetales til AOF ved prøvetaking. Prøvebevis faktureres ikke av kommunen iht. lovverket. Kommunen kan sende kopi der prøvebeviset kan lokaliseres digitalt, men lager ikke nye.

Borgerlig vigsel

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Brudepar som ikke er bosatt i Moss kommune	2 000	2 000	
I normalarbeidstiden utenfor kommunens vigselslokale	1 500	1 500	
Utenfor normal arbeidstid i kommunens vigselslokaler	2 000	2 000	
Utenfor normal arbeidstid og andre steder enn i kommunens vigselslokaler	3 000	3 000	

Eiendomsskatt

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Boliger, fritidsboliger og landbrukseiendommer (promillesats)	2,38	2,38	

Næringseiendommer (promillesats)	2,38	2,38
----------------------------------	------	------

Kommunale avgifter

Arbeidstillatelse

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Behandlingsgebyr	1 080	1 120	

Avløpsavgift eks mva.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Bomtut – ikke mulig å gjennomføre avtalt kontroll av privat renseanlegg grunnet manglende tilgjengelighet	855	925	
Bomtut – ikke mulig å gjennomføre avtalt tømning av septiktank grunnet manglende tilgjengelighet	1 390	1 500	
Ekstra sluttømning av septiktank (per gang)	710	765	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Ekstra tømning av septiktank (per gang)	710	765	
Fastbeløp avløp	825	955	Per eiendom/vannmåler
Forurensningsgebyr ved pålegg om endringer for private avløpsanlegg per dag	345	360	
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - helårsbebyggelse.	2 010	2 160	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - hytter	1 170	1 260	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Kontroll av påslippstillatelser	2 010	3 015	
Kontroll av påslippstillatelser - større omfang	3 375	6 160	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Krisetømning av septiktank (per gang)	4 270	4 580	

Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	39,39	45,50	
Saksbehandling av påslippstillatelse	11 260	11 830	
Saksbehandling av påslippstillatelse - større omfang	17 675	18 560	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på over 15 PE (personekvivalenter)	17 675	18 560	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på til og med 15 PE (personekvivalenter)	11 260	11 830	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av påslippstillatelse	2 340	3 510	
Saksbehandling mindre endring av påslippstillatelse - større saksomfang	5 860	8 790	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse over 15 PE (personekvivalenter)	2 340	3 510	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse til og med 15 PE (personekvivalenter)	2 340	3 510	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Slangeutlegg over 50m ved tømning av septiktank	185	200	
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,00	1,00	
Tilsyn av påslippstillatelse - større omfang (varslet)	5 860	6 160	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Tilsyn av påslippstillatelse (varslet)	2 340	3 015	
Tilsyn med privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse (varslet)	2 340	2 515	
Transportgebyr ved tømning av septiktank	1 510	1 625	
Tømning av septiktank per kubikkmeter (m3)	415	450	

Avløpsavgift inkl. mva.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Bomtut – ikke mulig å gjennomføre avtalt kontroll av privat renseanlegg grunnet manglende tilgjengelighet	1 068	1 160	
Bomtut – ikke mulig å gjennomføre avtalt tømning av septiktank grunnet manglende tilgjengelighet	1 740	1 875	

Ekstra sluttømming av septiktank (per gang)	890	880	
Ekstra tømming av septiktank (per gang)	890	880	
Fastbeløp avløp	1 030	1 100	
Forurensningsgebyr ved pålegg om endringer for private avløpsanlegg per dag	430	450	
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - helårsbebyggelse - unntatt merverdiavgift	2 010	2 160	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - hytter - unntatt merverdiavgift	1 170	1 260	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Kontroll av påslippstillatelser - større omfang - unntatt merverdiavgift	3 375	6 160	
Kontroll av påslippstillatelser - unntatt merverdiavgift	2 010	3 015	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Krisetømming av septiktank (per gang)	5 340	5 270	
Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	49,24	52,35	
Saksbehandling av påslippstillatelse - større saksomfang - unntatt merverdiavgift	17 675	18 560	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling av påslippstillatelse - unntatt merverdiavgift	11 260	11 830	
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på over 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	17 675	18 560	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på til og med 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	11 260	11 830	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av påslippstillatelse - større saksomfang - unntatt merverdiavgift	5 860	8 790	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling mindre endring av påslippstillatelse - unntatt merverdiavgift	2 340	3 510	
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse over 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	2 340	3 510	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse til og med 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	2 340	3 510	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Slangeutlegg over 50m ved tømming av septiktank	230	230	
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,25	1,25	

Tilsyn av påslippstillatelse (varslet) - større omfang - unntatt merverdiavgift	5 860	6 160	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Tilsyn av påslippstillatelse (varslet) - unntatt merverdiavgift	2 340	3 015	
Tilsyn med privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse (varslet) - unntatt merverdiavgift	2 340	2 515	
Transportgebyr for tømning av septiktank	1 885	1 870	
Tømning av septiktank per kubikkmeter (m3)	520	520	

Gebyr for feiing og tilsyn

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Årsgebyr for boligtilsyn og feiing	448	491	

Gebyr landbruk

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Gebyr for behandling av konsesjonssaker	5 000	5 000	Maksgebyr fastsatt av Landbruksdirektoratet i Forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker
Gebyr for behandling av søknader om delingssamtykke	0	2 000	Maksgebyr fastsatt av Landbruksdirektoratet i Forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker

Gravetillatelser

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Behandlingsgebyr	3 750	3 890	
Kontrollgebyr	1 185	1 230	

Graving av stikkledninger eks. mva

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Annet arbeid som sprengning, massutskifting etc. avtales separat	0		
Deler for kobling. Pris per grøft	1 145	1 185	
Graving av grøft dypere enn 2,0m inkl. rør. Pris per m.	3 850	3 990	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Graving av grøft inntil 2,0 m dybde inkl. rør. Pris per m.	3 540	3 670	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Kryssing av gjerder, hekk etc.	2 320	2 400	
Kryssing av kabler	1 980	2 050	
Kvikkleire grunnundersøkelser	10 410	10 775	

Montering av husdrenskum	8 950	9 270
--------------------------	-------	-------

Graving av stikkledninger inkl. mva

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Annet arbeid som sprengning, massutskifting etc. avtales separat	0	0	
Deler for kobling. Pris per grøft	1 430	1 480	
Graving av grøft dypere enn 2,0m inkl. rør. Pris per m.	4 815	4 985	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Graving av grøft inntil 2,0 m dybde inkl. rør. Pris per m.	4 425	4 580	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Kryssing av gjerder, hekk etc.	2 900	3 000	
Kryssing av kabler	2 470	2 560	
Kvikkleire grunnundersøkelser	13 010	13 470	
Montering av husdrenskum	11 190	11 590	

Handel med fyrverkeri

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med fyrverkeri i klasse II, III og IV	2 550	2 640	
Gebyr for gjennomføring av tilsyn/kontroll	1 350	1 395	

Husholdningsrenovasjon eks mva.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

1. Standard løsning for husholdninger	4 534	4 534	Standardløsning med avfallsdunker er: 140L restavfall, 140L matavfall, 140L glass- og metallemballasje, 240L papp og papir og 240L plastemballasje
2. Standard løsning for husholdninger med redusert hentefrekvens for restavfall	2 720	2 720	Restavfall hentes hver 4. uke, istedenfor hver 2 uke som er vår standard
3. Nedgravde løsninger, per boenhet - standard hentefrekvens	3 736	3 736	
Ekstra beholder for matavfall (140L)	0	0	God kildesortering belønnes
Ekstra henting av nedgravd/bunntømt beholder (uavhengig av type avfall)	1 620	1 620	Pr. henting
Ekstra henting av restavfall - 140 liter	600	600	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 240 liter	635	635	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 370 liter	680	680	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 660 liter	800	800	Per henting
Ekstra henting av utsortert avfall (matavfall, plast, papp/papir og glass/metall)	600	600	Per henting
Fritidsrenovasjon	2 720	3 175	Tømming i perioden påske til 15 oktober. I tillegg redusert tilbud i perioden fra 15 oktober og frem til påske.
Gangtillegg prisgruppe 1 (8-20 m)	1 125	1 125	
Gangtillegg prisgruppe 2 (21-30 m)	2 160	2 160	
Gangtillegg prisgruppe 3 (31-40 m)	3 210	3 210	
Glass/metall 140 liter (standard), 240 liter, 370 liter	285	285	
Nedgravde løsninger, per boenhet økt hentefrekvens	5 600	5 600	Økt hentefrekvens ut over standard
Papp/papir 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	285	285	
Plast 140 liter (sekk), 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	285	285	
Restavfall 140 liter med tømming hver 4. uke	1 865	1 865	
Restavfall 140 liter og matavfall 140 liter (standard)	3 680	3 680	
Restavfall 240 liter	6 753	6 753	
Restavfall 370 liter	10 534	10 534	
Restavfall 660 liter	18 841	18 841	

Økt hentefrekvens av papp/papir og plast (hver 14. dag) - tillegg per beholder	570	570
--	-----	-----

Husholdningsrenovasjon inkl. mva.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
1. Standard løsning for husholdninger	5 668	5 668	Standardløsning med avfallsdunker er: 140L restavfall, 140L matavfall, 140L glass- og metallemballasje, 240L papp og papir og 240L plastemballasje
2. Standard løsning for husholdninger med redusert hentefrekvens for restavfall	3 400	3 400	Restavfall hentes hver 4 uke, istedenfor hver 2 uke som er vår standard
3. Nedgravde løsninger, per boenhet - standard hentefrekvens	4 670	4 670	
Ekstra beholder for matavfall (140L)	0	0	God kildesortering belønnes
Ekstra henting av nedgravd/bunntømt beholder (uavhengig av type avfall)	2 025	2 025	Pr. henting
Ekstra henting av restavfall - 140 liter	750	750	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 240 liter	794	794	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 370 liter	850	850	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 660 liter	1 000	1 000	Per henting
Ekstra henting av utsortert avfall (matavfall, plast, papp/papir og glass/metall)	750	750	Per henting
Fritidsrenovasjon	3 400	3 969	Tømming i perioden påske til 15 oktober. I tillegg redusert tilbud i perioden fra 15 oktober og frem til påske.
Gangtillegg prisgruppe 1 (8-20 m)	1 406	1 406	
Gangtillegg prisgruppe 2 (21-30 m)	2 700	2 700	
Gangtillegg prisgruppe 3 (31-40 m)	4 013	4 013	
Glass/metall 140 liter (standard), 240 liter, 370 liter	356	356	
Nedgravde løsninger, per boenhet økt hentefrekvens	7 000	7 000	Økt hentefrekvens ut over standard
Papp/papir 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	356	356	

Plast 140 liter (sekk), 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	356	356
Restavfall 140 liter med tømning hver 4.uke	2 331	2 331
Restavfall 140 liter og matavfall 140 liter (standard)	4 600	4 600
Restavfall 240 liter	8 441	8 441
Restavfall 370 liter	13 168	13 168
Restavfall 660 liter	23 551	23 551
Økt hentefrekvens av papp/papir og plast (hver 14. dag) - tillegg per beholder	713	713

Parkering avgiftsbelagte plasser

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Kontrollsanksjon (avgiftsplasser)	660	660	Kontrollsanksjonene og gebyrene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer
Kontrollsanksjon (overtredelse på plasser reservert for forflytningshemmede)	990	990	Kontrollsanksjonene og gebyrene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer
Parkeringsgebyr (feilparkering i strid med skiltforskriften eller trafikkreglene)	990	990	Kontrollsanksjonene og gebyrene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer
Peer Gynt helsehus: parkeringsavgift per time	27	28	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.
Sone 1 (Sentrum og Mossehallen): parkeringsavgift per time	33	34	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.
Sone 2 (Myra, Fiske og Stengata 2): parkeringsavgift per time	11	12	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.
Sone 2 (Myra): parkeringsavgift ved mer enn 5 timer pr døgn	55	57	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.

Tiltaksplan for graving i forurenset grunn

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Enkel sak – saksbehandling	9 450	9 780	Mindre tiltak med begrenset omfang og lav risiko for spredning av forurensning, hvor det ikke er behov for en stedspesifikk risikovurdering. Eksempler: graving i mindre arealer, uten nærhet til vannkilder eller boliger.
Enkel sak – sluttrapport og tilsyn	4 025	4 165	
Omfattende sak – saksbehandling	31 010	32 095	Større tiltak med høyere kompleksitet og potensiell risiko, hvor det foreligger en stedspesifikk risikovurdering. Eksempler: omfattende terrenginngrep, nær sensitive områder, eller tiltak som krever flere vurderinger og oppfølging.
Omfattende sak – sluttrapport og tilsyn	8 160	8 445	

Utleie av kommunal gategrunn

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Foodtrucks - per halvår	3 500	3 620	
Foodtrucks - per uke	1 000	1 035	
Foodtrucks - per år	6 500	6 720	
Foodtrucks – per dag	300	310	
Foodtrucks – per måned	2 000	2 070	
Riggplasser /leie av grunn utenfor sentrum per m2 per mnd.	100	125	
Riggplasser i sentrum (containere ol.) per m2 per dag	5,00	6,00	
Riggplasser i sentrum (containere ol.) per m2 per mnd.	200	250	
Riggplasser/leie av grunn utenfor sentrum per m2 per dag	2,50	3,00	
Uteservering - månedlig utleie av grunn, per kvadrat (m2)	60	62	

Uteservering - årlig utleie av grunn, per kvadrat (m2)

160

165

Utleie av kommunal grunn

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Kommersielt arrangement på over 4 timer varighet, per dag	4 000	4 140	
Kommersielt arrangement på under 4 timers varighet, per dag	2 000	2 070	

Vannavgift eks mva.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Bomtut - drift og vedlikehold av vannmåler (ikke overholdt avtaletidspunkt)	720	750	
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 100 mm	13 300	14 350	
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 63 mm – til og med 100 mm	8 860	9 560	
Fastbeløp for vanninnlegg til og med 63 mm	550	595	
Kommunal avlesning av vannmåler	1 280	1 330	
Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	25,68	27,75	
Tapt vannmåler	1 064	1 120	
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,00	1,00	
Vannavstengning på kommunal ledning for utbedring privat stikkledningsnett	3 040	3 150	

Vannavgift inkl. mva.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

Bomtut - drift og vedlikehold av vannmåler (ikke overholdt avtaletidspunkt)	900	930
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 100 mm	16 625	16 500
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 63 mm – til og med 100 mm	11 075	11 000
Fastbeløp for vanninnlegg til og med 63 mm	690	690
Kommunal avlesning av vannmåler	1 600	1 660
Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	32,10	31,95
Tapt vannmåler	1 330	1 400
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,25	1,25
Vannavstengning på kommunal ledning for utbedring privat stikkledningsnett	3 800	3 950

Gebyrer etter plan og bygningsloven

Gebyr for behandling av konsesjonssaker

Gebyet er det samme for Moss og Råde kommune. Maksgebyr fastsettes av Landbruks- og matdepartementet.

Gebyrer etter plan og bygningsloven

Hjemmel: Plan- og bygningsloven § 33-1, jf. byggesaksforskriften og eierseksjonsloven § 15. Matrikkellovens 32 og forskriftens §16 Vedtak: Moss kommune 06.11.2019, sak KST 037/19 og 038/19

Ikrafttredelse: 1. januar 2020

Revidert ved budsjettbehandling i 2024.

Kapittel 1 – Generelle bestemmelser

Gebyrer etter dette regulativ betales etter faktura utstedt av kommunen. Betaling kan kreves før forretning berammes, arbeid igangsettes eller før tillatelser/vedtak fattes. Alle priser er angitt i norske kroner. Det beregnes ikke merverdiavgift på gebyrer etter plan- og bygningsloven eller eierseksjonsloven.

Regulativet spiller det faktiske arbeidet de ulike sakstypene medfører. Samlet fakturert gebyr dekker saksbehandling, administrasjonskostnader, tilsyn med videre.

§ 1-1. Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr.

Kommunen krever i tillegg inn tinglysingsgebyr og dokumentavgift i saker der kommunen må forskuttere dette.

§ 1-2. Tidspunkt for gebyrfastsetting og fakturering

Gebyr etter plan- og bygningsloven og eierseksjonsloven beregnes etter de satser som gjelder på tidspunktet fullstendig søknad mottas av kommunen, med mindre noe annet fremgår av regulativet.

Gebyret faktureres når vedtak fattes, etter avholdt oppstartsmøte eller forhåndskonferanse eller når kommunen har ferdigbehandlet eller avsluttet saken. Planforslag faktureres ved vedtak om offentlig ettersyn.

Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper purregebyr etter inkassoforskriften.

Gebyret må betales og forfaller uansett om vedtaket er påklaget eller det er søkt om reduksjon av gebyr.

§ 1-3. Gebyr og priser i regulativet

Regulativets gebyrer reflekterer kommunens arbeid med de ulike sakstypene og er beregnet i samsvar med selvkostprinsippet. Gebyrregulativet vedtas årlig av kommunestyret som har anledning til å prise gebyrene lavere enn selvkost.

§ 1-4. Sakkyndig bistand

Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, uttalelser, vurderinger ut fra lov- og forskriftskrav og lignende, vil kostnadene for slik bistand bli tillagt gebyret. I tillegg blir det fakturert for medgått tid for kommunens arbeid med å hente inn denne bistanden.

§ 1-5. Urimelig gebyr

Dersom fagutvalget etter egen vurdering eller etter skriftlig søknad anser gebyret som klart urimelig, kan gebyret settes ned.

Søknad om redusert gebyr utsetter ikke betalingsfristen.

§ 1-6. Klage

Når gebyret er hjemlet i plan- og bygningsloven § 33-1, eierseksjonsloven § 15, eller matrikkelloven er det ikke anledning til å klage på gebyret i den enkelte sak. Enkeltvedtak etter § 1-5 om urimelig gebyr kan påklages til Fylkesmannen i Viken etter reglene i forvaltningsloven.

§ 1-7. Avslag

Saksbehandlingen anses som avsluttet dersom det ikke er sendt klage innen klagefristens utløp. For å etterleve selvkostreglene skal det ved avslag betales 100 % av ordinært gebyr. Beløpet blir ikke godskrevet ved ny eller endret søknad.

§ 1-8. Tilbaketrekking av søknad

Dersom søknad trekkes tilbake, skal tiltakshaver eller søker betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i behandlingen av søknaden. Det fremgår av regulativet hvor mye som skal betales.

§ 1 – 9 Definisjoner og forklaringer

I denne forskriften menes med:

1. Pbl: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).
2. Eiersl: Lov om eierseksjoner (eierseksjonsloven).
3. SAK: Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften).
4. TEK: Forskrift om tekniske krav til byggverk (byggeteknisk forskrift).
5. Søknadspliktige tiltak: Tiltak definert i plan- og bygningsloven §§ 20-1, 20-2, 20-3, 20-4.
6. Grunngebyr: Gebyr som skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.
7. Saksbehandlingsgebyr: Gebyr som skal dekke oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er avhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.
8. Registreringsgebyr: Gebyr som skal dekke arbeidet med oppgavene knyttet til registrering i matrikkelen. Gebyret betales per bruksenhet eller per endring av bruksenhet.
9. Tiltaksklasse: Inndeling av oppgaver i tiltaket basert på vanskelighetsgrad, kompleksitet og konsekvenser av mangler og feil, jf. SAK § 9-4.
10. Matrikkel: Nasjonalt eiendomsregister hvor hver eiendom har et unikt nummer bestående av kommunenummer, gårdsnummer (gnr), bruksnummer (bnr), festenummer (fnr.) og seksjonsnummer (snr.). Dersom bruket ikke har feste- og/eller seksjonsnummer har disse verdien null (0). Tidligere kalt GAB-registeret (Grunneiendoms-, Adresse- og Bygningsregisteret). k. Eiendom: Fast eiendom definert med et eget gårds- og bruksnummer, festenummer og/eller seksjonsnummer i matrikkelen. Seksjon etablert i henhold til lovgivningen om eierseksjoner regnes som selvstendig eiendom.
11. Bruksenhet: Bygning eller del av bygning (lokale), f.eks. boenhet, garasje, anneks/uthus, kontorenhet, verksted og lager.

12. Boenhet: Bruksenhet som har alle hovedfunksjoner for bolig, slik som stue, kjøkken, soveplass, bad og toalett, og har egen inngang og er fysisk atskilt fra øvrige enheter, jf. SAK § 2-2.
13. Bygningstype: Standardisert kategorisering av den enkelte bygning etter NS-3457. Bygningstyper fra 111 til 199 tilhører bygningshovedgruppe Bolig. Bygningstyper fra 211 til 840 er alt annet enn bolig.
14. Bruksareal (BRA): Bruksareal for eiendom som er registrert i matrikkelen og beregnet med utgangspunkt i NS-3940.
15. Bebygd areal (BYA): Bebygd areal bestemmes av den horisontale projeksjonen av bygningens utvendige dimensjoner på terreng (fotavtrykket).
16. Daa: Dekar, 1 000 kvadratmeter.
17. Vnr.: Varenummer.

Gebyrer for private planforslag (reguleringsplaner)

§ 2-1. Generelt

Det skal betales gebyr for alle private planforslag for kommunens arbeid frem til høring og offentlig ettersyn, samt merknadsbehandling. I plansaker faktureres gebyret i forbindelse med vedtak om offentlig ettersyn. I saker som avsluttes før fullstendig planforslag er lagt frem, eller før offentlig ettersyn, faktureres gebyret når saken avsluttes.

§ 2-2. Timepris

For de tjenester som ikke omfattes av dette regulativet så kan det tas gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker også støttefunksjoner og administrasjon av tjenesten.

Timepris		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 375	1 425

§ 2-3. Tilleggsgebyr

I tillegg til det faste gebyret, påløper det et tilleggsgebyr dersom planforslaget ikke leveres i fullverdig digital form.

Tillegg for planforslag som ikke er levert etter SOSI-standard: etter medgått tid som kommunen har brukt for å rette opp kartgrunnlaget.

Tillegg for mangelfulle plandokumenter til førstegangsbehandling: etter medgått tid som kommunen har brukt for å rette opp plandokumenter.

Kommunen skal avklare med forslagsstiller før kommunen tar gebyr for å rette opp kartgrunnlag eller plandokumenter.

§ 2-4. Tilbaketrekking av planforslag

Ved trekk av planforslag eller manglende oppfølging fra forslagsstiller skal det betales en andel av samlet saksbehandlingsgebyr avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Trekk av planforslag		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 020	For forslag som trekkes etter varsel om oppstart, men før innsendt planforslag er mottatt	Per planforslag	25 %	25 %
Vnr. 021	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling, men før førstegangsvedtak	Per planforslag	50 %	50 %
Vnr. 022	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling og etter førstegangsvedtak	Per planforslag	100 %	100 %

§ 2-5. Oppstartsmøte

Det er obligatorisk med et oppstartsmøte hvor alle temaer som er nødvendig for å klargjøre forutsetningene for det videre planarbeidet og utformingen av det endelige planforslaget behandles. Kommunen skal skrive referat. Jf. forskrift om behandling av private forslag til detaljregulering etter plan- og bygningsloven §§ 2 og 3.

Oppstartsmøte, jf. pbl § 12-8		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.030	Oppstartsmøte	Per møte	48 500	50 000
Vnr.031	Planinitiativ som avvises uten oppstartsmøte	Per forslag	20 000	20 500

§ 2-6. Private planforslag

Alle private planforslag skal betale et todelt gebyr bestående av planens areal og bebyggelsens areal. Arealer som reguleres til offentlige grønnstruktur- og frilufts formål, verneområder samt eksisterende offentlige trafikkområder skal ikke tas med i beregningen. Det skal betales gebyr for beregnet maksimalt tillatt bruksareal (BRA) i ny bebyggelse og i eksisterende bebyggelse som gis nytt reguleringsformål. Gebyret beregnes i forhold til de utbyggingsmuligheter planforslaget gir, og ikke til faktiske byggeplaner der disse foreligger. Bruksareal over og under terreng skal regnes med, også garasjeanlegg og tekniske rom medregnes.

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.040	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, inntil 1,5 daa	97 000	100 000
Vnr.041	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, fra 1,5 til 3 daa	139 000	144 000
Vnr.042	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, fra 3 til 10 daa	182 000	188 000
Vnr.043	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, over 10 daa	254 000	263 000

I områder regulert til kombinerte formål, bolig eller fritidsboliger kommer et tillegg per kvadratmeter BRA som følger:

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.050	Regulert til kombinerte formål, bolig- og fritidsboligformål	Per 100 m2 BRA	2 050	2 100

Gebyr beregnes inntil 100 000 m2 BRA.

I områder regulert til andre formål enn kombinerte formål, bolig og fritidsbolig kommer et tillegg som følger:

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.060	Annet enn bolig og fritidsbolig (dvs. næring, tjenesteyting mv.)	Per 100 m2 BRA	1 450	1 500
Vnr.061	For tiltak som ikke lar seg areal beregne etter denne bestemmelsen, f.eks. avfallsplass, bane for motorsport ol.	Per planforslag	175 000	181 000

Gebyr beregnes inntil 100 000 m2 BRA.

§ 2-7. Planer med planprogram og konsekvensutredning

For planforslag som krever planprogram og/eller konsekvensutredning (KU) skal det betales tilleggsgebyr.

Planprogram og konsekvensutredning, jf. pbl § 4-1, § 4-2 andre ledd og kap. 14		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.070	For planer som krever planprogram	Per planforslag	79 500	82 000
Vnr.071	For planer som krever konsekvensutredning	For 1 til 3 KU- tema	40 000	41 500
Vnr.072	For planer som krever konsekvensutredning	Flere enn 3 KU-tema	60 500	62 500

§ 2-8. Utfylling og endring av plan

Ved utfylling eller endring av plan skal det betales gebyr.

Utfylling og endring av plan		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.080	Endringer som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 første ledd	Per planforslag	Fullt gebyr	Fullt gebyr
Vnr.081	Mindre endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf pbl. § 12-14 andre ledd	Per planforslag	63 000	65 000

--	--	--	--	--

Kapittel 3 - Byggesak

§ 3-1. Generelt

For alle søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven skal det beregnes grunngebyr, saksbehandlingsgebyr og registreringsgebyr med mindre annet fremgår av regulativet. For tiltak som er unntatt søknadsplikt skal det beregnes registreringsgebyr dersom tiltaket skal matrikkelføres.

§ 3-2. Grunngebyr

Grunngebyret skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse, eksempelvis arkiv, infrastruktur mv, samt kommunens oppfølging av ulovligheter.

Grunngebyr		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.100	Søknadspliktige tiltak	Per søknad	5 500	5 700

§ 3-3. Registreringsgebyr

For søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven skal det betales registreringsgebyr, som skal dekke kostnadene knyttet til arbeid som må gjøres i matrikkelen. Arbeid i matrikkelen øker proporsjonalt med antall bruksenheter og det skal betales et registreringsgebyr per bruksenhet. Gebyret skal også betales ved endring av bruksenhet.

Registreringsgebyr		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 110	Registreringspliktige tiltak	Per bruksenhet	1 200	1 250
Vnr. 111	Fradrag der søker har levert boligspesifikasjon eller tilsvarende iht. kommunens spesifikasjon	Per bruksenhet	50 %	50 %

§ 3-4. Tilsyn spesifikasjon

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere at tiltak gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Tilsyn skal bidra til bedre gjennomføring av byggeprosesser, avdekke ulovligheter og virke forebyggende. 20 % av saksbehandlingsgebyret skal dekke kommunens tilsynsvirksomhet.

§ 3-5. Timepris

For de tjenester som ikke er omtalt i regulativet, men som krever behandling etter plan- og bygningsloven, gjelder et gebyr

etter medgått tid. Timesatsen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon.

Timepris		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.120	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 300	1 350

§ 3-6. Tilbaketrekking av søknad mv.

Ved tilbaketrekking av søknad skal tiltakshaver betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Tilbaketrekking av søknad mv.		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.130	For søknader som trekkes før påbegynt saksbehandling	Per søknad	Grunngebyr	Grunngebyr
Vnr. 131	For søknader som trekkes etter utsendt mangelbrev	Per søknad	Grunngebyr	Grunngebyr
Vnr. 132	For sak som avsluttes etter saksbehandling, men før vedtak	Per søknad	Grunngebyr + 50 % av saks-behandlings gebyr	Grunngebyr + 50 % av saks-behandlings gebyr

§ 3-7. Mangelfulle søknader

En søknad kan avvises dersom den er mangelfull og ufullstendig.

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 140	Utstedelse av mangelbrev søknad med ansvarsrett, jf pbl § 20-3	Per mangelfull søknad	0	0
Vnr. 141	Utsendelse av mangelbrev – søknad uten ansvarsrett, jf pbl § 20-4	Per mangelfull søknad	0	0

§ 3-8. Forhåndskonferanse

For nærmere avklaring av rammer og innhold i tiltaket kan det holdes forhåndskonferanse mellom tiltakshaver, kommunen og andre berørte fagmyndigheter. Forhåndskonferanse utløser ikke grunngebyr. Kommunen plikter å føre referat.

Forhåndskonferanse etter pbl § 21-1		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 150	Forhåndskonferanse, tiltak uten ansvarsrett	Per møte	0	0

Vnr. 151	Forhåndskonferanse, tiltak med ansvarsrett	Per møte	0	0
-------------	--	----------	---	---

§ 3-9. Søknad om endring av gitt tillatelse

Ved søknad om endring av gitt tillatelse påløper det gebyr så fremt endringene ikke dekkes av øvrige bestemmelser i regulativet. Søknad om endring av gitt tillatelse utløser ikke nytt grunngebyr.

Søknad om endring av gitt tillatelse		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.160	Ved mindre endringer av godkjent søknad, som betinger nytt vedtak, betales en andel av ordinært saksbehandlingsgebyr (unntatt dispensasjon) for ny søknad	Per søknad	20 %	20 %
Vnr.161	Ved større endringer av godkjent søknad. Som betinger nytt vedtak, betales en andel av ordinært saksbehandlingsgebyr (unntatt dispensasjon) for ny søknad	Per søknad	50 %	50 %

Mindre endring: ingen endring kreves i matrikkelen.

Større endring: krever endring i matrikkelen og/eller nabovarsling.

Er endringene så betydelige at søknaden blir å betrakte som ny sak, betales fullt gebyr. Det skal betales fullt gebyr ved ny behandling av tidligere godkjent byggetiltak.

§ 3-10. Dispensasjonssøknad

Tiltak som ikke er i overensstemmelse med bestemmelser i lov, forskrift eller plan krever søknad om dispensasjon. Gebyret kommer i tillegg til eventuelle saksbehandlingsgebyr.

Dispensasjon etter pbl. Kapittel 19		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.170	Søknad om dispensasjon i forbindelse med byggesak	Per søknad	23 300	24 100
Vnr.171	Søknad om dispensasjon for tiltak på eksisterende bolig og fritidsbolig i tråd med retningslinjer i LNF-områder	Per søknad	9 600	9 900
Vnr.172	Søknad om dispensasjon som ikke krever uttalelse fra myndigheter	Per søknad	9 600	9 900
Vnr.173	Tillegg per dispensasjon utover den første	Per dispensasjon	9 600	9 900

§ 3-11. Søknadspliktige tiltak med krav om ansvarlige foretak (med ansvarsrett)

Søknad, prosjektering og utførelse av tiltak som skal forestås av foretak med ansvarsrett. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

§ 3-11-1. Oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg, herunder vesentlig endring eller reparasjon

For bygninger som er kombinasjonsbygg (både boligformål og annet enn boligformål) benyttes satser per boenhet/bruksenhet avhengig av bruksenhetenes formål.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl. 20-3, jf. § 20-1, a og b		Beregningsenhet	BRA inntil 50m2	BRA mellom 50 og 250m2	BRA lik eller 250m2
Bolig og fritidsbolig:					
Vnr. 180 181 182	Bolig og fritidsbolig Bygningstype 111 – 113, 161 -163	Per boenhet	12 900	32 100	44 500
Vnr. 190 191 192	Tomannsbolig Bygningstype 121 – 124	Per boenhet	12 900	26 000	33 700
Vnr. 200 201 201	Rekkehus, kjedehus og andre småhus Bygningstype 131 – 136	Per boenhet, inntil 10 boenheter per bygg [1]	12 900	17 900	24 400
Vnr. 210 211 212	Store boligbygg Bygningstype 141-159	Per boenhet, inntil 20 boenheter per bygg [2]	12 900	17 900	24 400
Vnr. 220 221 222	Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig Bygningstype 111-124, 161-163	Per tiltak	11 600	18 800	46 100
Vnr. 230 231 232	Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig Bygningstype 131-136, 141-159	Per tiltak	24 400	38 900	96 800
Vnr. 240 241 242	Garasje, uthus, anneks, naust mv. til bolig: Bygningstype 181-199	Per bygning	8 000	14 700	31 200
Annet enn bolig			Samlet søkt BRA inntil 1.000 m2	Samlet søkt BRA mellom 1 000 og 5000 m2	Samlet søkt BRA over 5000 m2
Vnr. 250 251 252	Fabrikk-/industribygg ol. Bygningstype: 211-219	Per bruksenhet	79 700	119 900	238 900
Vnr. 260 261 263	Energiforsyningsbygg, bensinstasjon ol. Bygningstype: 221-229;323	Per bruksenhet	79 700	119 900	238 900
Vnr.270 271 272	Lager-, fisker- og landbruksbygg ol. Bygningstype: 231-249	Per bruksenhet	79 700	160 700	371 000

Vnr. 280 281 282	Offentlig tilgjengelige publikumsbygg, sykehus og andre bygg for behandl. ol. Bygningstype: 311-322;329-429;441-449;710-829	Per bruksenhet	160 700	319 100	478 500
Vnr. 290 291 292	Parkeringsbygg, hangar ol. Bygningstype: 421-439	Per bruksenhet	79 700	119 900	238 900
Vnr. 300 301 302	Bygg for overnatting mv. Bygningstype: 511-529	Per bruksenhet	160 700	321 600	469 900
Vnr. 310 311 312	Kontor, forretningsbygg og servering m.v Bygningstype: 311-329, 531-539	Per bruksenhet	32 500	119 900	238 900
Vnr. 320 321 322	Undervisnings-, kultur-, museums-, kirkebygg ol. Bygningstype: 611-649;661-669;671-679;830-840	Per bruksenhet	191 500	358 700	469 900
Vnr. 330 331 332	Idrettsbygg ol. Bygningstype: 651-659	Per bruksenhet	79 700	159 600	238 700
Vnr.340 341 342	Tilbygg og påbygg mv. for annet enn bolig Bygningstype 211-840	Per bruksenhet	47 800	79 700	159 700
Røranlegg, ledningsanlegg mv.			Samlet antall løpemeter inntil 1.000 m	Samlet antall løpemeter mellom1000 og 5.000 m	Samlet antall løpemeter lik eller over 5.000 m
Vnr. 350 351 352	Rør- og ledningsanlegg mv. Intervallinndeling: Samlet antall løpemeter i søknaden.	Per søknad	16 300	25 600	39 600
Svømmebasseng, dam/brønn ol.			Tiltakskl. 1	Tiltakskl. 2 og 3	
Vnr.360	Svømmebasseng, dam/brønn og lignende	Per tiltak	8 200	12 900	
Vnr. 370	Brygge, molo, kai ol.	Per tiltak	12 900	36 700	
Vnr.372,373	Lekeplass, tribuner, idrettsanlegg	Per tiltak	31 900	47 800	
Vnr 374,375	Forstøtningsmur, støyskjerm, levegg o.l	Per tiltak	9 600	15 900	
Vnr 376,377	Andre konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	8 200	15 900	

[1] Regnet ut fra dyreste arealklasse per bygningsnummer

[2] Regnet ut fra dyreste arealklasse per bygningsnummer

§ 3-11-2. Fasadeendring

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 c		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 380	Fasadeendring småhusbebyggelse Bygningstype 111-139, 161-199	Per fasade	3 600	3 700
Vnr. 381	Fasadeendring større bygninger Bygningstype 141-159, 211-840	Per fasade	12 000	12 400

§ 3-11-3. Bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 d		Beregningsenhet	2024	2025
Vnr. 390	Bruksendring mv. med endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	50 % av gebyret etter § 3-11-1	50 % av gebyret etter § 3-11-1
Vnr. 391	Bruksendring mv. uten endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	30 % av gebyret etter § 3-11-1	30 % av gebyret etter § 3-11-1

§ 3-11-4. Riving av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 e		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 400	Mindre konstruksjoner under 100 m ²	Per tiltak	4 700	4 900
Vnr. 401	Større konstruksjoner fra 100 m ² til og med 1 000 m ²	Per tiltak	9 500	9 800
Vnr. 402	Større konstruksjoner over 1 000 m ²	Per tiltak	22 200	22 900

§ 3-11-5. Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner

Grunngebyr kommer ikke i tillegg. Registreringsgebyr vil komme i tillegg dersom tiltaket er registreringspliktig i matrikkelen.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 f		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr.410	Sanitærinstallasjoner (herunder stikkledninger til bolig og fritidsbolig),	Per tiltak	9 900	10 200
Vnr. 411	Rehabilitering eller nyoppføring av skorstein	Per bygg	4 200	4 300
Vnr. 412	Ventilasjons-/sprinkler-/antenneanlegg og lignende	Per tiltak	9 200	9 500
Vnr.413	Solcelleanlegg	Per tiltak	7 100	7 300
Vnr.414	Heis	Per tiltak	5 600	5 800

§ 3-11-6. Oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i bolig samt annen ombygging som medfører fravikelse av bolig

For eksempel at det blir én boenhet mindre i en bygning.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 g		Beregningsenhet	2025	2026
--	--	-----------------	------	------

Vnr. 420	Sammenføring av bruksenheter i bolig mv.	Per søknad	4 700	4 900
Vnr. 421	Oppdeling av bruksenheter i bolig mv.	Per ny boenhet	11 000	11 400

§ 3-11-7. Oppføring av innhegning mot veg

Hvor nedenstående tiltak inngår i søknad etter kapittel 20 i plan- og bygningsloven, skal det ikke kreves separat gebyr.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 h		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 430	Innhegning mot veg (eksempelvis gjerde eller støyskjerm)	Per tiltak	7 200	7 400

§ 3-11-8. Plassering av skilt- og reklameinnretninger

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 i		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 440	Enkelt skilt eller reklame	Per tiltak	5 500	5 700
Vnr. 441	Fra og med to skilt	Per søknad	11 000	11 400

§ 3-11-9. Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 j		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 450	Plassering av midlertidige bygninger mv.	Per søknad	11 000	11 400

§ 3-11-10. Vesentlig terrenginngrep

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 460	Vesentlige terrenginngrep	Per søknad	14 400	14 900

§ 3-11-11. Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k		Beregningsenhet	Tiltakskl. 1	Tiltakskl. 2	Tiltakskl. 3
Vnr. 470 471 472	Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass	Per tiltak	24 000	27 200	35 200

§ 3-12. Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. pbl § 20-1 m. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

Fradeling mv., jf. pbl § 20-1 m		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 480	Opprettelse av grunneiendom, herunder søknad om fradeling av grunneiendom og innløsning av festetomt (deling)	Per matrikkelenhet	11 500	11 900
Vnr. 481	Vedtak om arealoverføring. Dokumentavgift til staten kommer i tillegg (2,5 %)	Per erklæring om arealoverføring	6 400	6 600

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. plan- og bygningsloven § 20-1, jf. § 20-4 og tiltak som kan forestås av tiltakshaver jf. SAK

§§ 3-1 og 3-2 skal det betales følgende gebyr. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg

Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak, jf. pbl 20-4		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 490	Mindre tiltak på bebygd eiendom som garasjer, uthus og tilbygg, jf. SAK § 3-1 a og b	Per tiltak	7 600	7 900
Vnr. 491	Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet, jf. SAK § 3-1 c	Per søknad	7 600	7 900
Vnr. 492	Skilt- og reklameinnretninger etter SAK § 3-1 d	Per tiltak	4 600	4 800
Vnr. 493	Alminnelig driftsbygninger i landbruket, jf. SAK § 3-2	Per tiltak	15 400	15 900
Vnr. 494	Midlertidige bygninger under 100m2mv. jf. Pbl. § 20-4 c	Per tiltak	4 600	4 800
Vnr.495	Midlertidige bygninger over100m2mv. jf. Pbl. § 20-4 c	Per tiltak	15 400	15 900

§ 3-13 Andre vurderinger

Andre vurderinger utløser ikke grunngebyr. Tiltak på eksisterende byggverk kan utløse registeringsgebyr.

Andre vurderinger		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 500	Tiltak på eksisterende byggverk (unntak fra TEK), pbl. § 31-2, 4. ledd	Per unntak	14 200	14 700
Vnr. 501	Godkjenning av selvbyggeransvar, SAK § 6-8	Per søknad	4 000	4 150
Vnr.502	Godkjenning av foretak som ikke oppfyller kravene til utdanning mv, i SAK, pbl. § 23-8, jf. SAK § 11-4	Per foretak	4 800	5 000

§ 3-14. Igangsettingstillatelse

Igangsettingstillatelse utløser ikke grunn- eller registreringsgebyr

Igangsettingstillatelse jf. Pbl § 20-3		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 510	Igangsettingstillatelse	Per tillatelse	7 200	7 450

§ 3-15. Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest

Midlertidig brukstillatelse og søknad om ferdigattest utløser ikke grunn- eller registreringsgebyr.

Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 520	Midlertidig brukstillatelse	Per søknad	7 200	7 450
Vnr. 521	Ferdigattest der det har gått mer enn 5 år siden opprinnelig byggetillatelse ble gitt	Per søknad	7 200	7 450

Frikjøp

Frikjøpsbeløpet beregnes etter de betalingssatser som gjelder på det tidspunkt endelig byggetillatelse blir gitt. Innbetalte beløp kan kun benyttes til opparbeidelse av offentlige p-anlegg.

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 530	Frikjøp parkeringsplasser	Per manglende plass	169 750	200 000

Refusjonssaker

Gjelder refusjonssaker etter plan- og bygningslover § 18-3 til § 18-12. Gebyret fastsettes etter brukte timeverk og utgifter til sakkyndig bistand.

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 540	For medvirkning i privat refusjonssak (pr. Sak) - grunngebyr	Per søknad	45 300	46 800
Vnr. 541	I tillegg pris per time for medgått tid	Per time	1 300	1 350

Gebyrer etter eierseksjonsloven

§ 4-1. Generelt

Ved søknad om tillatelse til å seksjonere en eiendom etter eierseksjonsloven skal det beregnes gebyr med mindre annet

fremgår av regulativet.

§ 4-2. Oppretting av eierseksjoner, nybygg

Oppretting av eierseksjoner, nybygg		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 800	1 til 3 seksjoner	Per søknad	8 530	10 650
Vnr. 801	4 til 8 seksjoner	Per søknad	12 800	16 000
Vnr. 802	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	700	875

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-3. Oppretting av eierseksjoner, eksisterende bygg

Oppretting av eierseksjoner, eksisterende bygg		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 810	1 til 3 seksjoner	Per søknad	9 950	12 450
Vnr. 811	4 til 8 seksjoner	Per søknad	14 200	17 750
Vnr. 812	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	970	1 200

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-4. Oppretting av eierseksjoner, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie

Oppretting av eierseksjoner, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 820	1 til 3 seksjoner	Per søknad	17 080	21 350
Vnr. 821	4 til 8 seksjoner	Per søknad	21 330	26 650
Vnr. 822	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	1 410	1 750

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-5. Sletting/oppheving av seksjonert sameie

Ved sletting eller oppheving av seksjonert sameie betales gebyret per ny grunneiendom.

Sletting/oppheving av seksjonert sameie	Beregningsenhet	2025	2026
---	-----------------	------	------

Vnr. 830	Saksbehandlingsgebyr for å slette seksjoner på en eiendom	Per grunneiendom	4 950	6 200
----------	---	------------------	-------	-------

§ 4-6. Befaring

Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyr kommer i tillegg til behandlingsgebyret.

Befaring		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. 840	Gebyr for befaring	Per befaring	4 950	6 200

Gebyrer etter matrikkeloven

§ 5-0. Generelt

For arbeid etter matrikkeloven skal det beregnes gebyr med mindre annet fremgår av regulativet. Tidsfristen som er fastsatt i matrikkelforskriftens § 18 første ledd løper ikke i perioden fra 15. november til 15. april.

§ 5-1. Oppretting av grunneiendom og festegrunn, matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn, samt oppmålingsforretning over eksisterende registernummer.

Grunngebyr		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Basisgebyr for arealer 0-300 m2	Per registernummer	17 330	18 200
Vnr. Y	Basisgebyr for arealer 301 – 1 000 m2	Per registernummer	36 910	38 750
Arealgebyr i tillegg til grunngebyr				
Vnr. Y	Pr m2 fra 1 000 m2 til 10 000 m2	Per kvadratmeter	2,1	2,2
Vnr. Y	Pr m2 fra 10 000 m2	Per kvadratmeter	2,1	2,2
Ved samtidig oppmålinger av flere tilgrensende tomter med samme rekvirent gis				
Vnr. Y	6- 10 saker	Per registernummer	10 %	10 %
Vnr. Y	11-25 saker	Per registernummer	15 %	15 %
Vnr. Y	26 eller flere saker	Per registernummer	20 %	20 %

Innløsning av festegrunn

Dersom festegrunnen har eksisterende målebrev med grensehjørner bestemt i Euf 89 eller NGO 48 kan oppmålingsforretning gjennomføres uten ny merking og måling. Festegrunn som ikke tilfredsstiller kvalitetskravet fra tidligere oppmåling, må gjennomføres med full oppmålingsforretning og etter gebyrregulativets første avsnitt.

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Eksisterende målebrev iht. krav	Per grunneiendom	8 770	9 200

§ 5.2. Oppretting av uteareal på eierseksjon, per seksjon

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Fra 0 m2 til 200 m2	Per seksjon	10 450	11 000
Vnr. Y	Per påbegynt m2 fra 200 m2	Per kvadratmeter	2,1	2,2

Sammenhengende, oppmerkede p-plasser som tilleggsdeler regnes som et areal.

Dersom måling av utearealene gjør det nødvendig med oppmålingsforretning over eiendommens yttergrenser og disse ikke tidligere er koordinatbestemt i NGO48 eller Eufef 89 må det holdes full oppmålingsforretning etter punkt 1. Ved opprettelse av eksklusiv bruksrett for eierseksjon til del av ubebygd fellesareal skal grensene være klarlagt i oppmålingsforretning og matrikkelført før tinglysing av selve seksjoneringen. Dersom det er flere uteareal med beliggenhet både mot eiendommens yttergrense og innenfor fastsettes gebyret etter gunstigste alternativ for rekvirent. Reduksjon av gebyret gis som under punkt 5.1.

§ 5-3. Oppretting av anleggseiendom (volum)

Her beregnes gebyret som under punkt 5.1, bare at m2 erstattes med m3.

5-4. Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning:

Grunngebyr		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y		Per registernummer	5 510	5 800

Fullt gebyr for oppmålingsforretning kommer i tillegg

5-5. Grensejustering/makeskifte over mindre arealer

Her beregnes gebyret som under punkt 5.2

5-6. Grensejustering/makeskifte over mindre volumer på anleggseiendom

Volumet kan justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum. Den maksimale grensen er satt til 1000 m3 og verdi 1 G.

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Justering av volum	Per grensejusteringsavtale	23 360	24 500

§ 5-7. Arealoverføring for grunneiendom

Her beregnes gebyret som under punkt 5.1. Gebyret utregnes fra samlet bruttoareal ved gjensidig arealoverføring. Dersom landmåler i samråd med rekvirent finner det hensiktsmessig å benytte fradeling i stedet for arealoverføring benyttes likevel gebyret i dette punktet. Forutsetningen er at arealet ikke er en selvstendig bruksenhet, men sammenslås med mottakereiendommen.

§ 5-8. Volumoverføring for anleggseiendom

Gebyret beregnes som under punkt 5.1 - m2 erstattes med m3. Påløpte kostnader til taksering, tinglysning, dokumentavgift og lignende kommer i tillegg til gebyret. Dersom Oppmålingsmyndigheten finner det hensiktsmessig, kan fradeling/sammenføyning benyttes. Gebyret er likt.

§ 5-9. Klarlegging av eksisterende grense som tidligere er koordinatbestemt i Euref eller NGO 48.

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Grunngebyr for inntil 2 punkter	Antall punkt	6 250	6 550
Vnr. Y	For overskytende, 3 til 5 punkter	Antall punkt	1 370	1 450
Vnr. Y	Deretter per punkt	Antall punkt	1 370	1 450

Gebyret skal ikke overstige gebyr etter punkt 1. Dersom klarlegging av rettigheter inngår i forretningen faktureres dette etter medgått tid i tillegg til oppmålingsgebyret.

§ 5-10. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt iht. punkt 9:

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Grunngebyr for inntil 2 punkter	Antall punkt	17 300	18 200
Vnr. Y	For overskytende, 3 til 5 punkter	Antall punkt	2 420	2 550
Vnr. Y	Deretter per punkt	Antall punkt	2 420	2 550

Dersom klarlegging av rettigheter inngår i forretningen faktureres dette etter medgått tid i tillegg til oppmålingsgebyret.

§ 5-11. Utstedelse av matrikkelbrev:

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Matrikkelbrev til og med 9 sider pr. brev		185	185
Vnr. Y	Matrikkelbrev over 9 sider pr. brev		370	370

Ved gjennomføring av oppmålingsforretninger er utstedelse av nytt matrikkelbrev inkludert i gebyrsatsene. Gebyr for utstedelse av matrikkelbrev er fastsatt av Statens kartverk.

§ 5-12. Registrering av eksisterende jordsameie

Faktureres etter medgått tid

§ 5-13. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Dersom en sak blir trukket før den er fullført eller må avvises av andre grunner - for eksempel endrede hjemmelsforhold, betales gebyr forholdsmessig etter medgått tid, minimum en tredjedel av vedtatte gebyrsatser.

§ 5-14. Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan fagutvalget, av eget tiltak eller søknad fastsette et passende gebyr.

§ 5-15. Oppmålingsforretning over spesielle arealer

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	Grunnbeløp for klargjøring av større sammenhengende arealer til landbruksformål, allmenne friluftsmål og utbyggingsområder som senere skal deles	Per registernummer	36 910	38 750

§ 5-16. Andre arbeider

Oppmålings- og matrikuleringsarbeid som ikke faller direkte inn under gebyrregulativets oppsett kan beregnes etter medgått tid. Det beregnes normalt ikke instrumentleie/reise/diett.

		Beregningsenhet	2025	2026
Vnr. Y	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 310	1 400

Eiendomsprodukter og e-Torg

Kommunene selger tilrettelagte eiendomsprodukter som benyttes ved eiendomssalg og søknader etter Plan- og bygningsloven etter egen gebyrliste.

Eiendomsprodukter og e-Torg

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Adkomst til eiendommen	50	65	
Byggesakspakke	1 150	1 495	
Bygningstegninger	320	420	
Eiendomsinformasjon	250	325	
Ferdigattest/Midlertidig brukstillatelse	140	180	
Grunnkart	280	295	
Historisk Målebrev	140	180	
Historiske flyfoto	260	338	
Kommunale avgifter	140	180	
Ledningskart	130	170	
Legalpant	140	180	
Meglerpakke	1 100	1 430	
Meglerpakke liten	610	795	
Naboliste	130	170	
Nabovarsel	230	300	
Oljetank	140	180	
Ortofoto	260	340	
Plandata på vektorform	300	390	
Reguleringsforhold	280	365	
Tilknytning til offentlig vann og avløp	210	275	
Vannmåler	60	80	

Gravplass og gravferd

Priser foreslått av kirkelig fellesråd iht. gravferdslovens § 21.

Gravplass og gravferd innenbys

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Administrasjonsgebyr gravstell	150	0	Fellesrådet avvikler gravlegat/stell tjenesten f.o.m. 2026
Festeavgift kistegrav 1 år	440	460	
Festeavgift kistegrav 10 år	4 400	4 600	
Festeavgift kistegrav 20 år	8 800	9 200	
Festeavgift kistegrav 5 år	2 200	2 300	
Festeavgift urnegrav 1 år	340	350	
Festeavgift urnegrav 10 år	3 400	3 500	
Festeavgift urnegrav 20 år	6 800	7 000	
Festeavgift urnegrav 5 år	1 700	1 750	
Kremasjonsavgift	7 700	8 020	
Medfestet grav, 20 år	8 800	9 200	
Navnet minnelund	10 300	10 700	
Navnet minnelund medfeste	6 700	7 000	
Samlingsmusikk	1 100	1 150	
Stell av legatgraver momspliktig	1 450	0	Fellesrådet avvikler gravlegat/stell tjenesten f.o.m. 2026
Tilbakesetting gravminne	2 600	2 700	

Gravplass og gravferd utenbys

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
Administrasjonsgebyr gravstell	150	0	Fellesrådet avvikler gravlegat/stell tjenesten f.o.m. 2026

Festeavgift kistegrav 1 år	880	920
Festeavgift kistegrav 10 år	8 800	9 200
Festeavgift kistegrav 20 år	17 600	18 400
Festeavgift kistegrav 5 år	4 400	4 600
Festeavgift urnegrav 1 år	680	700
Festeavgift urnegrav 10 år	6 800	7 000
Festeavgift urnegrav 20 år	13 600	14 000
Festeavgift urnegrav 5 år	3 400	3 500
Kistenedsetting	4 400	4 600
Medfestet grav, 20 år	17 600	18 400
Navnet minnelund	23 900	24 800
Navnet minnelund medfeste	13 400	14 000
Samlingsmusikk	1 100	1 150
Stell av legatgraver momspliktig	1 450	0
		Fellesrådet avvikler gravlegat/stell tjenesten f.o.m. 2026
Tilbakesetting gravminne	2 600	2 700
Urnedsetting	1 300	1 350

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF

Honorarer (eksterne):	
Innløsning av festetomt	Administrasjonsvederlag: 10 000 kroner. Fester dekker i tillegg samtlige kostnader og gebyrer i forbindelse med innløsningen.
Salg av fradelt tomt som forvaltes av MKEiendom	Administrasjonsvederlag: 5 % av salgssum, begrenset oppad til 50 000 kroner. Minimum 10 000 kroner. Kjøper betaler samtlige kostnader og gebyrer i forbindelse med salget.
Salg av fast eiendom gjennomført av MKEiendom der tomt må fradeles	Administrasjonsvederlag: 5 % av salgssum.
Salg/kjøp av leiligheter/bygg ved bruk av megler	Administrasjonsvederlag: 10 000 kroner.
Salg av tilleggsareal eller mindre parseller	Administrasjonsvederlag: 5 % av salgssum, begrenset oppad til 50 000 kroner, minimum 10 000 kroner.

Ingeniørtjenester

1 135 kroner ekskl. mva.

Vaktmestertjenester:

Viderefakturerering til eksterne/interne

15 % påslag

Interne/eksterne oppdragsgivere

810 kroner per time (pluss mva. for eksterne)

Salg/kjøp av eiendom [1]:

Boliger

Verditakst utført av sertifisert takstmann, og eller budgivning.

Næringseiendom

Verditakst utført av sertifisert takstmann og eller budgivning.

Innløsning av festetomt etter tomtefesteloven § 32

Innløsningssum fastsettes etter verditakst utført av sertifisert takstmann.

Tilleggsareal, små parseller

Markedspris, minimum 850 kroner per m2

Leiepriser:

Leiligheter/boliger

Husleie fastsatt etter kommunale satser. Husleien reguleres årlig etter siste kjente KPI.

Næringslokaler

Husleien fastsettes etter markedsverdi. Husleien reguleres etter avtalt intervall og siste kjente KPI.

Bortfeste av tomt

Festeavgift fastsettes til en fornuftig avkastning av tomteverdien (markedsverdi) etter verditakst utført av en sertifisert takstmann.

[1] Administrasjons vederlag, offentlige gebyrer og ev. andre kostnader/priser kommer i tillegg, se tjenester /ytelser ovenfor.

Gebyr	Sats 2025	Sats 2026	Merknad
-------	-----------	-----------	---------

Satsingsområder

Visjon

Mangfoldige Moss - Skapende, Varmere, Grønnere

Visjonsbeskrivelse

Visjonen er et framtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen. Visjonen er laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte og ble vedtatt i fellesnemnda 5. desember 2019.

Verdier

MANGFOLD

- Mangfold er viktig for nye Moss. Mangfold i befolkningen, kulturen, idretten, naturen og næringslivet. Moss skal ha plass til alle mennesker, og ulikhetene våre skal være en ressurs for arbeidslivet, kulturlivet og for det sosiale livet. Mangfoldigheten gir oss flere bein å stå på, og mulighet til å utvikle et bærekraftig samfunn.

SKAPENDE

- fordi det favner både det kreative innenfor kunst og kultur, samtidig som det tar med seg det historiske og nåtiden gjennom alt som er skapt og skapes i landbruk og næring.

VARMERE

- fordi vi i Moss ønsker at alle skal være inkludert og oppleve tilhørighet, trygghet og mestring. Samfunnsutvikling skal fremme folkehelse og redusere sosiale forskjeller.

GRØNNERE

- fordi Moss skal bli grønnere gjennom å bevare naturen og kulturlandskapet, ha en god blå-grønn struktur i kommunen, redusere klimagassutslipp og begrense skadeomfang som følge klimaendringer

Levekår og folkehelse

Innledning

Levekår og livskvalitet handler om hvordan vi har det. Det handler om relasjoner til andre mennesker, både familie, venner og mennesker generelt. Det handler om ressurser man har, fysisk og psykisk helse, hvordan vi har det der vi bor, boligen, nærmiljøet og om vi føler oss trygge – fysisk, sosialt og materielt. Videre vil hvordan vi har det på jobb påvirke livskvaliteten på samme måte som det å stå utenfor arbeidslivet påvirker oss.

Et bærekraftig samfunn er et samfunn det er godt å leve i. For å legge til rette for skapende, varmere og grønnere lokalsamfunn er tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid avgjørende.

Hovedmål for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
I Moss er alle inkludert og opplever tilhørighet, trygghet og mestring		

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2021	2022	2023
I Moss er alle inkludert og opplever tilhørighet, trygghet og mestring	I Moss har alle et godt oppvekstmiljø	 Andel barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt	Andel barn som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala. Siste oppdaterte tall i 2025 er 2021-2023 (treårs glidende gjennomsnitt). Vedvarende lavinntekt er beregnet ved å slå sammen inntektene til	15,6 %	14,9 %	13,9 %

husholdningen over en treårsperiode, og dele denne summen på 3. Dette er den gjennomsnittlige husholdningsinntekten i treårsperioden. Man måler den samlede inntekten til husholdningen, etter at skatt er trukket fra. Inntekten inkluderer også offentlige overføringer som sosialhjelp, samt kapitalinntekter som aksjeutbytte. Man beregner så lavinntektsgrensen ved å se på medianen for hele landet i samme treårsperiode. Husholdningene som har en gjennomsnittlig samlet inntekt under den gjennomsnittlige lavinntektsgrensen for de samme årene, har vedvarende lavinntekt. Kilde: Vedvarende lavinntekt, etter innvandringskategori - FHI Statistikk

	Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	Andel barn på 10. trinn som har opplevd mobbing fra andre elever de siste månedene i prosent av alle elever som deltok i undersøkelsen. Treårig gjennomsnitt. Definisjonen som elevene blir presentert for i Elevundersøkelsen er: "Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast." Statistikk er hentet fra Elevundersøkelsen i Folkehelsestatistikk: Mobbing, treårige tall - FHI Statistikk. Siste tall er fra skoleårene 2022/23-2024/25.	3,3 %	4,0 %	4,4 %
	Elevunders. 7. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	Andel barn på 7. trinn som har opplevd mobbing fra andre elever de siste månedene i prosent av alle elever som deltok i undersøkelsen. Treårig gjennomsnitt. Definisjonen som elevene blir presentert for i Elevundersøkelsen er: "Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast."	5,3 %	5,3 %	6,3 %

Statistikk er hentet fra Elevundersøkelsen i Folkehelsestatistikk: [Mobbing, treårige tall - FHI Statistikk](#). Siste tall er fra skoleårene 2022/23-2024/25.

	➤	Ensomhet ungdomstrinnet	Andel ungdomsskoleelever som svarer at de var "Ganske mye plaget" og "Veldig mye" plaget sist uke av "Følt deg ensom". Statistikk er hentet fra Ungdata-undersøkelsen i 2019, 2022 og 2025 på ungdomsskolenivå.	0,0 %	24,0 %	0,0 %
	➤	Psykiske symptomer og lidelser, 15-24 år	Antall unike personer i alder 15-24 år i kontakt med fastlege eller legevakt per 1 000 innbyggere per år. Dersom en person har vært i kontakt med fastlege eller legevakt flere ganger i løpet av kalenderåret med samme sykdom/ lidelse, telles vedkommende kun én gang. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt. Siste tall i 2025 er 2020-2022: Primærhelsetjenesten, bruker, treårige tall - FHI Statistikk	195	192	0
I Moss har alle mulighet til å delta i kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter	➤	Deltakelse i organisert idrett og fritidsaktivitet	Statistikk er hentet fra Ungdata-undersøkelsen i 2019, 2022 og 2025 på ungdomsskolenivå.	0,0 %	55,0 %	0,0 %
I Moss har alle mulighet til å leve og bo selvstendig	➤	Leier bolig, andel husholdninger	Andelen av husholdninger leid bolig. Kilde: 11084: Eierstatus. Husholdninger (K),(B) 2015 - 2024. Statistikkbanken	19,5 %	19,3 %	19,8 %
Moss er et raust og helsefremmende lokalsamfunn	➤	Levekår - Uføretrygdete, 18-44 år	Andel som mottar varig uførepensjon i alderen 18 - 44 år. Beregnet av gjennomsnittet de siste tre årene. Landsgjennomsnitt fra 2021-2023 (siste tall). Statistikk hentet fra Folkehelsestatistikk-banken (Helsedirektoratet): Mottakere av uføreytelser, treårige tall - FHI Statistikk .	5,8 %	5,9 %	5,9 %
	➤	Psykiske symptomer/lidelser	Psykiske symptomer og lidelser, kontakt med primærhelsetjenesten 0-74 år. Antall unike personer i kontakt med fastlege eller legevakt per 1 000 innbyggere. Siste oppdaterte tall i 2025 er fra 2020 -2022 (treårig glidende gjennomsnitt). Indikatoren brukes som sammenligningsgrunnlag i de	190	186	0

Verdiskaping og kompetanse

Innledning

Verdiskapingen i Moss i årene framover må være bærekraftig i både miljømessig, sosial og økonomisk sammenheng. Det betyr at vi har et næringsliv som bidrar til det grønne skiftet, at det gir arbeidsplasser til alle og at det har en inntjening som gjør at det kan bidra til verdiskapingen lokalt og nasjonalt. Moss kan utnytte sin sentrale beliggenhet og relativt sett lave boligpriser i hovedstadsregionen til å tiltrekke seg folk og næringsetableringer. Det vil være viktig å styrke bostedsattraktiviteten ytterligere samtidig som vi tar aktive og bevisste grep for å styrke og videreutvikle nærings- og besøksattraktiviteten.

Moss har et arbeidsmarkedsunderskudd for gruppen sysselsatte med universitets- og høyskoleutdanning på 4 år eller mer. Mange av disse pendler i dag ut av regionen. Det vil derfor være et godt grunnlag for å utvikle kunnskapsintensive bedrifter lokalt, og legge til rette for nye statlige arbeidsplasser. Samtidig må vi sørge for at det lokale næringslivet har et arbeidstilbud til alle grupper av befolkningen, også de uten høyere utdanning som ellers har lett for å falle utenfor arbeidslivet. I Moss trenger vi både mastere og mestere. Samfunnet og arbeidslivet skifter raskt. Framtidas jobber er ennå ikke skapt. Det er derfor viktig å legge til rette for kontinuerlig innovasjon og nyskaping i offentlig sektor og privat næringsliv. Vi utdannes ikke lenger en gang for alle. Livslang læring er nødvendig for at vi skal kunne kvalifisere oss for nye jobber og sikre offentlig sektor og privat næringsliv relevant kompetanse. Det å tilegne seg kunnskap endrer seg raskt som følge av teknologi, digitalisering og læringsmetoder.

Hovedmål for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
I Moss har vi et bærekraftig næringsliv med nyskaping og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen		

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2021	2022	2023
I Moss har vi et bærekraftig næringsliv med nyskaping og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen	Moss er en attraktiv bo- og besøkskommune	➤ Antall nye boliger i Moss	Antall nye boenheter ferdigstilt per år. Avgåtte boliger er ikke trukket fra. Det er behov for ca. 250 nye boliger i året for å møte forventet befolkningsvekst i årene som kommer.	492	359	384
	Moss er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter og virksomheter	➤ Vekst i antall arbeidsplasser	Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser i Moss.	3,5 %	2,0 %	2,6 %
	Moss har et innovativt og nyskapende næringsliv	➤ Vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet	Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet (Regional analyse, Telemarksforskning)	3,8 %	2,2 %	2,2 %
	Moss har virksomheter og enkeltmennesker med kompetanse som gir konkurransedyktig næringsliv, effektiv og god offentlig sektor og høy framtidig arbeidsdeltakelse	➤ Gjennomføring av videregående opplæring	Siste oppdaterte tall i 2025 er 3 års glidende gjennomsnitt for 2021 - 2023.Gjennomføring inkluderer personer som startet på grunnkurs i videregående opplæring for første gang et gitt år og andelen som har fullført med studie- eller yrkeskompetanse i løpet av fem/seks år.	78,0 %	80,0 %	80,0 %
		➤ Sysselsettingsandel	Sysselsettingsandelen blir målt som andelen sysselsatte i befolkningen mellom 15 og 74 år.	63,3 %	64,2 %	0,0 %
		➤ Ung arbeidsledighet 15-29 år	Indikatoren viser registrerte arbeidsledige i alder 15-29 år og synliggjør ungdom som ikke er i jobb. Statistikken er fra 2022 og hentet fra SSB i forbindelse med leveårskartlegging i2024. I 2020 var andelen 3,5 % i Moss	0,0 %	1,6 %	0,0 %

Klima og miljø

Innledning

Klima- og miljøutfordringene er globale, men mye må håndteres lokalt. I Moss stod transportsektoren samlet sett for over halvparten av de direkte klimagassutslippene i 2016 (*referanseår for beregning av klimagassutslipp*). Det er derfor viktig å fokusere på strategier for å tilrettelegge for flere grønne reiser; med sykkel, kollektivtransport eller til fots. Arealstrategier, spesielt med tanke på lokalisering og fortetting, er en suksessfaktor for å redusere klimagassutslippene fra reiser og transport.

Moss må ta ansvar for å bevare artsmangfoldet i naturen. Moss har mye bebyggelse og jordbruksareal i forhold til skogarealer til sammenligning med andre kommuner i Norge, og utbyggingstrykket og interessekonflikter gjør seg i stor grad gjeldende. I et så oppstykket landskap er det viktig å ta vare på den skogen og de grønne lungene vi har og sørge for sammenhengende og gode grøntkorridorer slik at ferdselsruter og spredningsruter ikke forstyrres. Vi tar ansvar for biologisk mangfold gjennom beplantning i offentlig regi. Vi må forvalte havområdene og ferskvannsforekomstene slik at hensynet til naturmangfold veier tungt i forhold til andre hensyn. Ivaretagelse av skog vil både gavne naturmangfoldet og sørge for opptak av CO2 fra atmosfæren (karbonfangst). Skogen forhindrer utvasking av jord når vi går inn i en framtid med flere voldsomme regnskyll. Skogen er viktig for rekreasjon og friluftsopplevelser.

Klimatilpasning dreier seg både om beredskap og planlegging. I Moss vil økt nedbør gi utfordringer i håndtering av overvann og fare for skred og erosjon. Når det gjelder overvann må en del av nettet byttes ut og oppjusteres i tråd med anbefalinger fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Samtidig må vi sette i verk tiltak for å lede vannet bort fra rørene. Vi må også ha gode beredskapsplaner for å håndtere skred og tørke, og vi må beskytte matjorda fra flommer, erosjon og tørke.

Hovedmål for kommunen

Hovedmål	Beskrivelse av langsiktig mål for kommunen	Målsetting og handlingsplan i økonomiplanen
I Moss tar vi ansvar for våre ressurser, vår natur og det globale klimaet slik at framtidens generasjoner kan ha minst like god livskvalitet som oss		

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2021	2022	2023
I Moss tar vi ansvar for våre ressurser, vår natur og det globale klimaet slik at framtidens generasjoner kan ha minst like god livskvalitet som oss	I Moss har vi en effektiv forvaltning av arealene, med et spesielt fokus på skog, hav og innsjøer, slik at tap av arts mangfold stanses	➤ Fysisk nedbygd areal	Fysisk nedbygd areal dekket av veiareal eller bebyggelse målt i km2 pr. 1. januar.	7,83	7,98	8,11
		➤ Omdisponering av dyrket og dyrkbar jord	Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og plan- og bygningsloven målt i dekar.	9,6	9,5	13,0
		➤ Klimasårbarhetsanalyse	Moss har vedtatt en klimatilpastningsstrategi der det er vedtatt at vi skal gjennomføre sårbarhetsanalyse for klimaendringer (klimasårbarhetsanalyse) – konkretisere hva klimaendringene betyr for Moss. Dette arbeidet skal igangsettes i 2026.	0	0	0
	I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere utslipp av klimagasser med 60 %, sammenlignet med 2016, innen 2030	➤ Klimagassutslipp fra vei	Utslippsregnskapet viser utslipp av de tre klimagassene CO ₂ , metan (CH ₄) og lystgass (N ₂ O) beregnet i tonn CO ₂ -ekvivalenter.	68 638	69 361	63 564
		➤ Klimagassutslipp samlet	Utslippsregnskapet viser utslipp av de tre klimagassene CO ₂ , metan (CH ₄) og lystgass (N ₂ O) beregnet i tonn CO ₂ -ekvivalenter	159 309	156 485	139 366

Kommunens tjenesteområder

Kommunedirektør med stab

Beskrivelse av tjenesteområdet

Stab- og støttefunksjonen skal legge til rette for, og understøtte, god og effektiv tjenesteproduksjon samt videreutvikling av tjenester – til beste for kommunens innbyggere.

Den sentrale staben yter støttetjenester til hele organisasjonen. Støtteoppgaver defineres som funksjoner som bistår ledelsen med rådgivning, utvikling og styring. I tillegg har stab organisasjon ansvar for oppgaver knyttet til planlegging, koordinering, opplæring, analyse og rapportering.

Støttefunksjonene skal også sikre effektiv drift av fellesoppgaver og fungere som en servicefunksjon for ledere og medarbeidere. Staben bidrar aktivt til tjenesteutvikling og effektiv drift, blant annet gjennom arbeid med omstilling, organisasjonsutvikling og digital transformasjon.

Funksjoner organisert under stab

Stabens ansvarsområder er inndelt i følgende kategorier:

- **Driftsoppgaver og fellesfunksjoner:** regnskap, eiendomsskatt, lønn, arkiv, post, IT, informasjonssikkerhet og renholdstjenesten.
- **Linjestøtte (inkludert nærestøtte til kommunalområdene):** økonomi, anskaffelser, personal, kommuneadvokat (juridisk), kommunetorg, kommunikasjon, personvernombud, IT og beredskap.
- **Politisk styring (rammer og støtte):** folkevalgte, valg og sekretariatsfunksjoner.
- **Strategisk støtte (inkludert utvikling):** økonomi- og virksomhetsstyring, HR, kommunikasjon, digitalisering og innovasjon.
- **Fellesutgifter og fellestjenester:** IT-lisenser, kontingenter, porto, annonsering, telefoni, personalforsikringer, bedriftshelsetjeneste, opplæring, lærlinger, revisjon, frikjøpte tillitsvalgte og hovedverneombud.

Per 01.01.2026 har stab organisasjon totalt 102,5 årsverk administrative stillinger i bemanningsplanen og 9,8 årsverk knyttet til frikjøpte hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. I tillegg har renholdstjenesten 76,2 årsverk i bemanningsplanen.

Utfordringer og utvikling

Kommunesektoren står overfor økende utfordringer med strammere økonomiske rammer og et stadig større forventningsgap mellom innbyggernes behov og tjenestene kommunen har kapasitet til å levere. Samtidig intensiveres konkurransen om kvalifisert arbeidskraft, noe som stiller høyere krav til effektiv ressursbruk, strategisk ledelse og målrettet utviklingsarbeid.

For Moss kommune innebærer dette at sentral stab og støttefunksjoner, i tett samarbeid med kommunedirektøren og kommunalområdene, må prioritere oppgaver som gir størst mulig verdi for tjenesteproduksjonen. Det betyr å styrke utviklingsstøtten til linjeorganisasjonen, med særlig fokus på digitalisering, organisasjonsutvikling og effektivisering av arbeidsprosesser.

Staben skal også bidra aktivt med ledelsesstøtte, spesielt når det gjelder gjennomføring av arbeidsgiverstrategien. Dette inkluderer tiltak for kompetanseutvikling, ledelsesforankring og kulturbygging, som samlet skal bidra til å styrke kommunens evne til å levere bærekraftige og fremtidsrettede tjenester.

Gjennom tydelig prioritering og samhandling skal stab og støttefunksjoner være en pådriver for innovasjon, kvalitet og kontinuerlig forbedring – til beste for innbyggerne i Moss kommune.

Satsningsområder fra strategisk plan

Offentlighet og demokrati

Støtte opp under prosesser med demokratiutvikling og samfunnsutvikling gjennom medvirkning og samskaping:

- Legge til rette for tillitsbygging i kommunikasjon
- Legge til rette for dialog og medvirkning

Styring og kontroll

Støtte opp under internkontroll og virksomhetsstyring:

- Bidra med gode systemer, styringsdokumenter, analyser og prosesser for å forbedre internkontroll og virksomhetsstyring
- Bidra med samspill mellom politikk og administrasjon

Effektivitet

Støtte opp under arbeidet med digital transformasjon og organisasjonsutvikling:

- Bidra i etablering ved bruk av digitale verktøy og understøtte nye effektive arbeidsmåter
- Bidra med sammenligninger for å kunne få innspill til å øke effektiviteten

Brukernes fokus

Støtte opp under brukerorientering og åpenhet:

- Bidra til informasjon og tilgjengelighet

- Bidra med at brukerne kan påvirke utformingen av digitale tjenester

Kvalitetsutvikling

Støtte opp under interne arbeidsprosesser med kvalitetsutvikling:

- Bidra med koordinering av overordnet kvalitetsarbeid
- Bidra i organisatorisk samarbeid for kvalitetsutvikling, kontinuerlig forbedring og evalueringspraksis

Arbeidsliv

Strategi for et bærekraftig arbeidsliv

- Støtte opp under arbeidet med implementering av revidert arbeidsgiverstrategi
- Støtte opp under arbeidet med arbeidsmiljø og sykefravær
- Støtte opp under arbeidet med kompetansemobilisering

Lederskap og medarbeiderskap

Strategi for lederskap og medarbeiderskap:

- Bistå i prosessarbeidet med revidering med lederplattform

Lederskapets oppdrag og forutsetning:

- Støtte opp gjennomføring i linjen for prioriterte tiltak i prosjekt lederrollens innhold

Utvikling av lederskap:

- Gjennomføre lederprogram - lederutvikling

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	333 377	333 377	333 377	333 377
Sum Lønns- og prisvekst	3 872	3 872	3 872	3 872
Sum Tekniske justeringer	3 281	3 281	3 281	3 281
Sum Vedtak forrige periode	-15 105	-22 485	-24 700	-24 700
Sum Budsjettendring i år	2 055	2 055	2 055	2 055
Konsekvensjustert budsjett	-5 897	-13 277	-15 492	-15 492
Konsekvensjustert ramme	327 480	320 100	317 885	317 885

Driftskonsekvens investeringer				
Sum Driftskonsekvens investeringer	0	0	0	0
Politisk vedtak				
Effektivisering og omstilling	-6 000	-9 000	-12 000	-12 000
Elektronisk folkeavstemming	1 500	0	0	0
Sum Politisk vedtak	-4 500	-9 000	-12 000	-12 000
Innsparingstiltak				
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakter Stab	-2 200	-5 950	-8 600	-11 900
Tilskudd AS Rygge Tomteselskap	900	3 000	3 000	3 000
Økning i overføringslinjen til kirken	140	140	140	140
Sum Innsparingstiltak	-1 160	-2 810	-5 460	-8 760
Nye tiltak				
Folkevalgte organer reduksjon i antall kommunestyrerepresentanter og utvalg	0	0	-650	-650
Kommune- og stortingsvalg reduserte kostnader	0	-200	0	-200
Reduksjon av ramme til Moss kirkelig fellesråd	-200	-350	-600	-950
Sum Nye tiltak	-200	-550	-1 250	-1 800
Nye tiltak og realendringer budsjett	-5 860	-12 360	-18 710	-22 560
Ramme 2026-2029	321 620	307 740	299 175	295 325

Effektivisering og omstilling

Arbeidet med omstilling og omorganisering styrkes, med hovedfokus på administrasjon og ledelse. Tiltakene skal ta ut effektiviseringspotensialet som fremgår av Administrasjonsanalysen 2024, herunder behovet for sterkere sentralisering av administrativ støtte, reduksjon i omfanget av administrativ nærstøtte samt en mer effektiv tjenestestruktur og organisering av driftsoppgaver. Reduksjon i innkjøp av konsulenttjenester må vurderes. Omstillingen skal i hovedsak gjennomføres gjennom naturlig avgang og omplassering, med bruk av øvrige virkemidler der det er nødvendig. Tjenestetilbudet skal skjermes. Nedtrekket fordeles forholdsmessig likt på kommunalområdene, men Kommunedirektøren gis fullmakt til å omfordele tiltak på en hensiktsmessig måte.

Elektronisk folkeavstemming

Følgende prinsipper og føringer skal legges til grunn for gjennomføring av folkeavstemningen om bompenger/bypakke:

- Folkeavstemningen skal gjennomføres i september 2026.
- Folkeavstemningen skal i hovedsak gjennomføres digitalt, men det skal også legges til rette for fysisk forhåndsstemming, stemmegivning på institusjoner og hjemmebesøk, samt for muligheten til å stemme i fysiske lokaler (for eksempel Kommunetorget) på valgdagen.
- Kostnader, takster og bomplasseringer skal fremgå tydelig i beslutningsgrunnlaget for folkeavstemningen.
- Stemmeseddelen skal utformes slik at velgerne kan gi et klart ja eller nei-svar på om bompenger skal innføres

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakter Stab

Tall i hele tusen	2025	2026	2027	2028
Nedleggelse av avdelingslederstilling dokumentseter	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
Nedleggelse av stilling HR-rådgiver	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Effektivisering administrasjon økonomiplan 2025-2028	1 000	3 300	3 300	3 300
Justering av stillingsbudsjett	450	700	0	0
Holde stillinger vakant og legge ned ledige adm stillinger i perioden 2027-2029	0	-2 500	-4 450	-7 750
Effektivisering og endring arbeidsprosesser renhold	0	-1 400	-1 400	-1 400
Lisens Visma og KS kunnskap	550	450	450	450
Opphør av leiekontrakt kommunetorget - (lagt under overføringslinjen til MKE)	0	0	-350	-700
Restmidler heltidskultur	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
(Sertifikatlån - ligger på finansområdet)	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
SUM	- 2 400	- 3 850	- 6 850	- 10 500

Ledige administrative stillinger blir holdt vakant fra 2025 for å bidra med kutttiltak. Det gjøres løpende vurderinger om ledige stillinger er de stillingene i bemannings- og kompetanseplaner som kan legges ned.

For 2026 nedlegges to 100 % stillinger, viser her til drøftingsnotat og drøftingsreferat etter gjennomførte drøftinger med hovedtillitsvalgte.

Det legges opp fra 2027 til ytterligere effektivisering og endring av arbeidsprosesser innen renholdstjenesten ved bruk av teknologi som roboter, sensorer, om mulig droner til vindusvask og digitale verktøy for å automatisere oppgaver.

Reduksjon i antall årsverk administrative stillinger og renholdstillinger vil øke utover økonomiplanperioden.

Tilskudd AS Rygge Tomteselskap

Samlet behov til Rygge Tomteselskap er beregnet til omlag 3 millioner kroner årlig, hvorav 2,1 millioner kroner allerede er innarbeidet i budsjettet for 2026. Det foreslås å videreføre tilsvarende bevilgning i økonomiplanperioden 2027–2029.

Økning i overføringslinjen til kirken

Kirken planlegger betydelige investeringer i kommende planperiode. For 2026 utgjør netto investeringsbeløp om lag 21 millioner kroner. Etter planlagt nedtrekk og fremskriving øker overføringslinjen med 140 000 kroner, slik at total overføring til kirken i 2026 blir 38,9 millioner kroner.

Folkevalgte organer reduksjon i antall kommunestyrerepresentanter og utvalg

Politisk styring i kommunen bygger på formannskapsmodellen. Kommuner har et handlingsrom til å organisere politisk styring lokalt ut over minimum i kommuneloven.

Moss kommune er blant sammenlignbare kommuner med høyeste kostnader pr. innbygger på KOSTRA-funksjon 100 politisk styring for 2024. Høyere kostnader knytter seg seg til antall representanter i folkevalgte organer, antall hovedutvalg, antall råd utover lovpålagt og totale frikjøp av folkevalgte. I tillegg har kommunen lokal partistøtte. Antall møter i folkevalgte organer er ikke flere enn i andre kommuner. Heller ikke størrelse på godtgjøring er høyere enn i andre kommuner.

I kommunestyrets sak 003/22 vedtak ble antall kommunestyrerepresentanter opprettholdt på 49 representanter, men at det skal gjøres en ny vurdering innen desember 2026 for neste kommunestyreperiode.

Det er lagt til grunn en årlig besparelse på 0,65 million kroner fra neste kommunestyreperiode ved en reduksjon av møtegodtgjørelser ved følgende endringer:

- Kommunestyret reduseres fra 49 til 39 representanter

- Formannskapet reduseres fra 13 til 11 representanter
- Hovedutvalgene reduseres fra 11 til 9 medlemmer
- Et av tre hovedutvalg i plan, miljø og teknikk legges ned, og oppgavene til utvalget overføres til de to andre hovedutvalgene

KOSTRA-funksjon 100 vil fortsatt være høyere enn gjennomsnittet og median av sammenlignbare kommuner etter gjennomføring av foreslåtte tiltak.

I tillegg kommer strukturkostnader ved administrative støtte (KOSTRA-funksjon 120) inntil et ekstra årsverk pga. møtesekretariat til antall utvalg og råd og dobbel bemanning ved streaming av møter til hovedutvalgene.

Kommune- og stortingsvalg reduserte kostnader

Kommunene har over tid hatt en økt andel av forhåndsstemmegivning. I den første perioden av forhåndsstemmegivningen er det færre stemmer, og derfor er det muligheter for å tilpasse ekstern midlertidig bemanning etter aktiviteten.

Reduksjon av ramme til Moss kirkelig fellesråd

Moss kirkelig fellesråd må bidra med kutt i rammen som øvrig deler av driften i basisorganisasjonen og Moss kommunale eiendomsselskap KF.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum Økonomiplan
	2026	2027	2028	2029	2026-29
Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Nettverksutstyr	500	500	500	500	2 000
Sum investeringsprosjekter	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000

Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus

Ivareta sikker og stabil drift. Del av livssyklusforvaltningen og for å kunne møte kapasitetsbehov som følge av organisk vekst, for eksempel backup/lagring.

Nettverksutstyr

Standardisere nettverkskomponenter slik at Moss kommune har en enhetlig infrastruktur med tilstrekkelig kapasitet og enklest mulig drift.

Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet er organisert i fem enheter:

- kultur, aktivitet og mestring
- barnehage
- skole
- bolig, integrering og krisesenter
- NAV

Kommunalområdet har til sammen omtrent 1 470 årsverk. Vakante stillinger er ikke inkludert og kommer i tillegg.

Enhet kultur, aktivitet og mestring består av omtrent 195 årsverk. Enhetens hovedfokus er tidlig innsats og inkluderende, koordinerte og tilgjengelige tjenester og aktiviteter for alle barn og unge. Enheten består av virksomhet kultur og idrett og virksomhet forebyggende helse.

Enhet barnehage har omtrent 255 årsverk. Enhet barnehage ivaretar de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetsrollen. Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 24 private og 11 kommunale barnehager.

Enhet skole er den største enheten og har omtrent 800 årsverk. Enheten består av 17 skoler, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og skoleeieravdelingen. Enheten forvalter skoleeieransvaret i Moss, og en viktig satsing er at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger som fører til at elevene får tatt ut sitt læringspotensial.

Enhet barnevern, bolig og inkludering består av omtrent 150 årsverk. Enheten er organisert med fem avdelinger og en virksomhet. Avdelingene er boligsosial avdeling (BOSA), voksenopplæring, krisesenter, flyktningtjeneste og avdeling for enslige mindreårige flyktninger. I tillegg kommer virksomhet barnevern. Målet med å samle fagområdene er å styrke helhetsspektivet på familiene og bidra til varig utvikling på tjenesteområdet.

Enhet NAV består av kommunale og statlige tjenester, med en kombinasjon av statlige og kommunalt ansatte. Antall årsverk fordeler seg med omtrent 70 statlige og 70 kommunale årsverk. NAV Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken. NAV Moss har organisert oppfølgingsarbeidet i tverrfaglige avdelinger, med egen tverrfaglig avdeling for unge opp til 30 år.

Utfordringer og utvikling

I Moss kommune arbeider vi sammen for å skape gode liv og like muligheter for alle innbyggere. Fellesskapet anses som en av våre viktigste beskyttelsesfaktorer, og høy kvalitet i universelle tjenester som barnehage og skole er den mest effektive formen for forebygging. Inkluderende praksis og tidlig innsats bidrar til å redusere behovet for særskilt tilrettelegging og omfattende hjelpetiltak senere i livet. Selv om barn og unge generelt har gode oppvekstvilkår i Moss, finnes det også betydelige sosiale og økonomiske forskjeller. Ungdataundersøkelsen viser at ungdom i Moss har det bra. Samtidig rapporteres det om større helseplager, økt rusbruk og en lavere følelse av trygghet i nærmiljøet.

Sentralt for kommunalområdet er å redusere andelen barn og unge som opplever utenforskap og gi flere riktig støtte til rett tid. Vi ser en utvikling hvor flere barn, unge og familier har behov for hjelp og bistand. I barnehagen er andelen med mer varige og omfattende vansker innenfor autismespekterforstyrrelser økende, og i skolen er det flere barn med vedtak om individuell tilrettelagt opplæring enn tidligere. Barnevernet opplever en økning i barnevernssaker med alvorlig innhold. Nasjonalt og tildels lokalt ser vi en bekymringsfull vekst i ungdomskriminalitet, hvor sårbare unge rekrutteres til kriminelle miljøer. For å motvirke ungt utenforskap må kommunen ha høy kvalitet og treffsikkerhet i tjenestene, styrke samordningen og mobilisere sivilsamfunnet slik at utsatte barn og unge får bedre hjelp.

Samtidig er den økonomiske situasjonen i kommunen krevende og for kommunalområdet er det nødvendig med tjenesteutvikling, omstilling og effektivisering for å møte økende behov og sikre økonomisk bærekraft. Særlig er det viktig å få ned kostnadene knyttet til økonomisk sosialhjelp og de økende kostnadene for midlertidige plasseringer i barnevernet. Moss har en høy andel langtidsmottakere av sosialhjelp, sammenlignet med andre kommuner. Det er igangsatt flere tiltak for å snu denne trenden, blant annet skal bruk av aktivitetsplikt styrkes. Barnevernet og familieteamet har etablert nye tiltak for å hjelpe flere barn og familier lokalt, og barnevernet har en ny struktur for økonomiske beslutninger, som skal bidra til likebehandling, bedre ressursutnyttelse og økt kvalitet i beslutningsprosessene.

Arbeid med samhandling og digitalisering prioriteres i hele kommunalområdet. Innsatsen må være samkjørt på tvers av fagområder, både overordnet og i enkeltsaker. Kommunalområdet har derfor utarbeidet Moss oppvekstportal – tidlig på!, som er en egen nettside med ulike verktøy for å sikre god samhandling og tidlig hjelp som skal lanseres i 2026. Portalen består av

et oppdagerverktøy, en veiviser og oversikt over tiltak og tjenester til barn, unge og familier. Verktøyene skal bidra til styrket tidlig innsats og fremme helhet og sammenheng i arbeidet.

I 2025 ble det gjennomført en ekstern skolestrukturutredning. Utredningen viste at det i enkelte deler av kommunen vil bli utfordringer med skolekapasitet fremover. Det er nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe som ser på løsninger for skolekapasitet i områder som venter en befolkningsøkning. Det er i første runde hovedfokus på nordre bydel, da det er her det forventes at kapasitetsutfordringene slår inn først.

Satsningsområder fra strategisk plan

Kommunalområdets strategiplan ble vedtatt i juni 2022. Planen bygger på kongstanken som ble utarbeidet i forbindelse med opprettelsen av kommunalområdet:

Kultur, oppvekst og aktivitet skal i fellesskap bidra til deltakelse for alle, like muligheter og varig endring av rotårsakene til utenforskap.

Strategien inneholder fire satsningsområder:

1. Koordinerte og sammenhengende tjenester
2. Tidlig innsats med inkluderende og trygge omsorgs- og læringsmiljø for alle barn og unge
3. Varig endring
4. Mangfoldige kultur, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle kan delta

Tiltak under satsningsområdene presenteres under hver enhet.

Planen vil revideres i 2026.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	1 896 916	1 896 916	1 896 916	1 896 916
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>20 810</i>	<i>20 810</i>	<i>20 810</i>	<i>20 810</i>
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>36 922</i>	<i>17 922</i>	<i>16 922</i>	<i>16 922</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>-74 360</i>	<i>-112 726</i>	<i>-103 376</i>	<i>-103 376</i>
<i>Sum Budsjettendring i år</i>	<i>33 385</i>	<i>33 385</i>	<i>33 385</i>	<i>33 385</i>
Konsekvensjustert budsjett	16 757	-40 609	-32 259	-32 259
Konsekvensjustert ramme	1 913 673	1 856 307	1 864 657	1 864 657
<i>Politisk vedtak</i>				
Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage	2 000	2 100	2 100	2 100
Prioriteringer i KOA	1 300	1 300	300	150
Redusere friskuspotten / samarbeid med idrettsrådet	-250	-250	-250	0
Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028	4 500	4 500	3 000	0
Styrket tilskuddspott til frivillighet	2 000	2 000	2 000	2 000
<i>Sum Politisk vedtak</i>	<i>9 550</i>	<i>9 650</i>	<i>7 150</i>	<i>4 250</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage	-2 000	-3 500	-3 500	-3 500
Mottatt tilskudd utekontakter	0	-1 600	-1 600	-1 600
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA	-11 100	-9 800	-13 900	-13 900
Nye nedtrekk KOA	0	0	-16 900	-41 400
Overføre Tryggest til Mossehjelpa	-400	-400	-400	-400
Pårørendesenter	0	-800	-800	-800
Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028	-2 000	0	0	0

<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-15 500</i>	<i>-16 100</i>	<i>-37 100</i>	<i>-61 600</i>
<i>Endringer ihht statlige føringer</i>				
Avslutning av overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem	1 700	1 700	1 700	1 700
Endringer i barnevernloven (kvalitetsløftet i barnevernet)	1 000	1 000	1 000	1 000
Reduksjon øremerkede tilskudd	2 584	0	0	0
System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage	400	400	400	400
<i>Sum Endringer ihht statlige føringer</i>	<i>5 684</i>	<i>3 100</i>	<i>3 100</i>	<i>3 100</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	-266	-3 350	-26 850	-54 250
Ramme 2026-2029	1 913 407	1 852 957	1 837 807	1 810 407

Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage

Moss kommune har i dag åpen barnehage på to lokasjoner, tre dager i uka. Tilbudet er organisert i avdeling familieteam. Tilbudet gis til alle barn under skolealder, uten ordinær barnehageplass. Med bakgrunnen i reduserte økonomiske rammer er det behov for å spisse aktivitetstilbudet og prioritere tjenester til grupper som ellers står i fare for å få behov for tyngre og mer spesialiserte tiltak. Det foreslås dermed å avvikle åpen barnehage.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Åpen barnehage er et lavterskeltilbud, uten påmelding, kostnader eller forpliktelser for innbyggerne som benytter tilbudet. Tilbudet retter seg særlig mot foreldre med barn som ikke har rett til barnehageplass. Andel barn i barnehage i Moss har økt, også i alderen 1-2 år. Det betyr at åpen barnehage i stor grad er et tilbud for familier i foreldrepermisjonen og i påvente av barnehageplass. I denne fasen har foreldre og barn tett kontakt med helsestasjon, som en universell arena, med mandat og ansvar til å fange opp og veilede foreldre som befinner seg i forbigående eller varige vanskelig livssituasjoner.

Det er sannsynlig at retten til barnehageplass utvides i løpet av økonomiplanperioden og at færre familier med barn over 1 år vil være i foreldrepermisjon.

Når tilbudet bortfaller, må foreldre i større grad etablere eller finne andre møteplasser. Kommunen må styrke samarbeidet med frivilligheten, og bidra til at innbyggerne får oppfylt sine behov gjennom tilbud utenfor kommunens tjenester. Det finnes møteplasser for foreldre og barn i regi av frivillige lag og foreninger, som i stor grad kan møte behovet. Flere menigheter og Mangfoldshuset har grupper for babysang og en type barseltreff med likende aktiviteter som åpen barnehage tilbyr.

Kompenserende tiltak

For å redusere konsekvenser for målgruppa kan kommunen sikre at det gis god informasjon på helsestasjon til foreldre om aktiviteter i nærmiljøet, og bistå aktører slik at informasjon om ikke-kommunale tilbud legges ut i FRISKUS. Det kan også vurderes utvidede besøksordninger i ordinære barnehager for barn med rett til barnehageplass i påfølgende barnehageår.

Økonomisk effekt av tiltaket

Tiltaket gir reduserte lønnsutgifter i familieteam, med effekt på 2 millioner kroner i 2026, og helårseffekt med 3,5 millioner kroner per år fra 2027.

Kommunestyrets vedtak:

Åpen barnehage videreføres tre dager per uke for å sikre et nødvendig og godt dokumentert lavterskeltilbud til småbarnsfamilier. Moss kommune har tydelige mål om tidlig innsats, inkludering og fellesskap, og videreføring av tilbudet er i tråd med disse prioriteringene. Tiltaket innebærer begrensede kostnader og vurderes å ha høy samfunnsnytte.

Prioriteringer i KOA

Det prioriteres økninger innenfor KOA som gjelder delvis innvilgelse av Moss skiklubb søknad om rehabilitering av Skihytta, økt tilskudd til prosjektarbeid i Idrettsrådet, videreføring av kulturpris og kulturstipend, videreføring av Hedersfesten i regi av Idrettsrådet og Musikkrådet, samt dekning av Moss roklubb sine rentekostnader mens de venter på momskompensasjon.

Økningene ser slik ut:

Økning	2026	2027	2028	2029
Skihytta innvilget søknad	1 000 000	1 000 000		
Økt tilskudd Idrettsrådet	150 000	150 000	150 000	
Rentekostnad Moss Roklub	30 000			
Kulturpris og Kulturstipend	75 000	75 000	75 000	75 000
Hedersfesten	75 000	75 000	75 000	75 000
Sum	1 330 000	1 300 000	300 000	150 000

Redusere friskuspotten / samarbeid med idrettsrådet

I dag har både Idrettsrådet og Moss kommune overlappende ordninger som gir barn og unge i Moss muligheten til å delta i idretten, uavhengig av foreldrenes lommebok. Kostnadene til Friskus-kortet reduseres derfor, ettersom Kommunen ikke har klart å bruke alle midlene som er avsatt. En samordning bør gi synergier for integrering og inkludering, og må ses i sammenheng med budsjettpost med note 11, hvor Idrettsrådets rammer økes.

Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028

Vedtak om å endre skolestruktur fra økonomiplan 2025-2028 vil ikke gi forventet effekt i kommende planperiode. Nedtrekket opprettholdes, og det foreslås derfor flere andre tiltak som skal gi økonomisk innsparing på tilsvarende nivå i enhet skole.

- Etter ny opplæringslov er det tydeliggjort at elever med vedtak etter kapittel 11 i Opplæringsloven jf. Privatskoleloven skal likebehandles i private og offentlige skoler. I Moss kommune har dette ikke vært tilfelle. Det er nå vedtatt en opptrappingsplan som gjør at økonomisk likebehandling innføres over 3 år. Tiltaket er tidligere vedtatt.
- I ny Opplæringslov er det også tydeliggjort at det er fylkeskommunen som har ansvaret for en god overgang mellom grunnskole og videregående skole. Dette betyr at kommunen ikke lenger skal betale for hospitering for ungdomsskoleelever i videregående skole.
- Servering av frokost på SFO fører til behov for ekstra bemanning før skolestart. I forbindelse med nedbemanning i enheten, er det behov for denne bemanningen etter skoletid. Dette for å øke kvaliteten på SFO- tilbudet når det er flest elever tilstede.
- Det resterende nedtrekket vil gjelde ansatte i skolene og fordeles på skolene i en medvirkningsprosess. Redusert elevtall vil også påvirke fordeling. Det vil i tillegg gjøres vurderinger av effektivisering av administrative ressurser. Avdeling Vansjø er en alternativ opplæringsarena for elever som enten har et stort fravær fra sin nærscole, eller har en utfordring med atferd som gjør det vanskelig å være på nærskolen sin. Tilbudet er ikke lovpålagt etter opplæringsloven, og reduseres med en stilling.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Likebehandling av elever i grunnskolen er vedtatt og belyst i egen politisk sak.

Elever vil miste frokostserveringen på SFO. Det resterende nedtrekket vil bety at elever kan oppleve redusert voksentetthet, og som følge av det redusert kvalitet i tilbudet. Følger av reduserte antall ansatte i skolen kan være redusert kapasitet til individuell oppfølging og oppfølging av skole-hjem samarbeid. ROS-analyser må følges opp med kompenserende tiltak og vurderinger av effekt på skolemiljø, oppfølging av ITO-vedtak og praktiske undervisningsopplegg.

Kompenserende tiltak:

Omstilling og digitalisering (eksempelvis knyttet til skole-hjemsamarbeid). Styrket samhandling med andre tjenester.

Økonomisk effekt av tiltaket:

Nedtrekk på totalt 12 millioner kroner i 2026. 10 millioner kroner tidligere vedtatt. Ytterligere 2 millioner kroner gjøres gjeldene fra skoleåret 2026-2027 for å klare vedtatt nettrekk for 2027 (20 millioner kroner).

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Reversering av tiltak skolestruktur	10 000	20 000	20 000	20 000
Likebehandling av elever i privat og offentlig skole kap 11 i opplæringsloven	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000

Hospitering vgs	-150	-150	-150	-150
Frokost SFO	-300	-300	-300	-300
Administrasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Ansatte i skolen	-9 550	-16 550	-16 550	-16 550
Redusere ansatte i avd. Vansjø	-500	-1 000	-1 000	-1 000
SUM	-2 000	0	0	0

Kommunestyrets vedtak:

Avdeling Vansjø er en viktig alternativ arena for elever med utfordringer med ufrivillig skolefravær, elevrollen og adferd, og opprettholdes på dagens nivå.

Lærerens rolle i klasserommet er utfordret av støy, manglende respekt og uønsket adferd. Kommunedirektørens forslag til nedtrekk reduseres med 4 millioner, med mål om å dempe negative konsekvenser. Grunnbemanningen bør vurderes, og ressursene skal styres dit utfordringene er størst.

Styrket tilskuddspott til frivillighet

Tilskuddsordningen styrkes med 2 millioner kroner. Idretten og frivilligheten gjør en imponerende innsats i kommunen vår, og det vises igjennom de mange gode søknadene som har kommet. Den økte rammen fordeles i egen sak om tilskudd, som behandles i Kommunestyrets møte 16. desember.

Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage

Moss kommune har i dag åpen barnehage på to lokasjoner, tre dager i uka. Tilbudet er organisert i avdeling familieteam. Tilbudet gis til alle barn under skolealder, uten ordinær barnehageplass. Med bakgrunnen i reduserte økonomiske rammer er det behov for å spisse aktivitetstilbudet og prioritere tjenester til grupper som ellers står i fare for å få behov for tyngre og mer spesialiserte tiltak. Det foreslås dermed å avvikle åpen barnehage.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Åpen barnehage er et lavterskeltilbud, uten påmelding, kostnader eller forpliktelser for innbyggerne som benytter tilbudet. Tilbudet retter seg særlig mot foreldre med barn som ikke har rett til barnehageplass. Andel barn i barnehage i Moss har økt, også i alderen 1-2 år. Det betyr at åpen barnehage i stor grad er et tilbud for familier i foreldrepermisjonen og i påvente av barnehageplass. I denne fasen har foreldre og barn tett kontakt med helsestasjon, som en universell arena, med mandat og ansvar til å fange opp og veilede foreldre som befinner seg i forbigående eller varige vanskelig livssituasjoner.

Det er sannsynlig at retten til barnehageplass utvides i løpet av økonomiplanperioden og at færre familier med barn over 1 år vil være i foreldrepermisjon.

Når tilbudet bortfaller, må foreldre i større grad etablere eller finne andre møteplasser. Kommunen må styrke samarbeidet med frivilligheten, og bidra til at innbyggerne får oppfylt sine behov gjennom tilbud utenfor kommunens tjenester. Det finnes møteplasser for foreldre og barn i regi av frivillige lag og foreninger, som i stor grad kan møte behovet. Flere menigheter og Mangfoldshuset har grupper for babysang og en type barseltreff med likende aktiviteter som åpen barnehage tilbyr.

Kompenserende tiltak

For å redusere konsekvenser for målgruppa kan kommunen sikre at det gis god informasjon på helsestasjon til foreldre om aktiviteter i nærmiljøet, og bistå aktører slik at informasjon om ikke-kommunale tilbud legges ut i FRISKUS. Det kan også vurderes utvidede besøksordninger i ordinære barnehager for barn med rett til barnehageplass i påfølgende barnehageår.

Økonomisk effekt av tiltaket

Tiltaket gir reduserte lønnsutgifter i familieteam, med effekt på 2 millioner kroner i 2026, og helårseffekt med 3,5 millioner kroner per år fra 2027.

Kommunestyrets vedtak:

Åpen barnehage videreføres tre dager per uke for å sikre et nødvendig og godt dokumentert lavterskeltilbud til småbarnsfamilier. Moss kommune har tydelige mål om tidlig innsats, inkludering og fellesskap, og videreføring av tilbudet er i tråd med disse prioriteringene. Tiltaket innebærer begrensede kostnader og vurderes å ha høy samfunnsnytte.

Mottatt tilskudd utekontakter

Det har vært planlagt å opprette en utekontakt-ordning. Moss kommune har fått tilskudd som dekker alle utgifter til stillinger som utekontakter og avsatt ramme for tiltaket trekkes inn.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Ingen konsekvenser for innbyggerne, tiltaket gjennomføres med eksterne midler.

Kompenserende tiltak

Moss kommune benytter tilskudd til å opprette utekontakt-ordning.

Økonomisk effekt av tiltaket

Kommunen kan motta tilskudd i inntil fire år, som gir en besparelse på 1,6 millioner kroner årlig i perioden 2027-2029.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Kultur, oppvekst og aktivitet - sentralt				
Enhetsleder	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Kaffemaskiner		-300	-300	-300
Kultur, aktivitet og mestring				
Effektivisering Digi helsestasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering samskaping	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering avd idrett	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon driftsmidler kulturskolen	-300	-300	-300	-300
Økte inntekter kulturskolen (fortsetter beslutning lokaler)		-500	-500	-500
Effektivisering aktivitetssentrene - sammeslåing	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Barnehage				
Effektivisering drift barnehage	-500	-500	-500	-500
Redusert tilskudd private barnehager som følge av effektivisering			-1 000	-1 000
Vakanser	-700			
Økte inntekter barn i mottak	-400			
Barnevern, bolig og inkludering				
Barnevernsvakt	-700	-700	-700	-700
Reduserte inntekter krisesenter nabokommuner	500	500	500	500
Effektivisering BBI /prosjektmidler	-900	-900	-4 000	-4 000
Bosetting enslige mindreårige flyktninger	-3 000			
NAV				
Ytterligere nedtrekk økonomisk sosialhjelp	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
SUM	-11 100	-9 800	-13 900	-13 900

Tabellen viser nettrekk og forventet økonomisk effekt av omorganisering på enhetnivå, omstilling, digitalisering og effektivisering av tjenester. Økte inntekter som følger av aktivitetsøkning og finansiering av prosjekt. Nedtrekk barnevernvakt skyldes tidligere vedtak om felles barnevernvakt i Østfold, og ytterligere nedtrekk sosialhjelp er forventet effekt av styrket arbeidsrettet oppfølging og øvrige tiltak fra Agenda Kaupangs rapport.

Nye nedtrekk KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Bildeling KOA	0	0	-100	-200
Effektivisering KAM	0	0	-500	-3 000
Effektivisering barnehage	0	0	0	-2 000
Effektivisering skole	0	0	-3 000	-6 500
Effektivisering BBI	0	0	-5 000	-8 500
Effektivisering NAV/sosialhjelp	0	0	-8 300	-21 200
SUM	0	0	-16 900	-41 400

Det er behov for ytterligere innsparinger innenfor kommunalområdet de to siste årene i planperioden. Det tas sikte på å identifisere og konkretisere tiltak i løpet av 2026.

Overføre Tryggest til Mossehjelpa

TryggEst voksenvern er et tiltak som skal bidra til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne som kan være i en sårbar livssituasjon. Tiltaket har ligget på krisesenteret, men kuttes på krisesenteret fra 2026 for å avvikle tiltaket i vertskommunesamarbeidet. Tiltaket overføres til Mossehjelpa, etter en periode med kunnskapsoverføring.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vurderes ikke å være konsekvenser for innbyggerne da tiltaket kan opprettholdes.

Kompenserende tiltak:

Kunnskapsoverføring og opplæring slik at ikke tiltaket mister moment.

Økonomisk effekt av tiltaket:

Økonomisk innsparing på 400 000 kroner per år i planperioden.

Pårørendesenter

Enhet KAM etablerer ikke et eget pårørendesenter, da helse og mestring har pårørendekoordinator som ivaretar oppdraget.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Innbyggerne vil bli fulgt opp av pårørendekoordinator i helse og mestring.

Kompenserende tiltak

Kommunalområdet helse og mestring har pårørendekoordinator som følger opp og ivaretar denne målgruppa.

Økonomisk effekt av tiltaket

Det er tidligere besluttet å utsette etablering pårørendesenter til 2027. Å ikke etablere pårørendesenter i økonomiplanperioden gir en besparelse på 0,8 millioner kroner fra 2027 og ut perioden.

Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028

Vedtak om å endre skolestruktur fra økonomiplan 2025-2028 vil ikke gi forventet effekt i kommende planperiode. Nedtrekket opprettholdes, og det foreslås derfor flere andre tiltak som skal gi økonomisk innsparing på tilsvarende nivå i enhet skole.

- Etter ny opplæringslov er det tydeliggjort at elever med vedtak etter kapittel 11 i Opplæringsloven jf. Privatskoleloven skal likebehandles i private og offentlige skoler. I Moss kommune har dette ikke vært tilfelle. Det er nå vedtatt en opptrappingsplan som gjør at økonomisk likebehandling innføres over 3 år. Tiltaket er tidligere vedtatt.
- I ny Opplæringslov er det også tydeliggjort at det er fylkeskommunen som har ansvaret for en god overgang mellom grunnskole og videregående skole. Dette betyr at kommunen ikke lenger skal betale for hospitering for ungdomsskoleelever i videregående skole.
- Servering av frokost på SFO fører til behov for ekstra bemanning før skolestart. I forbindelse med nedbemanning i enheten, er det behov for denne bemanningen etter skoletid. Dette for å øke kvaliteten på SFO- tilbudet når det er flest elever tilstede.
- Det resterende nedtrekket vil gjelde ansatte i skolene og fordeles på skolene i en medvirkningsprosess. Redusert elevtall vil også påvirke fordeling. Det vil i tillegg gjøres vurderinger av effektivisering av administrative ressurser. Avdeling Vansjø er en alternativ opplæringsarena for elever som enten har et stort fravær fra sin nærscole, eller har en utfordring med atferd som gjør det vanskelig å være på nærskolen sin. Tilbudet er ikke lovpålagt etter opplæringsloven, og reduseres med en stilling.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Likebehandling av elever i grunnskolen er vedtatt og belyst i egen politisk sak.

Elever vil miste frokostserveringen på SFO. Det resterende nedtrekket vil bety at elever kan oppleve redusert voksentetthet, og som følge av det redusert kvalitet i tilbudet. Følger av reduserte antall ansatte i skolen kan være redusert kapasitet til individuell oppfølging og oppfølging av skole-hjem samarbeid. ROS-analyser må følges opp med kompenserende tiltak og vurderinger av effekt på skolemiljø, oppfølging av ITO-vedtak og praktiske undervisningsopplegg.

Kompenserende tiltak:

Omstilling og digitalisering (eksempelvis knyttet til skole-hjemsamarbeid). Styrket samhandling med andre tjenester.

Økonomisk effekt av tiltaket:

Nedtrekk på totalt 12 millioner kroner i 2026. 10 millioner kroner tidligere vedtatt. Ytterligere 2 millioner kroner gjøres gjeldene fra skoleåret 2026-2027 for å klare vedtatt nettrekk for 2027 (20 millioner kroner).

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Reversering av tiltak skolestruktur	10 000	20 000	20 000	20 000
Likebehandling av elever i privat og offentlig skole kap 11 i opplæringsloven	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Hospitering vgs	-150	-150	-150	-150
Frokost SFO	-300	-300	-300	-300
Administrasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Ansatte i skolen	-9 550	-16 550	-16 550	-16 550
Redusere ansatte i avd. Vansjø	-500	-1 000	-1 000	-1 000
SUM	-2 000	0	0	0

Kommunestyrets vedtak:

Avdeling Vansjø er en viktig alternativ arena for elever med utfordringer med ufrivillig skolefravær, elevrollen og adferd, og opprettholdes på dagens nivå.

Lærerens rolle i klasserommet er utfordret av støy, manglende respekt og uønsket adferd. Kommunedirektørens forslag til nedtrekk reduseres med 4 millioner, med mål om å dempe negative konsekvenser. Grunnbemanningen bør vurderes, og ressursene skal styres dit utfordringene er størst.

Avslutning av overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem

Barnevernsreformen trådte i kraft 1. januar 2022, og kommunene er kompensert for reformen gjennom rammetilskuddet. For spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem er det en overgangsordning, som innebærer at kommunene betaler lavere

egenandel for plassene som startet før barnevernsreformen trådte i kraft. Overgangsordningen avsluttes fra og med 1. januar 2026, slik at kommunene skal betale full egenandel for disse plassene fra og med 2026. For å kompensere kommunene for merutgiftene som følger av dette blir rammetilskuddet økt med 151,6 millioner kroner. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnevern.

Endringer i barnevernloven (kvalitetsløftet i barnevernet)

Stortinget vedtok i juni 2025 endringer i barnevernloven, jf. Prop. 83 L (2024–2025) og Innst. 524 L (2024–2025). Kommunene får en plikt til å godtgjøre fosterforeldre som er frikjøpt fra ordinært arbeid, som kompensasjon for manglende opptjening av tjenstepensjon. Totalt blir kommunene kompensert med 89,1 millioner kroner. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnevern.

Reduksjon øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet

Fire øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Økningen i rammetilskuddet kommer i tillegg til styrkingen på 27,81 millioner kroner, men har som motsats at øremerkede tilskudd forsvinner.

Beløp i tusen kroner	Forutsetning for 2026 i økonomiplan	Økning i rammetilskudd
Kommunalt rusarbeid	7 350	4 306
Kommunenenes veiledning nye lærere	1 000	667
Sosiale tjenester og tiltak for	2 010	333
Frisklivs- og lærings og	-	313
Sum	10 360	5 619

Økningen i rammetilskudd baserer seg på KS-modellen. Fordelingen mellom kommunene baserer seg på visse forutsetninger, og KS peker på at den endelige fordelingen mellom kommunene kan bli noe annerledes. Statsforvalterens rundskriv som pleier å komme 1-2 dager før jul, vil vise den endelige fordelingen.

De to største postene under kommunalt rusarbeid er *Utendørsterapi/turgruppe* med to stillinger og driftsmidler under HM og *Utekontakter (13 til 24 år)* med tre stillinger og driftsmidler under KOA. Under sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte har Moss kommune, ved NAV, fått tildelt midler til tiltaket *Matsvinnskole for familier (Matverket)*.

Den totale differanse mellom det som er lagt til grunn for 2026 i kommende økonomiplan og økningen i rammetilskudd er over 4,7 millioner kroner. Det er anslått at 4,5 millioner kroner vil kunne tas igjen gjennom øremerket tilskudd som overføres fra 2025. Anslått beløp er usikkert, og vil trolig ikke dekke alt. Selv om kommunedirektøren mener at tilbudene som er lagt til grunn for 2026 bør opprettholdes slik de ligger i budsjettet, kan det også være aktuelt at det blir noen justeringer av enkelte av deltilbudene. For å sikre at man har den totale oversikten over alle faktorene, ønsker kommunedirektøren fullmakt til å kunne

budsjettere med utgifter for 2026 som kan være utover det som ligger i økningen i rammetilskuddet og overførte beløp fra 2025 skulle tilsi.

For de tre siste årene i økonomiplanen, må det gjøres vurderinger i 2026 om det bør skje andre tilpasninger enn det som er lagt til grunn i økonomiplan 2026-2029. Som følge av dette bør økningen i rammetilskuddet ikke innarbeides nå for perioden 2027-2029.

System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage

Regjeringen innfører et nytt system for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage. Systemet er anslått å gi en økning i kostnader til administrasjon for kommunene, særlig til nye oppgaver som barnehagemyndighet. Som kompensasjon blir rammetilskuddet til kommunene økt med 50 millioner kroner. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Drenering og vanningsanlegg ved Ørebanene	600	0	0	0	600
IKT-handlingsplan skole	7 100	10 100	10 100	10 100	37 400
Oppgradering av Melløs stadion	4 000	4 000	0	0	8 000
Oppgradering Bellevue	559	0	0	0	559
Sum investeringsprosjekter	14 759	16 600	12 600	12 600	56 559

Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet

Det er behov for flere mindre investeringer/oppgraderinger innenfor kommunalområdet.

Drenering og vanningsanlegg ved Ørebanene

Naturgressbanene på Øre idrettsanlegg trenger drenering, banene ligger ofte under vann ved store nedbørsmengder. Behov for graving av drengroft, etablering av overvannskummer med mer. Banene mangler vanningsanlegg og i perioder med lite nedbør kan ikke banene brukes. Det er også behov for å etablere et ballfangernett mot BMX-banen av sikkerhetsmessige årsaker. Anlegget brukes i hovedsak av Eika Fotballklubb og bedriftsfotball.

Drenering er foreløpig satt på vent og restmidler rebudsjetteres til 2026.

IKT-handlingsplan skole

Investeringen gjelder innkjøp av nettbrett, PC-er og digitale tavler. Totalt behov er 550 nettbrett med en kostnad på totalt 3 millioner kroner. PC-er til 8.trinn og ansatte utgjør omtrent 660 enheter, med en kostnad på 3,1 millioner kroner. Det vil også bli sett på andre tiltak for å forlenge levetid på utstyret som kan redusere behovet for å kjøpe nytt. Det er et stort behov for investering i skjermer som erstatning for utrangerte tavler. Totalt vil dette utgjøre omtrent en million kroner. Det må påregnes et behov for å erstatte flere PC-er og undervisningstavler samtidig i 2027 når utstyret på Hoppern skole er blitt åtte år gammelt, noe som er over forventet levetid for slikt utstyr. Det er igangsatt tiltak for at det digitale utstyret skal effektivisere undervisningen og øke læringsutbyttet for elevene.

Oppgradering av Melløs stadion

Det er behov for flere ulike oppgraderinger ved Melløs stadion, blant annet behov for nytt flomlys-anlegg. I tillegg er det behov for flere mindre oppgraderinger. Prosjektet har hatt oppstart i 2025 men er noe forsinket i forhold til opprinnelig plan. 1 million kroner rebudsjetteres fra 2025 til 2026.

Oppgradering Bellevue

Prosjektet ble i hovedsak ferdigstilt i 2023, men det gjenstår fortsatt noe arbeider på uteområder, noe utbedringer på grunnarbeider samt gressdekke på grunn av kjøreskader. Det vurderes at det er behov for flere utbedringer på underlag og gress i 2026 og ubrukte midler rebudsjetteres til 2026.

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet kultur, aktivitet og mestring fyller et mangfold av oppgaver og tilbud for kommunens innbyggere. Frivillighetskoordinator og SLT-koordinator (samordnede lokale tiltak), er organisatorisk plassert i denne enheten, sammen med virksomhet kultur og idrett som består av Moss kulturhus, mossebibliotekene, kulturskole, avdeling idrett, kulturstab og virksomhet forebyggende helse som består av helsestasjon, skolehelsetjenesten, familieteam, Solli arbeid og fritid og avdeling samskaping.

Utfordringer og utvikling

Forebyggende helse

Forebyggende helse møter barn, ungdom og foresatte, både gjennom universelle og spesialiserte tilbud. Helsestasjonen ser at mange som skal bli foreldre opplever utfordringer i foreldrerollen. Jordmor og helsesykepleier har gode kartleggingsredskap for å avdekke utfordringer og avvik og foreldre og barn følges tett med lovpålagte kontroller og samtaler. Helsestasjon innfører Digi helsestasjon, som er en kommunikasjonskanal som sikrer sikker kommunikasjon med brukere av helsestasjon og skolehelsetjenesten. Dette vil forenkle og sikre dialogen mellom tjenesten og innbyggerne.

I 2026 vil alle kommunale tjenester for barn og ung ta i bruk den nye oppvekstportalen, med verktøyet Tidlig på!, som skal styrke tjenestenes systematikk og samhandling for å fange opp og iverksette tiltak for barn som har behov for støtte utover det universelle tilbudet.

Familieteam er en viktig aktør i å utvikle, og tilby tjenester som er tilpasset barn, unge og foreldres behov. Familieteam prioriterer tjenester til grupper som ellers står i fare for å få behov for tyngre og mer spesialiserte tiltak, og grupper som ikke har mulighet til å få tilbud eller oppfølging for sine vansker/ behov i andre tjenester eller i regi av frivillige aktører. Enheten tilbyr flere typer foreldrekurs og gruppe-veiledning, de fleste er gratis og tilgjengelige for alle.

De aller fleste ungdommene i Moss opplever en trygg hverdag, og mange deltar i organiserte aktiviteter. Likevel finnes barne- og ungdomsmiljøer i kommunen der utfordringer som rus og kriminalitet kan være en risiko. Det samarbeides med politiet rundt disse bekymringene og det jobbes med å gi denne gruppen tilgang på meningsfulle aktiviteter og arbeidserfaring.

Finansiert av tilskudd fra helsedirektoratet er virksomhet forebyggende helse i gang med å etablere en utekontaktordning, som skal jobbe oppsøkende ute i kommunen med målgruppen barn og unge i alderen 10-25 år. Utekontaktene skal bidra til å forhindre frafall fra skole, og utvikling av rusmisbruk og kriminalitet blant unge. Arbeidet vil ha full effekt fra januar 2026 og utføres av kvalifiserte ansatte med kompetanse og erfaring fra målgruppen.

Moss kommune har i dag seks fritidsklubber og en ungdomscafé i kommunal regi. Tilbudene ligger fordelt i flere bydeler omkring i Moss kommune. Målgruppas interesser og behov er i stadig endring, det er derfor viktig å la ungdommene medvirke i utvikling av innhold og aktiviteter. For å sikre mangfold i tilbudet, legges det også vekt på å utvikle tilbud i samarbeid med, og støtte opp om tilbud i regi av, frivillige organisasjoner. Rygge Frivilligsentral har i 2025 utviklet flere møteplasser med fokus på generasjoner på tvers. Disse aktivitetene videreføres, og avdeling samsaping vil utvikle flere aktiviteter hvor unge og eldre møtes.

Kultur og idrett

Moss kommune har utfordringer som følge av utenforskap, og tjenestetilbudet må utvikles og tilpasses utfordringene befolkningen står overfor. Antallet barn som lever i familier med svak økonomi er fortsatt høy, og økonomi er en særlig barriere som begrenser muligheten til å delta i kultur-, idretts- og fritidstilbud. Moss kommune har ordninger som drifts-, aktivitets- og inkluderingsstøtte, i tillegg til «opplevelseskortet» som tildeles gjennom NAV, og «fritidskonto», som gir mulighet til å få dekket utgifter til faste fritidsaktiviteter.

Mossebibliotekene er attraktive møteplasser, og har etablert seg som en sentral kulturaktør med hyppige litteraturarrangementer og foredrag om ulike temaer. Moss bibliotek skal pusses opp i løpet av våren 2026, som følge av vedtak om å inngå ny leieavtale i Møllebyen. Selve oppussingen er fullfinansiert i ny leieavtale, mens en del av inventaret må bekostes av kommunen. I forbindelse med oppussingen vil biblioteket holde stengt. Alternative ordninger og tilbud planlegges for å opprettholde et godt tilbud til biblioteks brukere i perioden.

Moss kulturhus bidrar til økt mangfold, og er en viktig ikke-kommersiell aktør i byens kulturliv. Parkteateret og Samfunnsalen er scene for store artister, vertskap for Riksteaterets forestillinger, men gir også lokale amatørgrupper muligheter til å opptre i profesjonelle rammer. De to scenene sørger for bredde og variasjon i tilbudet til innbyggerne.

Mange lag og foreninger melder om økt behov for trenings-/øvingstid som ikke lar seg løse i de eksisterende kommunale anleggene. Det er en økning i den egenorganiserte aktiviteten som også har behov for tilrettelagte arealer. I tillegg til behovet for løpende vedlikehold på kommunens anlegg, så vel som privateide anlegg, får også forbudet mot gummigranulat konsekvenser for anlegg og anleggs-eiere i kommunen. Mangel på tilrettelagte lokaler og anlegg for idretts- og kulturaktivitet kan på lang sikt føre til at frivilligheten mister medlemmer, og at barn og ungdom står uten mulighet til å gjennomføre planlagte aktiviteter.

Tilskuddsmidler kultur og idrett

Det er vedtatt en ny tilskuddsordning høsten 2025, som gjelder fra tilskuddsåret 2026. Det var opprinnelig avsatt 5 millioner kroner til ordningen, men i forbindelse med behandlingen av tilskuddordningen i kommunestyret ble det vedtatt endringer som

endrer potten. Her ble det vedtatt at utvalgs disposisjonspott legges inn i tilskuddordningen og at tilskuddet til Moss musikkråd og Moss idrettsråd trekkes ut og gis som et direkte tilskudd. Dette gir en tilskuddspott på 4,79 millioner kroner.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Koordinerte og sammenhengende tjenester

- Gjennomføre opplæring og støtte til ansatte og andre relevante aktører i å ta i bruk Tidlig på!, kommunens verktøy for samhandling og tidlig innsats
- Helsestasjon og barnehager legger til rette for en god overgang fra hjem til barnehage for barn og foreldre.

Tidlig innsats med inkluderende og trygge omsorgs- og læringsmiljø for alle barn og unge

- Starte opp utekontaktordning, som et forebyggende ungdomstiltak.

Mangfoldige kultur-, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle kan delta

- Biblioteket og avdeling samskaping utvikler møteplasser for ungdom, som bidrar til et mangfold av muligheter, og har lav terskel for deltakelse
- Samarbeid med aktuelle aktører for å øke antall mottakere av økonomisk støtte til fritidsaktiviteter og opplevelser, og sikre at ordningen treffer barn og unge med behov for slik støtte

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	225 082	225 082	225 082	225 082
Sum Lønns- og prisvekst	1 249	1 249	1 249	1 249
Sum Tekniske justeringer	1 246	1 246	1 246	1 246
Sum Vedtak forrige periode	-10 487	-10 533	-10 533	-10 533
Sum Budsjettendring i år	4 211	4 211	4 211	4 211
Konsekvensjustert budsjett	-3 781	-3 827	-3 827	-3 827
Konsekvensjustert ramme	221 301	221 255	221 255	221 255

Politisk vedtak				
Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage	2 000	2 100	2 100	2 100
Prioriteringer i KOA	1 300	1 300	300	150
Redusere friskuspotten / samarbeid med idrettsrådet	-250	-250	-250	0
Styrket tilskuddspott til frivillighet	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Politisk vedtak	5 050	5 150	4 150	4 250
Innsparingstiltak				
Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage	-2 000	-3 500	-3 500	-3 500
Mottatt tilskudd utekontakter	0	-1 600	-1 600	-1 600
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA	-2 300	-4 800	-4 800	-4 800
Nye nedtrekk KOA	0	0	-500	-3 000
Pårørendesenter	0	-800	-800	-800
Sum Innsparingstiltak	-4 300	-10 700	-11 200	-13 700
Endringer ihht statlige føringer				
Reduksjon øremerkede tilskudd	234	0	0	0
Sum Endringer ihht statlige føringer	234	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	984	-5 550	-7 050	-9 450
Ramme 2026-2029	222 285	215 705	214 205	211 805

Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage

Moss kommune har i dag åpen barnehage på to lokasjoner, tre dager i uka. Tilbudet er organisert i avdeling familieteam. Tilbudet gis til alle barn under skolealder, uten ordinær barnehageplass. Med bakgrunnen i reduserte økonomiske rammer er det behov for å spisse aktivitetstilbudet og prioritere tjenester til grupper som ellers står i fare for å få behov for tyngre og mer spesialiserte tiltak. Det foreslås dermed å avvikle åpen barnehage.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Åpen barnehage er et lavterskeltilbud, uten påmelding, kostnader eller forpliktelser for innbyggerne som benytter tilbudet. Tilbudet retter seg særlig mot foreldre med barn som ikke har rett til barnehageplass. Andel barn i barnehage i Moss har økt, også i alderen 1-2 år. Det betyr at åpen barnehage i stor grad er et tilbud for familier i foreldrepermisjonen og i påvente av

barnehageplass. I denne fasen har foreldre og barn tett kontakt med helsestasjon, som en universell arena, med mandat og ansvar til å fange opp og veilede foreldre som befinner seg i forbigående eller varige vanskelig livssituasjoner.

Det er sannsynlig at retten til barnehageplass utvides i løpet av økonomiplanperioden og at færre familier med barn over 1 år vil være i foreldrepermisjon.

Når tilbudet bortfaller, må foreldre i større grad etablere eller finne andre møteplasser. Kommunen må styrke samarbeidet med frivilligheten, og bidra til at innbyggerne får oppfylt sine behov gjennom tilbud utenfor kommunens tjenester. Det finnes møteplasser for foreldre og barn i regi av frivillige lag og foreninger, som i stor grad kan møte behovet. Flere menigheter og Mangfoldshuset har grupper for babysang og en type barseltreff med likende aktiviteter som åpen barnehage tilbyr.

Kompenserende tiltak

For å redusere konsekvenser for målgruppa kan kommunen sikre at det gis god informasjon på helsestasjon til foreldre om aktiviteter i nærmiljøet, og bistå aktører slik at informasjon om ikke-kommunale tilbud legges ut i FRISKUS. Det kan også vurderes utvidede besøksordninger i ordinære barnehager for barn med rett til barnehageplass i påfølgende barnehageår.

Økonomisk effekt av tiltaket

Tiltaket gir reduserte lønnsutgifter i familieteam, med effekt på 2 millioner kroner i 2026, og helårseffekt med 3,5 millioner kroner per år fra 2027.

Kommunestyrets vedtak:

Åpen barnehage videreføres tre dager per uke for å sikre et nødvendig og godt dokumentert lavterskeltilbud til småbarnsfamilier. Moss kommune har tydelige mål om tidlig innsats, inkludering og fellesskap, og videreføring av tilbudet er i tråd med disse prioriteringene. Tiltaket innebærer begrensede kostnader og vurderes å ha høy samfunnsnytte.

Prioriteringer i KOA

Det prioriteres økninger innenfor KOA som gjelder delvis innvilgelse av Moss skiklubb søknad om rehabilitering av Skihytta, økt tilskudd til Idrettsrådet, videreføring av kulturpris og kulturstipend, videreføring av Hedersfesten i regi av Idrettsrådet og Musikkrådet, samt dekning av Moss roklubb sine rentekostnader mens de venter på momskompensasjon.

Økningene ser slik ut:

Økning	2026	2027	2028	2029
Skihytta innvilget søknad	1 000 000	1 000 000		
Økt tilskudd Idrettsrådet	150 000	150 000	150 000	
Rentekostnad Moss Roklub	30 000			
Kulturpris og Kulturstipend	75 000	75 000	75 000	75 000
Hedersfesten	75 000	75 000	75 000	75 000
Sum	1 330 000	1 300 000	300 000	150 000

Redusere friskuspotten / samarbeid med idrettsrådet

I dag har både Idrettsrådet og Moss kommune overlappende ordninger som gir barn og unge i Moss muligheten til å delta i idretten, uavhengig av foreldrenes lommebok. Kostnadene til Friskus-kortet reduseres derfor, ettersom Kommunen ikke har klart å bruke alle midlene som er avsatt. En samordning bør gi synergier for integrering og inkludering, og må ses i sammenheng med budsjettpost med note 11, hvor Idrettsrådets rammer økes.

Styrket tilskuddspott til frivillighet

Tilskuddsordningen styrkes med 2 millioner kroner. Idretten og frivilligheten gjør en imponerende innsats i kommunen vår, og det vises igjennom de mange gode søknadene som har kommet. Den økte rammen fordeles i egen sak om tilskudd, som behandles i Kommunestyrets møte 16. desember.

Effektivisering familieteam - avvikle åpen barnehage

Moss kommune har i dag åpen barnehage på to lokasjoner, tre dager i uka. Tilbudet er organisert i avdeling familieteam. Tilbudet gis til alle barn under skolealder, uten ordinær barnehageplass. Med bakgrunnen i reduserte økonomiske rammer er det behov for å spisse aktivitetstilbudet og prioritere tjenester til grupper som ellers står i fare for å få behov for tyngre og mer spesialiserte tiltak. Det foreslås dermed å avvikle åpen barnehage.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Åpen barnehage er et lavterskeltilbud, uten påmelding, kostnader eller forpliktelser for innbyggerne som benytter tilbudet. Tilbudet retter seg særlig mot foreldre med barn som ikke har rett til barnehageplass. Andel barn i barnehage i Moss har økt, også i alderen 1-2 år. Det betyr at åpen barnehage i stor grad er et tilbud for familier i foreldrepermisjonen og i påvente av barnehageplass. I denne fasen har foreldre og barn tett kontakt med helsestasjon, som en universell arena, med mandat og ansvar til å fange opp og veilede foreldre som befinner seg i forbigående eller varige vanskelig livssituasjoner.

Det er sannsynlig at retten til barnehageplass utvides i løpet av økonomiplanperioden og at færre familier med barn over 1 år vil være i foreldrepermisjon.

Når tilbudet bortfaller, må foreldre i større grad etablere eller finne andre møteplasser. Kommunen må styrke samarbeidet med frivilligheten, og bidra til at innbyggerne får oppfylt sine behov gjennom tilbud utenfor kommunens tjenester. Det finnes møteplasser for foreldre og barn i regi av frivillige lag og foreninger, som i stor grad kan møte behovet. Flere menigheter og Mangfoldshuset har grupper for babysang og en type barseltreff med likende aktiviteter som åpen barnehage tilbyr.

Kompenserende tiltak

For å redusere konsekvenser for målgruppa kan kommunen sikre at det gis god informasjon på helsestasjon til foreldre om aktiviteter i nærmiljøet, og bistå aktører slik at informasjon om ikke-kommunale tilbud legges ut i FRISKUS. Det kan også

vurderes utvidede besøksordninger i ordinære barnehager for barn med rett til barnehageplass i påfølgende barnehageår.

Økonomisk effekt av tiltaket

Tiltaket gir reduserte lønnsutgifter i familieteam, med effekt på 2 millioner kroner i 2026, og helårseffekt med 3,5 millioner kroner per år fra 2027.

Kommunestyrets vedtak:

Åpen barnehage videreføres tre dager per uke for å sikre et nødvendig og godt dokumentert lavterskeltilbud til småbarnsfamilier. Moss kommune har tydelige mål om tidlig innsats, inkludering og fellesskap, og videreføring av tilbudet er i tråd med disse prioriteringene. Tiltaket innebærer begrensede kostnader og vurderes å ha høy samfunnsnytte.

Mottatt tilskudd utekontakter

Det har vært planlagt å opprette en utekontakt-ordning. Moss kommune har fått tilskudd som dekker alle utgifter til stillinger som utekontakter og avsatt ramme for tiltaket trekkes inn.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Ingen konsekvenser for innbyggerne, tiltaket gjennomføres med eksterne midler.

Kompenserende tiltak

Moss kommune benytter tilskudd til å opprette utekontakt-ordning.

Økonomisk effekt av tiltaket

Kommunen kan motta tilskudd i inntil fire år, som gir en besparelse på 1,6 millioner kroner årlig i perioden 2027-2029.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Kultur, oppvekst og aktivitet - sentralt				
Enhetsleder	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Kaffemaskiner		-300	-300	-300
Kultur, aktivitet og mestring				
Effektivisering Digi helsestasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000

Effektivisering samskaping	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering avd idrett	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon driftsmidler kulturskolen	-300	-300	-300	-300
Økte inntekter kulturskolen (fortusetter beslutning lokaler)		-500	-500	-500
Effektivisering aktivitetssentrene - sammeslåing	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Barnehage				
Effektivisering drift barnehage	-500	-500	-500	-500
Redusert tilskudd private barnehager som følge av effektivisering			-1 000	-1 000
Vakanser	-700			
Økte inntekter barn i mottak	-400			
Barnevern, bolig og inkludering				
Barnevernsvakt	-700	-700	-700	-700
Reduserte inntekter krisesenter nabokommuner	500	500	500	500
Effektivisering BBI /prosjektmidler	-900	-900	-4 000	-4 000
Bosetting enslige mindreårige flyktninger	-3 000			
NAV				
Ytterligere nedtrekk økonomisk sosialhjelp	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
SUM	-11 100	-9 800	-13 900	-13 900

Tabellen viser nettrekk og forventet økonomisk effekt av omorganisering på enhetnivå, omstilling, digitalisering og effektivisering av tjenester. Økte inntekter som følger av aktivitetsøkning og finansiering av prosjekt. Nedtrekk barnevernsvakt skyldes tidligere vedtak om felles barnevernsvakt i Østfold, og ytterligere nedtrekk sosialhjelp er forventet effekt av styrket arbeidsrettet oppfølging og øvrige tiltak fra Agenda Kaupangs rapport.

Nye nedtrekk KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Bildeling KOA	0	0	-100	-200

Effektivisering KAM	0	0	-500	-3 000
Effektivisering barnehage	0	0	0	-2 000
Effektivisering skole	0	0	-3 000	-6 500
Effektivisering BBI	0	0	-5 000	-8 500
Effektivisering NAV/sosialhjelp	0	0	-8 300	-21 200
SUM	0	0	-16 900	-41 400

Det er behov for ytterligere innsparinger innenfor kommunalområdet de to siste årene i planperioden. Det tas sikte på å identifisere og konkretisere tiltak i løpet av 2026.

Pårørendesenter

Enhet KAM etablerer ikke et eget pårørendesenter, da helse og mestring har pårørendekoordinator som ivaretar oppdraget.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Innbyggerne vil bli fulgt opp av pårørendekoordinator i helse og mestring.

Kompenserende tiltak

Kommunalområdet helse og mestring har pårørendekoordinator som følger opp og ivaretar denne målgruppa.

Økonomisk effekt av tiltaket

Det er tidligere besluttet å utsette etablering pårørendesenter til 2027. Å ikke etablere pårørendesenter i økonomiplanperioden gir en besparelse på 0,8 millioner kroner fra 2027 og ut perioden.

Reduksjon øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet

Fire øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Økningen i rammetilskuddet kommer i tillegg til styrkingen på 27,81 millioner kroner, men har som motsats at øremerkede tilskudd forsvinner.

Beløp i tusen kroner	Forutsetning for 2026 i økonomiplan	Økning i rammetilskudd
Kommunalt rusarbeid	7 350	4 306
Kommunenenes veiledning nye lærere	1 000	667
Sosiale tjenester og tiltak for	2 010	333
Frisklivs- og lærings og	-	313
Sum	10 360	5 619

Økningen i rammetilskudd baserer seg på KS-modellen. Fordelingen mellom kommunene baserer seg på visse forutsetninger, og KS peker på at den endelige fordelingen mellom kommunene kan bli noe annerledes. Statsforvalterens rundskriv som pleier å komme 1-2 dager før jul, vil vise den endelige fordelingen.

De to største postene under kommunalt rusarbeid er *Utendørsterapi/turgruppe* med to stillinger og driftsmidler under HM og *Utekontakter (13 til 24 år)* med tre stillinger og driftsmidler under KOA. Under sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte har Moss kommune, ved NAV, fått tildelt midler til tiltaket *Matsvinnskole for familier (Matverket)*.

Den totale differanse mellom det som er lagt til grunn for 2026 i kommende økonomiplan og økningen i rammetilskudd er over 4,7 millioner kroner. Det er anslått at 4,5 millioner kroner vil kunne tas igjen gjennom øremerket tilskudd som overføres fra 2025. Anslått beløp er usikkert, og vil trolig ikke dekke alt. Selv om kommunedirektøren mener at tilbudene som er lagt til grunn for 2026 bør opprettholdes slik de ligger i budsjettet, kan det også være aktuelt at det blir noen justeringer av enkelte av deltilbudene. For å sikre at man har den totale oversikten over alle faktorene, ønsker kommunedirektøren fullmakt til å kunne budsjettere med utgifter for 2026 som kan være utover det som ligger i økningen i rammetilskuddet og overførte beløp fra 2025 skulle tilsi.

For de tre siste årene i økonomiplanen, må det gjøres vurderinger i 2026 om det bør skje andre tilpasninger enn det som er lagt til grunn i økonomiplan 2026-2029. Som følge av dette bør økningen i rammetilskuddet ikke innarbeides nå for perioden 2027-2029.

Klimabudsjett

Oppdrag

Gjenbruk og lån av utstyr

Grønne arrangementer

Klimatilpasning kompetanse

Kunstgressbaner

Miljøvennlig transport

Natur, kultur og aktivitet

Gjenbruk og lån av utstyr

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Enheten samarbeider med frivillige aktører som stimulerer barn og unge til gjenbruk og lån av utstyr, fremfor å kjøpe nytt.

Resultatindikator: Antall gjennomførte gjenbruks- eller utlånsaktiviteter i samarbeid med frivillige aktører.

Grønne arrangementer

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Bruke grønne retningslinjer for arrangementer ved Moss kulturhus, bibliotekene og idrettsarrangementer (f.eks. krav om kildesortering, redusert bruk av engangsartikler og transportplanlegging).

Resultatindikator: Antall grønne arrangementer med miljøfokus/miljøkrav

Klimatilpasning kompetanse

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Heve kompetansen hos ansatte i forebyggende helse om sammenhengen mellom klimaendringer og helse (f.eks. varmebølger, luftkvalitet, psykisk helse), og hvordan tjenestene kan tilpasse seg.

Resultatindikatorer:

- Antall kompetansetiltak gjennomført (kurs, foredrag, workshops).
- Antall/andel tjenester som har vurdert klimatilpasning i sin praksis.

Kunstgressbaner

Enhet kultur,aktivitet og mestring

I samarbeid med MKE skal enheten følge opp alle kunstgressbaner på kommunal grunn etter forurensningsforskriftens kapittel 23 A, for å hindre spredning av gummigranulat/mikroplast til naturen.

Resultatindikator: Andel kunstgressbaner på kommunal grunn med dokumenterte tiltak mot mikroplastspredning i henhold til forurensningsforskriften kap. 23A.

Miljøvennlig transport

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Enhetens ansatte bruker tjenestebiler med el, reiser kollektivt eller benytter annen miljøvennlig forflytning, og vil fremme dette overfor samarbeidspartnere i idrett og frivillighet.

Resultatindikator: Antall interne eller eksterne formidlingstiltak for miljøvennlig transport gjennomført av enheten.

Natur, kultur og aktivitet

Enhet kultur,aktivitet og mestring

Ferieklubben: Utvikle og videreføre naturbaserte kultur- og aktivitetstilbud, som f.eks. turgrupper, utekonserter, naturkunstprosjekter med tema natur og miljø.

Resultatindikator:

- Antall aktiviteter med tema natur og miljø (f.eks. naturkunst, miljøformidling).
- Samarbeid med naturforvaltning eller frivillige (ja/nei eller antall samarbeidspartnere).

Enhet barnehage

Beskrivelse av tjenesteområdet

Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 11 kommunale barnehager, en privat familiebarnehage og 23 ordinære private barnehager. Det går omtrent 2 250 barn i barnehager i Moss kommune.

Barnehagen er en sentral arena for tidlig innsats, og fyller en viktig samfunnsoppgave i arbeidet for å gi barn like muligheter, og jevne ut forskjeller i barns oppvekstvilkår.

Enhet barnehage har tre funksjonsområder - barnehageeier og avdeling for pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK), herunder kommunens rolle som barnehagemyndighet.

Enheten har følgende oppgaver:

- ivareta de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetrollen
- sikre et godt samarbeid med de private aktørene
- sikre likeverdige tjenester uavhengig av bosted, personlig økonomi, etnisk bakgrunn, og den enkeltes livssituasjon
- sikre god kvalitet i barnehagene uavhengig av eierform

Utfordringer og utvikling

Barnehage er første trinn i utdanningsløpet, og en nøkkelarena for å gi barn en god start og like muligheter, uavhengig av bakgrunn. I tråd med Stortingsmelding 28 og kommunalombudets strategiplan, prioriterer barnehagene tidlig innsats som styrker barns språk, relasjoner og livsmestring. Tidlig innsats handler om å forebygge utfordringer før de oppstår, og gi barn erfaringer som bygger trygghet og robusthet. Tidlig innsats gir best effekt når den skjer i hverdagen, gjennom lek, relasjoner og utfordringer som fremmer utvikling. Barnehagen skal være en arena der barn får mulighet til å prøve, feile og mestre – med støtte fra kompetente voksne.

Høy barnehagedeltakelse er en faktor som kan øke andelen barn som fullfører og består videregående skole, og videre lede til varig endring. Barnehage er en viktig integreringsarena, og bidrar til at barn tilegner seg grunnleggende språk- og kulturkompetanse før skolestart. I Moss kommune går en høy andel av minoritetsspråklige barn i alderen tre til fem år i barnehage, og det arbeides systematisk for å øke barnehagedeltakelsen for minoritetsspråklige barn i alderen ett til to år.

Barnehagene bidrar i foreldrestøttende arbeid ved å arrangere temamøter for foreldre. Enhet barnehage mottar tilskudd fra Bufdir for å implementere en modell for foreldrestøtte for alle foresatte. Formålet med møtene er å skape arenaer der foreldre kan møtes og dele erfaringer fra utfordringer og gleder i familielivet, og å være en arena som legger til rette for etablering av nettverk som styrker barns vennskap og familienes tilknytning til nærmiljøet. Modellen kalles "Bærekraftig familieliv" og berører temaer som "Hvordan sette gode grenser" og "Samarbeid og aktiviteter i familien". For at møtene skal ha lav terskel for deltakelse, og være tilgjengelig for alle, organiseres det barnepassordning, og alt materiell er oversatt til relevante språk.

Omfang av vedtak om spesialpedagogisk hjelp har stabile tall, totalt sett. Det sees en endring der antall barn med vansker innen språk og atferd er redusert, mens andelen med mer varige og omfattende vansker innenfor autismespekterforstyrrelser er økende.

Antall barn i barnehage har økt og prognoser for befolkningsutviklingen i Moss viser økning i antall barn i alderen 1-5 år i årene frem mot 2035. Veksten er størst i området Nordre, sentrum- Melløs- Halmstad. Det er avstand mellom behov og tilbud i sentrum/sentrumsnært området. Dette medfører press i barnehagene i sentrumsnær og nordre opptakssone. Det er igangsatt prosess for å få privat aktør til å etablere barnehage på regulert tomt på Ørejordet. I tillegg følges nye utbygningsprosjekter tett, med forventning om å avsette nødvendig areal til nye barnehageplasser i takt med det økende behovet.

En helhetlig barnehageplan for 2026 – 2030 for hele barnehagesektoren, er under arbeid. Barnehageplanen skal sikre at kommunen oppfyller sine forpliktelser i henhold til barnehageloven og retten til barnehageplass, samt bidra til at alle barn i kommunen får et likeverdig barnehagetilbud.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Koordinerte og sammenhengende tjenester

- Gjennomføre opplæring og støtte barnehagene i å ta i bruk Tidlig på!, kommunens verktøy for samhandling og tidlig innsats
- Barnehagene samarbeider med helsestasjon om å legge til rette for en god overgang fra hjem til barnehage for barn og foreldre.

Tidlig innsats med inkluderende og trygge omsorgs- og læringsmiljøer for alle

- Deltakelse i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, i samarbeid med enhet skole. En barnehage skal være pilot innenfor teamet nevrovennlig barnehage og det skal utarbeides en handlingsplan innenfor teamet.
- Gjennomføre eksternt finansierte prosjekter knyttet til temaene inkluderende fellesskap, inkluderende språkarbeid for alle barn og frilek i form av risikofyllt lek.

Varig endring

- Gjennomføre tiltak for å rekruttere minoritetsbarn i alderen 1-2 år i forkant av søknadsfrist til hovedopptaket.
- Gjennomføre foreldremøter, "Bærekraftig familieliv" med temaer som hever foreldrekompetanse og styrker foreldrene tilhørighet i lokalmiljøet i 15 barnehager.
- Legge til rette for etablering av privat barnehage på Sollielunden, Ørejordet.

Mangfoldige, kultur, aktivitet og idrettstilbud, hvor alle kan delta

- Kunst og kultur bidrar til identitet, tilhørighet og livsmestring. Barnehagene i Moss skal være arenaer for mangfoldige kulturopplevelser, og legge grunnlag for deltakelse.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	496 069	496 069	496 069	496 069
Sum Lønns- og prisvekst	11 142	11 142	11 142	11 142
Sum Tekniske justeringer	20 974	20 974	20 974	20 974
Sum Vedtak forrige periode	9 166	-2 134	6 366	6 366
Sum Budsjettendring i år	5 599	5 599	5 599	5 599
Konsekvensjustert budsjett	46 881	35 581	44 081	44 081
Konsekvensjustert ramme	542 950	531 650	540 150	540 150
Innsparingstiltak				
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA	-1 600	-500	-1 500	-1 500
Nye nedtrekk KOA	0	0	0	-2 000
Sum Innsparingstiltak	-1 600	-500	-1 500	-3 500
Endringer ihht statlige føringar				
System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage	400	400	400	400
Sum Endringer ihht statlige føringar	400	400	400	400
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 200	-100	-1 100	-3 100
Ramme 2026-2029	541 750	531 550	539 050	537 050

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Kultur, oppvekst og aktivitet - sentralt				
Enhetsleder	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600

Kaffemaskiner		-300	-300	-300
Kultur, aktivitet og mestring				
Effektivisering Digi helsestasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering samskaping	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering avd idrett	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon driftsmidler kulturskolen	-300	-300	-300	-300
Økte inntekter kulturskolen (fortsetter beslutning lokaler)		-500	-500	-500
Effektivisering aktivitetssentrene - sammeslåing	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Barnehage				
Effektivisering drift barnehage	-500	-500	-500	-500
Redusert tilskudd private barnehager som følge av effektivisering			-1 000	-1 000
Vakanser	-700			
Økte inntekter barn i mottak	-400			
Barnevern, bolig og inkludering				
Barnevernsvakt	-700	-700	-700	-700
Reduserte inntekter krisesenter nabokommuner	500	500	500	500
Effektivisering BBI /prosjektmidler	-900	-900	-4 000	-4 000
Bosetting enslige mindreårige flyktninger	-3 000			
NAV				
Ytterligere nedtrekk økonomisk sosialhjelp	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
SUM	-11 100	-9 800	-13 900	-13 900

Tabellen viser nettrekk og forventet økonomisk effekt av omorganisering på enhetnivå, omstilling, digitalisering og effektivisering av tjenester. Økte inntekter som følger av aktivitetsøkning og finansiering av prosjekt. Nedtrekk barnevernsvakt skyldes tidligere vedtak om felles barnevernsvakt i Østfold, og ytterligere nedtrekk sosialhjelp er forventet effekt av styrket arbeidsrettet oppfølging og øvrige tiltak fra Agenda Kaupangs rapport.

Nye nedtrekk KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Bildeling KOA	0	0	-100	-200
Effektivisering KAM	0	0	-500	-3 000
Effektivisering barnehage	0	0	0	-2 000
Effektivisering skole	0	0	-3 000	-6 500
Effektivisering BBI	0	0	-5 000	-8 500
Effektivisering NAV/sosialhjelp	0	0	-8 300	-21 200
SUM	0	0	-16 900	-41 400

Det er behov for ytterligere innsparinger innenfor kommunalområdet de to siste årene i planperioden. Det tas sikte på å identifisere og konkretisere tiltak i løpet av 2026.

System for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage

Regjeringen innfører et nytt system for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage. Systemet er anslått å gi en økning i kostnader til administrasjon for kommunene, særlig til nye oppgaver som barnehagemyndighet. Som kompensasjon blir rammetilskuddet til kommunene økt med 50 millioner kroner. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnehage.

Klimabudsjett

Oppdrag

Ansatte bruker elbil og kollektivt ved tjenestereiser

Gjenbruk av klær, utstyr og leker

Måltidsplan og matsvinn

Rutiner for beskyttelse på varme dager

Variert bruk av natur og fokus på arts mangfold

Ansatte bruker elbil og kollektivt ved tjenestereiser

Enhet barnehage

Resultatindikator: Det dokumenteres at ansatte benytter fossilfrie transportmidler ved tjenestereiser, som elbil og kollektivtransport. Interne rutiner, retningslinjer og bevisstgjøring, samt tilgjengelighet av miljøvennlige transportvalg er avgjørende for å lykkes.

Gjenbruk av klær, utstyr og leker

Enhet barnehage

Barnehagene legger til rette for gjenbruk av klær, utstyr og leker gjennom etablerte ordninger som markedsdag, byttestasjoner og lignende.

Resultatindikator: Antall gjennomførte markedsdager/byttestasjoner per år.

Måltidsplan og matsvinn

Enhet barnehage

Alle kommunale barnehager følger en måltidsplan med mål om å redusere matsvinn med 50%. Barnehagene sorterer matavfall i egne fraksjoner. Det innføres rutiner for porsjonering og bruk av restemat i pedagogiske aktiviteter som kompostering og matlaging.

Resultatindikator:

Reduksjon i matsvinn (kg eller %)Antall barnehager med rutiner for porsjonering og bruk av restematGjennomført pedagogiske aktiviteter med kompostering/matlaging

Rutiner for beskyttelse på varme dager

Enhet barnehage

Kommunale barnehager innarbeider rutiner for å beskytte ansatte og barn mot sterk sol i sommerhalvåret når man er mye ute.

Resultatindikator: Har barnehagene etablert faste rutiner for solbeskyttelse i sommerhalvåret, som f.eks. bruk av solhatt, solkrem og tilrettelegging for skygge. Personalet er bevisst på UV-indeks og planlegger uteaktiviteter deretter. Tiltakene er forankret i barnehagens HMS-arbeid.

Variert bruk av natur og fokus på arts mangfold

Enhet barnehage

Arbeidet med mangfold er en sentral del av barns aktiviteter i barnehagen. Åtte barnehager har kjøkkenhager og enkelte barnehager har humlebed. Alle barnehager er bevisste på hvordan barn og ansatte opptre i naturen. Det gjelder både for hvordan man gjennomfører aktiviteter og at man sikrer barn varierte naturopplevelser. Barnehagene gjennomfører turer til ulike biotoper (ferskvann, saltvann, skog) til ulike årstider, turene planlegges og gjennomføres med variasjon for å unngå stor belastning og slitasje på naturen. Dagens aktiviteter og opplevelser gir barna kunnskap om arts mangfold og danner grunnlag for at barna senere i livet kan ta bærekraftige valg, og verne om naturmangfoldet.

Resultatindikator: Barnehagene har lagt til rette for aktiv og mangfoldig bruk av naturen gjennom pedagogiske opplegg som fremmer forståelse for økosystemer og arts mangfold.

Det er synlig engasjement blant ansatte og barn, og naturmangfold er integrert i barnehagens årsplaner og daglige praksis.

Enhet skole

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet skole består av 17 skoler, avdeling pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og administrativ skoleeier. I Mosseskolen går det omtrent 5200 elever.

Enhet skole har ansvaret for:

- en effektiv drift av skolene innenfor gitte lovfestede og kommunale føringer som sørger for et godt og likeverdig tilbud til kommunens elever
- at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger slik at elevene får tatt ut sitt læringspotensial
- å ivareta tidlig innsats og sikre sømløse overganger mellom barnehage, skole og videregående skole
- å se hele lærings- og oppvekstløpet under ett
- å sikre god kvalitet i samhandling og samarbeid med andre instanser
- å ha en pedagogisk psykologisk tjeneste som ivaretar individ- og systemhenvisninger i henhold til regelverket - både i barnehage og skole.

Utfordringer og utvikling

SIMM – «Sammen om et inkluderende miljø i Moss» er en hovedsatsing i Mosseskolen. Forskning viser at gode tilrettelegginger for enkeltbarn med særskilte utfordringer kommer alle elevene til gode og bidrar til et trygt og godt læringsmiljø, i tråd med intensjonen i SIMM. Dette arbeidet favner også den økende gruppen med utfordringer innenfor blant annet autismespekteret. SIMM styrker arbeidet med klasseledelse, inkludering, aktive metoder og elevmedvirkning. Innenfor SIMM er det igangsatt flere tiltak for å styrke lærernes kompetanse i pedagogisk og kvalitetsmessig bruk av digitale verktøy, som styrker begynneropplæringen. Et annet tiltak er en vedvarende språkkampanje. Dette tiltaket omhandler holdningsarbeid og ulike undervisningsopplegg som benyttes på alle trinn i skolen.

SIMM-arbeidet har i 2025 fått tildelt folkehelsemidler fra Fylkeskommunen. Tilskuddet skal fremme elevenes trivsel, mestring og motivasjon, samt bidra til et enda bedre psykososialt skolemiljø hvor elevene kan ta ut sitt læringspotensial. Gjennom samlinger, styrket hjem-skole-samarbeid, brosjyrer om Mosseskolen på ulike språk og oppdatert informasjon på kommunens hjemmesider, skal det tydeliggjøres hvordan Mosseskolen arbeider – og hvorfor. Målet er å utvikle og dele kunnskap om hvordan skolen kan styrke elevenes helse og livsmestring. Kjernen i satsingen er det nære samarbeidet mellom skole og hjem, fordi barn lykkes best når de opplever støtte, både i klasserommet og hjemme.

Ifølge opplæringsloven § 11-3 har kommunen et særskilt ansvar for å sørge for at elever på 1.–4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving og regning, raskt får egnet intensiv opplæring. Alle skoler i Moss må ha nødvendig kompetanse for å sikre kvalitet i dette arbeidet. Det er derfor sentralt med tett samarbeid mellom skole, PPT og skoleeier. PPT skal bidra med støtte og veiledning, og har igangsatt utviklingsarbeidet «Alle med fra start», rettet mot alle 1. klasser. Gjennom arbeidet får lærerne støtte til å vurdere elevenes mestringsnivå ved skolestart, samt kompetanseheving knyttet til tiltak som bidrar til læring ut fra den enkelte elevs forutsetninger. Utviklingsarbeidet henger tett sammen med Mosseskolens øvrige arbeid med SIMM, som er ledet av skoleeier.

Økningen i antall barn som får vedtak om individuell tilrettelagt opplæring (ITO – tidligere spesialundervisning) har fortsatt gjennom 2025 og er nå på over syv prosent. Antallet henvisninger til PPT fra barnehager og skoler tyder på at tallet vil øke ytterligere. Denne utviklingen er bekymringsfull for PPT, skole og SFO – både pedagogisk og økonomisk. Det er derfor viktig å komme tidlig inn i arbeidet med tilrettelegging og inkludering av elevene. Tilstrekkelig grunnbemanning med riktig kompetanse er avgjørende for å sikre at flest mulig elever inkluderes i ordinær undervisning. PPT må også håndtere utfordringene knyttet til økningen av minoritetsspråklige elever og barn med spesialpedagogiske behov. Det blir dermed viktig å opprettholde evnen til å gjennomføre lovpålagte oppgaver innen utredning, sakkyndig vurdering og veiledning på individ- og systemnivå.

Innføringen av gratis SFO for 1.–3. trinn i 12 timer per uke har bidratt til økt deltakelse i SFO. Dette gir gode muligheter for flere elever til å bli sosialt inkludert gjennom lek og andre aktiviteter.

Gjennomgangen av skolebyggenes kapasitet og egnethet har vist at det ikke er økonomisk gevinst på kort sikt i å endre skolestrukturen i Moss. Prognoser viser imidlertid en økning i elevtallet etter 2030 i skolekretser med allerede presset kapasitet. Det må derfor arbeides videre med å sikre skolekapasitet på rett sted innen den tid.

Hovedutfordringer og utviklingspunkter for enhet skole:

- Sikre økt gjennomføring i videregående skole. Et viktig element er å bedre skolemestring og redusere skolefravær i grunnskolen for å øke andelen elever som består og gjennomfører videregående opplæring
- Sikre lik kvalitet på undervisningen mellom skolene og innad i skolene ved å opprettholde riktig og oppdatert kompetanse slik at prioriterte satsinger kan innfris
- Sikre at skolene tidlig fanger opp elever som ikke mestrer eller som faller utenfor fellesskapet
- Sikre kompetanse og ressurser til elever med flyktningbakgrunn
- Sikre likebehandling pedagogisk og økonomisk mellom private og offentlige skoler for elever med vedtak om individuell tilrettelagt opplæring (ITO)
- Sikre riktig og kvalitetsmessig bruk av digitale verktøy
- Sikre kvalitet og forsvarlig saksbehandlingstid i PPT
- Oppgradere skolebygg til en tidsmessig standard
- Sikre riktig elevkapasitet i alle skolekretser
- Sikre et forsvarlig tilbud og god kvalitet i grunnskoleopplæringen med lavere økonomiske rammer

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Tidlig innsats med inkluderende og trygge omsorgs- og læringsmiljø for alle barn og unge

- Utvikle samarbeidsmodellen og ta i bruk Tidlig på! med kompetanseheving og veiledning for internt støttesystem i skole, barnehage og PPT.

- Sikre god og systematisk begynneropplæring gjennom lek, aktivitet, kartlegginger og individuelle tilpassinger, med fokus på grunnleggende ferdigheter.
- I satsingen på "vurdering som læring" jobbes det med metodikk og klasseledelse for at alle elever skal føle mestring, medvirkning og veiledes videre i sin læring.
- I satsingen på "økt elevmedvirkning" jobbes det med metodikk og klasseledelse for at alle elever skal føle aktivt eierskap til egen utvikling og læring.
- Sikre god informasjon og dialog gjennom et godt skole-hjem samarbeid med fokus på folkehelse.
- Gjennom SIMM (Sammen om Inkluderende Miljø i Moss) og i systematisk skolelederutvikling jobbes det med å styrke kvaliteten på relasjonsbasert og trygg læringsledelse.

Mangfoldig kultur-, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle kan delta

- Kunst og kultur bidrar til identitet, tilhørighet og livsmestring. Skolene i Moss skal være arenaer for mangfoldige kulturopplevelser, og legge grunnlag for deltakelse.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	699 333	699 333	699 333	699 333
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>-141</i>	<i>-141</i>	<i>-141</i>	<i>-141</i>
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>3 843</i>	<i>3 843</i>	<i>3 843</i>	<i>3 843</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>-26 498</i>	<i>-39 898</i>	<i>-39 898</i>	<i>-39 898</i>
<i>Sum Budsjettendring i år</i>	<i>17 503</i>	<i>17 503</i>	<i>17 503</i>	<i>17 503</i>
Konsekvensjustert budsjett	-5 293	-18 693	-18 693	-18 693
Konsekvensjustert ramme	694 040	680 640	680 640	680 640
<i>Politisk vedtak</i>				
Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028	4 500	4 500	3 000	0
<i>Sum Politisk vedtak</i>	<i>4 500</i>	<i>4 500</i>	<i>3 000</i>	<i>0</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Nye nedtrekk KOA	0	0	-3 000	-6 500
Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028	-2 000	0	0	0
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-2 000</i>	<i>0</i>	<i>-3 000</i>	<i>-6 500</i>
<i>Endringer ihht statlige føringar</i>				
Reduksjon øremerkede tilskudd	667	0	0	0
<i>Sum Endringer ihht statlige føringar</i>	<i>667</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	3 167	4 500	0	-6 500
Ramme 2026-2029	697 207	685 140	680 640	674 140

Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028

Vedtak om å endre skolestruktur fra økonomiplan 2025-2028 vil ikke gi forventet effekt i kommende planperiode. Nedtrekket opprettholdes, og det foreslås derfor flere andre tiltak som skal gi økonomisk innsparing på tilsvarende nivå i enhet skole.

- Etter ny opplæringslov er det tydeliggjort at elever med vedtak etter kapittel 11 i Opplæringsloven jf. Privatskoleloven skal likebehandles i private og offentlige skoler. I Moss kommune har dette ikke vært tilfelle. Det er nå vedtatt en opptrappingsplan som gjør at økonomisk likebehandling innføres over 3 år. Tiltaket er tidligere vedtatt.
- I ny Opplæringslov er det også tydeliggjort at det er fylkeskommunen som har ansvaret for en god overgang mellom grunnskole og videregående skole. Dette betyr at kommunen ikke lengre skal betale for hospitering for ungdomsskoleelever i videregående skole.
- Servering av frokost på SFO fører til behov for ekstra bemanning før skolestart. I forbindelse med nedbemanning i enheten, er det behov for denne bemanningen etter skoletid. Dette for å øke kvaliteten på SFO- tilbudet når det er flest elever tilstede.
- Det resterende nedtrekket vil gjelde ansatte i skolene og fordeles på skolene i en medvirkningsprosess. Redusert elevtall vil også påvirke fordeling. Det vil i tillegg gjøres vurderinger av effektivisering av administrative ressurser. Avdeling Vansjø er en alternativ opplæringsarena for elever som enten har et stort fravær fra sin nærscole, eller har en utfordring med atferd som gjør det vanskelig å være på nærskolen sin. Tilbudet er ikke lovpålagt etter opplæringsloven, og reduseres med en stilling.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Likebehandling av elever i grunnskolen er vedtatt og belyst i egen politisk sak.

Elever vil miste frokostserveringen på SFO. Det resterende nedtrekket vil bety at elever kan oppleve redusert voksentetthet, og som følge av det redusert kvalitet i tilbudet. Følger av reduserte antall ansatte i skolen kan være redusert kapasitet til individuell oppfølging og oppfølging av skole-hjem samarbeid. ROS-analyser må følges opp med kompenserende tiltak og vurderinger av effekt på skolemiljø, oppfølging av ITO-vedtak og praktiske undervisningsopplegg.

Kompenserende tiltak:

Omstilling og digitalisering (eksempelvis knyttet til skole-hjemsamarbeid). Styrket samhandling med andre tjenester.

Økonomisk effekt av tiltaket:

Nedtrekk på totalt 12 millioner kroner i 2026.10 millioner kroner tidligere vedtatt. Ytterligere 2 millioner kroner gjøres gjeldene fra skoleåret 2026-2027 for å klare vedtatt nettrekk for 2027 (20 millioner kroner).

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Reversering av tiltak skolestruktur	10 000	20 000	20 000	20 000
Likebehandling av elever i privat og offentlig skole kap 11 i opplæringsloven	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Hospitering vgs	-150	-150	-150	-150
Frokost SFO	-300	-300	-300	-300

Administrasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Ansatte i skolen	-9 550	-16 550	-16 550	-16 550
Redusere ansatte i avd. Vansjø	-500	-1 000	-1 000	-1 000
SUM	-2 000	0	0	0

Kommunestyrets vedtak:

Avdeling Vansjø er en viktig alternativ arena for elever med utfordringer med ufrivillig skolefravær, elevrollen og adferd, og opprettholdes på dagens nivå.

Lærerens rolle i klasserommet er utfordret av støy, manglende respekt og uønsket adferd. Kommunedirektørens forslag til nedtrekk reduseres med 4 millioner, med mål om å dempe negative konsekvenser. Grunnbemanningen bør vurderes, og ressursene skal styres dit utfordringene er størst.

Nye nedtrekk KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Bildeling KOA	0	0	-100	-200
Effektivisering KAM	0	0	-500	-3 000
Effektivisering barnehage	0	0	0	-2 000
Effektivisering skole	0	0	-3 000	-6 500
Effektivisering BBI	0	0	-5 000	-8 500
Effektivisering NAV/sosialhjelp	0	0	-8 300	-21 200
SUM	0	0	-16 900	-41 400

Det er behov for ytterligere innsparinger innenfor kommunalområdet de to siste årene i planperioden. Det tas sikte på å identifisere og konkretisere tiltak i løpet av 2026.

Skolestruktur - endring av vedtak økonomiplan 2025-2028

Vedtak om å endre skolestruktur fra økonomiplan 2025-2028 vil ikke gi forventet effekt i kommende planperiode. Nedtrekket opprettholdes, og det foreslås derfor flere andre tiltak som skal gi økonomisk innsparing på tilsvarende nivå i enhet skole.

- Etter ny opplæringslov er det tydeliggjort at elever med vedtak etter kapittel 11 i Opplæringsloven jf. Privatskoleloven skal likebehandles i private og offentlige skoler. I Moss kommune har dette ikke vært tilfelle. Det er nå vedtatt en opptrappingsplan som gjør at økonomisk likebehandling innføres over 3 år. Tiltaket er tidligere vedtatt.
- I ny Opplæringslov er det også tydeliggjort at det er fylkeskommunen som har ansvaret for en god overgang mellom grunnskole og videregående skole. Dette betyr at kommunen ikke lenger skal betale for hospitering for ungdomsskoleelever i videregående skole.
- Servering av frokost på SFO fører til behov for ekstra bemanning før skolestart. I forbindelse med nedbemanning i enheten, er det behov for denne bemanningen etter skoletid. Dette for å øke kvaliteten på SFO- tilbudet når det er flest elever tilstede.
- Det resterende nedtrekket vil gjelde ansatte i skolene og fordeles på skolene i en medvirkningsprosess. Redusert elevtall vil også påvirke fordeling. Det vil i tillegg gjøres vurderinger av effektivisering av administrative ressurser. Avdeling Vansjø er en alternativ opplæringsarena for elever som enten har et stort fravær fra sin nærscole, eller har en utfordring med atferd som gjør det vanskelig å være på nærskolen sin. Tilbudet er ikke lovpålagt etter opplæringsloven, og reduseres med en stilling.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Likebehandling av elever i grunnskolen er vedtatt og belyst i egen politisk sak.

Elever vil miste frokostserveringen på SFO. Det resterende nedtrekket vil bety at elever kan oppleve redusert voksentetthet, og som følge av det redusert kvalitet i tilbudet. Følger av reduserte antall ansatte i skolen kan være redusert kapasitet til individuell oppfølging og oppfølging av skole-hjem samarbeid. ROS-analyser må følges opp med kompenserende tiltak og vurderinger av effekt på skolemiljø, oppfølging av ITO-vedtak og praktiske undervisningsopplegg.

Kompenserende tiltak:

Omstilling og digitalisering (eksempelvis knyttet til skole-hjemsamarbeid). Styrket samhandling med andre tjenester.

Økonomisk effekt av tiltaket:

Nedtrekk på totalt 12 millioner kroner i 2026. 10 millioner kroner tidligere vedtatt. Ytterligere 2 millioner kroner gjøres gjeldene fra skoleåret 2026-2027 for å klare vedtatt nettrekk for 2027 (20 millioner kroner).

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Reversering av tiltak skolestruktur	10 000	20 000	20 000	20 000
Likebehandling av elever i privat og offentlig skole kap 11 i opplæringsloven	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000

Hospitering vgs	-150	-150	-150	-150
Frokost SFO	-300	-300	-300	-300
Administrasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Ansatte i skolen	-9 550	-16 550	-16 550	-16 550
Redusere ansatte i avd. Vansjø	-500	-1 000	-1 000	-1 000
SUM	-2 000	0	0	0

Kommunestyrets vedtak:

Avdeling Vansjø er en viktig alternativ arena for elever med utfordringer med ufrivillig skolefravær, elevrollen og adferd, og opprettholdes på dagens nivå.

Lærerens rolle i klasserommet er utfordret av støy, manglende respekt og uønsket adferd. Kommunedirektørens forslag til nedtrekk reduseres med 4 millioner, med mål om å dempe negative konsekvenser. Grunnbemanningen bør vurderes, og ressursene skal styres dit utfordringene er størst.

Reduksjon øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet

Fire øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Økningen i rammetilskuddet kommer i tillegg til styrkingen på 27,81 millioner kroner, men har som motsats at øremerkede tilskudd forsvinner.

Beløp i tusen kroner	Forutsetning for 2026 i økonomiplan	Økning i rammetilskudd
Kommunalt rusarbeid	7 350	4 306
Kommunenes veiledning nye lærere	1 000	667
Sosiale tjenester og tiltak for	2 010	333
Frisklivs- og lærings og	-	313
Sum	10 360	5 619

Økningen i rammetilskudd baserer seg på KS-modellen. Fordelingen mellom kommunene baserer seg på visse forutsetninger, og KS peker på at den endelige fordelingen mellom kommunene kan bli noe annerledes. Statsforvalterens rundskriv som pleier å komme 1-2 dager før jul, vil vise den endelige fordelingen.

De to største postene under kommunalt rusarbeid er *Utendørsterapi/turgruppe* med to stillinger og driftsmidler under HM og *Utekontakter (13 til 24 år)* med tre stillinger og driftsmidler under KOA. Under sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte har Moss kommune, ved NAV, fått tildelt midler til tiltaket *Matsvinnskole for familier (Matverket)*.

Den totale differanse mellom det som er lagt til grunn for 2026 i kommende økonomiplan og økningen i rammetilskudd er over 4,7 millioner kroner. Det er anslått at 4,5 millioner kroner vil kunne tas igjen gjennom øremerket tilskudd som overføres fra 2025. Anslått beløp er usikkert, og vil trolig ikke dekke alt. Selv om kommunedirektøren mener at tilbudene som er lagt til grunn for 2026 bør opprettholdes slik de ligger i budsjettet, kan det også være aktuelt at det blir noen justeringer av enkelte av deltilbudene. For å sikre at man har den totale oversikten over alle faktorene, ønsker kommunedirektøren fullmakt til å kunne budsjettere med utgifter for 2026 som kan være utover det som ligger i økningen i rammetilskuddet og overførte beløp fra 2025 skulle tilsi.

For de tre siste årene i økonomiplanen, må det gjøres vurderinger i 2026 om det bør skje andre tilpasninger enn det som er lagt til grunn i økonomiplan 2026-2029. Som følge av dette bør økningen i rammetilskuddet ikke innarbeides nå for perioden 2027-2029.

Klimabudsjett

Oppdrag

Aktivitet i naturen

Digitale rektormøter

Gå og sykle trygt til skolen

Strandryddedager

Tiltakskort for ekstremvær

Valgfag friluftsliv

Aktivitet i naturen

Enhet skole

Elevene er aktivt ute i skog og mark, og lærer om naturmangfold.

Resultatindikator: Antall skoler som jevnlig gjennomfører undervisning ute i naturen, og viser økt kunnskap om lokale arter og økosystemer fordelt på trinn 1-4, trinn 5-7, trinn 8-10.

Digitale rektormøter

Enhet skole

Annethvert rektormøte gjennomføres digitalt.

Resultatindikator: Gjennomført 1. tertial/2. tertial/årlig.

Gå og sykle trygt til skolen

Enhet skole

Moss kommune vektlegger at alle elever skal kunne gå eller sykle til skolen jf. nærscoleprinsippet. Det blir lagt til rette for å lære elever og ferdes trygt i trafikken.

Resultatindikator: Andel/antall skoler som har arrangert gå-til-skolen-aksjon vår/høst. Andel/antall skoler som har trafiksikkerhetsopplæring som viser at elever har trygg ferdsel i nærmiljøet.

Strandryddedager

Enhet skole

Det gjennomføres strandryddedag i skolene.

Resultatindikator: Antall gjennomførte ryddeaksjoner.

Tiltakskort for ekstremvær

Enhet skole

Skolene følger de overordnede tiltakskort for ekstremvær.

Resultatindikatorer: Antall skoler hvor tiltakskortene er implementert i skolens beredskapsrutiner, og ansatte kjenner til prosedyrer ved ekstremvær.

Valgfag friluftsliv

Enhet skole

Ungdomsskolene er valgfaget friluftsliv de man setter fokus av ivaretagelse av naturen rundt oss.

Resultatindikator: Valgfaget friluftsliv er etablert ved alle ungdomsskolene, og elevene deltar aktivt i praktiske aktiviteter som fremmer forståelse for bærekraftig bruk av naturen.

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet barnevern, bolig og inkludering er delt inn i fem avdelinger og en virksomhet som har ansvar for hvert sitt fagområde: boligsosial avdeling, voksenopplæring, flyktningtjeneste, avdeling for enslige mindreårige flyktninger og krisesenter i tillegg til barneverntjenesten.

Enheten jobber med:

- å styrke helhetsperspektivet på familiene og å gi oppmerksomhet til arbeid med sosioøkonomiske forhold og utvikling av levekårsområdet.
- boligsosialt arbeid gjennom startlån, tildeling av boliger, Housing First og miljøvaktmestere
- integreringsarbeid gjennom tolketjeneste, bosetting av flyktninger, voksenopplæring og botilbud for enslige mindreårige flyktninger
- krisesentertjenester, herunder botilbud, dagsamtaler og regionens kompetansesenter om vold i nære relasjoner
- barnevernstjenester, herunder behandle bekymringsmeldinger, gjennomføre undersøkelser og iverksette omsorgs- og hjelpetiltak

Utfordringer og utvikling

Barnevern

Barnevernstjenestens arbeid skal bidra til at barn og familier i Moss får tidlig og helhetlig hjelp med varig effekt. Forebygging og tidlig innsats er grunnleggende forutsetninger for å oppnå dette. Det er både nasjonalt og lokalt en økning i barnevernsaker med mer alvorlig innhold. Disse sakene krever tett samhandling mellom flere aktører og høy faglig kompetanse. I denne utviklingen har barneverntjenesten et særlig ansvar for samarbeid, og tiltaksavdelingen i barneverntjenesten en sentral rolle i å sikre systematiske og virksomme tiltak overfor barn, unge og deres familier.

Tiltaket «Tettere på» er en målrettet satsing som skal bidra til å forebygge flytting ut av hjemmet, samt sikre forsvarlig hjemflytting for barn som har vært plassert utenfor familien. For å lykkes med dette kreves videreutvikling av kompetanse, styrking av kvaliteten i saksbehandlingen og reell medvirkning fra barn og foreldre i alle faser av arbeidet. Ferdigstillingen av nytt bygg for kriesenteret gir barnevernstjenesten nye verktøy i arbeidet. To leiligheter i bygget er tilpasset tjenestens behov og vil kunne benyttes til midlertidige opphold, samvær og observasjon. Dette gir økt fleksibilitet og bedre muligheter for trygge og målrettede løsninger.

Barneverntjenesten legger vekt på økt bruk av familieråd og nettverksmøter. Dette bidrar til å mobilisere ressursene rundt barnet og gir tidlig og helhetlig hjelp tilpasset familiens behov. Metodene styrker samhandling og koordinering av tiltak på tvers av tjenester, og bidrar til bedre ivaretagelse av barnets beste i krevende situasjoner. Bruken av familieråd og nettverksmøter har økt betydelig de siste årene. I planperioden skal framgangen opprettholdes, og kompetansen i tjenesten videreutvikles. Målet er å integrere metodene som en fast del av tjenestens praksis. En slik utvikling understøtter målet om en barnevernstjeneste som er helhetlig, tilgjengelig og framtidsrettet.

Barneverntjenesten har etablert en ny struktur for økonomiske beslutninger. Formålet er å sikre effektiv saksgang og grundige vurderinger som belyser forholdet mellom kommunens økonomiske rammer og faglige vurderinger av barnets beste. Endringen skal bidra til likebehandling, bedre ressursutnyttelse og økt kvalitet i beslutningsprosessene. For å bidra til å mobilisere samfunnets ressurser til støtte for barn og familier har barneverntjenesten etablert gode samarbeidsarenaer med sentrale aktører. I planperioden vil det være et særlig fokus på å styrke og videreutvikle samarbeidet med barnets nettverk, politi og helsetjenester. Et tett og forpliktende samarbeid er avgjørende for å sikre helhetlig og samordnet støtte til barn og familier i de mest krevende sakene.

Forebygging og samarbeid med sivilsamfunnet

Forebygging av utenforskap og barne- og ungdomskriminalitet er et prioritert område. Kommunen vil styrke samarbeidet med lokale organisasjoner for å sikre bedre oppfølging av barn og unge, med særlig vekt på deltakelse i fritidsaktiviteter og tilgang til jobbmuligheter.

Det er inngått samarbeidsavtale med organisasjonen Bydelsfedre, som skal bidra til å mobilisere flere innvandrere i arbeidet med å styrke barn og unges oppvekstmiljø.

Bosetting og oppfølging av flyktninger

Det forventes som følge av lavere ankomsttall redusert bosetting av flyktninger i planperioden. Økonomiplanen er basert på bosetting av omtrent 45 personer årlig, inkludert enslige, familier og fortsatt bosetting av enslige mindreårige flyktninger.

Rask og effektiv bosetting av flyktninger kommunen har vedtatt å ta imot, forblir en prioritert oppgave. Bosettingen skjer i hovedsak gjennom det private leiemarkedet, og flyktningene skal gis kvalifisering for å bli selvhjulpne.

Introduksjonsprogram og arbeidsretting

Integreringsloven har gjennomgått flere endringer de siste årene, med økt vekt på norskkunnskaper og arbeidsretting. Fra 1. januar 2026 utvides målgruppen for rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogrammet til å omfatte personer i alderen 18–

60 år, mot 18-55 år per nå.

For å møte kravene i det nye lovverket og styrke overgangen til arbeid, er introduksjonsprogrammet videreutviklet med flere arbeidsrettede tiltak. Kommunen har intensivert sitt markedsarbeid og samarbeider tett med lokalt næringsliv for å skape tidlig kontakt og jobbmuligheter for deltakerne.

Jobbsjansen og innsats for innvandrerkvinner

Med støtte fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet er prosjektet Jobbsjansen etablert, med mål om å øke sysselsettingen blant hjemmевærende innvandrerkvinner. Prosjektet skal bidra til kvalifisering for arbeid eller utdanning, og styrke kvinners deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Det stilles høye krav til måloppnåelse med hensyn til overgang til utdanning og arbeid.

Norskopplæring og utdanning

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap er en sentral del av introduksjonsprogrammet, men tilbys også bredere til innvandrere og asylsøkere.

Nye læreplaner i forberedende opplæring for voksne og ungdommer med behov for grunnskoleopplæring, skal styrke samarbeidet mellom kommune og fylkeskommune. Fullføringsreformen legger føringer for sømløse overganger til videregående opplæring, noe som vil effektivisere kvalifiseringsløpet for flyktninger og innvandrere. Ventetid for norskopplæring er nå redusert, og balansen mellom effektivisering og kvalitet i opplæringen er et sentralt utviklingsområde fremover.

Boligsosialt arbeid

Boligpolitisk kommunedelplan ble vedtatt av kommunestyret den 8.4.2025. Boligsosial avdeling skal i perioden jobbe aktivt med virkemidler omtalt i planen, oppfølging av boligsosial lov og utvikling av Mossemodellen som skal gi en mer helhetlig tilnærming til boligsosiale utfordringer i kommunen. Høye boligkjøps- og leiepriser i kommunen har bidratt til et økt press i boligmarkedet for vanskeligstilte. Housing First og miljøvaktmesterne utvikler sitt arbeid med aktiviteter rettet mot brukergruppene.

Krisesenter

Nytt krisesenterbygg tas i bruk oktober 2025. Bygget er større enn gammelt krisesenterbygg og gir rom for åtte flere beboerplasser. Skallsikring er nå i tråd med forskrift om sikkerhet for krisesenterbygg. Ansattes fysiske arbeidsmiljø i krisesenteret og beboernes fasiliteter er vesentlig forbedret. Fortsatt god oppfølging av voldsutsatte beboere og dagbrukere, og trygg reetablering er i tillegg til oppfølging av handlingsplanen mot vold i nære relasjoner hovedoppgaver også fremover. TryggEst voksenvernfunksjonen flyttes etter kompetanseoverføring til helse og mestring for videre utvikling, tidlig i planperioden.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Koordinerte og sammenhengende tjenester:

- Enheten mobiliserer samfunnets omsorgsressurser og fremmer familien og miljøet rundt barnet og familien som viktige ressurser i barns liv.

Tiltak: Metodisk nettverksarbeid og bruk av familieråd i barnevernet.

Tidlig innsats med inkluderende og trygge omsorgs- og læringsmiljø for alle barn og unge:

- Enheten jobber med å sikre gode rammer for oppvekst i de mest sårbare familiene i kommunen.

Tiltak: Foreldreveiledning i barnevernet, i introduksjonsprogrammet og på krisesenteret.

Varig endring:

- Enheten motvirker utenforskap og fremmer inkludering gjennom aktivitet og arbeid.

Tiltak: Arbeid og aktivitet prioriteres i alt oppfølgingsarbeid av vanskeligstilte barn og familier.

Tiltak: Enslige mindreårige: Fokus på mestring i skole, gjennom tett oppfølging og arbeidspraksis som arena for mestring om arbeidstilknytning.

Tiltak: Kort ventetid på norskurs for nybosatte flyktninger og innvandrere. Livsmestring og medborgerskap er tverrfaglige temaer i opplæringen.

Tiltak: Jobbsjansen for innvandrere kvinner. Kvalifisere innvandrerkvinner til arbeid eller utdanning.

Mangfoldige kultur, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle kan delta:

- Enheten bruker kunst og kultur til å skape gode opplevelser, vekke undring og debatt.

Tiltak: Alle enhetens tjenesteområder tildeler fritidskort og opplevelseskort til aktuelle barn

Tiltak: Gjennom aktivitetstøtte gi deltakere i Housing First mulighet å delta i rusfrie aktiviteter og få en boligsituasjon med mening og innhold.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	233 691	233 691	233 691	233 691
Sum Lønns- og prisvekst	3 603	3 603	3 603	3 603
Sum Tekniske justeringer	10 659	659	659	659
Sum Vedtak forrige periode	-19 735	-32 035	-32 035	-32 035

<i>Sum Budsjettendring i år</i>	<i>4 435</i>	<i>4 435</i>	<i>4 435</i>	<i>4 435</i>
Konsekvensjustert budsjett	-1 038	-23 338	-23 338	-23 338
Konsekvensjustert ramme	232 653	210 353	210 353	210 353
<i>Innsparingstiltak</i>				
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA	-4 100	-1 100	-4 200	-4 200
Nye nedtrekk KOA	0	0	-5 000	-8 500
Overføre Tryggest til Mossehjelpe	-400	-400	-400	-400
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-4 500</i>	<i>-1 500</i>	<i>-9 600</i>	<i>-13 100</i>
<i>Endringer ihht statlige føringer</i>				
Avslutning av overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem	1 700	1 700	1 700	1 700
Endringer i barnevernloven (kvalitetsløftet i barnevernet)	1 000	1 000	1 000	1 000
Reduksjon øremerkede tilskudd	1 350	0	0	0
<i>Sum Endringer ihht statlige føringer</i>	<i>4 050</i>	<i>2 700</i>	<i>2 700</i>	<i>2 700</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	-450	1 200	-6 900	-10 400
Ramme 2026-2029	232 203	211 553	203 453	199 953

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Kultur, oppvekst og aktivitet - sentralt				
Enhetsleder	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Kaffemaskiner		-300	-300	-300
Kultur, aktivitet og mestring				
Effektivisering Digi helsestasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering samskaping	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering avd idrett	-500	-1 000	-1 000	-1 000

Reduksjon driftsmidler kulturskolen	-300	-300	-300	-300
Økte inntekter kulturskolen (fortsetter beslutning lokaler)		-500	-500	-500
Effektivisering aktivitetssentrene - sammenslåing	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Barnehage				
Effektivisering drift barnehage	-500	-500	-500	-500
Redusert tilskudd private barnehager som følge av effektivisering			-1 000	-1 000
Vakanser	-700			
Økte inntekter barn i mottak	-400			
Barnevern, bolig og inkludering				
Barnevernsvakt	-700	-700	-700	-700
Reduserte inntekter krisesenter nabokommuner	500	500	500	500
Effektivisering BBI /prosjektmidler	-900	-900	-4 000	-4 000
Bosetting enslige mindreårige flyktninger	-3 000			
NAV				
Ytterligere nedtrekk økonomisk sosialhjelp	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
SUM	-11 100	-9 800	-13 900	-13 900

Tabellen viser nettrekk og forventet økonomisk effekt av omorganisering på enhetnivå, omstilling, digitalisering og effektivisering av tjenester. Økte inntekter som følger av aktivitetsøkning og finansiering av prosjekt. Nedtrekk barnevernsvakt skyldes tidligere vedtak om felles barnevernsvakt i Østfold, og ytterligere nedtrekk sosialhjelp er forventet effekt av styrket arbeidsrettet oppfølging og øvrige tiltak fra Agenda Kaupangs rapport.

Nye nedtrekk KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Bildeling KOA	0	0	-100	-200
Effektivisering KAM	0	0	-500	-3 000

Effektivisering barnehage	0	0	0	-2 000
Effektivisering skole	0	0	-3 000	-6 500
Effektivisering BBI	0	0	-5 000	-8 500
Effektivisering NAV/sosialhjelp	0	0	-8 300	-21 200
SUM	0	0	-16 900	-41 400

Det er behov for ytterligere innsparinger innenfor kommunalområdet de to siste årene i planperioden. Det tas sikte på å identifisere og konkretisere tiltak i løpet av 2026.

Overføre Tryggest til Mossehjelpa

TryggEst voksenvern er et tiltak som skal bidra til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne som kan være i en sårbar livssituasjon. Tiltaket har ligget på krisesenteret, men kuttes på krisesenteret fra 2026 for å avvikle tiltaket i vertskommunesamarbeidet. Tiltaket overføres til Mossehjelpa, etter en periode med kunnskapsoverføring.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vurderes ikke å være konsekvenser for innbyggerne da tiltaket kan opprettholdes.

Kompenserende tiltak:

Kunnskapsoverføring og opplæring slik at ikke tiltaket mister moment.

Økonomisk effekt av tiltaket:

Økonomisk innsparing på 400 000 kroner per år i planperioden.

Avslutning av overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem

Barnevernsreformen trådte i kraft 1. januar 2022, og kommunene er kompensert for reformen gjennom rammetilskuddet. For spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem er det en overgangsordning, som innebærer at kommunene betaler lavere egenandel for plassene som startet før barnevernsreformen trådte i kraft. Overgangsordningen avsluttes fra og med 1. januar 2026, slik at kommunene skal betale full egenandel for disse plassene fra og med 2026. For å kompensere kommunene for merutgiftene som følger av dette blir rammetilskuddet økt med 151,6 millioner kroner. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnevern.

Endringer i barnevernloven (kvalitetsløftet i barnevernet)

Stortinget vedtok i juni 2025 endringer i barnevernloven, jf. Prop. 83 L (2024–2025) og Innst. 524 L (2024–2025). Kommunene får en plikt til å godtgjøre fosterforeldre som er frikjøpt fra ordinært arbeid, som kompensasjon for manglende opptjening av tjenstepensjon. Totalt blir kommunene kompensert med 89,1 millioner kroner. Midlene blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen for barnevern.

Reduksjon øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet

Fire øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Økningen i rammetilskuddet kommer i tillegg til styrkingen på 27,81 millioner kroner, men har som motsats at øremerkede tilskudd forsvinner.

Beløp i tusen kroner	Forutsetning for 2026 i økonomiplan	Økning i rammetilskudd
Kommunalt rusarbeid	7 350	4 306
Kommunenes veiledning nye lærere	1 000	667
Sosiale tjenester og tiltak for	2 010	333
Frisklivs- og lærings og	-	313
Sum	10 360	5 619

Økningen i rammetilskudd baserer seg på KS-modellen. Fordelingen mellom kommunene baserer seg på visse forutsetninger, og KS peker på at den endelige fordelingen mellom kommunene kan bli noe annerledes. Statsforvalterens rundskriv som pleier å komme 1-2 dager før jul, vil vise den endelige fordelingen.

De to største postene under kommunalt rusarbeid er *Utendørsterapi/turgruppe* med to stillinger og driftsmidler under HM og *Utekontakter (13 til 24 år)* med tre stillinger og driftsmidler under KOA. Under sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte har Moss kommune, ved NAV, fått tildelt midler til tiltaket *Matsvinnskole for familier (Matverket)*.

Den totale differanse mellom det som er lagt til grunn for 2026 i kommende økonomiplan og økningen i rammetilskudd er over 4,7 millioner kroner. Det er anslått at 4,5 millioner kroner vil kunne tas igjen gjennom øremerket tilskudd som overføres fra 2025. Anslått beløp er usikkert, og vil trolig ikke dekke alt. Selv om kommunedirektøren mener at tilbudene som er lagt til grunn for 2026 bør opprettholdes slik de ligger i budsjettet, kan det også være aktuelt at det blir noen justeringer av enkelte av deltilbudene. For å sikre at man har den totale oversikten over alle faktorene, ønsker kommunedirektøren fullmakt til å kunne budsjettere med utgifter for 2026 som kan være utover det som ligger i økningen i rammetilskuddet og overførte beløp fra 2025 skulle tilsi.

For de tre siste årene i økonomiplanen, må det gjøres vurderinger i 2026 om det bør skje andre tilpasninger enn det som er lagt til grunn i økonomiplan 2026-2029. Som følge av dette bør økningen i rammetilskuddet ikke innarbeides nå for perioden 2027-2029.

Spesifisering av tidligere vedtatte tiltak

Tall i hele 1000	2026	2027	2028	2029
Krisesenter - redusere med en stilling	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økt salg voksenopplæring	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Bosetting av flere mindreårige flyktninger	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
SUM	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000

Uspesifiserte nettrekk fra økonomiplan 2025-2028 er konkretisert til:

Økte inntekter som følge av aktivitetsøkning i voksenopplæring og botiltak for enslige mindreårige, totalt kroner 2 millioner.

Reduksjon av en stilling ved krisesenteret som følge av behov for innsparing i alle tre deltakende kommuner. Sammenlikning av kostnader ved krisesentre i regionen, har synliggjort et innsparingspotensiale. I tillegg er det et behov for å redusere kostnader for å opprettholde vertskommunesamarbeidet.

Beskrivelse av konsekvenser for innbyggerne:

Det blir i perioder mindre ressurser til tett oppfølging av den enkelte beboer ved krisesenteret.

Klimabudsjett

Oppdrag
Gjenbruk
Klimatilpasning gjennom praktiske og strategiske tiltak
Ta vare på naturen

Gjenbruk

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Enheten gjenbruker kontormøbler så langt det lar seg gjøre, samt investerer hovedsakelig i gjenbrukt inventar til boliger og kontorlokaler.

Resultatindikator: Rutiner for gjenbruk er kjent og brukes av alle ansatte som jobber med innkjøp. Andel gjenbruk ved nyanskaffelser (basert på estimat eller registrering)

Klimatilpasning gjennom praktiske og strategiske tiltak

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Enheten sikrer klimatilpasning gjennom praktiske og strategiske tiltak. Det skal være tilgjengelig solskjerming og vifter ved varmeperioder, og det arbeides med planlegging av bergvarme som også kan gi kjøling om sommeren. Målet er økt komfort og beredskap ved ekstremvær. Rutiner og tiltakskort for ekstremvær og beredskap etterleves. Enheten samarbeider med kriseledelse og kommunal beredskap for å sikre rolle i evakuerings- og nødhjelpsplaner (gjelder særlig BOSA)

Resultatindikatorer:

- Beredskapsrutiner er gjennomgått og kjent for ansatte (Ja/Nei)
- Enhetens rolle i beredskapsplaner er definert og dokumentert

Ta vare på naturen

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Enheten bidrar til å ta vare på naturen gjennom strandryddeaksjoner.

Deltakere i forberedende opplæring og ungdom i botiltak deltar aktivt.

Resultatindikator: Antall aksjoner og involverte deltakere registreres som indikatorer.

Transport og digitalisering

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Enheten har fokus på å redusere utslipp gjennom transport og digitalisering.

Tiltak:

Enhetens biler er i hovedsak elektriske. Videre elektrifisering prioriteres ved utskifting

Sambruk av biler på tvers av avdelinger fremmes.

Barnevernstjenesten benytter elsykler ved bynære møter.

Digitale løsninger benyttes for post og møter der det er hensiktsmessig.

Resultatindikatorer:

Andel elektriske biler / totalt antall tjenestebiler.

Er det gode rutiner slik at "digital hverdag" fører til redusert transportbehov?

Enhet NAV

Beskrivelse av tjenesteområdet

Nav Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken. Enhet Nav er organisert i seks ulike avdelinger hvorav fire av disse er tverrfaglige oppfølgingsavdelinger. En av de tverrfaglige avdelingene er dedikert unge, i aldersgruppen 18-29 år. De øvrige tverrfaglige avdelingene har oppfølging av innbyggere fra og med 30 år. Inkluderingsavdelingen og strategi- og utviklings avdelingen er kontorovergripende avdelinger.

Hovedstrategier:

- Nav har som målsetting å styrke deltagelse og inkludering i samfunnet, spesielt for prioriterte grupper.
- Nav skal være en inkluderende og kompetent pådriver for helhetlig og tverrfaglig brukeroppfølgning.
- Nav skal bidra til deltagelse for alle, like muligheter og varig endring av årsakene til utenforskap, gjennom arbeidsrettet brukeroppfølgning, forebygge sosial arv og utenforskap.
- Nav har kontinuerlig kompetanseutvikling hos ansatte som kommer innbyggerne til gode

Utfordringer og utvikling

NAV Moss skal bidra til at flere innbyggere kommer i arbeid, aktivitet eller blir avklart mot annen varig ytelse. Nav sitt samfunnsoppdrag handler om å styrke den enkeltes mulighet til å bli økonomisk selvhjulpen gjennom målrettet og arbeidsrettet oppfølging. Økonomisk sosialhjelp er en midlertidig ytelse med mål om å støtte innbyggerne mot varig inntekt og deltakelse.

Nav må operere i et stadig mer komplekst landskap, med økende behov for samarbeid på tvers av sektorer, særlig innen helse, bolig, arbeid og utdanning. Økt utenforskap blant unge, en aldrende befolkning, økt sosial ulikhet og flere med sammensatte behov er sentrale utfordringer. Stramme økonomiske rammer stiller krav til omstilling og innovasjon i Nav for å kunne styrke innsatsen mot utenforskap. Antallet flyktninger, særlig fra Ukraina, har økt de siste årene og flere trenger bistand fra Nav. Dette påvirker utbetalingene av sosialhjelp, og innsatsen på arbeidsretta tiltak må økes.

Prioriteringer i planperioden

I planperioden vil Nav videreutvikle innsatsen for å få flere i arbeid og aktivitet, med særlig vekt på:

- Tidlig og tett arbeidsrettet oppfølging
Styrke innsatsen for å få flere raskere over i arbeid eller aktivitet.
- Helhetlig aktivitetstilbud
Sikre helhetlige tjenester i Nav, og tiltak i tett samarbeid med øvrige kommunale enheter.
- Oppfølging av prioriterte brukergrupper
Gi målrettet bistand til prioriterte brukergrupper for å støtte integrering og selvstendighet.
- Effektiv ressursutnyttelse
Jobbe mere effektivt for å frigjøre tid til arbeidsrettet oppfølging blant annet gjennom bruk av digitale løsninger.

Utvikling sosialhjelpsmottakere og arbeidsmarked

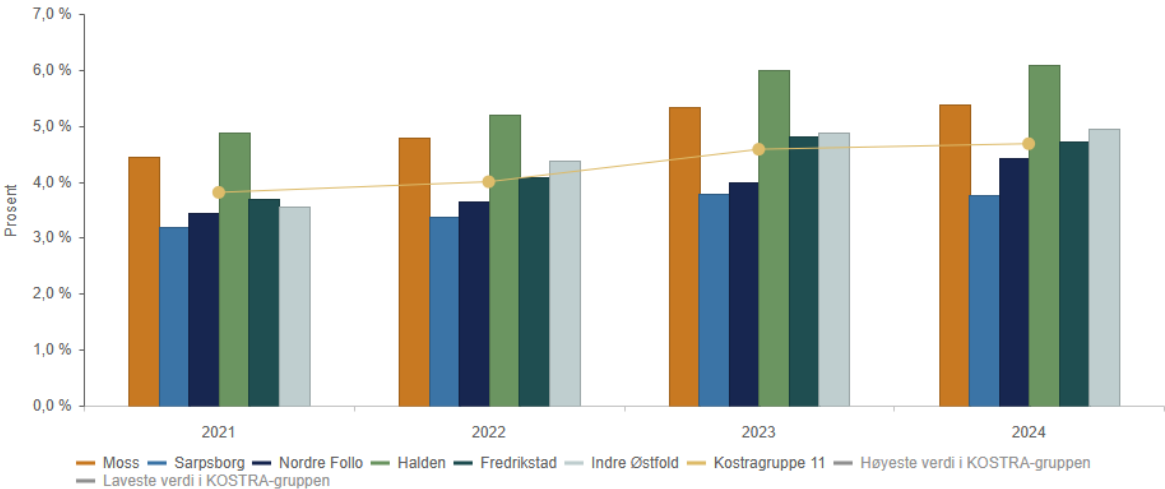
Moss har en utfordring med en høy andel sosialhjelpsmottakere, sammenlignet med andre kommuner i KOSTRAgruppe 11. Snittet i KOSTRAgruppe 11 ligger på 4,7 prosent i 2024, mens Moss ligger på 5,4 prosent. Prisveksten i samfunnet gjør at flere lønnsinntakere har behov for økonomisk sosialhjelp som supplerer til annen inntekt og de som allerede mottar økonomisk sosialhjelp trenger økt økonomisk støtte.

Arbeidsledigheten i Moss holder seg relativt stabil og ligger på 2,8 prosent i september 2025. De som har stått uten arbeid over tid har ofte sammensatte behov og krever tett oppfølging.

Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år

(B)

**) Graf er justert med utgiftsbehov

	2021	2022	2023	2024
Moss	4,5 %	4,8 %	5,3 %	5,4 %
Sarpsborg	3,2 %	3,4 %	3,8 %	3,8 %
Nordre Follo	3,5 %	3,7 %	4,0 %	4,4 %
Halden	4,9 %	5,2 %	6,0 %	6,1 %
Fredrikstad	3,7 %	4,1 %	4,8 %	4,7 %
Indre Østfold	3,6 %	4,4 %	4,9 %	5,0 %
Kostragruppe 11	3,8 %	4,0 %	4,6 %	4,7 %

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Koordinerte og sammenhengende tjenester:

- Nav skal følge opp sosialhjelpsmottakerne mot arbeid eller annen aktivitet, slik at de blir raskere selvforsørgende. Dette gjøres ved å øke antall planlagte møter med innbyggere, og øke arbeidsrettet aktivitet.

- Nav skal i fellesskap med øvrige enheter i kommunen jobbe planmessig og proaktivt med fokus på tidlig og koordinert innsats i oppfølgingsarbeidet.

Tidlig innsats med inkluderende og trygge omsorgs- og læringsmiljø for alle barn og unge:

- Nav skal jobbe forebyggende ovenfor prioriterte brukergrupper i tråd med gjeldene føringer.

Varig endring:

- Nav bygger aktivt relasjoner med arbeidsgivere, kommunen og frivillige organisasjoner for å øke arbeidsinkludering og synliggjøre Navs tjenester.
- Nav skal bidra til økt deltakelse i arbeid eller aktivitet for prioriterte grupper.

Mangfoldige kultur, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle kan delta:

- Nav skal sikre gode overganger for unge voksne og samordne oppfølging av helhetlige behov for tjenestemottaker.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	229 578	229 578	229 578	229 578
Sum Lønns- og prisvekst	4 922	4 922	4 922	4 922
Sum Tekniske justeringer	111	111	111	111
Sum Vedtak forrige periode	-23 322	-30 122	-30 122	-30 122
Sum Budsjettendring i år	1 637	1 637	1 637	1 637
Konsekvensjustert budsjett	-16 652	-23 452	-23 452	-23 452
Konsekvensjustert ramme	212 926	206 126	206 126	206 126
Innsparingstiltak				
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Nye nedtrekk KOA	0	0	-8 300	-21 200
Sum Innsparingstiltak	-1 500	-1 500	-9 800	-22 700
Endringer ihht statlige føringer				

Reduksjon øremerkede tilskudd	333	0	0	0
<i>Sum Endringer ihht statlige føringer</i>	<i>333</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 167	-1 500	-9 800	-22 700
Ramme 2026-2029	211 759	204 626	196 326	183 426

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Kultur, oppvekst og aktivitet - sentralt				
Enhetsleder	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Kaffemaskiner		-300	-300	-300
Kultur, aktivitet og mestring				
Effektivisering Digi helsestasjon	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering samskaping	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering avd idrett	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon driftsmidler kulturskolen	-300	-300	-300	-300
Økte inntekter kulturskolen (fortsetter beslutning lokaler)		-500	-500	-500
Effektivisering aktivitetssentrene - sammeslåing	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Barnehage				
Effektivisering drift barnehage	-500	-500	-500	-500
Redusert tilskudd private barnehager som følge av effektivisering			-1 000	-1 000
Vakanser	-700			
Økte inntekter barn i mottak	-400			
Barnevern, bolig og inkludering				
Barnevernsvakt	-700	-700	-700	-700
Reduserte inntekter krisesenter nabokommuner	500	500	500	500
Effektivisering BBI /prosjektmidler	-900	-900	-4 000	-4 000
Bosetting enslige mindreårige flyktninger	-3 000			

NAV

Ytterligere nedtrekk økonomisk sosialhjelp	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
--	--------	--------	--------	--------

SUM	-11 100	-9 800	-13 900	-13 900
------------	----------------	---------------	----------------	----------------

Tabellen viser nettrekk og forventet økonomisk effekt av omorganisering på enhetnivå, omstilling, digitalisering og effektivisering av tjenester. Økte inntekter som følger av aktivitetsøkning og finansiering av prosjekt. Nedtrekk barnevernvakt skyldes tidligere vedtak om felles barnevernvakt i Østfold, og ytterligere nedtrekk sosialhjelp er forventet effekt av styrket arbeidsrettet oppfølging og øvrige tiltak fra Agenda Kaupangs rapport.

Nye nedtrekk KOA

Tall i hele tusen	2026	2027	2028	2029
Bildeling KOA	0	0	-100	-200
Effektivisering KAM	0	0	-500	-3 000
Effektivisering barnehage	0	0	0	-2 000
Effektivisering skole	0	0	-3 000	-6 500
Effektivisering BBI	0	0	-5 000	-8 500
Effektivisering NAV/sosialhjelp	0	0	-8 300	-21 200
SUM	0	0	-16 900	-41 400

Det er behov for ytterligere innsparinger innenfor kommunalområdet de to siste årene i planperioden. Det tas sikte på å identifisere og konkretisere tiltak i løpet av 2026.

Reduksjon øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet

Fire øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Økningen i rammetilskuddet kommer i tillegg til styrkingen på 27,81 millioner kroner, men har som motsats at øremerkede tilskudd forsvinner.

Beløp i tusen kroner	Forutsetning for 2026 i økonomiplan	Økning i rammetilskudd
Kommunalt rusarbeid	7 350	4 306
Kommunenenes veiledning nye lærere	1 000	667
Sosiale tjenester og tiltak for	2 010	333
Frisklivs- og lærings og	-	313
Sum	10 360	5 619

Økningen i rammetilskudd baserer seg på KS-modellen. Fordelingen mellom kommunene baserer seg på visse forutsetninger, og KS peker på at den endelige fordelingen mellom kommunene kan bli noe annerledes. Statsforvalterens rundskriv som pleier å komme 1-2 dager før jul, vil vise den endelige fordelingen.

De to største postene under kommunalt rusarbeid er *Utendørsterapi/turgruppe* med to stillinger og driftsmidler under HM og *Utekontakter (13 til 24 år)* med tre stillinger og driftsmidler under KOA. Under sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte har Moss kommune, ved NAV, fått tildelt midler til tiltaket *Matsvinnskole for familier (Matverket)*.

Den totale differanse mellom det som er lagt til grunn for 2026 i kommende økonomiplan og økningen i rammetilskudd er over 4,7 millioner kroner. Det er anslått at 4,5 millioner kroner vil kunne tas igjen gjennom øremerket tilskudd som overføres fra 2025. Anslått beløp er usikkert, og vil trolig ikke dekke alt. Selv om kommunedirektøren mener at tilbudene som er lagt til grunn for 2026 bør opprettholdes slik de ligger i budsjettet, kan det også være aktuelt at det blir noen justeringer av enkelte av deltilbudene. For å sikre at man har den totale oversikten over alle faktorene, ønsker kommunedirektøren fullmakt til å kunne budsjettere med utgifter for 2026 som kan være utover det som ligger i økningen i rammetilskuddet og overførte beløp fra 2025 skulle tilsi.

For de tre siste årene i økonomiplanen, må det gjøres vurderinger i 2026 om det bør skje andre tilpasninger enn det som er lagt til grunn i økonomiplan 2026-2029. Som følge av dette bør økningen i rammetilskuddet ikke innarbeides nå for perioden 2027-2029.

Klimabudsjett

Oppdrag

Klimakommunikasjon gjennom sosial inkludering

Redusere forbruk og avfall - matsvinnskole

Redusert transport gjennom sentral beliggenhet og digitale løsninger

Klimakommunikasjon gjennom sosial inkludering

Enhet NAV

NAV sitt hovedarbeid med å redusere utenforskap og styrke deltakelse i arbeidslivet støtter opp under flere av FNs bærekrafts mål.

Resultatindikator: Redusert antall sosialhjelpsmottakere

Redusere forbruk og avfall - matsvinnskole

Enhet NAV

Nav gjennom prosjektet Matsvinnskole bidrar til økt inkludering og redusert utenforskap, i tillegg til å redusere matsvinn. Det skal samarbeides med frivillige organisasjoner og lokale aktører for å skape møteplasser og læringsarenaer.

Resultatindikator: Redusert antall sosialhjelpsmottakere

Redusert transport gjennom sentral beliggenhet og digitale løsninger

Enhet NAV

- Nav kontoret har en beliggenhet midt i sentrum. Dette gir ansatte og innbyggere gode muligheter for å gå, sykle eller bruke kollektivtransport for å komme til Nav kontoret.
- Nav ansatte skal først og fremst benytte Nav sine el-biler eller eventuelt el-sykkel til og fra møter i de tilfeller der hvor det er mulig, fremfor egen bil.
- Nav ansatte skal benytte Teams i ekstern møtevirksomhet eller ved kurs fremfor personlig oppmøte, når det er hensiktsmessig.
- Innbyggerne har mulighet til å kontakte Nav digitalt via nav.no og via telefon. Dette reduserer frekvensen av fysiske oppmøter ved Nav kontoret for å levere dokumentasjon.

Resultatindikator:

- Redusert kostnader til km-godtgjørelse/tjenestereiser.
- Økt andel digitale søknader på økonomisk sosialhjelp.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet har myndighets-, forvaltnings- og driftsoppgaver innenfor drikkevannsforsyning, avløpshåndtering, renovasjon, vei- og trafikkanlegg, parkering, parker, byrom og friluftsområder, forurensning, miljø, klima, landbruk, oppmåling, kart, plan- og byggesak. Tjenesteområdene har viktige grensesnitt mot MOVAR IKS. Kommunalområdet har også ansvar for overordnede planer.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk består av enhetene:

- byggesak og geodata
- plan og samfunnsutvikling
- miljø og landskap
- kommunalteknikk

Kommunalområdet har til sammen 145 årsverk. Vakante stillinger er ikke inkludert og kommer i tillegg.

Kommunalområdet forvalter et bredt spekter av lover og regelverker innenfor ansvarsområdet. I tillegg utføres driftsoppgaver innenfor områdene vei, vann, avløp, park og friluft med mer. En betydelig andel av aktiviteten finansieres direkte fra gebyrer og er selvkostfinansiert.

Enhet plan og samfunnsutvikling består av 19 årsverk og har sitt hovedfokus innenfor samfunnsutvikling, overordnet planlegging, områdeplaner og detaljreguleringsplaner.

Enhet miljø og landskap har 36 årsverk og består av avdeling natur, klima og bymiljø, avdeling drift park og friluft samt avdeling landbruk (landbruksforvaltningen for Moss og Råde kommuner). Enheten har også en samordnende funksjon som ivaretar hele kommunalområdet. Enheten har et bredt spekter av oppgaver med hovedfokus på utvikling, forvaltning og drift av natur og miljø.

Enhet kommunalteknikk er den største enheten i kommunalområdet og har 63 årsverk. Enheten består av avdeling samferdsel herunder vei, grønn mobilitet og parkering, avdeling vann og avløp, avdeling drift vei, vann og avløp, avdeling logistikk og avdeling prosjekt og anlegg. Enhetens hovedansvar er å planlegge, ivareta og drifte kommunens tekniske infrastruktur.

Enhet byggesak og geodata har 26 årsverk, enheten består av byggesak og avdeling geodata. Enhetens hovedansvar er detaljplanlegging og søknadsbehandling tilknyttet utbygging.

Utfordringer og utvikling

Moss kommune er inne i en periode med betydelig vekst og endring, preget av høy befolkningsvekst, omfattende utbyggingsaktivitet og ambisiøse mål for klima og bærekraft. Samtidig står kommunen overfor komplekse utfordringer som krever helhetlig planlegging, tverrfaglig samarbeid og strategisk prioritering.

By- og stedsutvikling i vekst

Moss er et attraktivt område for bosetting og næringsutvikling. Det pågår omfattende transformasjoner i sentrum, bydeler og områdesentre, samtidig som store statlige infrastrukturprosjekter – som ny jernbane, riksvei 19 og kanalbro – er under planlegging og gjennomføring. Dette gir muligheter for bærekraftig byutvikling, men stiller høye krav til samordning, bokvalitet, rekreasjon og miljøhensyn. Tiltakene må også finansieres og bypakke utredes som et nødvendig virkemiddel.

Infrastruktur under press

Utbyggingene medfører et økende behov for ny og oppgradert infrastruktur. Kommunen må ta høyde for betydelige investerings- og driftskostnader. Ny infrastruktur skal overtas fra utbyggere med tilhørende driftskostnad. Samtidig er det et stort vedlikeholdsetterslep på eksisterende anlegg, og innbyggernes forventninger til kvalitet og tilgjengelighet øker. Dette gjelder også tekniske tjenester som renovasjon, hvor nye miljøkrav, økte behandlingskostnader og høyere avgifter har ført til betydelige gebyrøkninger. Kommunen må balansere kostnadskontroll med ambisjoner om høy materialgjenvinning og tilrettelegging for en sirkulær økonomi.

Klima og natur – en krevende balanse

Klimaendringer medfører mer ekstremvær, økt nedbør og større belastning på overvannssystemer – særlig i tettbygde områder. Samtidig er naturressurser og biologisk mangfold under press. Kommunen må balansere utbyggingsinteresser med behovet for å bevare matjord, kulturlandskap og økologiske verdier. Naturhensyn må få reell tyngde i planprosesser.

Økonomiske rammer og gebyrutvikling

Økte priser på varer og tjenester, kombinert med stramme budsjetter, gjør det krevende å opprettholde tjenestekvalitet. Gebyrfinansierte tjenester som plan- og byggesak, vann, avløp og renovasjon påvirkes direkte av markedssvingninger og nye krav. Det er behov for revisjon av gebyrregulativ og vurdering av selvkostområdene for å sikre en fornuftig innretning på gebyrene.

Sosiale og helsemessige utfordringer

Moss ligger under landsgjennomsnittet på flere folkehelseindikatorer, som forventet levealder og psykisk helse. Det er behov for målrettede tiltak for å redusere sosiale forskjeller, styrke folkehelsen og øke arbeidsdeltakelsen. Tidlig innsats og

tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å bygge et inkluderende og helsefremmende lokalsamfunn.

Kompetanse og kapasitet

Kommunen har begrenset intern kapasitet og opplever det som krevende å rekruttere tilfredsstillende kompetanse innen flere tekniske fagområder, og er i økende grad avhengig av ekstern bistand. Dette gir økte kostnader og lengre gjennomføringstid. Samtidig er det behov for økt digitalisering og utnyttelse av kunstig intelligens for å effektivisere saksbehandling.

Beredskap og sikkerhet

Den globale sikkerhetssituasjonen krever økt fokus på beredskap, særlig innen kritisk infrastruktur som vann og avløp. Kommunen må sikre robust drift – både fysisk og digitalt – og være forberedt på å håndtere hybride trusler og digitale angrep.

Satsningsområder fra strategisk plan

I den strategiske planen for plan, miljø og teknikk er følgende satsningsområder utvalgt:

- Omdømme og tillit
- Infrastruktur
- Trygge og helsefremmende nærmiljø
- Omstilling
- Bevaring av naturressurser

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	188 632	188 632	188 632	188 632
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>-1 851</i>	<i>-1 851</i>	<i>-1 851</i>	<i>-1 851</i>
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>1 663</i>	<i>4 568</i>	<i>5 685</i>	<i>4 028</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>-12 415</i>	<i>-14 651</i>	<i>-12 266</i>	<i>-12 266</i>
<i>Sum Budsjettendring i år</i>	<i>1 390</i>	<i>1 390</i>	<i>1 390</i>	<i>1 390</i>
Konsekvensjustert budsjett	-11 213	-10 544	-7 042	-8 699
Konsekvensjustert ramme	177 419	178 088	181 590	179 933
<i>Politisk vedtak</i>				
Innføring av Byarkitekt	750	1 500	1 500	1 500
Replante Refsnesalleen	0	400	400	0
Styrke innbyggerinvolvering	500	500	500	500
Sykkelvei fra stasjonen til Verket	450	450	0	0
Tiltak bekkerestaurering	300	300	300	300
<i>Sum Politisk vedtak</i>	<i>2 000</i>	<i>3 150</i>	<i>2 700</i>	<i>2 300</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Endring av rutiner for feiing	-250	-250	-250	-250
Moss skiklubb - drift av skihytta	-50	-50	-50	-50
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT	-1 810	-2 520	-4 120	-6 970
Redusert omfang tømning av sandfang	-900	-900	-900	-900
Redusert vedlikehold - vei, park, friluftsliv	0	-200	-600	-600
Tiltak bekkerestaurering	-300	-300	-300	-300
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-3 310</i>	<i>-4 220</i>	<i>-6 220</i>	<i>-9 070</i>
<i>Nye tiltak</i>				

Rent Mossesund	750	750	0	0
Sum Nye tiltak	750	750	0	0
Konsekvensjusteringer				
Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag	5 164	5 164	5 164	5 164
Sum Konsekvensjusteringer	5 164	5 164	5 164	5 164
Nye tiltak og realendringer budsjett	4 604	4 844	1 644	-1 606
Ramme 2026-2029	182 023	182 932	183 234	178 327

Innføring av Byarkitekt

Moss står foran stor vekst og trenger bedre styring av kvalitet og prosesser i plan- og byggesaker. Erfaringer fra Bergen viser at en rådgivende byarkitektfunksjon gir tidlige avklaringer, bedre kvalitet og mer forutsigbarhet. For Moss er dette et nødvendig grep for å sikre effektiv saksbehandling og høyere arkitektonisk kvalitet i utviklingen av byen.

Replante Refsnesalleen

Refsnesalleen replantes i samhandling med oppgradering av vann- og avløpssystemet i området. Det lages en plan for replanting i 2026 som forelegges NLM.

Styrke innbyggerinvolvering

Moss kommunes Medvirkningsplan ble vedtatt 11. februar 2025. Planen har strategier og tiltak som skal sikre planlegging av medvirkning. Medvirkning handler blant annet om å benytte etablerte møteplasser eller skape nye for samskaping mellom folkevalgte og innbyggere. Det er ønskelig at innbyggerne involveres og får eierskap i avgjørelser som er viktig for dem. Det kan gjelde forhold som utvikling av en visjon for byen, utvikling av en ny bydel, utvikling av ny skolestruktur, mv. Dette for å gi innbyggerne reelle påvirkningsmuligheter, og for å skape forståelse for kommunens utfordringer og beslutninger.

I Medvirkningsplanen vises det til andre kommuners erfaringer med Nærmiljøutvalg, som kan være et tiltak for å bygge bro mellom folk og folkevalgte. Da planen var til behandling i Formannskapet vedtok vi at det var ønskelig å prøve ut en tilsvarende modell tilpasset våre behov i tre bydeler.

Sykkelvei fra stasjonen til Verket

Det legges fram en egen sak til BSN som beskriver hvordan man gjennom sentrum fra jernbanestasjonen til Verket, ved skilting og merking kan synliggjøre og tilrettelegge midlertidige løsninger i tråd med sykkelplanen.

Tiltak bekkerestauring

Nasjonalt mål i vannforskriften at alle vannforekomster skal ha god, kjemisk og økologisk tilstand innen 2027. Dette målet er bekreftet i nasjonale føringer fra Klima- og miljødepartementet, som understreker at alle ansvarlige myndigheter må prioritere tiltak for å nå målene innen denne fristen. Moss kommune har en lang vei å gå for å oppnå dette målet. Det er mulig å søke om statlige tilskuddsmidler til enkelttiltak, men det er vanlig at slike ordninger krever kommunal egenandel. Størrelsen på egenandelen varierer med type tiltak og tilskuddsordning. Det var opprinnelig bevilget 0,3 millioner kroner til dette formålet per år f.o.m. 2026 (bevilgning ble vedtatt i økonomiplanen for 2024-2027), men beløpet er nå trukket ut i sin helhet i hele økonomiplanperioden pga krav til innsparing.

Konsekvensen ved å ikke gjennomføre tiltak vil være at kommunen ikke oppfyller kravene i vannforskriften innen fristen. Det kan gis en fristforlengelse under strenge vilkår dersom det er teknisk umulig, økonomisk uforholdsmessig, eller hvis tiltakene har betydelige samfunnsmessige konsekvenser. Manglende tiltak kan føre til at vannforekomster forblir i dårlig tilstand eller forverres, med negative effekter på økosystemer, biologisk mangfold og vannkvalitet.

Kommunestyre sak 155/25:

Kommunen skal ta et initiativ overfor Moss og omegn JFF for å bidra til det omfattende arbeidet foreningen gjør angående bekkerestauring, og i samarbeid anbefale hvilke bekker som skal prioriteres. NLM involveres i denne prioriteringen.

Endring av rutiner for feiing

Det vil bli foretatt mer feiing av samferdselinfrastruktur ut til terreng der dette er hensiktsmessig, fremfor å samle opp og deponere massene. Dette vil være spesielt aktuelt utenfor bysentrum. Konsekvensen av tiltaket vil være at det oppleves som noe mer sand og grus i veikantene. På sikt vil noe av den økonomiske gevinsten reduseres som følge av behovet for grøfterensk langs veier hvor det har blitt feiet ut til terreng.

Moss skiklubb - drift av skihytta

Kommunens direkte støtte til drift av Skihytta avvikles. Moss Skiklubb gjøres oppmerksom på at det finnes generelle tilskuddsordninger innen kultur, idrett og frivillighet som foreningen eventuelt kan søke på.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT

Nedtrekkene i planperioden omfatter flere poster:

- reduksjon i strømbudsjettet for drift av byrom, parker og friområder
- reduksjon i budsjettene for opplæring og kompetanseheving
- lavere rammer for kjøp av konsulenttjenester
- nedbemanning fra 2028, med ytterligere reduksjon i bemanningen fra og med 2029.

Mot slutten av perioden vil det ikke være mulig å oppnå tilstrekkelige innsparinger uten å redusere antall ansatte.

Kommunalområdet PMT har i hovedsak medarbeidere som er direkte involvert i tjenesteproduksjon, og det finnes få administrative eller merkantile ressurser å kutte i. Samtidig vil antall kilometer vei, ledningsnett, parker og friområder som kommunen skal drifte og vedlikeholde øke som følge av planlagt utbygging.

Det er få oppgaver innenfor kommunalområdet som kan legges ned, og mange tjenester er regulert av selvkostregelverket. En nedbemanning i selvkostområdene vil derfor ikke gi reell besparelse i kommunens driftsbudsjett. Reduksjonen i antall ansatte må dermed skje utenfor selvkostområdene, noe som vil medføre lavere tjenestekvalitet og lengre saksbehandlingstid.

Redusert omfang tømning av sandfang

Det er vedtatt en ekstra satsning på tømning av sandfang i veisluke som et tiltak for renere Oslofjord. Ekstrabevilgningen foreslås redusert med 0,9 millioner kroner fra 1,9 millioner kroner til 1 million kroner.

Ved ekstrem nedbør vil det være en økt fare for oversvømmelse i vei og tilførslen av sand og grus med potensiell forurensning vil tilføres lokal vann og vassdrag.

Redusert vedlikehold - vei, park, friluftsliv

PMT har ansvaret for kommunale veier, sykkelveier, parker, broer, stier og friluftsområder. Reduksjon av vedlikeholdsmidler vil medføre redusert ettersyn, sjeldnere renovasjon, dårligere fremkommelighet, færre reparasjoner og lengre vedlikeholdsintervaller. Kommunen vil legge vekt på å opprettholde et minimumsnivå av drift i de mest brukte områdene, slik at tilgjengelighet og trygghet ivaretas, men den opplevde standarden på kommunal infrastruktur vil reduseres.

Tiltakene gir kortsiktige innsparinger, men redusert daglig vedlikehold vil på lengre sikt kunne føre til større behov for kostbare rehabiliteringer for å gjenopprette standarden på vei, parker, byrom og friluftsområder.

Tiltak bekkerestaurering

Nasjonalt mål i vannforskriften at alle vannforekomster skal ha god, kjemisk og økologisk tilstand innen 2027. Dette målet er bekreftet i nasjonale føringer fra Klima- og miljødepartementet, som understreker at alle ansvarlige myndigheter må prioritere

tiltak for å nå målene innen denne fristen. Moss kommune har en lang vei å gå for å oppnå dette målet. Det er mulig å søke om statlige tilskuddsmidler til enkelttiltak, men det er vanlig at slike ordninger krever kommunal egenandel. Størrelsen på egenandelen varierer med type tiltak og tilskuddsordning. Det var opprinnelig bevilget 0,3 millioner kroner til dette formålet per år f.o.m. 2026 (bevilgning ble vedtatt i økonomiplanen for 2024-2027), men beløpet er nå trukket ut i sin helhet i hele økonomiplanperioden pga krav til innsparing.

Konsekvensen ved å ikke gjennomføre tiltak vil være at kommunen ikke oppfyller kravene i vannforskriften innen fristen. Det kan gis en fristforlengelse under strenge vilkår dersom det er teknisk umulig, økonomisk uforholdsmessig, eller hvis tiltakene har betydelige samfunnsmessige konsekvenser. Manglende tiltak kan føre til at vannforekomster forblir i dårlig tilstand eller forverres, med negative effekter på økosystemer, biologisk mangfold og vannkvalitet.

Kommunestyre sak 155/25:

Kommunen skal ta et initiativ overfor Moss og omegn JFF for å bidra til det omfattende arbeidet foreningen gjør angående bekkerestaurering, og i samarbeid anbefale hvilke bekker som skal prioriteres. NLM involveres i denne prioriteringen.

Rent Mossesund

Sjøbunnen i Mossesundet er dokumentert som en av de mest forurensede i landet. Området ligger sentralt i et byutviklingsområde med boligbygging og stor betydning for rekreasjon, friluftsliv, fiske og et rent nærmiljø. Prosjektet *Rent Mossesund* er etablert med mål om å gjennomføre opprydding i de sterkt forurensede sedimentene, i tråd med nasjonale miljømål og vannforskriften.

Miljødirektoratet delfinansierer prosjektet og dekker kostnadene til en prosjektlederstilling i sin helhet, samt inntil 75 prosent av kostnadene knyttet til nødvendige undersøkelser og gjennomføring av tiltak. Prosjektet befinner seg nå i en undersøkelsesfase, hvor det skal gjennomføres hydrografiske målinger, prøvetaking, innmåling av kaier og brygger, utarbeidelse av tiltaksplan, kostnads- og usikkerhetsanalyser samt detaljprosjektering.

For å sikre fremdrift og videre statlig medfinansiering, er det avgjørende at Moss kommune bevilger sin egenandel til undersøkelsesarbeidet. For budsjettårene 2026 og 2027 bevilges det en kommunal egenandel på 750 000 kroner per år.

Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag

Tjenestebidraget fra Moss kommune til Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) er i representantskapet for MOVAR per 21.10.25 vedtatt å øke med 12,3 prosent fra 2025 til 2026. Kommunens budsjett er framskrevet med en deflator på 3,5 prosent. Det innebærer et behov for en bevilgning på 5,154 millioner kroner. I forbindelse med vedtaket i

representantskapet i MOVAR IKS ble det beskrevet at økningen i driftsbudsjett for MIB anses som en ekstraordinær justering. Budsjett for 2027 skal gjenspeile ordinær lønns- og prisvekst.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Belysningsanlegg lysløypa skihytta	4 485	0	0	0	4 485
Båtseptik	750	0	0	0	750
Digitalisering -sensorsystem	1 405	0	0	0	1 405
Diverse veiprosjekter	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Gang- og sykkelveistiltak	9 500	44 215	7 500	7 500	68 715
Kajakkbrygge Fleischer brygge	800	0	0	0	800
Kommunale tiltak utløst av utbygging	5 000	10 000	20 000	40 000	75 000
Oppgradering Storebaugveien 8	1 000	0	0	0	1 000
Overvann i sentrum	3 000	10 000	15 000	20 000	48 000
Rabben, etablering av ny bypark	2 500	0	0	0	2 500
Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr	15 522	10 000	10 000	10 000	45 522
Rammebevilgning gatelys	750	500	500	500	2 250
Storebro -oppgradering	5 000	0	0	0	5 000
Trafikksikkerhetstiltak	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
VA-anlegg Strandgata - SMS 5	8 000	0	0	0	8 000
Vann- og avløpstiltak	85 000	85 000	75 000	75 000	320 000
Sum investeringsprosjekter	149 212	166 215	134 500	159 500	609 427

Belysningsanlegg lysløypa skihytta

Det ble i kommunestyresak 075/23 vedtatt at Moss kommune skal oppgradere og overta drift av lysanlegget i lysløypa ved skihytta. Hele nnlegget må oppgraderes. Det arbeides med å inngå nye avtaler med grunneiere som gir kommunen rettigheter til å ha stående lysanlegg på deres eiendom. Det er per 2. tertial 2024 underskrevet avtale med 1 av 4 grunneiere. Prosessen med å inngå avtaler med resterende eiere er pågående, men krevende. Kommunen kan ikke igangsette tiltaket uten at samtlige grunneiere i området har gitt sitt samtykke. Prosjektet bør ikke gjennomføres i vinterhalvåret og midlene rebudsjetteres til 2026.

Båtseptik

Det bevilges 1 million kroner til etablering av et septikmottak for fritidsbåter. Fra 1. juli 2024 ble det forbudt å tømme båtseptik rett i Oslofjorden. Dette med bakgrunn i den alvorlige tilstanden i Oslofjorden hvor flere av bunnområdene, både i indre og ytre fjord, har lave konsentrasjoner av oksygen på grunn av tilførselene av nitrogen, fosfor, organisk stoff og andre partikler. Å hindre at urensset kloakk fra fritidsbåter slippes direkte ut i fjorden, er ett av tiltakene for å bedre tilstanden. Hele Oslofjorden er forbudssone. Kommunen har sammen med flere andre Oslofjordkommuner foretatt en vurdering hvorvidt det foreligger et tilstrekkelig mottakstilbud for brukerne i kommunen, og har konkludert med at det er behov for flere mottak. Per i dag er det kun Fuglevik båthavn som har et etablert mottak innenfor kommunegrensa, og dette mottaket er i utgangspunktet ikke tilgjengelig for andre enn de som har båtplass i den private havnen. Kommunens plikt følger av forurensningsloven § 26 andre ledd, mens private havner ikke vil være pliktige til å etablere og drifte mottaksordninger for allmenheten etter § 20- 5. Det er innledet et samarbeid med representanter fra private båthavner i kommunen i det videre arbeidet med tanke på deres lokalkunnskap, erfaringer, behov, system og plassering av et anlegg.

Digitalisering -sensorsystem

Prosjektet innebærer å installere intelligente trafikkensensorer i utvalgte gater/veier i kommunen som detekterer alle kjøretøy (inkl. sykkel) og gir en detaljert innsikt. Avhengig av hvor mange sensorstriper som blir lagt ned, vil kommunen kunne få et digitalt veinett hvor trafikkdata kontinuerlig kan leses av og analyseres. Veinettet vil kunne planlegges mer effektivt, og man vil kunne måle miljømål knyttet til blant annet sykler og elbiler. Data fra sensorene vil enkelt kunne leses av i en portal som vil være tilgjengelig for allmennheten.

Diverse veiprosjekter

Gjennomføring av nødvendige større tiltak på kommunale veier. Dette kan for eksempel være oppbygging av veier før re-asfaltering, veitiltak i synergi med andre prosjekter som, for eksempel vann og avløp, samt andre mindre tiltak som trengs for oppgradering og utbedring av veinettet.

Gang- og sykkelveistiltak

I økonomiplanperioden prioriteres planlegging, detaljprosjektering og gjennomføring av både større og mindre tiltak for gang- og sykkelvei. Følgende prosjekter og initiativer inngår:

- **Mulighetsstudie for fremtidig nedlagt jernbanetrasé Sandbukta–Dilling**

Moss kommune har innledet dialog med Bane NOR Eiendom om overtakelse av den gamle jernbanetraséen når ny trasé står ferdig. Formålet med overtakelsen er å gjøre det gamle jernbanesporet om til en gang- og sykkelvei i tråd med vedtatt plan for hovednett for sykkeltrafikk, samt å sikre seg tilgang til den nedlagte jernbanelinjen videre nordover og sørover som viktige turdrag.

- **Etablering av gang- og sykkeltrasé langs Osloveien (Tigerplassen–Verket)**

Det planlegges regulering og etablering av ny trasé langs Osloveien. Kostnadsestimatet for tiltaket er på over 44 millioner kroner. I henhold til inngått avtale bidrar Statens vegvesen med et anleggsbidrag på 20 millioner kroner.

- **Skilting av hovednett for sykkeltrafikk**

Det skal monteres skilter for store deler av hovednettet for sykkeltrafikk i Moss kommune, basert på utarbeidet skiltplan. Tiltaket forutsetter samarbeid med Østfold fylkeskommune og Statens vegvesen, da skiltene omfatter riks-, fylkes- og kommunale veier.

- **Fremkommelighet på eksisterende gang- og sykkelveier**

Det gjennomføres kartlegging og utbedring av fysiske hindringer som reduserer fremkommeligheten, herunder nedsenkede fortauskanter, plassering av bommer og andre barrierer.

- **Oppfølging av vedtatt gåstrategi**

Kommunens gåstrategi følges opp med konkrete tiltak som skal styrke fotgjengerens rolle i bybildet og fremme trygg, tilgjengelig og attraktiv ferdsel til fots.

Kajakkbrygge Fleischer brygge

Det bevilges 0,8 millioner kroner til etablering av en kajakkbrygge ved kommunens eksisterende flytebrygge ved Fleischerparken. Bryggen vil være strategisk plassert i et sentrumsnært og allerede populært område for bading og trening, med god tilgjengelighet for både lokalbefolkningen og besøkende. Tiltaket vil styrke kommunens satsing på naturbasert aktivitet og friluftsliv. Kajakkpadling er en stille, lavterskel og miljøvennlig aktivitet som gir innbyggerne mulighet til å oppleve vannmiljøet på en bærekraftig måte – uten å forstyrre naturen eller eksisterende bruk av området. Bryggen vil også bidra til å utvide bruksområdet for Fleischerparken, og gjøre området enda mer attraktivt som møteplass og aktivitetsarena.

Kommunale tiltak utløst av utbygging

Kommunen har gjennom planer og utbyggingsavtaler, forpliktelser til å gjennomføre tiltak på eksisterende eller utvide offentlig infrastruktur på vei, vann og avløp i forbindelse med utbygginger. Eksempelvis øke kapasitet på enkelte ledningsstrekke eller pumpestasjoner som en direkte konsekvens av flere boenheter og fortetting i enkelte områder. En forholdsmessig andel av kostnadene kan legges på utbyggerne, men kommunen må bære sin andel for at prosjektene skal kunne realiseres. Alternativet i mange tilfeller er byggestopp. Estimerte kostnader er usikre og er avhengig av tidspunkt for faktisk gjennomføring av utbygging.

Oppgradering Storebaugveien 8

Oppgradering av kommunens tomt i Storebaugveien 8. For å kunne benytte tomten optimalt til lagrings og arbeidsområde må tomta gjerdes inn og det må foretas tilpasninger/justering av tomta. Investeringen sees opp imot andre pågående prosesser for eiendommen.

Overvann i sentrum

Overvannsproblematikk i sentrum av Moss, men også i øvrige deler av kommunen, er et tiltagende problem grunnet endret klima. Prosjektet er pågående og arbeider med kartlegging, løsninger og tiltak på utfordringene med overvann i sentrum. Prosjektet har en lengre prosjekterings tid enn først antatt og midlene framover justeres deretter og budsjettene økes i perioden da det forventes konkrete tiltak for å avhjelpe overvannssituasjonen. Tiltakene vil i noen tilfeller kunne delfinansieres av private utbyggere.

Rabben, etablering av ny bypark

Vedtatt utbyggingsavtale mellom kommunen og Verket Moss AS legger premissene for opparbeidelse av Rabben som en ny bypark på Verket. Höegh Eiendom/Verket Moss AS har vært byggherre for prosjektet. Kommunen har hittil utbetalt 22,5 millioner kroner. Resterende 2,5 millioner kroner utbetales når parken er ferdig opparbeidet i henhold til utbyggingsavtalen, og kommunen overtar Rabben for drift og vedlikehold.

Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr

Rammebevilgning til løpende behov for anskaffelse av biler, maskiner og utstyr for teknisk drift. Utstyrsparken er redusert og tilpasset drifts nivået. Deler av utstyret er gammelt noe som medfører driftsstans og høye reparasjonskostnader. Det er derfor behov for jevnlig utskifting og fornying for å sikre effektiv drift.

Rammebevilgning gatelys

Store deler av gatelysanlegget i Moss er skiftet ut. Varigheten på elektriske anlegg vil variere og det vil være et årlig behov for investeringer knyttet til de eldste delene av anlegget i årene fremover. Dette er gradvise utskiftinger og oppgradering som gjennomføres systematisk og ved behov.

Storebro -oppgradering

Storebro over Mosseelva ved Konventionsgaarden har behov for investeringer for å tåle trafikkbelastningen. Det er gjennomført undersøkelser og prosjektering av tiltak som man ønsker å gjennomføre for å oppgradere broen og på nytt kunne åpne den for kollektivtrafikk.

Prosjektet er igangsatt og skal ferdigstilles i 2026. Prosjektet sees i sammenheng med etablering av midlertidig gang- og sykkel bro over Mosseelva over til Verket. Forslaget innebærer også at den planlagte kollektivbroa til Verket foreslås utsatt til neste planperiode.

Trafikksikkerhetstiltak

Kommunen utfører årlig diverse trafikksikkerhetstiltak, i henhold til en trafikksikkerhetsplan, for å bedre sikkerheten for alle trafikanter på kommunal vei. Det rettes spesielt fokus på skoleveier. Tiltakene vil variere i størrelse og er ofte utløst av engasjement fra innbyggerne i kommunen.

VA-anlegg Strandgata - SMS 5

Bane NOR har i entreprisekontrakt SMS 5 lagt om deler av det kommunale vann- og avløpsnett i Strandgata. Midlene skal dekke utgiftene Bane NOR har hatt til oppgradering av VA nettet i området. Når ledningsnett blir overtatt vil midlene bli overført til Bane NOR.

Vann- og avløpstiltak

Investering på kommunens vann og avløpsnett følger av hovedplan for kommunen. Dette er kritisk infrastruktur som stedvis er i dårlig forfatning, noe som medfører innlekking av fremmedvann og fare for tilstoppinger på avløpsnett og lekkasjer i vannforsyningsnett. Det kreves også investering på noe av avløpsnett for å separere AF ledninger (felles avløp og overvannsledning) samt å sanere overløp til sjø jf. utslippstillatelsen fra Statsforvalteren. Tiltakene vil også redusere mengden med fremmedvann og overvann som sendes til renseanleggene. Det gjennomføres også oppgradering av pumpe- og trykkøkingsstasjoner.

Eksempler på tiltak som har planlagt oppstart det nærmeste året vil være:

- Separere avløp og skifte ut vannledningen i Anna Hagmanns gate og Per Sivles vei. Prosjektet starter mulig opp senhøst/vinter 2025 og vil bli ferdigstilt i 2027. Total estimert kostnad er 30 millioner kroner.
- Vann og avløps prosjektet i Carlbergveien sør. Prosjektet får oppstart sent i 2025 og planen er å fullføre i 2026. Total estimert kostnad er 6-10 millioner kroner.
- Separering av avløp og skifte ut vannledning i Refsnesalleen sør. Total estimert kostnad er 10 millioner kroner.
- Sanering av vann og avløp i Morellskogen. Total estimert kostnad er 8,3 millioner kroner.
- Separering og sanering av ledningsnettet i Birkebeinerveien, Sigvat Skalds vei og Snorres vei. Prosjektet er avhengig av Bane NORs fremdrift i sentrum, men antas å kunne bli fullført i 2026. Total estimert kostnad er 16 millioner kroner.
- Separering av avløp og skifte ut vannledning i Åslia. Prosjektet er forventet å kunne bli ferdigstilt ved årsskiftet 2027/2028. Total estimert kostnad er 10 millioner kroner.
- Andre mindre tiltak er også tenkt gjennomført, det vil være ny vannledning i Dillingveien, skifte ut pumpeledning ved Rødsund, samt investeringstiltak på pumpestasjoner.
- Separere avløp og skifte ut vannledningen i Martebakken og Jordmor Eriksens vei. Prosjektet startet opp i 2025 og fullføres i 2026. Total estimert kostnad er 13,5 millioner kroner.

Listen er ikke uttømmende og det vil i et budsjettår være behov for å justere fremdrift, men også prioriteringer innenfor vann og avløpsinvesteringene.

I tillegg videreføres prosjektet som er startet i 2025.

Enhet byggesak og geodata

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten byggesak og geodata ivaretar kommunens oppgaver knyttet til byggesaksbehandling, geografiske informasjonssystem og kart.

Enheten består av to fagteam som ivaretar oppgaver etter plan- og bygningsloven og avdeling geodata.

- Team byggesak og veiledning:

Har ansvar for bygge- og delesaksbehandling og tilsyn. Har videre ansvar for den generelle veiledningen på byggesak som ikke ivaretas av kommunetorget og mer konkret veiledning gjennom forhåndskonferanser og dialogmøter i konkrete bygge- og delesaker.

- Team klage og ulovlighet:

Har ansvar for å behandle klager på vedtak etter plan- og bygningsloven, samt andre oppgaver etter forvaltningsloven innenfor enhetens fagområder. Videre har teamet ansvar for å ivareta kommunens plikt til å følge opp overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

- Avdeling geodata:

Har ansvar for forvaltning og utvikling av kommunale kart- og planbaser, oppmåling, matrikkelføring, adressering og seksjonering. Avdelingen bidrar også med temadata, analyser og andre kartfestede informasjon som kommunen trenger på tvers av fagområder. Avdelingen er en viktig bidragsyter i tverrfaglig samarbeid og digitalisering.

Utfordringer og utvikling

Moss er fortsatt et vekstområde, men pågangen av byggesaker avgjøres i stor grad av forhold utenfor kommunen, f.eks økonomi i byggebransjen.

Ettersom mengden byggesaker varierer med konjunktorene er det utfordrende å anslå riktig kapasitet over tid.

Saksbehandlingen er i hovedsak selvkostbasert, hvilket betyr at utgiftene for saksbehandlingen dekkes av gebyrer.

Kommunen kan selv bestemme dekningsgraden innenfor selvkostområdet ved bruk av frie midler. I Moss er det besluttet 100 prosent selvkostgrad.

I 2026 planlegges en større gjennomgang av gebyrregulativet for enhetens fagområder, byggesak og geodata.

Selvkostområdet byggesak har de siste årene vært budsjettert med underskudd, siden fagområdet har tilgjengelige fondsmidler. Disse må benyttes innfor en 5 års periode. I påvente av en større gjennomgang av gebyrene foreslås en økning på omlag 3,3 prosent. Økningen er basert på fagavdelingens selvkostbudsjett for 2026. Økningen er relativt lav fordi det er budsjettert med bruk av selvkostfond også i 2026, i tråd med regelverket for beregning av selvkost.

I 2023 startet et treårig prosjekt for oppfølging av ulovligheter i strandsonen. En del av finansieringen til dette arbeidet har ligget utenfor selvkost. Bevilgningen for oppfølgingsarbeidet i 2026 er på 0,5 millioner kroner som utgjør siste året med avsatte midler.

Kompetanse og ressurser innen geodata er svært viktig i kommunal saksbehandling og en forutsetning for digitalisering innen behandlingen av både plan- og byggesaker, samt ønsket videreutvikling av enhetens fagområder. Geodata har over flere år levert tjenester på tvers av kommunens fagområder, tjenester som ellers måtte kjøpes eksternt.

Geodata er videre en viktig bidragsyter for å kunne gi innbyggerne enkel og visuell tilgang til kartinformasjon og tilrettelegge for selvbetjente nettløsninger og saksinnsyn.

For de selvkostbaserte tjenestene innen geodata foreslås det i 2026 en økning av gebyrene med omlag 5 prosent for gebyrbelagt matrikkelarbeid og 25 prosent for gebyrer etter eierseksjonsloven for å øke selvkostgraden.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Enheten skal jobbe for en god og forutsigbar byggesaksbehandling og fortsette utviklingen innenfor geodatafeltet. Arbeid med nye arbeidsmetoder, intern samordning, utvikling og dialog skal prioriteres.

- Jobbe for forenkling av arbeidsprosesser og redusert saksbehandlingstid. Vi skal vurdere bruk av KI og andre digitaliseringsmuligheter der det viser seg hensiktsmessig.
- Byggesaker som er viktige for næringslivet for å etablere eller beholde arbeidsplasser skal prioriteres.
- Vi skal i byggesaker legge vekt på bevaring eller utvikling av blågrønne strukturer, klimatilpasning og naturmangfold i nærmiljøer i tråd med kommunens mål og overordnede temaplaner.
- Aktivt arbeide for gode medvirkningsprosesser og brukerdialog. Sikre god tilgjengelighet og transparens i saksbehandlingen.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	9 577	9 577	9 577	9 577
Sum Lønns- og prisvekst	-894	-894	-894	-894
Sum Tekniske justeringer	836	822	799	-2 407
Sum Vedtak forrige periode	-1 127	-2 174	-1 896	-1 896
Konsekvensjustert budsjett	-1 185	-2 246	-1 991	-5 197
Konsekvensjustert ramme	8 392	7 331	7 586	4 380

Innsparingstiltak

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT	-500	-500	-1 000	-1 000
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-500</i>	<i>-500</i>	<i>-1 000</i>	<i>-1 000</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	-500	-500	-1 000	-1 000
Ramme 2026-2029	7 892	6 831	6 586	3 380

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT

Nedtrekkene i planperioden omfatter flere poster:

- reduksjon i strømbudsjettet for drift av byrom, parker og friområder
- reduksjon i budsjettene for opplæring og kompetanseheving
- lavere rammer for kjøp av konsulenttjenester
- nedbemanning fra 2028, med ytterligere reduksjon i bemanningen fra og med 2029.

Mot slutten av perioden vil det ikke være mulig å oppnå tilstrekkelige innsparinger uten å redusere antall ansatte.

Kommunalområdet PMT har i hovedsak medarbeidere som er direkte involvert i tjenesteproduksjon, og det finnes få administrative eller merkantile ressurser å kutte i. Samtidig vil antall kilometer vei, ledningsnett, parker og friområder som kommunen skal drifte og vedlikeholde øke som følge av planlagt utbygging.

Det er få oppgaver innenfor kommunalområdet som kan legges ned, og mange tjenester er regulert av selvkostregelverket. En nedbemanning i selvkostområdene vil derfor ikke gi reell besparelse i kommunens driftsbudsjett. Reduksjonen i antall ansatte må dermed skje utenfor selvkostområdene, noe som vil medføre lavere tjenestekvalitet og lengre saksbehandlingstid.

Klimabudsjett

Oppdrag

Gjenbruk

Klimatilpasning og kart

Oslofjorden

Sykkelandel på 20 % i mossesamfunnet

Tjenestereiser

Gjenbruk

Enhet byggesak og geodata

Ved innkjøp av nytt inventar eller utstyr vurderes alltid muligheten for gjenbruk eller kjøp av brukt. Dette gjelder kontormøbler, IT-utstyr m.m.

Resultatindikator: Andel innkjøp der gjenbruk eller kjøp av brukt er vurdert.

Klimatilpasning og kart

Enhet byggesak og geodata

Enheten vil igangsette klimatilpasningstiltak gjennom å bidra med oppdatering av kartlag og følge opp reguleringsplaner slik at klimarelaterte utfordringer følges opp i byggesaker.

Resultatindikator:

Er kartlag oppdatert med klimatilpasningsinformasjon?

Oslofjorden

Enhet byggesak og geodata

Vi vil gjennomføre tiltak som bedrer tilstanden i Oslofjorden

Vi følger opp krav fra reguleringsplaner og plan- og bygningsloven som bidrar til mindre utslipp i Oslofjorden. Følge nasjonale forventninger om helhetlig planlegging av land- og sjøareal, blant annet for å sikre friluftsliv langs sjøen i byggesaker.

Resultatindikator:Er rutiner for dette godt kjent slik at det blir ivaretatt på en god måte av saksbehandlere? (ja/nei, evt. hvordan)

Sykkelandel på 20 % i mossesamfunnet

Enhet byggesak og geodata

Bygningsmyndigheten følger opp krav i reguleringsplaner.

Tjenestereiser

Enhet byggesak og geodata

I 2026 vil enheten redusere sine antall tjenestereiser. Dette gjøres gjennom at tjenestereiser (befaring og tilsyn på eiendommer) samles så langt det lar seg gjøre og man vil gjennomføre flere befaringer innenfor samme området samtidig. Ved befaringer/tilsyn i umiddelbar nærhet av rådhuset benyttes sykkel eller gange.

Resultatindikator:Gjennomføres tjenestereiser i hovedsak med samkjøring og bruk av sykkel/gange? (ja/nei, evt. i hvor stor grad)

Vegetasjon og naturmangfold

Enhet byggesak og geodata

Enheten følger opp kartlegging av fremmede arter ved å registrere relevant informasjon i kommunens kartbase. I byggesaker vurderes krav til massehåndtering i reguleringsplaner for å hindre spredning av uønskede arter. Det legges også vekt på å ivareta eksisterende vegetasjon og vurdere hvordan planlagt utbygging påvirker artsmangfold, i tråd med gjeldende arealplaner.

Resultatindikator:

Vurdering av fremmede arter og vegetasjon er integrert i relevante byggesaker hos alle saksbehandlere (Ja/Nei)

Enhet kommunalteknikk

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten er organisert i fem avdelinger og har ansvar for at kommunen har en kvalitetsmessig god og helhetlig forvaltning og drift av teknisk infrastruktur ved å:

- Ivareta kommunens rolle som eier og myndighetutøver av kommunal infrastruktur for vei, vann og avløp.
- Sikre innbyggere og næringsliv tilstrekkelig drikkevann av betryggende kvalitet og sikre trygg avløpshåndtering.

- Forvalte kommunens samferdselinfrastruktur på en bærekraftig måte og gjøre den tilgjengelig for alle potensielle brukere.
- Delta med avklaringer innen vei, vann og avløp i utbygginger, planer og byggesaker samt veiledning av utbyggere og private. Enheten behandler søknader, utfører generell saksbehandling og gjør anskaffelser innen sitt fagfelt. I tillegg driftes kartverk, fagsystemer og prosesskontroll.
- Ivareta byggherreansvar, prosjektledelse, anskaffelser og gjennomføring i prosjekter innen kommunalteknisk infrastruktur.
- Gjennomføre drift og vedlikehold av anlegg og infrastruktur innen vei, vann og avløp.

I tillegg har enheten ansvaret for innkjøp og koordinering av vedlikehold av alle biler og maskiner i Moss kommune.

Utfordringer og utvikling

Utvikling og investeringer i Moss

Til tross for usikkerhet rundt rente- og kostnadsnivå, ser vi at dette ikke stopper planene og ønsket om utvikling og investeringer i Moss. Det planlegges omfattende transformasjoner og utbygging av både boliger og næringsområder – både i nye og allerede utviklede områder.

Denne utviklingen stiller økte krav til eksisterende infrastruktur, og det vil være nødvendig med betydelige investeringer i ny infrastruktur. I tillegg pågår det store prosjekter i regi av andre aktører, som utbygging av riksvei 19, ny jernbane og ny kanalbro. Disse prosjektene involverer alle avdelinger og fagområder i enheten – fra planlegging til drift og vedlikehold.

Økte krav til kommunal infrastruktur

Den høye aktiviteten i Moss fører til et stort behov for investeringer i kommunal infrastruktur, noe som medfører betydelige kostnader. Selv om deler av disse kostnadene kan belastes utbyggere, må kommunen være forberedt på å ta en vesentlig andel selv for å sikre ønsket utvikling.

Utviklingen skjer mange steder i kommunen samtidig, uten en tydelig rekkefølge. Dette gjør det utfordrende å planlegge offentlig infrastruktur effektivt og fører til økte kostnader.

Drift og vedlikehold – et kommunalt ansvar

Store utbygginger betyr at kommunen overtar mer infrastruktur for drift og vedlikehold, med tilhørende kostnader. Det er derfor viktig at kommunen er tydelig i planprosesser og vedtak om hva som skal være offentlig eid og driftet, og hva som skal være privat. Dette for å unngå uforutsette kostnader i fremtiden.

Klimaendringer og overvann

Vi blir stadig minnet om de raske klimaendringene og mer ekstreme værforhold. Økt nedbør fører til større utfordringer med overvann og flom, spesielt i tettbygde områder med store, tette flater.

Dagens infrastruktur er ikke dimensjonert for slike vær-situasjoner. Derfor må vi investere betydelig mer i overvannshåndtering – både over og under bakken. Våre klimamål er ambisiøse, men vi må ta inn over oss at klimaet endrer seg raskt, og dette må reflekteres i all planlegging og utbygging av infrastruktur.

Grunnforhold og kompetansebehov

Moss kommune har utfordrende grunnforhold, og sammen med klimaendringene gjør dette planlegging og drift av infrastruktur krevende. Dette er komplekse fagområder som krever høy kompetanse, noe kommunen i dag ikke har internt. Vi er derfor avhengige av ekstern ekspertise, som det er stor etterspørsel etter. Dette fører til lengre gjennomføringstid og økte kostnader.

Økte kostnader og økonomiske utfordringer

Prisene på varer og tjenester øker, og dette påvirker både investeringer og drift. Innen vårt fagfelt har prisveksten vært høyere enn den generelle prisstigningen, noe som betyr at vi får mindre igjen for de midlene som bevilges.

Kommunens økonomiske situasjon gjør at vi må kutte i driftsbudsjettene. Dette vil særlig påvirke drift og vedlikehold av samferdselsinfrastruktur, og føre til lavere kvalitet og standard.

Økt fokus på beredskap

Den globale sikkerhetssituasjonen gjør det nødvendig å styrke beredskapen, spesielt innen kritisk infrastruktur som vann og avløp. Vi må sikre at vi er godt forberedt – både fysisk og digitalt – for å hindre at uvedkommende får tilgang til våre anlegg og systemer. Hybridkrigføring er en del av dagens virkelighet, og vi må kunne drifte våre anlegg også ved eventuelle dataangrep.

Økte avløpsavgifter

Statsforvalterens skjerpede rensekrav for kommunene rundt Oslofjorden medfører store investeringskostnader for Moss, spesielt ved Fuglevik renseanlegg. Dette vil føre til en betydelig økning i avløpsavgiftene i økonomiplanperioden.

Movar har varslet en marginal prisøkning på vann, men betydelige økninger på avløp. Økte lønns- og markedspriser bidrar også til høyere kommunale utgifter. Prognosene viser at avløpsavgiftene vil øke betydelig, mens vannavgiften forventes å være stabil i planperioden.

Fra 1. juli 2025 ble merverdiavgiften på vann og avløp redusert fra 25 til 15 prosent. Med dette i beregningen vil en husholdning med et årlig vannforbruk på 120 m³ få en økning i vanngebyret på 3,5 prosent i 2026, mens avløpsgebyret vil øke med 10 prosent.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Enheten har som mål å jobbe kunnskapsbasert for en god og tverrfaglig samhandling samt være løsningsorientert i sitt arbeid både internt og eksternt. I perioden vil enheten ha fokus på følgens områder:

- Enheten skal ha fokus på trafikksikkerhetsarbeid. I all planlegging av samferdselinfrastruktur i Moss kommune skal det tas høyder for, og hensyn til, alle trafikantergrupper.
- Enhetens avdeling for drift av infrastruktur skal ha fokus på god fremkommelighet på samferdselsinfrastrukturen for alle trafikantergrupper og aldersgrupper.
- Kritisk infrastruktur, som vannforsyning og avløpsanlegg skal driftes slik at innbyggerne får trygg og sikker kvalitet på disse tjenestene. Det prioriteres å videreutvikle og sikre gode beredskapsrutiner da med spesielt fokus på drikkevannsforsyningen.
- Enheten prioritere arbeidet med overvannsproblematikk gjennom analyser, veiledere og planer. I saksbehandling og uttalelser fra fagmiljøet skal føringer for klimatilpassing og overvannshåndtering legges til grunn. Ekstremvær påvirker utslipp og forurensinger på en negativ måte, derfor skal enheten ha fokus på klimaendringen når saker om utslipp, påslipp osv. behandles.
- Enheten skal arbeide systematisk med infrastruktur i planfaser for å møte utviklingen på en bærekraftig måte samtidig som man er forutsigbar i sin tilnærming. Det skal utvikles gode, forutsigbare infrastrukturveiledere på kommunens nettsider.
- Enheten skal ha fokus på kompetanse og kompetanseutvikling i organisasjonen for å være rustet til å møte stadig endrede utfordringer.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	49 073	49 073	49 073	49 073
Sum Lønns- og prisvekst	-2 631	-2 631	-2 631	-2 631
Sum Tekniske justeringer	-1 469	1 843	2 916	4 639
Sum Vedtak forrige periode	-1 166	-1 750	-910	-910
Sum Budsjettendring i år	1 370	1 370	1 370	1 370
Konsekvensjustert budsjett	-3 897	-1 168	744	2 467
Konsekvensjustert ramme	45 176	47 905	49 817	51 540
Politisk vedtak				
Sykkelvei fra stasjonen til Verket	450	450	0	0

<i>Sum Politisk vedtak</i>	<i>450</i>	<i>450</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Endring av rutiner for feiing	-250	-250	-250	-250
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT	-410	-820	-820	-2 020
Redusert omfang tømning av sandfang	-900	-900	-900	-900
Redusert vedlikehold - vei, park, friluftsliv	0	0	-200	-200
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-1 560</i>	<i>-1 970</i>	<i>-2 170</i>	<i>-3 370</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 110	-1 520	-2 170	-3 370
Ramme 2026-2029	44 066	46 385	47 647	48 170

Sykkelvei fra stasjonen til Verket

Det legges fram en egen sak til BSN som beskriver hvordan man gjennom sentrum fra jernbanestasjonen til Verket, ved skilting og merking kan synliggjøre og tilrettelegge midlertidige løsninger i tråd med sykkelplanen.

Endring av rutiner for feiing

Det vil bli foretatt mer feiing av samferdselinfrastruktur ut til terreng der dette er hensiktsmessig, fremfor å samle opp og deponere massene. Dette vil være spesielt aktuelt utenfor bysentrum. Konsekvensen av tiltaket vil være at det oppleves som noe mer sand og grus i veikantene. På sikt vil noe av den økonomiske gevinsten reduseres som følge av behovet for grøfterensk langs veier hvor det har blitt feiet ut til terreng.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT

Nedtrekkene i planperioden omfatter flere poster:

- reduksjon i strømbudsjettet for drift av byrom, parker og friområder
- reduksjon i budsjettene for opplæring og kompetanseheving
- lavere rammer for kjøp av konsulenttjenester
- nedbemanning fra 2028, med ytterligere reduksjon i bemanningen fra og med 2029.

Mot slutten av perioden vil det ikke være mulig å oppnå tilstrekkelige innsparinger uten å redusere antall ansatte.

Kommunalområdet PMT har i hovedsak medarbeidere som er direkte involvert i tjenesteproduksjon, og det finnes få

administrative eller merkantile ressurser å kutte i. Samtidig vil antall kilometer vei, ledningsnett, parker og friområder som kommunen skal drifte og vedlikeholde øke som følge av planlagt utbygging.

Det er få oppgaver innenfor kommunalområdet som kan legges ned, og mange tjenester er regulert av selvkostregelverket. En nedbemanning i selvkostområdene vil derfor ikke gi reell besparelse i kommunens driftsbudsjett. Reduksjonen i antall ansatte må dermed skje utenfor selvkostområdene, noe som vil medføre lavere tjenestekvalitet og lengre saksbehandlingstid.

Redusert omfang tømning av sandfang

Det er vedtatt en ekstra satsning på tømning av sandfang i veisluke som et tiltak for renere Oslofjord. Ekstrabevilgningen foreslås redusert med 0,9 millioner kroner fra 1,9 millioner kroner til 1 million kroner.

Ved ekstrem nedbør vil det være en økt fare for oversvømmelse i vei og tilførslen av sand og grus med potensiell forurensning vil tilføres lokal vann og vassdrag.

Redusert vedlikehold - vei, park, friluftsliv

PMT har ansvaret for kommunale veier, sykkelveier, parker, broer, stier og friluftsområder. Reduksjon av vedlikeholdsmidler vil medføre redusert ettersyn, sjeldnere renovasjon, dårligere fremkommelighet, færre reparasjoner og lengre vedlikeholdsintervaller. Kommunen vil legge vekt på å opprettholde et minimumsnivå av drift i de mest brukte områdene, slik at tilgjengelighet og trygghet ivaretas, men den opplevde standarden på kommunal infrastruktur vil reduseres.

Tiltakene gir kortsiktige innsparinger, men redusert daglig vedlikehold vil på lengre sikt kunne føre til større behov for kostbare rehabiliteringer for å gjenopprette standarden på vei, parker, byrom og friluftsområder.

Klimabudsjett

Oppdrag

Bedre tilstand i Oslofjorden

Driftskontroll/pumpestasjoner

Elektriske tjenestebiler

Grønn mobilitet og trygg skolevei

Klimatilpasning i drift og planlegging

Bedre tilstand i Oslofjorden

Enhet kommunalteknikk

Enheten skal gjennomføre tiltak som reduserer utslipp til Oslofjorden, blant annet gjennom systematisk tømming av sandfang og oppfølging av spredte avløp. Nye anlegg krever utslippstillatelse og legges inn i fagsystem for tilsyn. Tilsyn skal utføres årlig for boliger og hvert 4. år for fritidsboliger. Det gjøres prøvetaking flere ganger per år. Dette er en kontinuerlig pågående prosess. Kommunen fører tilsyn av anlegg og eiendommer uten renseløsning, og vurderer oppgradering/godkjenning. Arbeidet skal følge kommunens plan for spredte avløp og prioritere innsats der utslipp har størst konsekvens for fjorden.

Det rapporteres på:

- Antall sandfang tømt per år, fordelt etter trafikkmengde og prioritering
- Antall tilsyn gjennomført på spredte avløpsanlegg
- Beskrivelse av hvordan tiltakene har bidratt til forbedret vannmiljø i Oslofjorden

Driftskontroll/pumpestasjoner

Enhet kommunalteknikk

Det er innført nytt driftsovervåkingssystem for vann- og avløpsinfrastruktur. Systemet skal bidra til økt energieffektivisering over tid ved å avdekke uregelmessigheter og optimalisere drift. Ved vedlikehold og utskifting av pumpestasjoner skal energieffektivisering inngå som en del av beslutningsgrunnlaget. Det kreves tid og kompetanseutvikling for å realisere full effekt.

Resultatindikator:

Beskrivelse av hvordan driftsovervåkingssystemet har bidratt til identifisering av energibesparende tiltak.

Estimere energibesparelse (kWh eller prosentvis reduksjon) der dette er mulig å måle.

Antall ansatte som har fått opplæring i bruk av/kan bruke systemet

Elektriske tjenestebiler

Enhet kommunalteknikk

Enheten har ansvar for kommunens bilpark. Arbeidene med overgang til elektriske tjenestebiler videreføres. Andel tjenestebiler som går på elektrisitet er 81% per oktober 2025.

Enheten etterspør elektriske anleggsmaskiner i nye prosjekter, selv om markedet fortsatt er noe umodent.

Resultatindikator:

Andel tjenestebiler på fornybart drivstoff.

Antall nye anleggsmaskiner på fornybart drivstoff.

Grønn mobilitet og trygg skolevei

Enhet kommunalteknikk

Enheten skal bidra til redusert klimagassutslipp fra transport ved å planlegge og utføre tiltak for grønn mobilitet, med særlig fokus på gang, sykkel og kollektiv. Tiltaket skal også ivareta trafikkssikkerhet, spesielt for barn og unge, og sikre at skoleveier og nærmiljøer tilrettelegges for trygg og miljøvennlig ferdsel. Enheten skal etablere nye, hensiktsmessige sykkelparkeringsplasser.

Det rapporteres på:

Beskrivelse av tiltak som er planlagt/gjennomført og hvordan de vil bidra til redusert bilbruk og bedre fremkommelighet for miljøvennlig transport

Antall meter ny infrastruktur for sykkel/gange per år

Status reguleringsplan sykkelvei i Osloveien

Antall steder der sykkelparkeringsplasser som er nyetablert/forbedret

Klimatilpasning i drift og planlegging

Enhet kommunalteknikk

Enheten skal gjennom drift og planlegging bidra til å redusere skadeomfang som følge av klimaendringer. Dette innebærer å tilpasse rutiner og infrastruktur til mer ekstremvær og endret nedbørsmønster, med særlig fokus på overvann, flom og nedbør. Enheten har ansvar for å utarbeide en overvannsveileder for sentrum, som skal bidra til bedre klimatilpasning i arealplanlegging og teknisk drift.

Resultatindikatorer:

- Er klimatilpasning vurdert og integrert i drift eller planlegging – beskriv og gi eksempler på hvordan dette har redusert skadeomfang eller risiko
- Antall prosjekter med vurdering av overvannshåndtering og flomsikring
- Status i arbeidet med overvannsveileder for sentrum

Naturverdier ved drift og anlegg

Enhet kommunalteknikk

Ved drift og anleggsarbeid skal enheten bidra til å bevare naturmangfoldet, med særlig fokus på trær og håndtering av fremmede arter. Det skal være rutiner for arbeid nær trær, og tiltak for å hindre spredning av fremmede arter ved håndtering av masser og vegetasjon.

Det rapporteres på:

- Antall prosjekter der rutiner for arbeid nær trær er fulgt
- Antall tiltak der håndtering av fremmede arter er gjennomført i tråd med rutine
- Beskrivelse av hvordan tiltakene har bidratt til å bevare naturverdier

Vannforsyningsnettet og lekkasjer

Enhet kommunalteknikk

Enheten har høyt fokus på å redusere lekkasjer i vannforsyningsnettet og fremmedvann i avløpssystemet. Dette er blant de mest kostnadseffektive klimatiltakene i sektoren, og bidrar til lavere energiforbruk, redusert kjemikaliebruk, mindre prosessutslipp og bedre utnyttelse av kapasiteten i ledningsnett og renseanlegg. Tiltakene krever investeringer i ny infrastruktur og utskifting av gamle ledninger, noe som gir økte utslipp i anleggsfasen. Kommunen vil derfor prioritere løsninger som reduserer klimaavtrykket under gjennomføring, som bruk av lavkarbonmaterialer, NoDig-metoder, fossilfrie anlegg og god massebalanse.

Resultatindikatorer:

Det rapporteres på hvor mange meter ledning som er rehabilitert eller skiftet ut ved bruk av klimavennlige metoder, som NoDig-teknologi og lavkarbonmaterialer.

Årlig rapportering på estimert reduksjon i lekkasjeprosent og fremmedvannsmengde og beskrivelse av hvordan tiltakene har bidratt til redusert energiforbruk og prosessutslipp

Enhet miljø og landskap

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet for miljø og landskap har et bredt ansvarsområde med hovedfokus på bærekraftig og helhetlig utvikling, forvaltning og drift av kommunens natur- og miljøverdier.

Enheten består av:

Fellesressurser som har ansvar for å samordne oppgaver og gjennomføre juridiske vurderinger på tvers av fagområder i hele kommunalområdet. Dette inkluderer arbeid med internkontroll, beredskap, forbedringsarbeid, samt forhandling og oppfølging av utbyggingsavtaler for kommunalområdet.

Avdeling natur, klima og bymiljø

Ansvar for helhetlig planlegging, utvikling og forvaltning av kommunens offentlige uterom - herunder torg, byrom, parker, gatetrær, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier og statlige friluftsområder. I tillegg forvalter avdelingen kommunens renovasjonsordning og har en nøkkelrolle i klima- og miljøarbeidet, blant annet gjennom utarbeidelse og oppfølging av kommunens klimabudsjett. Som delegert forurensningsmyndighet har avdelingen ansvar for å følge opp miljøregelverket og sikre en bærekraftig utvikling. Den bidrar også med faglige innspill innen natur, klima og miljø i kommunens planprosesser og beslutningsgrunnlag.

Avdeling landbruk

Fagområdene jordbruk, skogbruk og viltforvaltning ivaretas gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid mellom Moss og Råde. Samarbeidet omfatter blant annet forvaltning av tilskudd til jordbruksproduksjon og miljøtiltak i landbruket, samt kontrolloppgaver knyttet til tilskuddsordninger innen både jordbruk og skogbruk. Avdelingen har også ansvar for forvaltning av kommuneskogene i Moss og Råde, og følger opp skogforyngelse som klimatiltak. I tillegg inngår ledelse og koordinering av ettersøkstjenesten for skadet vilt.

Avdeling drift park og friluft

Ansvar for drift og vedlikehold av kommunens torg, byrom, parker, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier og statlige friluftsområder. Avdelingen har også driftsansvaret for Skjærgårdtjenesten i Mossregionen (Vestby, Moss og Råde) og Vansjøtjenesten i Moss kommune. Disse tjenestene utfører oppgaver som strandrydding, renovasjon i friområder, utplassering og vedlikehold av badebøyer og flåter, tilrettelegging av brygger, båtfester og toaletter, samt naturoppsyn. I tillegg ivaretar avdelingen skjøtsel og vedlikehold av utearealene til kommunale bygg, i henhold til avtale med MKEiendom.

Enheten har i tillegg ansvar for kommunal beredskap knyttet til akutt forurensning, og fungerer også som kontaktpunkt mot Mosseregionens interkommunale brann og redning (MIB) i saker som gjelder feiing, tilsyn og beredskap knyttet til brann og andre ulykker.

Utfordringer og utvikling

Naturressurser og arealbruk

Moss kommune har rike naturressurser og verdifulle landbruksarealer. Kystlandskap, skog og kulturlandskap gir både store økologiske verdier og viktige opplevelseskvaliteter, samtidig som de leverer økosystemtjenester til innbyggerne. Disse ressursene er imidlertid under økende press, ettersom kommunens sentrale beliggenhet gjør den attraktiv for boligbygging og næringsutvikling.

Kommunen står dermed overfor krevende målkonflikter mellom utbyggingsinteresser og behovet for å bevare naturgrunnlaget. En særlig utfordring er å sikre en bærekraftig forvaltning av kyst- og jordressursene, samtidig som den blå-grønne strukturen ivaretas og tapet av biologisk mangfold begrenses.

Bevaring av matjord er spesielt viktig – både som grunnlag for lokal matproduksjon og som en langsiktig ressurs i møte med klimaendringer og økt behov for selvforsyning. Naturmangfoldet bidrar med avgjørende økosystemtjenester som pollinering, vannrensing og klimatilpasning, og har stor betydning for livskvalitet, rekreasjon og folkehelse.

For å møte disse utfordringene må kommunen satse på helhetlig arealplanlegging, styrke kunnskapsgrunnlaget og sikre at natur- og miljøhensyn får reell tyngde i beslutningsprosessene. En langsiktig og ansvarlig forvaltning av naturverdiene er avgjørende for å bygge et robust Mossesamfunn – til beste for både dagens innbyggere og kommende generasjoner.

Infrastruktur og vedlikehold

Alle nye utbyggingsområder krever etablering av omfattende og kostbar infrastruktur. Ofte opparbeides denne av utbyggere, men overføres deretter til kommunen for drift og vedlikehold. Dette innebærer betydelige langsiktige kostnader som må hensyntas og finansieres over kommunens driftsbudsjett. I en tid med mange samtidige prosjekter er det derfor avgjørende at kommunen gjør grundige økonomiske vurderinger i planprosessen, særlig knyttet til hvilke anlegg som skal overtas. Det må samtidig stilles tydelige krav til kvalitet, levetid og dokumentasjon for de arealene og anleggene som overtas.

Kommunen har allerede et betydelig etterslep i vedlikeholdet av flere eksisterende anlegg. Samtidig øker innbyggernes forventninger til standard og tilgjengelighet i parker, byrom, friluftsområder, strender, stier og friluftstoiletter. Store innsparinger i økonomiplanperioden vil redusere muligheten til å ivareta infrastrukturen. Dette vil føre til lavere kvalitet, lengre vedlikeholdsintervaller og manglende rom for større utbedringer.

Et konkret eksempel er lekeplassen ved Kirketorget, der underlaget er slitt og hvor huller utbedres fortløpende. Hele flaten må snart skiftes ut, og kostnaden er beregnet til én million kroner, men det er ikke rom for å prioritere dette i økonomiplanen. Et annet eksempel er bryggedekket langs Fleischer brygge, som viser tydelige råteskader. Hittil er det foretatt punktvis utskiftninger, men hele dekket bør skiftes ut i løpet av få år. Det er heller ikke funnet rom for bevilgning til reetablering av "Nye Refsnesalléen" eller avsette midler til å kartlegge tilstanden på gamle trær i viktige alleer i tråd med vedtak i FSK-sak 022/25.

Videre har kommunen utfordringer med å finne egnede arealer for mellomlagring av overskuddsmasser og deponering av organisk avfall. Dette må løses for å unngå høye kostnader ved eksterne deponier. Det er også behov for å etablere en eller flere trekirkegårder, der felte trær kan ligge og råtne naturlig. Slik bevares viktige mikromiljøer som mange insektarter er avhengige av.

Klima og beredskap

Klimaendringer og økende forekomst av ekstremvær – som sterk vind, styrtregn og lengre tørkeperioder – vil i økende grad påvirke både naturmiljøet og kommunens driftsoppgaver. For å gjøre Mossesamfunnet mer robust mot slike hendelser, er det nødvendig å iverksette forebyggende tiltak som reduserer risiko og begrenser skadeomfang.

Et sentralt tiltak er systematisk sikkerhetsbeskjæring av trær. Kommunen har mange enkelttrær og alléer som, på grunn av alder og ytre påvirkninger, kan utgjøre en sikkerhetsrisiko. Erfaringer fra kraftig vind har vist flere tilfeller av vindfall fra trær som var svekket uten at dette var kjent på forhånd. I tillegg er bytrærne under økende press som følge av utbygging og skader i rotsonen ved grunnarbeider, noe som ytterligere svekker deres stabilitet og helse.

Husholdningsrenovasjon

Renovasjonsområdet er i rask utvikling, preget av nye krav, teknologiske løsninger og økt miljøfokus. Nasjonale myndigheter stiller stadig strengere krav til kildesortering, tilrettelegging for sirkulær økonomi og høyere materialgjenvinning. Renovasjon er dermed ikke bare en teknisk tjeneste, men en sentral del av kommunens miljøpolitikk og samfunnsansvar.

I perioden 2020–2025 har renovasjonsgebyrene økt med 81 prosent. Hovedårsakene er økte kostnader til innsamling og behandling av matavfall, høyere forbrenningskostnader, innføring av nye CO₂-avgifter samt generell prisstigning – særlig på drivstoff og elektrisk energi.

Ettersom husholdningsrenovasjon drives etter selvkostprinsippet, slår slike kostnadsøkninger direkte ut i gebyrene for innbyggerne. Hele 95 prosent av kostnadene ligger hos MOVAR IKS, og både MOVAR og Moss kommune har et sterkt fokus på å holde kostnadene nede. Det er ikke lagt inn ytterligere gebyrøkning fra 2025 til 2026, med unntak av fritidsrenovasjon. En gjennomgang av denne tjenesten har vist at gebyret må økes for å unngå at husholdningsabonnentene subsidierer fritidsabonnentene.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Enheten vil i planperioden prioritere blant annet følgende arbeidsoppgaver i tråd med «Strategisk plan for kommunalområde plan, miljø og teknikk 2022 – 2025»:

- **Styrket intern samhandling og faglige innspill.** Jobbe for å forbedre interne prosesser, og bidra med klima -, natur - og miljøfaglige vurderinger og innspill i overordnede planer, reguleringsplaner og byggesaker der dette er relevant. Vurderingene skal være en viktig del av en bærekraftig forvaltning av arealene, og gi grunnlag for nødvendige beslutninger og målrettede tiltak.
- **Jordvernstrategi.** Vedtak og oppfølging av en kommunal strategi som legger grunnlag og gir oppmerksomhet rundt jordvernet i planprosesser. Målet er å redusere omdisponeringen av jordbruksareal i kommunen.
- **Vannforvaltning og Oslofjorden.** Oslofjorden er et viktig rekreasjonsområde, og det er behov for å finne en god balanse mellom bruk og vern. Enheten har ansvar for helhetlig vannforvaltning i tråd med EUs vanndirektiv og den regionale planen for Oslofjorden. Arbeidet omfatter innsjøer, vassdrag og kystområder, og krever koordinering på tvers av sektorer og aktører. I planperioden vil innsatsen særlig rettes mot følgende utfordringer:
 - Styrke allmennhetens tilgang til Oslofjorden gjennom oppfølging av ulovlige stengsler og ved å sikre at kyststien legges langs sjølinjen der dette er juridisk og praktisk mulig.
 - Redusere avrenning fra urbane områder, jordbruk og vei, samt å forebygge og rydde opp i forurensning fra plast og søppel som påvirker strender, bekker og sjøområder.
 - Videreføre arbeidet med å kartlegge og dokumentere forurensningen i bunnsedimentene i indre Mossesund gjennom prosjektet *Rent Mossesund*. Målet er å etablere et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag som kan danne grunnlag for konkrete oppryddingstiltak, til tross for krevende grunnforhold.
 - Klimaendringer, redusert vannkvalitet, tap av ålegras og ubalanse i økosystemene gjør det nødvendig å prioritere kunnskapsbaserte tiltak og å være restriktiv med ytterligere utbygging i strandsonen
 - Etablering av en septiktømmestasjon for fritidsbåter.
- **Klimaplan og klimabudsjett.** Følge opp Moss kommunes klimaplan med tiltak som reduserer klimagassutslipp. Det rapporteres årlig på klimabudsjettet, og nytt klimabudsjett for de neste fire årene utvikles hvert år.
- **Avfallshåndtering og kildesortering.** Innføre matavfallsordning og full kildesortering for alle fritidseiendommer.
- **Inkluderende arbeidspraksis.** Videreføre samarbeidet med politiet, NAV og SLT-koordinator om å tilby sommerjobber innen park og friluft til ungdom som av ulike årsaker ville hatt begrensede muligheter til å komme inn på arbeidsmarkedet.

Ved å kombinere praktisk arbeid med sosial inkludering, styrker kommunen sin rolle som en ansvarlig og fremtidsrettet aktør. I tillegg samarbeides det med NAV, Oppfølgingstjenesten Østfold, Personalpartner, Fontenehuset, Fretex, m.fl. om arbeidsutprøving og praksisplasser gjennom hele året.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	92 150	92 150	92 150	92 150
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>1 617</i>	<i>1 617</i>	<i>1 617</i>	<i>1 617</i>
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>632</i>	<i>632</i>	<i>629</i>	<i>672</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>76</i>	<i>122</i>	<i>794</i>	<i>794</i>
<i>Sum Budsjettendring i år</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>
Konsekvensjustert budsjett	2 344	2 390	3 059	3 102
Konsekvensjustert ramme	94 494	94 540	95 209	95 252
<i>Politisk vedtak</i>				
Replante Refsnesalleen	0	400	400	0
Tiltak bekkerestaurering	300	300	300	300
<i>Sum Politisk vedtak</i>	<i>300</i>	<i>700</i>	<i>700</i>	<i>300</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Moss skiklubb - drift av skihytta	-50	-50	-50	-50
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT	-150	-450	-1 150	-2 100
Redusert vedlikehold - vei, park, friluftsliv	0	-200	-400	-400
Tiltak bekkerestaurering	-300	-300	-300	-300
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-500</i>	<i>-1 000</i>	<i>-1 900</i>	<i>-2 850</i>
<i>Nye tiltak</i>				
Rent Mossesund	750	750	0	0
<i>Sum Nye tiltak</i>	<i>750</i>	<i>750</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Konsekvensjusteringer</i>				
Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag	5 164	5 164	5 164	5 164
<i>Sum Konsekvensjusteringer</i>	<i>5 164</i>	<i>5 164</i>	<i>5 164</i>	<i>5 164</i>

Nye tiltak og realendringer budsjett	5 714	5 614	3 964	2 614
Ramme 2026-2029	100 208	100 154	99 173	97 866

Replante Refsnesalleen

Refsnesalleen replantes i samhandling med oppgradering av vann- og avløpssystemet i området. Det lages en plan for replanting i 2026 som forelegges NLM.

Tiltak bekkerestauring

Nasjonalt mål i vannforskriften at alle vannforekomster skal ha god, kjemisk og økologisk tilstand innen 2027. Dette målet er bekreftet i nasjonale føringer fra Klima- og miljødepartementet, som understreker at alle ansvarlige myndigheter må prioritere tiltak for å nå målene innen denne fristen. Moss kommune har en lang vei å gå for å oppnå dette målet. Det er mulig å søke om statlige tilskuddsmidler til enkelttiltak, men det er vanlig at slike ordninger krever kommunal egenandel. Størrelsen på egenandelen varierer med type tiltak og tilskuddsordning. Det var opprinnelig bevilget 0,3 millioner kroner til dette formålet per år f.o.m. 2026 (bevilgning ble vedtatt i økonomiplanen for 2024-2027), men beløpet er nå trukket ut i sin helhet i hele økonomiplanperioden pga krav til innsparing.

Konsekvensen ved å ikke gjennomføre tiltak vil være at kommunen ikke oppfyller kravene i vannforskriften innen fristen. Det kan gis en fristforlengelse under strenge vilkår dersom det er teknisk umulig, økonomisk uforholdsmessig, eller hvis tiltakene har betydelige samfunnsmessige konsekvenser. Manglende tiltak kan føre til at vannforekomster forblir i dårlig tilstand eller forverres, med negative effekter på økosystemer, biologisk mangfold og vannkvalitet.

Kommunestyre sak 155/25:

Kommunen skal ta et initiativ overfor Moss og omegn JFF for å bidra til det omfattende arbeidet foreningen gjør angående bekkerestauring, og i samarbeid anbefale hvilke bekker som skal prioriteres. NLM involveres i denne prioriteringen.

Moss skiklubb - drift av skihytta

Kommunens direkte støtte til drift av Skihytta avvikles. Moss Skiklubb gjøres oppmerksom på at det finnes generelle tilskuddsordninger innen kultur, idrett og frivillighet som foreningen eventuelt kan søke på.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT

Nedtrekkene i planperioden omfatter flere poster:

- reduksjon i strømbudsjettet for drift av byrom, parker og friområder
- reduksjon i budsjettene for opplæring og kompetanseheving
- lavere rammer for kjøp av konsulentttjenester
- nedbemanning fra 2028, med ytterligere reduksjon i bemanningen fra og med 2029.

Mot slutten av perioden vil det ikke være mulig å oppnå tilstrekkelige innsparinger uten å redusere antall ansatte.

Kommunalområdet PMT har i hovedsak medarbeidere som er direkte involvert i tjenesteproduksjon, og det finnes få administrative eller merkantile ressurser å kutte i. Samtidig vil antall kilometer vei, ledningsnett, parker og friområder som kommunen skal drifte og vedlikeholde øke som følge av planlagt utbygging.

Det er få oppgaver innenfor kommunalområdet som kan legges ned, og mange tjenester er regulert av selvkostregelverket. En nedbemanning i selvkostområdene vil derfor ikke gi reell besparelse i kommunens driftsbudsjett. Reduksjonen i antall ansatte må dermed skje utenfor selvkostområdene, noe som vil medføre lavere tjenestekvalitet og lengre saksbehandlingstid.

Redusert vedlikehold - vei, park, friluftsliv

PMT har ansvaret for kommunale veier, sykkelveier, parker, broer, stier og friluftsområder. Reduksjon av vedlikeholdsmidler vil medføre redusert ettersyn, sjeldnere renovasjon, dårligere fremkommelighet, færre reparasjoner og lengre vedlikeholdsintervaller. Kommunen vil legge vekt på å opprettholde et minimumsnivå av drift i de mest brukte områdene, slik at tilgjengelighet og trygghet ivaretas, men den opplevde standarden på kommunal infrastruktur vil reduseres.

Tiltakene gir kortsiktige innsparinger, men redusert daglig vedlikehold vil på lengre sikt kunne føre til større behov for kostbare rehabiliteringer for å gjenopprette standarden på vei, parker, byrom og friluftsområder.

Tiltak bekkerestaurering

Nasjonalt mål i vannforskriften at alle vannforekomster skal ha god, kjemisk og økologisk tilstand innen 2027. Dette målet er bekreftet i nasjonale føringer fra Klima- og miljødepartementet, som understreker at alle ansvarlige myndigheter må prioritere tiltak for å nå målene innen denne fristen. Moss kommune har en lang vei å gå for å oppnå dette målet. Det er mulig å søke om statlige tilskuddsmidler til enkelttiltak, men det er vanlig at slike ordninger krever kommunal egenandel. Størrelsen på egenandelen varierer med type tiltak og tilskuddsordning. Det var opprinnelig bevilget 0,3 millioner kroner til dette formålet per år f.o.m. 2026 (bevilgning ble vedtatt i økonomiplanen for 2024-2027), men beløpet er nå trukket ut i sin helhet i hele økonomiplanperioden pga krav til innsparing.

Konsekvensen ved å ikke gjennomføre tiltak vil være at kommunen ikke oppfyller kravene i vannforskriften innen fristen. Det kan gis en fristforlengelse under strenge vilkår dersom det er teknisk umulig, økonomisk uforholdsmessig, eller hvis tiltakene

har betydelige samfunnsmessige konsekvenser. Manglende tiltak kan føre til at vannforekomster forblir i dårlig tilstand eller forverres, med negative effekter på økosystemer, biologisk mangfold og vannkvalitet.

Kommunestyre sak 155/25:

Kommunen skal ta et initiativ overfor Moss og omegn JFF for å bidra til det omfattende arbeidet foreningen gjør angående bekkerestaurering, og i samarbeid anbefale hvilke bekker som skal prioriteres. NLM involveres i denne prioriteringen.

Rent Mossesund

Sjøbunnen i Mossesundet er dokumentert som en av de mest forurensede i landet. Området ligger sentralt i et byutviklingsområde med boligbygging og stor betydning for rekreasjon, friluftsliv, fiske og et rent nærmiljø. Prosjektet *Rent Mossesund* er etablert med mål om å gjennomføre opprydding i de sterkt forurensede sedimentene, i tråd med nasjonale miljømål og vannforskriften.

Miljødirektoratet delfinansierer prosjektet og dekker kostnadene til en prosjektlederstilling i sin helhet, samt inntil 75 prosent av kostnadene knyttet til nødvendige undersøkelser og gjennomføring av tiltak. Prosjektet befinner seg nå i en undersøkelsesfase, hvor det skal gjennomføres hydrografiske målinger, prøvetaking, innmåling av kaier og brygger, utarbeidelse av tiltaksplan, kostnads- og usikkerhetsanalyser samt detaljprosjektering.

For å sikre fremdrift og videre statlig medfinansiering, er det avgjørende at Moss kommune bevilger sin egenandel til undersøkelsesarbeidet. For budsjettårene 2026 og 2027 bevilges det en kommunal egenandel på 750 000 kroner per år.

Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag

Tjenestebidraget fra Moss kommune til Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) er i representantskapet for MOVAR per 21.10.25 vedtatt å øke med 12,3 prosent fra 2025 til 2026. Kommunens budsjett er framskrevet med en deflator på 3,5 prosent. Det innebærer et behov for en bevilgning på 5,154 millioner kroner. I forbindelse med vedtaket i representantskapet i MOVAR IKS ble det beskrevet at økningen i driftsbudsjett for MIB anses som en ekstraordinær justering. Budsjett for 2027 skal gjenspeile ordinær lønns- og prisvekst.

Klimabudsjett

Oppdrag

Fremmede arter på Noreødegården

Gange i byen

Grønnstruktur og parkplan

Husholdningsrenovasjon - kildesortering

Innspill til planer

Klima i landbruket

Klimabudsjett - overordnet og enheter

Klimatilpasning gjennom grønn struktur og skjøtsel

Klimatilpasning i landbruket

Klimatilpasning og vassdrag

Kommunikasjon om gjenbruk

Naturhensyn i planarbeid

Naturmangfold i landbruket

Oslofjorden - helhetlig plan

Redusere marin forøpling og styrke naturmangfoldet

Rent Mossesund

Trær

Fremmede arter på Noreødegården

Enhet miljø og landskap

I 2026 skal enheten prioritere bekjempelse av fremmede skadelige arter ved Noreødegården, som er en viktig inngangsport til Mossemarka. Ved å fjerne disse artene bidrar kommunen til å beskytte den opprinnelige naturen og sikre at Mossemarka forblir et rikt og levende naturområde for både mennesker og dyreliv. Tiltaket er spesielt viktig fordi Noreødegården er et mye brukt friluftsområde og fungerer som inngang til større naturverdier.

Resultatindikator: Antall gjennomførte skjøtselstiltak.

Gange i byen

Enhet miljø og landskap

Enheten skal bidra til å følge opp gåstrategien til Moss kommune, med særlig fokus på sentrum.

Resultatindikator: Antall gange-tiltak gjennomført

Grønnstruktur og parkplan

Enhet miljø og landskap

Enheten skal være en aktiv bidragsyter i arbeidet med ny grønnstrukturplan og ha ansvar for revisjon av parkplanen.

Resultatindikator:

- Deltakelse i utarbeidelse i grønnstrukturplan
- Status revisjon av parkplanen

Husholdningsrenovasjon - kildesortering

Enhet miljø og landskap

Moss kommune skal nå EUs krav om 60 % kildesortering innen 2030. I 2026 vil hovedfokuset være å utvide matavfallsinnsamlingen til alle private husholdninger i kommunen, samt starte innføring av full kildesortering for fritidsboliger.

Mål for 2026: Fullføre utrulling av matavfallssortering

Beskrivelse:

1. I 2026 skal Moss kommune, i samarbeid med MOVAR, jobbe videre med å inkludere de resterende private husholdningene i ordningen for utsortering av matavfall. Dette inkluderer også oppstart av fritidsrenovasjon.
2. Kommunen skal styrke informasjonsarbeidet og forbedre nettsidene for å nå bedre ut med budskap om kildesortering, ombruk og avfallsminimering.

Resultatindikatorer:

- Beskriv status for utrulling av matavfall for husholdnings- og fritidsrenovasjon.
- Hvilke temaer er kommunisert ut for å gjøre kildesortering enklere for innbyggeren?
- Kildesorteringsprosent for Moss (bruker statistikk fra SSB) – årlig rapportering

Innspill til planer

Enhet miljø og landskap

Enheten skal i 2026 bidra til klimatilpasning og utslippsreduksjon ved å følge opp planprosesser med tydelig fokus på miljø og klima. Dette innebærer å gi innspill til områdeplaner, reguleringsplaner og byggesaker, og sikre at hensynet til klima og natur blir ivaretatt tidlig i prosessen.

Dette inkluderer krav til:

- **Effektiv massehåndtering**, slik at transport og deponering av jord og stein skjer med minst mulig utslipp.
- **God avfallshåndtering**, med fokus på sortering, gjenbruk og redusert avfallsmengde.
- **Bruk av klimavennlig maskinpark**, for eksempel elektriske eller lavutslipps anleggsmaskiner.
- **Natur- og miljøvurderinger**

Gjennom aktiv oppfølging og dialog med planleggere skal enheten bidra med fagkompetanse om klima og miljø.

Resultatindikator:

Antall planinnspill med fokus på klima og naturhensyn.

Klima i landbruket

Enhet miljø og landskap

Enheten skal i 2026 følge opp miljø- og klimakrav som bidrar til bedre jordhelse og reduserte klimagassutslipp fra landbruket. Dette kan inkludere tiltak som fremmer redusert jordarbeiding, bruk av fangvekster og god gjødselhåndtering. God jordhelse bidrar til økt karbonlagring og mindre utslipp.

Videre skal enheten arbeide for å unngå omdisponering og nedbygging av landbruksareal. Nedbygging fører ikke bare til direkte utslipp, men reduserer også naturens evne til å lagre karbon. Skog og jord er viktige karbonlagre, og bevaring av disse arealene er avgjørende for å nå kommunens klimamål.

Resultatindikatorer:

- Antall landbrukseiendommer med gjennomførte klimatiltak (SMIL/RMP).
- Antall kontroller eller oppfølginger av miljøkrav i landbruket.
- Antall informasjons- eller veiledningstiltak rettet mot jordhelse og klimatilpasning i landbruket.

Klimabudsjett - overordnet og enheter

Enhet miljø og landskap

Enheten har ansvar for å utarbeide kommunens overordnede klimabudsjett og rapportere på dette. Arbeidet er tverrfaglig og både interne og eksterne tiltak ligger inne i budsjettet. Budsjettet henter inn statistikk fra Miljødirektoratets utslippsstatistikk, fordelt på kommunene i Norge.

Enheten følger opp kommunens planer knyttet til klimagassutslipp, naturmangfold og klimatilpasning via alle enheters klimabudsjetter.

Resultatindikator:

Status for arbeidet gjennom rapportering i Framsikt per 2. tertial og i årsrapport.

Klimatilpasning gjennom grønn struktur og skjøtsel

Enhet miljø og landskap

I 2026 skal enheten bidra til klimatilpasning ved å styrke grønn infrastruktur og sikre robuste naturmiljøer i by- og friområder.

Dette innebærer å:

- Sørge for at det settes av plass til trær og at riktige treslag velges i byggeprosjekter, slik at vegetasjonen tåler fremtidens klima og bidrar til lokal nedkjøling og overvannshåndtering.
- Gjennomføre aktiv skjøtsel av skogkledte friområder for å utvikle skog fremfor kratt, og dermed styrke områdenes evne til å motstå ekstremvær og samtidig bevare naturverdier.
- Plante nye trær i parker og friområder for å øke grøntdekningen og forbedre lokal klimatilpasning.

Resultatindikator:

Ikke startet/pågår/gjennomført:

- Det er sikret plass til trær og valgt klimatilpassede treslag i relevante byggeprosjekter.
- Skjøtsel er gjennomført i skogkledte friområder med mål om å utvikle skog fremfor kratt.
- Det er gjennomført treplanting i kommunale friområder som del av klimatilpasning.
- Grønnstruktur er styrket gjennom planlegging og skjøtsel i utvalgte områder.

Klimatilpasning i landbruket

Enhet miljø og landskap

Landbruket påvirkes sterkt av klimaendringer, og det er viktig å tilpasse driften for å tåle mer ekstremvær. Enheten vil derfor i 2026 ha fokus på tiltak som styrker jordhelse, redusert jordbearbeiding, flere fangvekster m.m. slik at jorda blir mer robust mot tørke, flom og erosjon.

Resultatindikatorer:

- Antall gårder som har tatt i bruk fangvekster.
- Antall gårder med redusert jordarbeiding.

Klimatilpasning og vassdrag

Enhet miljø og landskap

Enheten skal i 2026 arbeide for god ivaretagelse av elver og bekker i Moss kommune. Klimatiltak registreres i Vann-Nett. Målet er å redusere risikoen for skade som følge av klimaendringer og ekstremvær, og sikre at vannmiljøene bevares og styrkes over tid.

Pilotprosjektet Gunnarsbybekken. Utarbeidelse av helhetlig rapport og tiltaksplan, samt gjennomføring av fysiske tiltak knyttet til bekken.

Resultatindikator:

- Fullføre og registrere tiltak i Vann-nett - antall bekker
- Status Gunnarsbybekken

Kommunikasjon om gjenbruk

Enhet miljø og landskap

Forbedre innhold om avfall på nettsidene til Moss kommune. Oppfordre til å kjøpe brukt, samt å kjøpe holdbare, tidløse og reparerbare produkter når man kjøper nytt. Bruke klær lengst mulig, og kjøpe holdbare plagg av naturlige fibre, ikke syntetiske fibre, og tykt materiale, når man kjøper nytt eller brukt.

Resultatindikator:

Forbedret informasjon på nettsiden (ja/nei)

Naturhensyn i planarbeid

Enhet miljø og landskap

Tiltak: Ivareta naturhensyn i planprosesser

Enheten skal sørge for at hensynet til natur og biologisk mangfold blir ivaretatt i områdeplaner, reguleringsplaner og byggesaker. Dette gjøres gjennom faglige innspill og uttalelser som bidrar til at naturverdier bevares og styrkes i kommunens arealforvaltning.

Resultatindikator:

Antall planinnspill og større uttalelser med fokus på naturhensyn.

Naturmangfold i landbruket

Enhet miljø og landskap

Enheten skal følge opp jordvern og skogarealer for å bevare areal som viktig for naturmangfold. Gjennom tilskuddsordningene SMIL (Spesielle miljøtiltak i landbruket) og RMP (Regionale miljøtiltak), samt kontroller og veiledning, følger enheten opp at landbruket tar hensyn til miljø og natur. Dette kan for eksempel være tiltak som bevarer kantsoner langs vassdrag, hindrer erosjon eller fremmer biologisk mangfold på jordene.

Resultatindikatorer:

- Antall SMIL- eller RMP-tiltak med fokus på naturmangfold.
- Antall kontroller eller veiledningsbesøk med naturhensyn.

Oslofjorden - helhetlig plan

Enhet miljø og landskap

Moss kommune jobber for å følge opp sitt ansvar for Oslofjorden gjennom "Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv", naturmangfoldplanen, prosjekt Rent Mossesund, plan for avløp i spredt bebyggelse, ulovlighetsprosjektet i strandsonen og med tilrettelegging for kyststier nær sjøen. Enheten har ansvar for å koordinere dette arbeidet.

Vassdragsforvaltning vil ha ekstra fokus i 2026.

Resultatindikator:

Status for arbeidet.

Redusere marin forurensning og styrke naturmangfoldet

Enhet miljø og landskap

Bidra til å redusere klimagassutslipp og styrke naturmangfoldet gjennom bærekraftig drift og skjøtsel av kommunens grøntområder og kystlinje.

Redusere marin forurensning og styrke naturmangfoldet ved sjøen:

- Skjærgårdstjenesten gjennomfører jevnlig rydding av marin forsøpling, både som del av ordinær drift og gjennom aksjoner.
- Skjøtsel av grøntområder med hensyn til naturmangfold innebærer å unngå gressklipping rundt trær for å skåne røttene, samt å la deler av strender og parker stå igjen som rufseområder for å fremme biologisk mangfold.

Ta vare på trær og beredskap ved ekstremvær:

- Vedlikeholde og beskytte trær i kommunale grøntområder.
- Rydde stier og fjerne trær som har falt ved ekstremvær, og være i beredskap ved slike hendelser

Vedlikehold av infrastruktur:

- Reparere og vedlikeholde benker, brygger og annen friluftsinfrastruktur.

Fremme pollinatorvennlig beplantning og bekjempe fremmede arter:

- Plante bievennlige blomsterarter i parker og grøntområder.
- Bekjempe fremmede arter

Redusere utslipp fra maskiner og kjøretøy:

- Benytte hagemaskiner som går på fornybart drivstoff.
- Bruke elbil og elsykler i tjenestekjøring.

Resultatindikator:

Status for arbeidet med naturmangfold og klima, basert på ovennevnte tiltak.

Rent Mossesund

Enhet miljø og landskap

Rent Mossesund er et miljøprosjekt som har som mål å forbedre miljøtilstanden i indre Mossesund. Prosjektet inkluderer opprydding av forurenset sjøbunn, tiltak for å styrke det marine naturmangfoldet og forebygging av ny forurensning. Enheten miljø og landskap har ansvar og prosjektlederrolle.

Resultatindikator:

Status i prosjektet.

Trær

Enhet miljø og landskap

Enheten bidrar til å bevare og styrke naturmangfoldet i Moss kommune gjennom målrettet skjøtsel og tiltak i kommunale friområder og parker.

For 2026 innebærer dette å blant annet:

- **Plante furu (pluggplanter)** på Albystranda og friområdet mot Larkollen camping for å styrke lokal vegetasjon og øke arts mangfoldet.
- **Bevare gamle trær** ved å la naturen gå sin gang der det er mulig, og unngå unødvendig beskjæring og rydding rundt store trær, som i Torderødparken.
- **Legge ut stokker og dødt trevirke** i friområder, parker og reservater når store eller gamle trær faller eller må felles, for å skape leveområder for insekter, fugler og sopp.
- **Erstatte trær som må fjernes**, slik at grøntstrukturen opprettholdes og naturverdiene videreføres.

Tiltakene skal bidra til å stanse tap av arts mangfold og styrke økologiske funksjoner i bynære grøntområder.

Resultatindikatorer:

- Antall trær plantet (f.eks. furu på Albystranda og Larkollen).
- Antall områder der skjøtsel er redusert for å bevare naturlig utvikling.
- Antall stokker/dødt trevirke lagt ut i friområder.
- Antall trær erstattet etter felling.

Enhet plan og samfunnsutvikling

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet plan og samfunnsutvikling har et hovedansvar for arbeidet med bærekraftig arealplanlegging og samfunnsutvikling i kommuneorganisasjonen og mossesamfunnet ved:

- å ivareta kommunens behov for strategiske, langsiktige og overordnede plan- og utviklingsoppgaver.
- utvikle og saksbehandle områdereguleringsplaner og detaljreguleringsplaner
- å gi gode beslutningsgrunnlag, gjennomføre gode og effektive plan- og strategiprosesser og bidra til oppfølging og gjennomføring av vedtatte planer og enkeltvedtak.

- å delta i/lede nettverk for å sikre helhetlig utvikling i samsvar med kommunens overordnede mål, strategier og planer.

Samfunnsutvikling har blant annet ansvaret for helhetlig samfunnsplanlegging, overordnet areal- og transportplanlegging, klima- og naturplanlegging og klimaledelse, ledelse og koordinering av kommunens folkehelsearbeid, tilrettelegge for næringsutvikling og medvirkning. Enheten har ansvar for å koordinere tverretatlige samarbeid som Byliv, Miljøløftet Moss og Mosseregionens interkommunale politiske råd. Enheten skal bidra til forsknings- og samarbeidsprosjekter med utdanningsinstitusjoner.

Planavdelingen jobber med utvikling og saksbehandling av områdereguleringsplaner og detaljreguleringsplaner i Moss kommune. Planarbeidet utføres i tett samarbeid og med innspill fra øvrige relevante fagområder i kommunen og forslagstillere. Detaljreguleringsplanene kan være private planer fra eksterne forslagstillere, kommunens egne planer og planer fra andre offentlige forslagstillere.

Utfordringer og utvikling

Moss er et vekstområde med høy bostedsattraktivitet, og det er stor aktivitet hva gjelder utvikling av nye bolig- og transformasjonsområder, i sentrum, i kommunens bydeler og i områdesentrene. Samtidig planlegges og bygges store infrastrukturprosjekt gjennom byen, som jernbane, riksvei 19 og ny kanalbru. Transformasjonen stiller store krav til planlegging og samarbeid for å ivareta og videreutvikle bokvaliteter, rekreasjonstilbud og møteplasser, og gir gode muligheter til å utvikle miljøvennlige og levende by- og tettsteder.

Moss ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på flere folkehelserelaterte faktorer som forventet levealder, psykisk helse og andel husholdninger med vedvarende lavinntekt i alle aldre. Det er viktig å målrette tiltak som kan øke arbeidsdeltakelse, fremme folkehelsa og redusere sosiale helseforskjeller og utenforskap. Tidlig innsats og godt tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å utvikle et bærekraftig helsefremmende lokalsamfunn.

Moss har som del av Mosseregionen som felles bolig- og arbeidsmarked hatt en positiv næringsutvikling de siste årene. Økningen har vært særlig stor innenfor godstransport og lager/logistikk og innenfor besøksnæring og diverse tjenesteytende næringer. Det er et stort behov for faglærte i årene framover.

Vekst og verdiskaping skaper behov for næringsarealer både for plasskrevende næringer utenfor byen og for de næringene som søker seg til byen.

Moss har et ambisiøst mål om å redusere klimagassutslipp med 60 prosent innen 2030. Alle i kommuneorganisasjonen må innarbeide klimaperspektivet i sitt arbeid, og vi jobber med å tilrettelegge for omstilling for samfunnet som helhet. Vi skal forvalte kommunens arealer og utvikle transportløsninger i tråd med samfunnsmålene. Naturen i Moss er fragmentert, og det er behov for å videreføre arbeidet med naturkartlegging, knytte sammen de store naturområdene og motvirke barriereeffektene av infrastruktur og utbygginger

Antallet gebyrbelagte planer varierer fra år til år, og større reguleringsplanarbeid kan strekke seg over flere budsjettår. Offentlige planer, som områdeplaner og reguleringsplaner for samferdselstiltak, er ikke gebyrbelagt og kostnader for denne saksbehandlingen må bekostes av andre midler. Selvkostområdene plan, byggesak og geodata jobber med en evaluering og revisjon av gebyrforskriftene som vil kunne medføre endringer fra 2027. Gebyrene for 2026 følger generell prisvekst og kommunal deflator. Det er flere store planer som er under behandling og det forventes 100 prosent selvkostgrad i 2026.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Plan- og samfunnsutvikling skal jobbe for bærekraftig og forutsigbar areal- og samfunnsplanlegging og tverrfaglig samhandling for å oppnå samfunnsmålene i kommuneplanen.

I 2026 vil enheten prioritere blant annet følgende arbeidsoppgaver:

- Planarbeid som følger opp FNs bærekraftsmål, samfunnsplanen og planstrategi 2024-2028, herunder reguleringsplanarbeid, utarbeide grønnstrukturplan, integreringsplan, sluttbehandle kommunedelplaner for Moss sentrum og Halmstad og revidere kommuneplanens arealdel.
- Utarbeide kunnskapsgrunnlag med hovedfokus på arbeidet med kommuneplanens arealdel, herunder utarbeide grønnstrukturplan, ferdigstille arealregnskap og naturregnskap som verktøy i arealplanleggingen og gjennomføre flomfarekartlegging. Vi planlegger ny levekårskartlegging i 2026, for å følge utviklingen av geografiske forskjeller i levekårsutfordringene.
- Følge opp og gjennomføre tiltak i vedtatte planer, i bla. naturmangfoldplan, strategi for klimatilpasning, strategisk næringsplan og boligpolitisk plan. Plansaker som er viktige for næringslivet for å etablere eller beholde arbeidsplasser skal prioriteres. I arealplanleggingen skal vi legge vekt på bevaring eller utvikling av blågrønne strukturer, klimatilpasning og naturmangfold i nærmiljøer.
- Lede og delta i tverrfaglige og tverrsektorielle nettverk bl.a. Miljøløftet, Mosseregionen interkommunalt poliske råd, Osloregionen interkommunalt politisk råd, Fremsam, bylivsprogrammet, PMT planforum, internt planforum, folkehelsenettverk, boligrådet, frivillighetsforum, folkehelse- og klimaarbeid.
- Viderføre arbeidet med å styrke oppstartsfasen av planprosesser, sikre god og tidlig intern samordning med relevante fagområder og god medvirkning i planprosesser.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	26 139	26 139	26 139	26 139
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>55</i>	<i>55</i>	<i>55</i>	<i>55</i>
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>822</i>	<i>819</i>	<i>820</i>	<i>848</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>-1 029</i>	<i>-1 606</i>	<i>-1 091</i>	<i>-1 091</i>
Konsekvensjustert budsjett	-152	-732	-216	-188
Konsekvensjustert ramme	25 987	25 407	25 923	25 951
<i>Politisk vedtak</i>				
Styrke innbyggerinvolvering	500	500	500	500
<i>Sum Politisk vedtak</i>	<i>500</i>	<i>500</i>	<i>500</i>	<i>500</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT	-750	-750	-1 150	-1 850
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-750</i>	<i>-750</i>	<i>-1 150</i>	<i>-1 850</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	-250	-250	-650	-1 350
Ramme 2026-2029	25 737	25 157	25 273	24 601

Styrke innbyggerinvolvering

Moss kommunes Medvirkningsplan ble vedtatt 11. februar 2025. Planen har strategier og tiltak som skal sikre planlegging av medvirkning. Medvirkning handler blant annet om å benytte etablerte møteplasser eller skape nye for samskaping mellom folkevalgte og innbyggere. Det er ønskelig at innbyggerne involveres og får eierskap i avgjørelser som er viktig for dem. Det kan gjelde forhold som utvikling av en visjon for byen, utvikling av en ny bydel, utvikling av ny skolestruktur, mv. Dette for å gi innbyggerne reelle påvirkningsmuligheter, og for å skape forståelse for kommunens utfordringer og beslutninger.

I Medvirkningsplanen vises det til andre kommuners erfaringer med Nærmiljøutvalg, som kan være et tiltak for å bygge bro mellom folk og folkevalgte. Da planen var til behandling i Formannskapet vedtok vi at det var ønskelig å prøve ut en tilsvarende modell tilpasset våre behov i tre bydeler.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt PMT

Nedtrekkene i planperioden omfatter flere poster:

- reduksjon i strømbudsjettet for drift av byrom, parker og friområder
- reduksjon i budsjettene for opplæring og kompetanseheving
- lavere rammer for kjøp av konsulenttjenester
- nedbemanning fra 2028, med ytterligere reduksjon i bemanningen fra og med 2029.

Mot slutten av perioden vil det ikke være mulig å oppnå tilstrekkelige innsparinger uten å redusere antall ansatte.

Kommunalområdet PMT har i hovedsak medarbeidere som er direkte involvert i tjenesteproduksjon, og det finnes få administrative eller merkantile ressurser å kutte i. Samtidig vil antall kilometer vei, ledningsnett, parker og friområder som kommunen skal drifte og vedlikeholde øke som følge av planlagt utbygging.

Det er få oppgaver innenfor kommunalområdet som kan legges ned, og mange tjenester er regulert av selvkostregelverket. En nedbemanning i selvkostområdene vil derfor ikke gi reell besparelse i kommunens driftsbudsjett. Reduksjonen i antall ansatte må dermed skje utenfor selvkostområdene, noe som vil medføre lavere tjenestekvalitet og lengre saksbehandlingstid.

Klimabudsjett

Oppdrag

Bistå andre i arbeid med klimatilpasning

Bistå andre med å følge opp naturmangfoldplanen

Bypakke

Flomsonekartlegging av Vansjø

Ivareta naturmangfold i arealplanlegging

Klimagassutslipp i arealplanlegging

Overvann i arealplaner

Utarbeide grønnstrukturplan

Utarbeide mobilitetsplan

Bistå andre i arbeid med klimatilpasning

Enhet plan og samfunnsutvikling

Enheten skal gi veiledning og koordinere oppfølging av tiltak i kommunens strategi for klimatilpasning, slik at klimatilpasning integreres i enhetenes arbeid og planlegging.

Resultatindikator: Beskrivelse av hvordan bistand har bidratt til at klimatilpasning er ivarettatt i konkrete tiltak eller planprosesser hos enhetene.

Bistå andre med å følge opp naturmangfoldplanen

Enhet plan og samfunnsutvikling

Enheten skal gi veiledning og faglig støtte til kommunens enheter i bruk og forståelse av naturmangfoldplanen, slik at naturhensyn integreres i planlegging og gjennomføring av tiltak.

Resultatindikator:

Antall enheter som har mottatt bistand

Hvilke mål fra naturmangfoldplanen er fulgt opp

Bypakke

Enhet plan og samfunnsutvikling

Bypakke er et finansieringsverktøy for samferdselstiltak som fremmer miljøvennlig transport. Enheten skal jobbe for en bypakke for finansiering av mobilitetstiltak.

Resultatindikator:

Status for arbeidet med bypakke

Flomsonekartlegging av Vansjø

Enhet plan og samfunnsutvikling

Enheten skal kartlegge flomfare langs Vansjø og Mosseelva for bedre beredskap og planlegging.

Resultatindikator:

Kartlegging gjennomført; antall områder med oppdatert flomdata.

Ivareta naturmangfold i arealplanlegging

Enhet plan og samfunnsutvikling

Enheten skal sikre god kunnskap, kartlegging av naturmangfold og bruk av naturdata i planarbeid.

Resultatindikator:

Andel saker der naturmangfold er vurdert opp mot kommunens naturmangfoldsplan.

Eksempler på hvordan naturdata har påvirket utforming av tiltak (f.eks. justering av byggeområde, bevaring av trær, etablering av regnbed).

Klimagassutslipp i arealplanlegging

Enhet plan og samfunnsutvikling

Arealbruk skal bidra til lavere utslipp, f.eks. ved å unngå nedbygging av karbonrike arealer og fremme kompakt utbygging.

Enheten skal vurdere klimagassutslipp i arealplanleggingen, unngå å nedbygge karbonrike arealer og sikre at utbygging ivaretar et transporteffektivt utbyggingsmønster.

Resultatindikator: Antall planforslag med vurdering av klimagassutslipp; antall arealer med karbonlagring vurdert.

Overvann i arealplaner

Enhet plan og samfunnsutvikling

Enheten skal jobbe for å sikre overvann i alle arealplaner. Det betyr at løsninger for lokal overvannshåndtering må integreres i planarbeid.

Resultatindikator:

Kvalitativ vurdering av hvordan overvannshensyn har påvirket planutforming

Utarbeide grønnstrukturplan

Enhet plan og samfunnsutvikling

Enheten har ansvar for å utarbeide en plan for sammenhengende grøntområder og økologiske korridorer. Dette skal gjøres i samarbeid med andre enheter.

Resultatindikator: Status for arbeidet

Utarbeide mobilitetsplan

Enhet plan og samfunnsutvikling

Enheten skal utarbeide en helhetlig mobilitetsplan som bidrar til tilrettelegging for bærekraftig mobilitet i Moss. Planen skal legge til rette for gange, sykkel, kollektiv og redusert bilbruk.

Resultatindikator: Status for arbeidet med planen; oppstart/under arbeid/ferdigstilt

Kommunalområde helse og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet er organisert med 11 virksomheter, samt tre avdelinger organisert direkte under kommunalområdet.

Rapporteringsområdene er som følger:

- Hjemmetjenester
- Habilitering og mestring (to virksomheter)
- Mossehjelpe
- Heldøgns omsorg (tre virksomheter)
- Helsehus og legevakt (to virksomheter)
- Virksomhetsovergripende (to virksomheter)

Kommunalområdet har til sammen ca. 1290 årsverk ved inngangen til 2026. Årsverkene er ikke inkludert vakanser.

Virksomhetene under områdene heldøgns omsorg er de største med til sammen ca. 420 årsverk. Herfra ytes tjenester i sykehjem og samlokaliserte omsorgsboliger som fortrinnsvis er tiltenkt eldre.

Hjemmesykepleien har i underkant av 190 årsverk. Avdeling praktisk bistand og nattjenesten er også organisert i denne virksomheten.

Habilitering og mestring har ca. 330 årsverk og gir tjenester i bolig og ambulant til personer med funksjonsvariasjoner.

Helsehus og legevakt har til sammen ca. 115 årsverk, og består av 43 korttidsplasser, samt interkommunal akutt døgnenhet (KAD) og legevakt

Under Mossehjelpa med ca. 90 årsverk, er alt av tjenester til mennesker med rus- og psykiske lidelser organisert.

Virksomhetsovergripende er et sammensatt område med til sammen ca. 120 årsverk. Her er ulike tjenester som understøtter de øvrige virksomhetene i kommunalområdet. Helsetjenester og koordinering og Forebygging og rehabilitering er organisert her.

Under kommunalområde er det ca. 25 årsverk. Her er flere sentrale funksjoner som miljørettet helsevern, ledelse av legetjenesten, e-helse, samt andre områder som har i oppgave å være bindeleddet for både fagutvikling, kommunikasjon og tjenesteutvikling i kommunalområdet.

Tjenestene som ytes innen kommunalområde helse og mestring er i hovedsak hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 24. juni 2011. Loven er en pliktlov som pålegger kommunen å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det. Pasient- og brukerrettighetsloven og helsepersonelloven, begge av 2. juli 1999, er også sentrale for kommunalområdets virksomhet.

Utfordringer og utvikling

Moss kommune står overfor betydelige utfordringer i årene som kommer. En aldrende befolkning, økende forekomst av demens, kroniske sykdommer og psykiske helseplager, samt økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, vil legge press på både kapasitet og økonomi. Samtidig ser vi også en markant økning i behovene blant barn og unge. Flere har psykiske helseutfordringer, utviklingsforstyrrelser og sammensatte behov som krever omfattende og langvarige tjenester. Dette medfører økt behov for avlastningstiltak og spesialiserte tjenester, både i hjemmet og i kommunale tilbud.

Kommunen ikke vil kunne møte alle forventninger til tjenestetilbudet i årene som kommer. Økonomien er stram og tilgangen på kvalifisert helsepersonell er en nasjonal utfordring. Våre ressurser må i større grad rettes mot de som har størst og mest sammensatte behov. Dette innebærer at noen vil oppleve endringer i omfang og innretning på tjenestene. For å sikre likeverd og rettferdighet, må vi prioritere tiltak som gir størst mulig effekt for flest mulig – og som bidrar til å utsette eller redusere behovet for mer omfattende tjenester. For å møte de økte behovene på en bærekraftig måte må vi utvikle flere gruppebaserte og standardiserte tilbud. Dette vil kreve en omstilling i hvordan vi organiserer tjenestene, og en tydelig forventningsavklaring med innbyggerne.

I tråd med nasjonale føringer, som Meld. St. 24 (2022–2023) og NOU 2023:4, må vi prioritere helsefremmende og forebyggende arbeid, og legge til rette for at flere kan bo trygt hjemme med støtte fra fleksible og tilpassede tjenester. Digitalisering og teknologisk utvikling er en sentral del av løsningen. Økt bruk av velferdsteknologi, digital hjemmesykepleie og digitale verktøy for egenmestring gir nye muligheter for å styrke trygghet og selvstendighet, samtidig som det bidrar til økt kvalitet og effektiv ressursutnyttelse.

Det er allerede iverksatt flere tiltak for å styrke bærekraften i tjenestene. Vi har utviklet mer fleksible natttjenester, etablert trygghetsboliger og lavterskeltilbud som Mossehjelpa, og arbeider systematisk med pleiefaktor og vedtaksgjennomganger for å sikre målrettet ressursbruk.

Parallelt med at man utvikler og effektiviserer tjenestene, skal vi sikre at kvaliteten opprettholdes. Det innebærer at tjenestene skal være faglig forsvarlige, likeverdige og tilpasset brukernes behov. Vi skal ha tydelige kvalitetsstandarder, god systematikk i oppfølging og evaluering, og et sterkt fokus på kompetanseutvikling i alle ledd.

I planperioden vil det være avgjørende å videreutvikle differensierte og fleksible tjenestetilbud, styrke samhandlingen med spesialisthelsetjenesten og helsefellesskapet, og sikre at innbyggerne får rett hjelp til rett tid. Gjennom målrettet innsats, digital innovasjon og godt samarbeid på tvers av sektorer, har vi mulighet til å møte fremtidens utfordringer – til det beste for innbyggerne i Moss.

Satsningsområder fra strategisk plan

Strategisk plan for kommunalområde helse og mestring 2021 – 2024 peker ut fire satsningsområder som avdelingene skal rette sin innsats mot. Gjennomgående i planen er at kommunen skal dekke innbyggernes behov, og samtidig omstille driften til mer bærekraftige tjenester. Planen vil revideres i 2026.

Strategien inneholder fire satsningsområder:

1. Hva er viktig for deg?
2. Samskaping og innovasjon
3. Økonomistyring
4. Heltidskultur

Tiltak under satsningsområdene presenteres under hver enhet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	1 506 608	1 506 608	1 506 608	1 506 608
<i>Sum Lønns- og prisvekst</i>	<i>17 485</i>	<i>17 485</i>	<i>17 485</i>	<i>17 485</i>
<i>Sum Tekniske justeringer</i>	<i>27 471</i>	<i>12 471</i>	<i>12 471</i>	<i>12 471</i>
<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>-76 855</i>	<i>-77 065</i>	<i>-77 037</i>	<i>-77 037</i>
<i>Sum Budsjettendring i år</i>	<i>41 902</i>	<i>41 902</i>	<i>41 902</i>	<i>41 902</i>
Konsekvensjustert budsjett	10 003	-5 207	-5 179	-5 179
Konsekvensjustert ramme	1 516 611	1 501 401	1 501 429	1 501 429
<i>Driftskonsekvens investeringer</i>				
Driftskonsekvenser sykesignalanlegg omsorgsboliger	250	250	250	250
HM - Legevakt	0	5 928	5 928	5 928
<i>Sum Driftskonsekvens investeringer</i>	<i>250</i>	<i>6 178</i>	<i>6 178</i>	<i>6 178</i>
<i>Politisk vedtak</i>				
Avvikle "Inn på tunet"	0	2 000	2 000	2 000
Hjemmebesøk, fysioterapi	450	600	600	600
<i>Sum Politisk vedtak</i>	<i>450</i>	<i>2 600</i>	<i>2 600</i>	<i>2 600</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Avvikle "Inn på tunet"	0	-2 000	-2 000	-2 000
Effektivisering av Mossehjelpa	-1 500	-2 000	-2 000	-2 000
Effektivisering habilitering og mestring	-3 450	-3 900	-3 900	-3 900
Effektivisering helsetjenester og koordinering	-150	-250	-350	-350
Effektivisering mat og ernæring	-400	-400	-400	-400
Effektivisering nattevaktstjeneste habilitering og mestring	-1 800	-3 600	-3 600	-3 600
Effektivisering rehabilitering i hjemmet	-900	-900	-900	-900

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt HM	-7 200	-8 700	-8 700	-8 700
Omstilling og effektivisering helse og mestring	3 500	2 050	-2 750	-19 950
Redusere tjenestekjøp	-5 000	-5 000	-20 000	-25 000
Slå sammen avd barn og unge og ambulante tjenester	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Innsparingstiltak	-17 400	-25 700	-45 600	-67 800
Endringer ihht statlige føringer				
Reduksjon øremerkede tilskudd	3 035	0	0	0
Sum Endringer ihht statlige føringer	3 035	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	-13 665	-16 922	-36 822	-59 022
Ramme 2026-2029	1 502 946	1 484 479	1 464 607	1 442 407

Driftskonsekvenser sykesignalanlegg omsorgsboliger

Det ble i 2024 installert sykesignalanlegg i alle kommunens omsorgsboliger. Etter en tids bruk må enkeltkomponenter som alarmknapper, sensorer mv. skiftes ut. Utgifter til dette beregnes å påløpe fra 2026.

Signalanleggene gir bedre kvalitet for brukerne og en kostnadseffektiv drift for virksomheten.

HM - Legevakt

Økt husleie og strøm til MKE. Beløpet forutsetter en fordeling av kostnader til samarbeidskommunene på legevakta.

Avvikle "Inn på tunet"

Dagtilbudet *Inn på tunet* ble etablert 01.10.2024 og driftes av en ekstern, privat leverandør. Tilbudet retter seg primært mot yngre personer under 65 år med demens, og har kapasitet til 6 brukere fordelt på 3 driftsdager per uke. Brukerne benytter tilbudet mellom 1 og 3 dager ukentlig.

Erfaringene så langt viser at tilbudet i hovedsak benyttes av eldre personer, da det har vært svært få aktuelle søkere under 65 år. I tillegg er tilbudet ressurskrevende, både på grunn av det lave antallet plasser og lang reisevei for brukerne.

På bakgrunn av disse erfaringene anbefales det at avtalen med leverandøren ikke forlenges utover den opprinnelige kontraktsperioden på to år.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vil bli noen færre dagaktivitetsplasser for personer med demens.

Kompenserende tiltak:

Videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner for eksempel i form av besøksvenner eller måltidsvenner.

Hjemmebesøk, fysioterapi

Det opprettes en 100% avtalehjemmel rettet mot rehabilitering og habilitering for pasienter med kroniske og langvarige lidelser. Fokus skal være på bruk av gruppe- og bassengtrening og behandling i hjemmet. Hjemmelen skal knyttes mot klinikk i søndre del av kommunen for å styrke tilbudet der.

Avvikle "Inn på tunet"

Dagtilbudet *Inn på tunet* ble etablert 01.10.2024 og driftes av en ekstern, privat leverandør. Tilbudet retter seg primært mot yngre personer under 65 år med demens, og har kapasitet til 6 brukere fordelt på 3 driftsdager per uke. Brukerne benytter tilbudet mellom 1 og 3 dager ukentlig.

Erfaringene så langt viser at tilbudet i hovedsak benyttes av eldre personer, da det har vært svært få aktuelle søkere under 65 år. I tillegg er tilbudet ressurskrevende, både på grunn av det lave antallet plasser og lang reisevei for brukerne.

På bakgrunn av disse erfaringene anbefales det at avtalen med leverandøren ikke forlenges utover den opprinnelige kontraktsperioden på to år.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vil bli noen færre dagaktivitetsplasser for personer med demens.

Kompenserende tiltak:

Videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner for eksempel i form av besøksvenner eller måltidsvenner.

Effektivisering av Mossehjelpa

Mossehjelpa har jobbet og jobber fortsatt med å dreie tjenestene til mer lavterskeltjenester og tilbud, dette fører til noe frigjorte ressurser. Årsverk som reduseres i 2026 er vakante stillinger og vil således ikke ha konsekvenser for ansatte. Ved nedtrekk i 2027 kan det bli behov for en omstillingsprosess.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Som følge av endret kapasitet i tjenesten etter opprettelsen av ny lavterskel avdeling vil ikke kuttet ha konsekvenser for tilbudet. Reduksjonen vil ikke ha arbeidsmiljømessige konsekvenser.

Kompenserende tiltak:

Lavterskelavdelingen -hjelpa kompenserer for reduksjonen ved at ressursene benyttes på en mer effektiv måte.

Effektivisering habilitering og mestring

Habilitering og mestring 2 har gjennomgått bemanningssituasjonen ved flere avdelinger, og vurderer at det er mulig å redusere bemanningen i enkelte avdelinger. Dette skyldes endringer i brukernes behov for tjenester.

Disse stillingene er per i dag vakante, og nedtrekkene vil derfor ikke berøre ansatte direkte.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggere:

Nedtrekket kan føre til lengre responstid ved behov for ekstra bistand eller ved akutte situasjoner. I tillegg kan det bli mindre kapasitet til å følge opp individuelle behov utover det som er vedtakfestet.

Kompenserende tiltak:

For å motvirke de negative konsekvensene av bemanningsreduksjonen, vil tjenestene tilpasses brukernes faktiske behov. Det vil bli lagt vekt på å sikre at vedtaksfestede tjenester fortsatt leveres med god kvalitet og i tråd med gjeldende lovverk. Der det er hensiktsmessig, vil velferdsteknologi og digitale løsninger tas i bruk for å støtte opp under tjenestetilbudet. Tjenestene vil evalueres regelmessig for å sikre at endringene ikke går utover brukernes tjenester.

Effektivisering helsetjenester og koordinering

Omsorgsstønader revurderes jevnlig for å sikre korrekt utmåling og målrettet bruk av ordningen. Det pågår et systematisk arbeid med å tydeliggjøre kriteriene for hva som defineres som særlig tyngende omsorgsoppgaver, med mål om å sikre rettferdig og behovsbasert kompensasjon til omsorgsytere. Rutiner for egenbetaling ved praktisk bistand skal også gjennomgås.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Tiltaket vil bidra til mer rettferdig og behovstilpasset fordeling av omsorgsstønad, der innbyggere med særlig tyngende omsorgsoppgaver får riktig utmålt stønad. Tydelige kriterier gir økt forutsigbarhet og trygghet for omsorgsytere, og kan styrke tilliten til ordningen.

Strengere presiseringer av hva som regnes som særlig tyngende oppgaver kan føre til at enkelte innbyggere får redusert eller avsluttet stønad. Dette kan oppleves som urimelig dersom endringene ikke er godt nok kommunisert. Det er derfor viktig med god informasjon og individuell veiledning i vurderingsprosessen.

Kompenserende tiltak:

For å ivareta innbyggere som berøres av endringer i omsorgsstønaden, vil kommunen tilby individuell veiledning og grundig informasjon om vurderingskriteriene. Det er gode rutiner for dialog og klageadgang. Ved bortfall eller reduksjon av stønad vurderes alternative støtteordninger eller tjenester for å sikre nødvendig hjelp og avlastning.

Effektivisering mat og ernæring

Avdeling mat og ernæring har 0,5 årsverk assistent som tidligere har vært knyttet opp mot et dagaktivitetssenter. Effektivisering er mulig da denne ressursen har vært benyttet til å være vert for dagaktivitetssenteret i Skoggata. Dette tilbudet er slått sammen og flyttet til Melløs dagaktivitetssenter.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vil ikke bli noen konsekvenser for innbyggerne siden dagaktivitetssenteret ikke lenger er lokalisert i Skoggata og driften er effektivisert. Stillingen er vakant og vil ikke medføre personalmessige konsekvenser.

Kompenserende tiltak:

Det er jobbet med en rekke effektiviseringstiltak i en lengre periode i hele avdelingen som bidrar til at konsekvensene blir minimale. Fravær kan medføre noe økt sårbarhet, da årsverket har vært disponert fleksibelt for å dekke opp i slike situasjoner.

Effektivisering nattevaktstjeneste habilitering og mestring

Habilitering og mestring har gjennomgått bemanningssituasjonen ved flere avdelinger, og vurderer at det er mulig å redusere bemanningen i enkelte avdelinger. Det gjelder nattstillinger, og vurderingen bygger på endringer i brukernes behov samt muligheten for å ta i bruk velferdsteknologi og sensorteknologi. Forutsetningen for å gjennomføre bemanningsreduksjonen er at teknologiske løsninger implementeres og fungerer etter hensikten.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggere:

Reduksjon i nattbemanning kan påvirke opplevelsen av trygghet og tilgjengelighet for enkelte brukere. Det kan oppstå bekymring knyttet til færre fysiske tilsyn og redusert menneskelig tilstedeværelse. Det er viktig å sikre at teknologien dekker behovene og at brukerne føler seg ivaretatt.

Kompenserende tiltak:

For å sikre at tjenestene oppleves som trygge og forsvarlige, vil det innføres velferdsteknologiske løsninger som sensorteknologi for å overvåke og varsle ved behov. Teknologien skal bidra til å opprettholde trygghet og kvalitet i tjenestene, selv med redusert bemanning. Det vil gjennomføres grundig opplæring og informasjon til både ansatte og brukere. Tjenestene vil evalueres fortløpende for å sikre at endringene ikke går utover brukernes behov.

Effektivisering rehabilitering i hjemmet

Vurderinger av bemanningen i Rehabilitering i hjemmet viser at det er mulig å effektivisere driften uten at innbyggernes behov for tjenester blir svekket. Dette fremkom også i Agenda Kaupang rapporten.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Tiltaket forventes ikke å medføre negative konsekvenser for tjenestemottakerne. Tjenesten har allerede operert med ett årsverk mindre over en lengre periode, og har gjennom dette opparbeidet erfaring med en mer effektiv ressursbruk. Det har ikke vært ventelister i inneværende år, og tiltaket bidrar til en mer balansert ressursfordeling mellom faggruppene.

Kompenserende tiltak:

Det jobbes godt med fleksibilitet og samarbeid med andre team og ressurser i avdelingen. Dette gjør at det er mindre sårbart ved fravær.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt HM

	2026	2027	2028	2029
Administrasjon FOU avdeling	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500

Nedtrekk driftsmidler	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000
Avvikle flere leasingbiler	-500	-500	-500	-500
Reduksjon av to lederstillinger	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Slå sammen to avdelinger i hjemmetjenesten	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering av turnus alle avdelinger i hjemmetjenesten	-700	-700	-700	-700
SUM	-7 200	-8 700	-8 700	-8 700

Nedtrekkene i hjemmetjenesten er erstatning av tidligere vedtatte nedtrekk som ikke har hatt tilstrekkelig økonomisk effekt. Øvrige nedtrekk er knyttet til administrasjon og driftskostnader.

Omstilling og effektivisering helse og mestring

Området har behov for å tilpasse driften til endrede rammebetingelser og fremtidige økonomiske utfordringer. Det settes derfor i gang tiltak for omstilling og effektivisering. Tiltaket innebærer at det i de to første årene avsettes midler til gjennomføring av omstillingsprosesser med forventet varig effekt fra og med 2028. Tiltaket omfatter blant annet å etablere digital hjemmesykepleie, holde vakante stillinger ledige, samt ytterligere organisatoriske og driftsmessige tilpasninger. Det er et sammensatt tiltak som vil konkretiseres og utvikles videre gjennom økonomiplanperioden, i tråd med behov, demografi og tilgjengelige ressurser.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne og kompenserende tiltak :

Ved videre konkretisering av tiltaket vil det gjennomføres nødvendige risikovurderinger for å avdekke eventuelle konsekvenser av tiltaket for innbyggerne, samt for å finne kompenserende tiltak.

Redusere tjenestekjøp

Det skal gjøres en helhetlig gjennomgang av alle heldøgns omsorgstjenester som i dag leveres av eksterne aktører, inkludert avlastningstilbud til barn og unge. Formålet med gjennomgangen er å vurdere muligheten for å styrke kommunens egen tjenesteproduksjon, med mål om å tilby et større antall brukere heldøgns omsorg og botilbud innenfor kommunens egne rammer. Dette skal bidra til økt kvalitet, bedre ressursutnyttelse og mer bærekraftige tjenester over tid.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Tiltaket vil gi flere innbyggere tilgang til heldøgns omsorg og avlastning gjennom kommunens egne tjenester, noe som kan redusere ventetid og styrke kontinuitet og kvalitet. Tjenestene vil i større grad være lokalt forankret, noe som gir bedre

tilhørighet og nærhet til familie og nettverk. Kommunen får også bedre forutsetninger for helhetlig oppfølging og koordinering på tvers av fagområder.

Overgangen fra eksterne til kommunale tjenester kan medføre endringer i tilbudet som oppleves krevende for enkelte brukere og pårørende. I omstillingsfasen kan det oppstå kapasitetutfordringer, og det vil være behov for god informasjon og dialog for å sikre trygghet og forutsigbarhet i tjenestene.

Kompenserende tiltak:

For å sikre en trygg og forutsigbar overgang for brukere og pårørende, vil det være tett oppfølging og individuell tilpasning. Det legges opp til god dialog med berørte familier, inkludert informasjonsmøter og veiledning. Kommunen vil også styrke kompetansen i egne tjenester for å sikre kvalitet og kontinuitet.

Slå sammen avd barn og unge og ambulante tjenester

Det foreslås at avdeling barn og unge og avdeling ambulerende tjenester HAB samlokaliseres for å effektivisere ressursbruk og kompetanseutnyttelse. Tiltaket kommer som et resultat av arbeid med organisering av Sørtun avlastning og avdeling barn og unge. I denne sammenheng foreslås det å redusere én lederstilling. Samlet vil avdelingen bestå av ca. 30 årsverk.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggere:

Brukere vil kunne oppleve færre overganger i tjenesten, noe som kan bidra til mer stabile og helhetlige tjenester.

Samlokalisering av barn/unge og ambulante tjenester gir større fleksibilitet og bedre ressursutnyttelse. Dette vil videre gi økt kapasitet på døgnavlastning og bedre dekning av kommunens behov.

Kompenserende tiltak:

For å sikre kvalitet og stabilitet i tjenestene etter samlokaliseringen og reduksjonen i lederstruktur, foreslås det å innføre kompenserende tiltak. Det vurderes å opprette driftkoordinatorrolle på dagtid som kan bidra i den daglige logistikk oppfølging av vedtakene, og samtidig avlaste lederfunksjonen. Ansatte tilbys kompetansehevende tiltak, som opplæring og veiledning innen relevante fagområder, for å håndtere et eventuelt utvidet ansvar. Det utarbeides klare rutiner og strukturer for samhandling mellom barn og unge og ambulante tjenester.

Reduksjon øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet

Fire øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Økningen i rammetilskuddet kommer i tillegg til styrkingen på 27,81 millioner kroner, men har som motsats at øremerkede tilskudd forsvinner.

Beløp i tusen kroner	Forutsetning for 2026 i økonomiplan	Økning i rammetilskudd
Kommunalt rusarbeid	7 350	4 306
Kommunenenes veiledning nye lærere	1 000	667
Sosiale tjenester og tiltak for	2 010	333
Frisklivs- og lærings og	-	313
Sum	10 360	5 619

Økningen i rammetilskudd baserer seg på KS-modellen. Fordelingen mellom kommunene baserer seg på visse forutsetninger, og KS peker på at den endelige fordelingen mellom kommunene kan bli noe annerledes. Statsforvalterens rundskriv som pleier å komme 1-2 dager før jul, vil vise den endelige fordelingen.

De to største postene under kommunalt rusarbeid er *Utendørsterapi/turgruppe* med to stillinger og driftsmidler under HM og *Utekontakter (13 til 24 år)* med tre stillinger og driftsmidler under KOA. Under sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte har Moss kommune, ved NAV, fått tildelt midler til tiltaket *Matsvinnskole for familier (Matverket)*.

Den totale differanse mellom det som er lagt til grunn for 2026 i kommende økonomiplan og økningen i rammetilskudd er over 4,7 millioner kroner. Det er anslått at 4,5 millioner kroner vil kunne tas igjen gjennom øremerket tilskudd som overføres fra 2025. Anslått beløp er usikkert, og vil trolig ikke dekke alt. Selv om kommunedirektøren mener at tilbudene som er lagt til grunn for 2026 bør opprettholdes slik de ligger i budsjettet, kan det også være aktuelt at det blir noen justeringer av enkelte av deltilbudene. For å sikre at man har den totale oversikten over alle faktorene, ønsker kommunedirektøren fullmakt til å kunne budsjettere med utgifter for 2026 som kan være utover det som ligger i økningen i rammetilskuddet og overførte beløp fra 2025 skulle tilsi.

For de tre siste årene i økonomiplanen, må det gjøres vurderinger i 2026 om det bør skje andre tilpasninger enn det som er lagt til grunn i økonomiplan 2026-2029. Som følge av dette bør økningen i rammetilskuddet ikke innarbeides nå for perioden 2027-2029.

Investeringstabell

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
Avlastningsbolig for barn	2 300	0	0	0	2 300
Digital hjemmesykepleie	1 500	0	0	0	1 500
HM - Oppgradering bygg og utstyr	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sensorteknologi Habilitering og mestring	500	230	0	0	730
Sum investeringsprosjekter	9 300	5 230	5 000	5 000	24 530

Avlastningsbolig for barn

Midlene som opprinnelig var avsatt til ny gjennomgang av alternative løsninger for Sørtun avlastning omdisponeres til inventar og utstyr knyttet til det nye prosjektet.

Digital hjemmesykepleie

Hjemmesykepleien står overfor økende krav til effektivitet, kvalitet og dokumentasjon, samtidig som behovet for helsetjenester i hjemmet øker i takt med en aldrende befolkning. For å møte disse utfordringene ønsker administrasjonen å sette av midler til investering i digitale løsninger som kan styrke hjemmesykepleiens arbeidshverdag og forbedre tjenestetilbudet til brukerne.

Digital hjemmesykepleie er et tilbud til de som har behov for hjemmesykepleie, men som ikke nødvendigvis trenger at noen møter opp fysisk. Sykepleiere og fagarbeider vil via skjerm utføre noen av de samme tjenestene som i tradisjonell hjemmesykepleie, enten det gjelder medisinsk oppfølging, gi trygghetsfølelse i hjemmet eller annen helsefaglig veiledning. Ved hjelp av denne tjenesten kan helsepersonell oppdage tidlige tegn til forverring, gi råd og støtte, og bidra til å sikre din helse og trygghet.

Tiltaket innebærer investering i digitale verktøy og infrastruktur som støtter opp under en mer effektiv og kvalitetssikret hjemmesykepleie.

HM - Oppgradering bygg og utstyr

På grunn av endrede behov, er det behov for ombygging og tilbygg til flere av de kommunale byggene innenfor helse og mestring. Dette gjelder både for funksjonelle boliger som svarer til dagens krav for brukere med omfattende hjelpebehov og ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet for ansatte. I dette ligger det også oppgradering av hjelpemidler og annet utstyr i tilknytting til byggene.

Behovene er kartlagt for de enkelte enhetene, og det vil gjøres en prioritering innenfor området i samarbeid med Moss kommunale eiendomsselskap (MKEiendom KF).

Sensorteknologi Habilitering og mestring

Det foreslås å sette av investeringsmidler til innføring av sensorteknologi i boliger for personer med funksjonsvariasjoner. Virksomheten ønsker å styrke tryggheten og kvaliteten i natttjenesten, samtidig som ressursene benyttes mer effektivt. Ved å ta i bruk moderne sensorteknologi kan tilsyn og oppfølging gjennom natten tilpasses den enkeltes behov, og deler av den fysiske tilstedeværelsen kan erstattes med teknologiske løsninger. Tiltaket støtter opp under kommunens mål om innovasjon, bærekraft og helhetlige tjenester.

Kommunalområde helse og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Direktørens stab består av to fagsjefer, to kommuneoverleger, en merkantil og en rådgiver. I tillegg er tre avdelinger organisert direkte under direktør.

- Avdeling forskning og utvikling
- Avdeling for fastlegeordningen og LIS-legene
- Avdeling E-helse

Avdelingene har som mål å ha fokus på forskning og kontinuerlig utvikling av tjenestene i Moss kommune. Gjennom dette arbeidet tar kommunen medvirkningsansvar ved å legge til rette for et godt samarbeid med forsknings- og utviklingsmiljøer ved både spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner. Avdelingene skal også sikre ivaretagelse av oppgaver innen

miljørettet helsevern, sikre et godt smittevernarbeid, god organisering og utvikling av legetjenesten i kommunen samt arbeid med e-helsetiltak og tiltak knyttet til pårørendestrategien.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Hva er viktig for deg?

- Gjennomføre prosjekter under programmet Moss 2035- et omstillingsarbeid for fremtidssikring. Dette er en viktig satsning for at innbyggerne i fremtiden skal kunne mestre egen livssituasjon og få bistand når de trenger det.
- Jobbe videre med tilbakemeldingskulturen, herunder jobbe for at brukerrådene skal være aktive medvirkningsarena.
- Videre arbeid med pårørendestrategien, herunder arrangere en egen pårørendedag.
- Oppfølging av demensplan, herunder etablering av egne team rundt brukere med demenslidelser i hjemmetjenesten.

Samskaping og innovasjon

- Videreføre arbeidet fra prosjekt samhandling. Prosjektet har jobbet for å bedre pasientforløpet og samhandlingen mellom avdelingene.
- Videreutvikle e-helseteamet og ta i bruk flere e-helseløsninger.
- Samarbeide med brukere, frivillige og private om hvordan løse behov for enklere tjenester.
- Gå i dialog med utbyggere for å sikre tilgang på funksjonelle boliger i alle deler av boligtrappen.

Økonomistyring

- Planlegge og dimensjonere nye boliger og tiltak i henhold til kartlagte behov.
- Effektivisere samarbeidet mellom tjenesteytende avdelinger og virksomhet helsetjenester og koordinering.

Heltidskultur

- Videreføre mentorordning for å rekruttere og beholde helsepersonell.
- Øke andelen medarbeider som arbeider heltid gjennom økt bruk av ulike turnusløsninger.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	104 146	104 146	104 146	104 146

Sum Lønns- og prisvekst	2 167	2 167	2 167	2 167
Sum Tekniske justeringer	24 378	9 378	9 378	9 378
Sum Vedtak forrige periode	-34 835	-35 045	-35 018	-35 018
Sum Budsjettendring i år	7 070	7 070	7 070	7 070
Konsekvensjustert budsjett	-1 220	-16 430	-16 403	-16 403
Konsekvensjustert ramme	102 926	87 716	87 743	87 743
Driftskonsekvens investeringer				
Driftskonsekvenser sykesignalanlegg omsorgsboliger	250	250	250	250
Sum Driftskonsekvens investeringer	250	250	250	250
Innsparingstiltak				
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt HM	-3 500	-5 000	-5 000	-5 000
Omstilling og effektivisering helse og mestring	3 500	2 050	-2 750	-19 950
Sum Innsparingstiltak	0	-2 950	-7 750	-24 950
Nye tiltak og realendringer budsjett	250	-2 700	-7 500	-24 700
Ramme 2026-2029	103 176	85 016	80 243	63 043

Driftskonsekvenser sykesignalanlegg omsorgsboliger

Det ble i 2024 installert sykesignalanlegg i alle kommunens omsorgsboliger. Etter en tids bruk må enkeltkomponenter som alarmknapper, sensorer mv. skiftes ut. Utgifter til dette beregnes å påløpe fra 2026.

Signalanleggene gir bedre kvalitet for brukerne og en kostnadseffektiv drift for virksomheten.

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt HM

	2026	2027	2028	2029
Administrasjon FOU avdeling	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Nedtrekk driftsmidler	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000
Avvikle flere leasingbiler	-500	-500	-500	-500

Reduksjon av to lederstillinger	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Slå sammen to avdelinger i hjemmetjenesten	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering av turnus alle avdelinger i hjemmetjenesten	-700	-700	-700	-700
SUM	-7 200	-8 700	-8 700	-8 700

Nedtrekkene i hjemmetjenesten er erstatning av tidligere vedtatte nedtrekk som ikke har hatt tilstrekkelig økonomisk effekt. Øvrige nedtrekk er knyttet til administrasjon og driftskostnader.

Omstilling og effektivisering helse og mestring

Området har behov for å tilpasse driften til endrede rammebetingelser og fremtidige økonomiske utfordringer. Det settes derfor i gang tiltak for omstilling og effektivisering. Tiltaket innebærer at det i de to første årene avsettes midler til gjennomføring av omstillingsprosesser med forventet varig effekt fra og med 2028. Tiltaket omfatter blant annet å etablere digital hjemmesykepleie, holde vakante stillinger ledige, samt ytterligere organisatoriske og driftsmessige tilpasninger. Det er et sammensatt tiltak som vil konkretiseres og utvikles videre gjennom økonomiplanperioden, i tråd med behov, demografi og tilgjengelige ressurser.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne og kompenserende tiltak :

Ved videre konkretisering av tiltaket vil det gjennomføres nødvendige risikovurderinger for å avdekke eventuelle konsekvenser av tiltaket for innbyggerne, samt for å finne kompenserende tiltak.

Hjemmesykepleien

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhet hjemmesykepleie består av avdelinger for hjemmesykepleie, praktisk bistand, personlig assistanse og ambulerende natt samlet. Avdelingene er fordelt på tre lokalisasjoner; Rygge rådhus, Verftsgata på Jeløy og Solgårdskog.

Avdelingene er:

- Hjemmesykepleie Rygge avd 1 og 2
- Hjemmesykepleie Sentrum avd 1 og 2
- Hjemmesykepleie Nord
- Hjemmesykepleie Jeløy avd 1 og 2
- Ambulant natt
- Praktisk bistand
- Personlig assistanse

Virksomheten vil gjennom 2026 gjennomføre ytterligere en omorganiseringsprosess.

Utfordringer og utvikling

Virksomheten må i 2026 og gjennom økonomiplanperioden tilpasse seg strammere økonomiske rammer. Dette krever nytenkning i ressursforvaltningen for å møte fremtidens krav. En mer fleksibel fordeling av ressurser og kompetanse på tvers av avdelinger vil være nødvendig. Sentrale utviklingsområder vil være etablering av tverrfaglige team, tydelig arbeidsdeling, styrket samhandling og økt samhandlingskompetanse.

Det vil være økt fokus på egenmestring hos brukerne. Behovet for tjenester i hjemmet vurderes ut fra kartlegging av funksjonsnivå og ressurser: hva brukeren mestrer selv, og hva som kan oppnås med tilrettelegging. Målet er å styrke brukernes evne til å opprettholde eller forbedre egen helse og funksjon. Tjenestene skal bidra til realistiske forventningsavklaringer – både om hva tjenestene kan tilby, og hva brukeren selv kan bidra med.

To avdelinger i hjemmesykepleie deltar i en pilot med kartleggingsverktøyet "Livsskissa". Verktøyet legger til rette for dialog mellom tjenesteyter og bruker, med mål om å identifisere behov og samtidig aktivere brukerens egne ressurser.

Gjennom 2025 har hjemmesykepleien samarbeidet med e-helse avdelingen om en pilot for digital hjemmesykepleie, med planlagt oppstart i 1. tertial 2026. Tjenesten innebærer direkte kommunikasjon mellom helsepersonell og bruker via skjerm, og vil på sikt kunne erstatte enkelte tradisjonelle hjemmebesøk. Økt bruk av velferdsteknologi forventes å gi bedre ressursutnyttelse og styrke virksomhetens evne til å møte fremtidig brukervekst.

Flere brukere har behov for avansert behandling og tett oppfølging i hjemmet. Dette stiller høye krav til kompetanse og kontinuitet i tjenestene. Det er et økende behov for systematisk veiledning og opplæring av ansatte, særlig knyttet til komplekse brukersaker. Dette vil være et prioritert område i 2026.

Tilpasninger til kommunens økonomiske rammer vil medføre endringer i tjenestetilbudet. Brukerne vil kunne oppleve disse endringene ulikt – noen positivt, andre negativt. Endringene må skje gradvis og krever en kulturendring både hos ansatte og brukere. En tett og tydelig dialog med brukerne vil være avgjørende for å lykkes.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

I virksomhet hjemmesykepleie vil det være kontinuerlig fokus på en kostnadseffektiv drift som samtidig ivaretar kvalitet på tjenesten til brukerne, og håndterer dagens og morgendagens utvikling.

I den strategiske planen for helse og mestring er det fire ulike satsningsområder, hjemmesykepleien vil prioritere følgende:

Hva er viktig for deg?

- Sikre gode mottak av brukere med tydelige forventningsavklaringer. Der brukernes iboende ressurser ivaretas med fokus på at den enkelte bruker skal oppleve egenmestring.
- Fokus på å sikre et brukerråd som fungerer etter intensjonen.

Samskapning og innovasjon

- Utvikle bruken av velferdsteknologi og andre hjelpemidler i samhandling med e-helse avdelingen.
- Utarbeide rutiner og gjennomføre prosesser for samhandling internt og eksternt for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester.

Økonomistyring

- Arbeidsdelingen i avdelingene innen hjemmesykepleien skal videreutvikles. Sykepleiere og vernepleiere vil i større grad ha ansvar for faglig veiledning og oppfølging, noe som kan bidra til økt kvalitet og mer effektiv ressursbruk.

Heltidskultur

- Virksomheten viderefører arbeidet med å øke andelen heltidsstillinger i tråd med Moss kommunes handlingsplan for heltidskultur.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	196 325	196 325	196 325	196 325
Sum Lønns- og prisvekst	973	973	973	973
Sum Tekniske justeringer	340	340	340	340

Sum Vedtak forrige periode	-4 419	-4 419	-4 419	-4 419
Sum Budsjettendring i år	4 332	4 332	4 332	4 332
Konsekvensjustert budsjett	1 226	1 226	1 226	1 226
Konsekvensjustert ramme	197 551	197 551	197 551	197 551
<i>Innsparingstiltak</i>				
Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt HM	-3 700	-3 700	-3 700	-3 700
Sum Innsparingstiltak	-3 700	-3 700	-3 700	-3 700
Nye tiltak og realendringer budsjett	-3 700	-3 700	-3 700	-3 700
Ramme 2026-2029	193 851	193 851	193 851	193 851

Nedtrekk i henhold til kommunedirektørens fullmakt HM

	2026	2027	2028	2029
Administrasjon FOU avdeling	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Nedtrekk driftsmidler	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000
Avvikle flere leasingbiler	-500	-500	-500	-500
Reduksjon av to lederstillinger	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Slå sammen to avdelinger i hjemmetjenesten	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Effektivisering av turnus alle avdelinger i hjemmetjenesten	-700	-700	-700	-700
SUM	-7 200	-8 700	-8 700	-8 700

Nedtrekkene i hjemmetjenesten er erstatning av tidligere vedtatte nedtrekk som ikke har hatt tilstrekkelig økonomisk effekt. Øvrige nedtrekk er knyttet til administrasjon og driftskostnader.

Klimabudsjett

Oppdrag

Beredskap for ekstremvær

Kildesortering

Miljøvennlig transport og møtepraksis

Beredskap for ekstremvær

Hjemmesykepleien

Virksomheten har oppdaterte beredskapsplaner som inkluderer tiltak ved ekstremvær, som strømbrydd, flom og hetebølger

Resultatindikator:

- Beredskapsplan revidert og testet i løpet av året (ja/nei)
- Ansatte har fått kunnskap om hva som står i beredskapsplanen i 2026 (ja/nei).

Kildesortering

Hjemmesykepleien

Virksomheten har etablert rutiner for kildesortering av avfall i tråd med kommunens retningslinjer. Ansatte i hjemmesykepleien veileder og bistår brukere i å kildesortere avfall riktig, der det er mulig og hensiktsmessig.

Resultatindikator:

- Andel avfall som kildesorteres (%)
- Andel ansatte som har fått opplæring i kildesortering hos brukere (%)

Miljøvennlig transport og møtepraksis

Hjemmesykepleien

Virksomheten benytter elbiler i tjenesten og gjennomfører digitale møter når møtene er under to timer, for å redusere transportbehov og utslipp. Har 1 beredskapsbil med fossilt drivstoff og 76 el-biler.

Resultatindikator:

- Andel tjenestebiler som er elbiler (%)
- Antall fysiske møter under 2 timer

Habilitering og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhetene habilitering og mestring 1 og 2 består av 14 avdelinger. Avdelingene gir tjenester i form av praktisk bistand og opplæring, avlastning i og utenfor institusjon til barn, unge og voksne med ulike funksjonsvariasjoner.

Avdelingene er:

- Område Halmstad
- Område Eskelund
- Peer Gynt 1
- Peer Gynt 2
- Område Sydsbogen
- Område Bredsand
- Sørtun 1
- Sørtun 2
- Høyda
- Øreåsen
- Skogbrynet
- Ambulerende tjenester
- Barn og unge Sørtun
- Sørtun avlastning

Tjenesteområdet bidrar til at personer med funksjonsvariasjoner og deres familier får leve gode liv i tråd med egne forutsetninger, ønsker og behov.

Tjenestene er forankret i fagkunnskap og skal bidra til trygghet, deltakelse og livskvalitet.

Utfordringer og utvikling

Virksomhetene står overfor økende kompleksitet i brukernes behov, særlig innen tjenester til barn og unge. Det er en tydelig vekst både i omfang og kompleksitet, drevet av folkehelseutfordringer og økte forventninger i befolkningen. Kommunens tjenestetilbud er ikke tilstrekkelig dimensjonert til å møte etterspørselen.

Mange brukere har sammensatte og omfattende behov, både i hjemmet og i institusjon. Dette stiller høye krav til fagkompetanse, kontinuitet og systematisk opplæring. Behovet for veiledning og kompetanseheving blant ansatte øker knyttet til utfordrende brukersituasjoner. Det rapporteres om økt forekomst av vold og trusler, noe som krever hyppigere risikovurderinger og styrket HMS-arbeid.

Rekruttering av kvalifisert personell er en vedvarende utfordring, spesielt for stillinger som krever 3-årig bachelorutdanning. Gjentatte utlysninger uten kvalifiserte søkere, samt vanskeligheter med å dekke sykefravær og ferieavvikling, forsterker bemanningsutfordringene.

Innen tjenester til barn og unge er det økende behov for barneboliger. Det er behov for å rekruttere flere menn for å sikre forsvarlig tjenesteyting. Økt forekomst av avvik og skader knyttet til utfordrende atferd medfører vansker med å dekke bemanningsbehov.

Behovet for døgnavlastning og timebasert avlastning øker, ofte samtidig, noe som utfordrer effektiv ressursutnyttelse. Virksomhetene har økt oppdragsmengde knyttet til foreldreveiledning og koordinering rundt barn med store og sammensatte behov. Arbeidet krever tverrfaglig samhandling og ofte bruk av tolketjenester. Det er behov for å etablere gruppetilbud, men egnet lokaler mangler – dagens kapasitet ved Sørtun avlastning er utilstrekkelig.

I samlokaliserte boliger ser man en aldrende brukergruppe, som krever økt tilstedeværelse og kompetanse. Tjenester til personer med autismspekterdiagnoser krever høy grad av tilpasning og spesialisering, både for barn og voksne med omfattende behov. Kravene knyttet til vedtak etter HOL § 9 (makt og tvang) medfører også betydelig ressursbruk til utarbeidelse og oppfølging.

Virksomhetene forventer bedre ressursutnyttelse ved økt bruk av velferdsteknologi. Dette er viktig for å møte fremtidig vekst i brukermassen og sikre bærekraftige tjenester. Endringer i lovverket åpner for nye muligheter, men forutsetter kulturendring og tydelig forventningsavklaring ved tildeling av tjenester.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Innen virksomhetene er det kontinuerlig fokus på en kostnadseffektiv drift som ivaretar kvaliteten på tjenestene til brukerne, og som samtidig håndterer den nåværende og fremtidig utvikling.

I den strategiske planen for kommunalområdet helse og mestring er det fire ulike satsningsområder:

Hva er viktig for deg

- Virksomhetene jobber med å implementere den nasjonale veilederen «Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming» og PAS (positiv atferdsstøtte) som rammeverk. Dette for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester.
- Ha kontinuerlig fokus på tilbakemeldinger i brukerundersøkelser. Det vil arbeides med konkrete tiltak og handlingsplaner i de ulike avdelingene. Brukerrådet er også en arena for tilbakemeldinger.

Samskaping og innovasjon

- Utvikle bruken av velferdsteknologi og implementering av dette i virksomhetene i samhandling med avdeling E-helse
- IKOS (individbasert kompetansestyring) er et digitalt internkontrollsystem for pleie og omsorg som skal bidra til å sikre forutsigbare, trygge og forsvarlige tjenester. Videre implementering av IKOS vil skje ved flere avdelinger i virksomhetene i 2025.
- Jobbe med oppgavedeling i avdelingene. Det er viktig for våre virksomheter å se på hvilken faggruppe som utfører de enkelte oppgavene. Sykepleiere og vernepleiere vil i fremtiden benytte mer av sin tid til veiledning, opplæring og oppfølging av øvrige faggrupper. Høyskole ansatte kan på denne måten bidra til høyere kvalitet på tjenestene.
- Samskape med frivilligheten.

Økonomistyring

- Virksomhetene vil prioritere rett kompetanse og kompetansedeling mellom avdelinger og virksomheter.
- Virksomhetene skal sørge for at avdelingslederne får god opplæring innen turnusplanlegging, døgnrhythmeplan og bemannings- og kompetanse plan. Det skal også sørges for kompetanseheving innen prognosearbeid og økonomioppfølging.

Heltidskultur

- Virksomhetene jobber videre for å nå målsetting om heltid i våre avdelinger. Dette ved å utvikle og ivareta gode turnusordninger som gir økt heltid. Eksempelvis se på muligheten for å innføre årsturnus, medlevertturnus og økt bruk av langvakter.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2026	2027	2028	2029

Vedtatt budsjett	354 976	354 976	354 976	354 976
Sum Lønns- og prisvekst	2 351	2 351	2 351	2 351
Sum Tekniske justeringer	660	660	660	660
Sum Vedtak forrige periode	-5 847	-5 847	-5 846	-5 846
Sum Budsjettendring i år	5 280	5 280	5 280	5 280
Konsekvensjustert budsjett	2 444	2 444	2 445	2 445
Konsekvensjustert ramme	357 420	357 420	357 421	357 421
<i>Innsparingstiltak</i>				
Effektivisering habilitering og mestring	-3 450	-3 900	-3 900	-3 900
Effektivisering nattevaktstjeneste habilitering og mestring	-1 800	-3 600	-3 600	-3 600
Slå sammen avd barn og unge og ambulante tjenester	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Innsparingstiltak	-5 750	-8 500	-8 500	-8 500
Nye tiltak og realendringer budsjett	-5 750	-8 500	-8 500	-8 500
Ramme 2026-2029	351 670	348 920	348 921	348 921

Effektivisering habilitering og mestring

Habilitering og mestring 2 har gjennomgått bemanningssituasjonen ved flere avdelinger, og vurderer at det er mulig å redusere bemanningen i enkelte avdelinger. Dette skyldes endringer i brukernes behov for tjenester.

Disse stillingene er per i dag vakante, og nedtrekkene vil derfor ikke berøre ansatte direkte.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggere:

Nedtrekket kan føre til lengre responstid ved behov for ekstra bistand eller ved akutte situasjoner. I tillegg kan det bli mindre kapasitet til å følge opp individuelle behov utover det som er vedtakfestet.

Kompenserende tiltak:

For å motvirke de negative konsekvensene av bemanningsreduksjonen, vil tjenestene tilpasses brukernes faktiske behov. Det vil bli lagt vekt på å sikre at vedtaksfestede tjenester fortsatt leveres med god kvalitet og i tråd med gjeldende lovverk. Der det er hensiktsmessig, vil velferdsteknologi og digitale løsninger tas i bruk for å støtte opp under tjenestetilbudet. Tjenestene vil evalueres regelmessig for å sikre at endringene ikke går utover brukernes tjenester.

Effektivisering nattevaktstjeneste habilitering og mestring

Habilitering og mestring har gjennomgått bemanningssituasjonen ved flere avdelinger, og vurderer at det er mulig å redusere bemanningen i enkelte avdelinger. Det gjelder nattstillinger, og vurderingen bygger på endringer i brukernes behov samt muligheten for å ta i bruk velferdsteknologi og sensorteknologi. Forutsetningen for å gjennomføre bemanningsreduksjonen er at teknologiske løsninger implementeres og fungerer etter hensikten.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggere:

Reduksjon i nattbemanning kan påvirke opplevelsen av trygghet og tilgjengelighet for enkelte brukere. Det kan oppstå bekymring knyttet til færre fysiske tilsyn og redusert menneskelig tilstedeværelse. Det er viktig å sikre at teknologien dekker behovene og at brukerne føler seg ivaretatt.

Kompenserende tiltak:

For å sikre at tjenestene oppleves som trygge og forsvarlige, vil det innføres velferdsteknologiske løsninger som sensorteknologi for å overvåke og varsle ved behov. Teknologien skal bidra til å opprettholde trygghet og kvalitet i tjenestene, selv med redusert bemanning. Det vil gjennomføres grundig opplæring og informasjon til både ansatte og brukere. Tjenestene vil evalueres fortløpende for å sikre at endringene ikke går utover brukernes behov.

Slå sammen avd barn og unge og ambulante tjenester

Det foreslås at avdeling barn og unge og avdeling ambulerende tjenester HAB samlokaliseres for å effektivisere ressursbruk og kompetanseutnyttelse. Tiltaket kommer som et resultat av arbeid med organisering av Sørtun avlastning og avdeling barn og unge. I denne sammenheng foreslås det å redusere én lederstilling. Samlet vil avdelingen bestå av ca. 30 årsverk.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggere:

Brukere vil kunne oppleve færre overganger i tjenesten, noe som kan bidra til mer stabile og helhetlige tjenester. Samlokalisering av barn/unge og ambulante tjenester gir større fleksibilitet og bedre ressursutnyttelse. Dette vil videre gi økt kapasitet på døgnavlastning og bedre dekning av kommunens behov.

Kompenserende tiltak:

For å sikre kvalitet og stabilitet i tjenestene etter samlokaliseringen og reduksjonen i lederstruktur, foreslås det å innføre kompenserende tiltak. Det vurderes å opprette driftkoordinatorrolle på dagtid som kan bidra i den daglige logistikk oppfølging av vedtakene, og samtidig avlaste lederfunksjonen. Ansatte tilbys kompetansehevende tiltak, som opplæring og veiledning innen relevante fagområder, for å håndtere et eventuelt utvidet ansvar. Det utarbeides klare rutiner og strukturer for samhandling mellom barn og unge og ambulante tjenester.

Klimabudsjett

Oppdrag

Gjenbruk

Rydding av søppel i naturen

Transport

Økt beredskap ved ekstremvær

Gjenbruk

Habilitering og mestring

Virksomhet habilitering og mestring skal prioritere gjenbruk og kjøp av brukte varer før nytt kjøpes inn.

Resultatindikator:

- Er tiltaket gjennomført i perioden? (Ja/Nei)
- Kort beskrivelse: For hvilke varegrupper har det vært vurdert brukt/gjenbruk ved innkjøp?

Rydding av søppel i naturen

Habilitering og mestring

Virksomheten skal bidra til å holde naturen fri for forsøpling ved hverdagsturer med brukere. I tillegg skal vi delta på ryddeaksjoner i strandsonen sammen med brukere.

Resultatindikatorer:

- Er tiltak gjennomført med brukere (Antall ganger per tertial)
- Kort beskrivelse: Hvor mange turer eller aksjoner har inkludert opprydding?

Transport

Habilitering og mestring

Virksomheten skal bruke kollektivtransport og sykler i tjenesteutførelsen.

Resultatindikator:

- Tiltaket er aktivt i perioden (Ja/Nei)
- Kort beskrivelse: Har ansatte benyttet kollektiv/sykkel i tjenesten?

Økt beredskap ved ekstremvær

Habilitering og mestring

Virksomheten skal sikre god beredskap og trivsel ved ekstremvær, med særlig fokus på hetebølger og plutselige hendelser.

Dette innebærer både oppdaterte beredskapsplaner og praktiske tiltak for kjøling i beboeres leiligheter og fellesarealer.

Tiltak:

- Revidere og forankre beredskapsplaner for rask respons ved ekstremvær.
- Sørge for tilgjengelige kjøletiltak (vifter, gardiner, ventilasjon) på alle lokasjoner med beboere.

Resultatindikatorer:

- Beredskapsplan revidert og kjent for ansatte (Ja/Nei)
- Antall lokasjoner med tilgjengelige kjøletiltak

Mossehjelpe

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhet Mossehjelpe er en nyetablert virksomhet som inneholder alle tjenester knyttet opp mot rus og psykiatritjenestene i kommunen.

Virksomheten består av:

- Avdeling rus og psykiatri
- 3 samlokaliserte boliger til personer innen rus og psykisk helse
- Rask psykisk helsehjelp
- Frisklivssentralen
- ROP/FACT (prosjekt)
- Avdeling «hjelpa»

Virksomheten arbeider for å skape "én vei inn», en enklere tilgang til psykiatri og rus tjenesten i Moss kommune.

Utfordringer og utvikling

Utfordringene innen feltet inkluderer flere komplekse aspekter. På grunn av tradisjonell bruk av ressurser og høy etterspørsel har det vært lange ventelister og utfordringer med å sikre tilstrekkelig oppfølging. For å møte disse utfordringene har virksomheten arbeidet aktivt med å dreie tilbudet mot mer tilgjengelige og fleksible tjenester, i tillegg til de ordinære samtaletilbudene.

Virksomheten jobber med å videreutvikle tilbudet og øke bruken av kurs og grupper. Kurstilbud tar blant annet sikte på å gi deltakerne bedre innsikt i egne utfordringer og hvordan man kan håndtere dette. Kurstilbud kan også lære deltakerne teknikker og strategier for å forbedre sin mentale helse og redusere rusbruk.

Virksomheten ønsker å satse på tidlig intervensjon ved å etablere god tilgang til lavterskeltilbud for å forebygge at helseproblemer utvikler seg til mer alvorlige tilstander. I tillegg, som et ledd i det forebyggende arbeidet vil virksomheten øke og videreutvikle tilbudet til frisklivssentralen.

Brukermedvirkning er et viktig fokus for virksomheten. Å sikre at brukerne av tjenestene har en aktiv rolle i utformingen og gjennomføringen av sin egen behandling krever tilrettelegging og systematisk innsats fra tjenesten.

Det vil være behov for å satse på kompetansehevende tilbud for ansatte for å sikre en kontinuerlig faglig utvikling.

-Hjelpa er etablert som et eget konsept som tar sikte på å møte brukerne der de er. Avdelingen er et lavterskeltilbud som er lett tilgjengelig for befolkningen. Avdelingen har fokus på kontinuerlig forbedring ved bruk av tilbakemeldingskultur. -hjelpa er etablert innenfor eksisterende rammer.

Virksomheten vil også fokusere på videreutvikling av samhandlingen med frivillige, ideelle og brukerorganisasjoner, for å etablere en utvidet ressursbase for å sikre bedre og mer tilgjengelig tjenester.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

For å sikre at det jobbes med helhetlige tjenester knyttes tiltakene opp mot de fire satsningsområdene i den strategiske planen til helse og mestring.

Hva er viktig for deg?

- Sikre brukermedvirkning ved å ha kontinuerlige tilbakemeldinger ved bruk av tilbakemeldingsverktøyet FIT som inkludere brukerne i beslutningsprosesser som gjelder egen behandling.
- Behandlingen skal være tilpasset brukeren. Målet er at behandlingen skal oppleves meningsfull og nyttig, og føre til bedre behandlingsresultater og økt livskvalitet.
- Mossehjelpa skal sikre at brukere får hjelp som hjelper når de trenger det.

Samskaping og innovasjon

- Mossehjelpa skal sikre et bredt og nyttig samarbeid med ulike organisasjoner for å sikre en utvidet ressursbase.
- Videreutvikle lavterskel tilbudet «hjelpa» samt bidra i utviklingen av «hjelpa» konseptet nasjonalt.

Økonomistyring

- Mossehjelpa vil ved bruk av tilgjengelige tjenester og lavterskeltilbud bidra til at flere kan opprettholde eller komme tilbake raskere til arbeid.
- Mossehjelpa vil ved bruk av utvidet kurstilbud og lavterskeltilbud, nå ut til flere personer med samme ressurser som tidligere.

Heltidskultur

- Samlokaliserte boliger i Mossehjelpa vil øke turnuskompetanse og se på ulike turnusløsninger for å tilstrebe heltid. Dette ses også i sammenheng med handlingsplanen for heltidskultur.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	93 958	93 958	93 958	93 958
Sum Lønns- og prisvekst	246	246	246	246
Sum Tekniske justeringer	295	295	295	295

<i>Sum Vedtak forrige periode</i>	<i>-1 415</i>	<i>-1 415</i>	<i>-1 415</i>	<i>-1 415</i>
<i>Sum Budsjettendring i år</i>	<i>2 106</i>	<i>2 106</i>	<i>2 106</i>	<i>2 106</i>
Konsekvensjustert budsjett	1 232	1 232	1 232	1 232
Konsekvensjustert ramme	95 190	95 190	95 190	95 190
<i>Innsparingstiltak</i>				
Effektivisering av Mossehjelpe	-1 500	-2 000	-2 000	-2 000
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-1 500</i>	<i>-2 000</i>	<i>-2 000</i>	<i>-2 000</i>
<i>Endringer ihht statlige føringer</i>				
Reduksjon øremerkede tilskudd	3 035	0	0	0
<i>Sum Endringer ihht statlige føringer</i>	<i>3 035</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 535	-2 000	-2 000	-2 000
Ramme 2026-2029	96 725	93 190	93 190	93 190

Effektivisering av Mossehjelpe

Mossehjelpe har jobbet og jobber fortsatt med å dreie tjenestene til mer lavterskeltjenester og tilbud, dette fører til noe frigjorte ressurser. Årsverk som reduseres i 2026 er vakante stillinger og vil således ikke ha konsekvenser for ansatte. Ved nedtrekk i 2027 kan det bli behov for en omstillingsprosess.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Som følge av endret kapasitet i tjenesten etter opprettelsen av ny lavterskel avdeling vil ikke kuttet ha konsekvenser for tilbudet. Reduksjonen vil ikke ha arbeidsmiljømessige konsekvenser.

Kompenserende tiltak:

Lavterskelavdelingen -hjelpa kompenserer for reduksjonen ved at ressursene benyttes på en mer effektiv måte.

Reduksjon øremerkede tilskudd

Øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet

Fire øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Økningen i rammetilskuddet kommer i tillegg til styrkingen på 27,81 millioner kroner, men har som motsats at øremerkede tilskudd forsvinner.

Beløp i tusen kroner	Forutsetning for 2026 i økonomiplan	Økning i rammetilskudd
Kommunalt rusarbeid	7 350	4 306
Kommunenenes veiledning nye lærere	1 000	667
Sosiale tjenester og tiltak for	2 010	333
Frisklivs- og lærings og	-	313
Sum	10 360	5 619

Økningen i rammetilskudd baserer seg på KS-modellen. Fordelingen mellom kommunene baserer seg på visse forutsetninger, og KS peker på at den endelige fordelingen mellom kommunene kan bli noe annerledes. Statsforvalterens rundskriv som pleier å komme 1-2 dager før jul, vil vise den endelige fordelingen.

De to største postene under kommunalt rusarbeid er *Utendørsterapi/turgruppe* med to stillinger og driftsmidler under HM og *Utekontakter (13 til 24 år)* med tre stillinger og driftsmidler under KOA. Under sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte har Moss kommune, ved NAV, fått tildelt midler til tiltaket *Matsvinnskole for familier (Matverket)*.

Den totale differanse mellom det som er lagt til grunn for 2026 i kommende økonomiplan og økningen i rammetilskudd er over 4,7 millioner kroner. Det er anslått at 4,5 millioner kroner vil kunne tas igjen gjennom øremerket tilskudd som overføres fra 2025. Anslått beløp er usikkert, og vil trolig ikke dekke alt. Selv om kommunedirektøren mener at tilbudene som er lagt til grunn for 2026 bør opprettholdes slik de ligger i budsjettet, kan det også være aktuelt at det blir noen justeringer av enkelte av deltilbudene. For å sikre at man har den totale oversikten over alle faktorene, ønsker kommunedirektøren fullmakt til å kunne budsjettere med utgifter for 2026 som kan være utover det som ligger i økningen i rammetilskuddet og overførte beløp fra 2025 skulle tilsi.

For de tre siste årene i økonomiplanen, må det gjøres vurderinger i 2026 om det bør skje andre tilpasninger enn det som er lagt til grunn i økonomiplan 2026-2029. Som følge av dette bør økningen i rammetilskuddet ikke innarbeides nå for perioden 2027-2029.

Klimabudsjett

Oppdrag

Kartlegging av sårbarhet - klimatilpasning

Legge til rette for naturmangfold

Redusert transport

Kartlegging av sårbarhet - klimatilpasning

Mossehjelpa

Mål: Redusere skadeomfang fra ekstremvær og endret klima.

Tiltak: Kartlegging av sårbarhet ved lokaler og tjenester.

Resultatindikator:

- Gjennomført sårbarhetsanalyse.

Legge til rette for naturmangfold

Mossehjelpa

Mossehjelpa ønsker å bidra til å stanse tap av artsmangfold gjennom enkle og konkrete tiltak i virksomheten. I løpet av 2026 skal det etableres humlebed ved utvalgte lokasjoner for å støtte pollinerende insekter. For å ta vare på nærmiljøet gjennomføres ryddeaksjoner sammen med brukere. I tillegg tilbyr virksomheten naturbaserte gruppetilbud, der deltakerne får opplæring i god bruk og respektfull ferdsel i naturen.

Resultatindikatorer:

- Antall humlebed
- Antall ryddeaksjoner
- Type/antall gruppetilbud med naturaktivitet

Redusert transport

Mossehjelpa

Mossehjelpa bidrar til å redusere klimagassutslipp gjennom tre konkrete tiltak:

- Alle tjenestebiler er elbiler.
- Flere tjenester er samlokalisert i bynære lokaler for å redusere transportbehov.
- Det praktiseres samkjøring ved tjenestereiser for å kutte utslipp og øke effektiviteten.

Resultatindikatorer:

- 100 % elbilandel
- Antall tjenester som er fysisk samlokalisert i bynære lokaler
- Alle ansatte kjenner til at samkjøring er foretrukket måte å reise på

Heldøgns omsorg

Beskrivelse av tjenesteområdet

Heldøgns omsorg omfatter kommunens omsorgsboliger og sykehjem. Området er fordelt på følgende virksomheter:

- Heldøgns omsorg Rygge som består av Ekholt sykehjem, Ekholt og Eskelundstunet omsorgsboliger
- Heldøgns omsorg Jeløy som består av Orkerød sykehjem og Rosnes omsorgsbolig.
- Heldøgns omsorg Moss som består av Melløs sykehjem, Grindvold, Melløs og Skoggata omsorgsboliger

Heldøgns omsorg har til sammen 213 institusjonsplasser fordelt på tre sykehjem, og 230 boenheter fordelt på seks omsorgsboliger.

Utfordringer og utvikling

Flere brukere i omsorgsboligene har i dag omfattende hjelpebehov som tilsvarer nivået i sykehjem. Behovet for medisinsk behandling og tett oppfølging har økt, og virksomhetene følger bemanningssituasjonen nøye for å sikre at beboerne mottar forsvarlige og gode tjenester.

Også i sykehjemmene er behandlingsbehovet blitt mer omfattende. Dette krever økt tilstedeværelse og oppfølging fra sykepleiere, vernepleiere og leger. Antallet brukere med komplekse helsetilstander og/eller utfordrende atferd har økt.

Sykepleierkompetanse er høyt etterspurt, og både kommuner og sykehus konkurrerer om å tiltrekke seg kvalifiserte fagpersoner. Det er derfor viktig å organisere tjenestene slik at sykepleierressursene benyttes mest mulig effektivt. Sykehjemmene arbeider aktivt med oppgavedeling og har etablert fagteam bestående av ansatte med treårig høyskoleutdanning. I tillegg er det opprettet egne natt-team for å styrke kompetansen og kvaliteten i natttjenesten.

Heldøgns omsorg har tatt i bruk flere digitale løsninger for å styrke samhandling og kvalitet. Sykesignalanlegg og den digitale tavlen IKOS er innført, og alle sykehjem har nå trygghetssensoren "Room Mate" installert på samtlige rom. Det arbeides etter prinsippet "Digital først", som skal sikre riktig bruk av teknologi og bidra til endrede arbeidsprosesser. I omsorgsboligene er

mobiltelefoner (LMP) innført, og gir ansatte direkte tilgang til arbeidslister og dokumentasjon. Målet er at LMP skal være implementert i alle sykehjem innen utgangen av 2026.

Det legges opp til tett samarbeid med e-helseavdelingen for å videreutvikle digitale løsninger i heldøgns omsorg. Teknologiske verktøy bidrar til økt trygghet og mestring for brukerne, samtidig som de gir mer kostnadseffektive tjenester og styrker opplevelsen av livskvalitet.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Heldøgns omsorg har et kontinuerlig fokus på å videreutvikle tjenestene. Virksomhetene vil møte dagens og morgendagens utfordringer, og vil jobbe videre med følgende prioriteringer:

Hva er viktig for deg?

- Videreutvikling av brukerråd som er en arena for dialog og medvirkning.
- Systematisk oppfølging av informasjon, veiledning og støtte til pårørende slik at det gjøres på en tilfredsstillende måte.
- Gjennomfører bruker- og pårørendeundersøkelser i hht. plan.

Samskaping og innovasjon

- Implementering og videreutvikling av IKOS, et internkontrollsystem for pleie og omsorg som skal bidra til å sikre forutsigbare, trygge og forsvarlige tjenester.
- LMP innføres i alle sykehjem
- Videre samarbeid internt slik at kunnskap og ressurser benyttes på en optimal og koordinert måte.

Økonomistyring

- Ledelsen har kontroll på budsjetter og har god økonomiforståelse, og involverer medarbeidere i arbeidet.

Heltidskultur

- Alternative turnusordninger som sikrer bedre kontinuitet og heltid vurderes.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029

Vedtatt budsjett	407 360	407 360	407 360	407 360
Sum Lønns- og prisvekst	1 789	1 789	1 789	1 789
Sum Tekniske justeringer	935	935	935	935
Sum Vedtak forrige periode	-16 507	-16 507	-16 506	-16 506
Sum Budsjettendring i år	9 589	9 589	9 589	9 589
Konsekvensjustert budsjett	-4 194	-4 194	-4 193	-4 193
Konsekvensjustert ramme	403 166	403 166	403 167	403 167
Ramme 2026-2029	403 166	403 166	403 167	403 167

Spesifisering av tidligere vedtatte tiltak

Tall i hele 1000	2026	2027	2028	2029
Virksomhet heldøgns omsorg Jeløy				
Effektivisere bemannings- og kompetanseplan	-5 500	-5 500	-5 500	-5 500
Redusere driftskostnader	-500	-500	-500	-500
Virksomhet heldøgns omsorg Rygge				
Effektivisere bemannings- og kompetanseplan	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Reduksjon av nattevakter	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Effektivisering av drift	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Økt nærvær	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Virksomhet heldøgns omsorg Moss				
Effektivisere bemannings- og kompetanseplan	-2 750	-2 750	-2 750	-2 750

Reduksjon av nattevakter	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Reduksjon av lederstilling og støttefunksjon	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Effektivisering av drift	-250	-250	-250	-250
SUM	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000

I tråd med anbefalingene fra Agenda Kaupang-rapporten foreslås det tiltak for mer effektiv drift ved sykehjem, helsehus og omsorgsboliger. Tabellen viser en konkretisering av disse tiltakene.

Endringene bygger på en helhetlig vurdering av bemanningsbehov, kompetanse og arbeidsprosesser. Målet er å sikre bærekraftige tjenester gjennom bedre bruk av velferdsteknologi, justering av arbeidsrutiner og tydeligere prioritering av oppgaver.

For hvert tiltak vil det gjennomføres risikovurderinger, og nødvendige kompenserende tiltak vil bli iverksatt for å ivareta kvalitet og trygghet i tjenestene.

Noen tiltak innebærer reduksjon i bemanning, mens andre krever strammere prioriteringer. Dette kan påvirke hvordan tjenestene oppleves, men det skal ikke gå på bekostning av forsvarligheten.

Klimabudsjett

Oppdrag

Bier og blomster

Matsvinn

Redusere transportbehov

Rydde i naturen

Sikre beredskap ved ekstremvær

Bier og blomster

Heldøgns omsorg

Ved beplantning i sansehager ved sykehjem om omsorgsboliger velges humle- og bievennlige planter for å støtte lokalt naturmangfold.

Resultatindikator:

- Antall sansehager med pollinatorvennlige tiltak

Matsvinn

Heldøgns omsorg

Enhet heldøgn vil redusere matsvinn med 15 % i løpet av 2026. Det skal jobbes systematisk med bevisstgjøring rundt porsjonering, planlegging og bruk av rester. Reduksjonen vurderes gjennom observasjon og enkel registrering, og målet er å oppnå merkbare forbedringer sammenlignet med 2025.

Resultatindikator:

- Estimert reduksjon i matsvinn (basert på observasjon eller måling)

Redusere transportbehov

Heldøgns omsorg

Enhet heldøgn bestreber seg på samkjøring og digitale møter for å redusere transportbehov.

Mål:

- Samkjøring og digitale møter benyttes jevnlig.

Resultatindikator:

- Er tiltaket aktivt i perioden (Ja/Nei)

Rydde i naturen**Heldøgns omsorg**

Enhet heldøgn bidrar til å ivareta nærmiljøet og forebygge skadedyr gjennom gode rutiner. Det gjennomføres årlig ryddeaksjon rundt boligene, og det legges vekt på god søppelhåndtering i det daglige. Tiltakene skal bidra til et trivelig og trygt bomiljø for beboere og ansatte samt å holde naturen fri for søppel.

Resultatindikator:

- Er det etablert gode rutiner for søppelhåndtering for å unngå skadedyr i perioden?
- Er det gjennomført ryddeaksjoner slik at nærområdene er fri for søppel?

Sikre beredskap ved ekstremvær**Heldøgns omsorg**

Enheten skal sørge for at beboere har god beskyttelse mot varme og at ansatte er forberedt på ekstremvær. Dette innebærer både praktiske kjøletiltak og langsiktig planlegging for fremtidige løsninger.

Tiltak:

- Tilgjengelig solskjerming og vifter ved varmeperioder.

Resultatindikatorer:

- Antall lokasjoner med tilgjengelige kjøletiltak

Helsehus og legevakt

Beskrivelse av tjenesteområdet

Område helsehus og legevakt består av virksomhetene:

- Peer Gynt helsehus
- Moss interkommunale legevakt

Virksomhet Peer Gynt helsehus har 43 heldøgns plasser til ulike typer korttidsopphold. I tillegg er der 6 kommunale akutte døgnplasser (KAD). KAD er et interkommunalt samarbeid med kommunene Våler, Råde og Vestby, hvor Moss er vertskommune.

I tillegg drifter virksomhet Peer Gynt helsehus legetjenesten for alle sykehjemmene.

Virksomhet legevakt er en døgnåpen legevakt. Legevakten er et interkommunalt samarbeid med kommunene Våler, Råde og Vestby, hvor Moss er vertskommune. Kommunens psykososiale kriseteam er organisert i virksomhet legevakt.

Utfordringer og utvikling

Ved Peer Gynt helsehus har mange av pasientene på korttidsopphold komplekse og sammensatte behov. En økende andel krever avansert medisinsk behandling og tett oppfølging av høyskoleutdannet helsepersonell. Det er en vedvarende utfordring å sikre riktig kompetanse og kontinuerlig faglig oppdatering, samtidig som rekruttering av sykepleiere, fagarbeidere og leger er mer krevende enn tidligere.

En særlig utfordring oppstår når pasienter med behov for høyere omsorgsnivå blir værende på helsehusets korttids plasser i påvente av ledig kapasitet ved omsorgsboliger eller sykehjem. Dette forsinker pasientflyten fra sykehuset og fører til overliggere, noe som medfører betydelige merkostnader for kommunen.

Moss interkommunale legevakt opplever stor pågang, både gjennom telefonhenvendelser og fysiske konsultasjoner. Etterspørselen kommer fra både innbyggere og kommunale helsetjenester, inkludert sykehjem, hjemmetjeneste og fastleger.

Felles for begge virksomhetene er utfordringen knyttet til pasienter med komplekse og sammensatte behov. Denne pasientgruppen kjennetegnes ved at symptomer og utfordringer er tett sammenvevd, og tilstanden kan ikke forstås ut fra enkeltstående diagnoser eller funksjonsnedsettelse. Det kreves en helhetlig forståelse av pasientens livssituasjon, noe som stiller økte krav til samhandling og tverrfaglig tilnærming.

I tillegg rapporterer begge virksomhetene om økt forekomst av vold og trusler rettet mot ansatte, noe som forsterker behovet for kompetanse, trygghet og robuste medarbeidere i møte med krevende situasjoner.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Virksomhet Legevakt og virksomhet Peer Gynt helsehus har et kontinuerlig fokus på å videreutvikle tjenestene i tråd med kommunens strategiske planer.

Virksomhetene vil møte dagens og morgendagens behov, og vil jobbe videre med følgende prioriteringer

Hva er viktig for deg

- Virksomhetene har fokus på tilbakemeldinger i brukerundersøkelsene. Det utarbeides konkrete tiltak og handlingsplaner i de ulike avdelingene.
- Moss interkommunale legevakt har kollegaveiledning og kompetanseheving innen område kommunikasjon for ansatte. Peer Gynt helsehus vil iverksette tiltak for å øke kompetansen innen område kommunikasjon for ansatte i 2026.

Samskaping og innovasjon

- Peer Gynt helsehus jobber videre med utvikling av bærekraftig organisering for å sikre rett kompetanse til rett tid på rett sted. Virksomheten fortsetter deltakelsen i TØRN som er et prosjekt i regi av KS og helseforetak sammen med kommunene som deltar.
- Videreutvikling av samhandling og arbeidsprosesser internt og med øvrige tjenester for å sikre helhetlige, effektive og trygge pasientforløp vil fortsette.
- Bygging av nye lokaler til Moss interkommunale legevakt er startet og skal i hht planen være klare for innflytting mot slutten av 2026.

Økonomistyring

- Økonomistyring sikres gjennom opplæring av ledere, kostnadseffektiv drift, kompetanse på turnusplanlegging og ved å involvere medarbeidere for å skape forståelse for virksomhetens og avdelingens budsjett.

Heltidskultur

- Virksomhetene følger opp tiltakene i handlingsplanen for heltidskultur og deltar på heltidsdagen.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	115 380	115 380	115 380	115 380

Sum Lønns- og prisvekst	1 999	1 999	1 999	1 999
Sum Tekniske justeringer	538	538	538	538
Sum Vedtak forrige periode	-2 397	-2 397	-2 395	-2 395
Sum Budsjettendring i år	2 420	2 420	2 420	2 420
Konsekvensjustert budsjett	2 560	2 560	2 562	2 562
Konsekvensjustert ramme	117 940	117 940	117 942	117 942
<i>Driftskonsekvens investeringer</i>				
HM - Legevakt	0	5 928	5 928	5 928
Sum Driftskonsekvens investeringer	0	5 928	5 928	5 928
Nye tiltak og realendringer budsjett	0	5 928	5 928	5 928
Ramme 2026-2029	117 940	123 868	123 870	123 870

HM - Legevakt

Økt husleie og strøm til MKE. Beløpet forutsetter en fordeling av kostnader til samarbeidskommunene på legevakta.

Spesifisering av tidligere vedtatte tiltak

Tall i hele 1000	2026	2027	2028	2029
Virksomhet helsehus				
Reduksjon av nattevakter	-900	-1 800	-1 800	-1 800
Reduksjon lederstilling	-800	-1 100	-1 100	-1 100
Reduksjon årsverk lege	-600	-600	-600	-600
SUM	-2 000	-3 500	-3 500	-3 500

I tråd med anbefalingene fra Agenda Kaupang-rapporten foreslås det tiltak for mer effektiv drift ved sykehjem, helsehus og omsorgsboliger. Tabellen viser en konkretisering av disse tiltakene.

Endringene bygger på en helhetlig vurdering av bemanningsbehov, kompetanse og arbeidsprosesser. Målet er å sikre bærekraftige tjenester gjennom bedre bruk av velferdsteknologi, justering av arbeidsrutiner og tydeligere prioritering av oppgaver.

For hvert tiltak vil det gjennomføres risikovurderinger, og nødvendige kompenserende tiltak vil bli iverksatt for å ivareta kvalitet og trygghet i tjenestene.

Tiltakene innebærer reduksjon i bemanning, og vil kreve strammere prioriteringer. Dette kan påvirke hvordan tjenestene oppleves, men det skal ikke gå på bekostning av forsvarligheten.

Klimabudsjett

Oppdrag

Beredskap og klimatilpasning i helsetjenesten

Elektronisk utstyr

Kildesortering

Rett transport til rett tid

Ta vare på nærmaturen

Beredskap og klimatilpasning i helsetjenesten

Helsehus og legevakt

Vi utarbeider og reviderer tiltakskort for ekstremvær samt øver og gir opplæring i disse. Vi øver og gir opplæring i bruk av tiltakskort. Vi er foreberedt, og sørger for beredskapslager.

Resultatindikatorer:

- Antall tiltakskort revidert og implementert
- Antall ansatte med opplæring i tiltakskort
- Status på beredskapslager (oppdatert/ikke oppdatert)

Elektronisk utstyr

Helsehus og legevakt

Vi gjenbruker elektronisk utstyr og vurderer brukt før nytt på annet utstyr.

Resultatindikator:

- Virksomheten har etablert rutiner for å vurdere gjenbruk og reparasjon før nyanskaffelser av utstyr. Det rapporteres om økt bevissthet blant ansatte, og flere enheter tas i bruk på nytt etter intern omfordeling eller reparasjon.

Kildesortering

Helsehus og legevakt

Vi skal kildesortere bedre. Peer Gynt starter med matsortering.

Resultatindikator:

- Kildesorteringprosent (%)

Rett transport til rett tid

Helsehus og legevakt

Legevaktlegen vurderer på stedet om pasienten trenger ambulanse, kan behandles hjemme, eller må til legevakt/sykehus.

Resultatindikator:

- Antall oppdrag håndtert av legevaktbilen.

Ta vare på nærnaturen

Helsehus og legevakt

Vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning. Natursti ivaretas i forbindelse med bygging av ny legevakt.

Resultatindikator:

- Antall ryddeaksjoner gjennomført.
- Natursti er bevart og tilgjengelig for bruk.

Virksomhetsovergripende helse og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhetsovergripende tjenester består av følgende:

- Virksomhet forebygging og rehabilitering
- Virksomhet helsetjenester og koordinering

Virksomhet Rehabilitering og forebygging inneholder avdeling mat- og ernæring, avdeling aktivitetssenter og avdeling rehabilitering og livmestring. Mat og ernæring består av tre kjøkken: Orkerød, Ekholt og Grindvold. Dagaktivitetssentrene er fordelt på fire lokasjoner i tilknytning til sykehjem og omsorgsboliger, samt en Inn på tunet-gård. De privatpraktiserende fysioterapeutene med driftsavtale, rehabilitering i hjemmet, kreftkoordinatorer, hukommelsesteam og klinisk ernæringsfysiolog er også organisert i denne virksomheten.

Helsetjenester og koordinering (HTK) har ansvar for saksbehandling av søknader, kartlegging av behov og vedtaksfatting for tjenester innen helse og mestring. Virksomheten skal arbeide tett med de utøvende tjenestene for å sikre forsvarlig behovsdekning, økonomisk og ressursmessig effektiv drift, samt reell brukermedvirkning. HTK har også ansvar for å fremme og støtte brukerens egenmestring. Videre fungerer HTK som kommunens koordinerende enhet, hvor også barnekoordinatorer er organisert. Tjenestekjøp ivaretas også ved HTK.

Utfordringer og utvikling

Forebygging og rehabilitering

Hukommelsesteamet har stor etterspørsel, blant annet i form av henvisninger fra fastlegene, noe som har medført at ventetiden til utredning av kognitiv svikt/demens har økt. Det er også utfordringer i kapasiteten til å gi veiledning av pårørende. Pårørendeskolen er et tiltak med stor etterspørsel og antall plasser er økt for å imøtekomme dette behovet i høyere grad.

Ergo- og fysioterapitjenesten inkludert rehabilitering i hjemmet og er viktige funksjoner i det tverrfaglige og rehabiliterende innsatsen, spesielt i forhold til det å kunne ivareta utskrivningsklare pasienter fra sykehuset og helsehuset, og sikre trygge

overganger. Det er et stort behov for rask kartlegging i hjemmene, tilpasning av hjelpemidler, opptrening og rehabilitering. Disse tjenestene har et større fokus på forebyggende tiltak enn tidligere.

Aktivitetsavdelingen er redusert på grunn av økonomisk nedtrekk. Dette medfører at spesielt aktivitetskoordinatorerne må prioritere å jobbe på andre måter inn mot sykehjem og omsorgsboliger. Økt samarbeid med frivillige aktører er et av tiltakene.

Produksjonskjøkkenene har stort behov for modernisering og har utfordringer med tanke på kapasitet. Storkjøkkenet på Orkerød har på tross av dette gjennom en rekke tiltak klart å effektivisere driften.

Helsetjenester og koordinering (HTK)

I 2026 arbeides det videre med å tilby heldøgns omsorgstjenester innenfor kommunens egne tjenester til flere av brukerne vi i dag kjøper tjenester til. Behovene hos innbyggerne er økende og mer komplekse på flere områder, særlig innenfor området barn og unge. I 2026 vil HTK og koordinerende enhet ha økt fokus på samhandling og samarbeid mellom tjenester til barn og unge på tvers av kommunalområder.

Nivået for å få vedtak på helsetjenester er i endring. En økende andel eldre, samtidig med en økning i barn og unge med omfattende behov setter tjenestene under press, og det er behov for endringer i tildeling av tjenester. Det registreres med bakgrunn i dette, en økning i antall klagesaker. For å sikre kvalitet i tjenestene er det avgjørende å ha tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre grundig veiledning og behovskartlegging i rett tid, i tett samarbeid med både brukere og tjenestene. Dette er viktig for å ivareta effektiv og ansvarlig ressursbruk. Innsatsen må rettes mot å styrke innbyggernes evne til å mestre hverdagen.

Helsetjenester og koordinering har en sentral rolle i å legge til rette for innbyggernes egenmestring og mulighet til å motta nødvendige tjenester i eget hjem. Dette er et viktig bidrag i utviklingen av en moderne og effektiv kommune, der innbyggerens behov og livssituasjon står i sentrum.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Virksomhet rehabilitering og forebygging jobber til enhver tid med videreutvikling av tjenestene og har følgende tiltak for kommende periode:

Hva er viktig for deg

- Oppfølging og støtte til pårørende, blant annet gjennom møteplasser som dagaktivitetssentrene, pårørende- og brukerskole (demens), samtalekafe (kreft). Evaluering av innsatsområder og utvikling av disse.
- HTK viderefører arbeidet med å styrke koordinerende enhet og sikre helhetlige, individuelt tilpassede tjenester. I 2026 prioriteres videreutvikling av barnekoordinator- og koordinatorrollen, med etablering av opplæringssystem og oppfølging for koordinatorene, samt utvikling av et kommunalt kompetansenettverk.

- Brukermedvirkning og livsmestring styrkes gjennom implementering av kartleggingsverktøyet Livsskissa. Økt fysisk tilstedeværelse av pasientkoordinator ved PGH og HTK, og saksbehandlere hos Mossehjelpa skal bidra til bedre samhandling, raskere avklaringer og mer presis tjenestetildeling. Sykepleier fra Rehab i hjemmet vurderer utskrivningsklare pasienter direkte på sykehus, noe som reduserer unødvendige innleggelser på helsehuset og gir mer målrettet oppfølging. Direktebestilling av hjelpemidler effektiviserer leveranser og forbedrer pasientforløp.

Samskaping og innovasjon

- Virksomheten viderefører arbeidet med tiltak rettet mot personer med demens, herunder tidlig identifisering og utredning av kognitiv svikt. Kapasiteten ved pårørendeskolen er utvidet, og det arbeides med å gjenoppta tilbudet om samtalegrupper for pårørende i samarbeid med Demensforeningen, slik det har vært praktisert tidligere.
- Fokus på fortsatt videreutvikling av samhandling mellom ulike tjenesteområder for å sikre gode pasientforløp og tverrfaglig samarbeid.
- Målrettet arbeid i tråd med Leve hele livet ved hjelp av forebyggende og rehabiliterende tiltak som støtter opp under egenmestring og det å fungere i egen bolig, gjennom økt aktivitet, fallforebyggende tiltak og tilrettelegging og opprettholde god ernæringsstatus. Herunder mer samarbeid med frivillige og satsning på informasjon og opplæring som bygger opp innbyggernes helsekompetanse. Informasjonsarbeid gjøres i ulike fora.
- HTK prioriterer tiltak som fremmer samskaping mellom tjenestenivåer og aktører. Økt fysisk samhandling mellom PGH, HTK og Mossehjelpa legger til rette for tettere koordinering og raskere beslutningsprosesser. Innovativ bruk av ressurser, som utplassering av pasientkoordinator og saksbehandlere på tvers av enheter, gir mer tilgjengelig støtte for pasienter og pårørende.
- Tiltak som direktebestilling av hjelpemidler og vurdering av utskrivningsklare pasienter på sykehus av sykepleier fra rehab i hjemmet bidrar til effektivisering og reduserte innleggelser. Samlet sett peker tiltakene mot mer fleksible, behovstilpassede og samhandlingsbaserte løsninger.

Økonomistyring

- Kostnadseffektiv drift som ivaretar kvalitet på tjenestene og kontinuerlig vurdere andre metoder å drifte på som er mer bærekraftige, blant annet gjennom fortsatt dreining mot mer gruppebehandling og tverrfaglig innsats som bidrar til å forebygge behov for tjenester og/eller høyere omsorgsnivå.
- Det arbeides aktivt med å ta hjem brukere tidligere og redusere omfanget av kjøpte tjenester, særlig innen heldøgns omsorg og brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Gjennomgang av BPA-vedtak skal sikre riktig tjenestenivå.
- Pasientflyt forbedres gjennom tettere oppfølging og vurdering av utskrivningsklare pasienter, med mål om å redusere overliggerdøgn og unngå unødvendige innleggelser på helsehuset. Arbeidsgruppen mellom Sørtun avlastning og HTK fortsetter arbeidet med å standardisere vedtak og opphold, samt bedre utnyttelsen av eksisterende plasser.
- HTK vil foreta en helhetlig gjennomgang av alle heldøgns omsorgstjenester som i dag leveres av eksterne aktører, inkludert avlastningstilbud til barn og unge. Formålet med gjennomgangen er å vurdere muligheten for å styrke kommunens egen tjenesteproduksjon, med mål om å tilby et større antall brukere heldøgns omsorg og botilbud innenfor kommunens egne rammer. Dette skal bidra til økt kvalitet, bedre ressursutnyttelse og mer bærekraftige tjenester over tid.

- Omsorgsstønader revurderes jevnlig for å sikre riktig utmåling og målrettet bruk av ordningen.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	234 463	234 463	234 463	234 463
Sum Lønns- og prisvekst	7 960	7 960	7 960	7 960
Sum Tekniske justeringer	325	325	325	325
Sum Vedtak forrige periode	-11 435	-11 435	-11 438	-11 438
Sum Budsjettendring i år	11 105	11 105	11 105	11 105
Konsekvensjustert budsjett	7 955	7 955	7 952	7 952
Konsekvensjustert ramme	242 418	242 418	242 415	242 415
Politisk vedtak				
Avvikle "Inn på tunet"	0	2 000	2 000	2 000
Hjemmebesøk, fysioterapi	450	600	600	600
Sum Politisk vedtak	450	2 600	2 600	2 600
Innsparingstiltak				
Avvikle "Inn på tunet"	0	-2 000	-2 000	-2 000
Effektivisering helsetjenester og koordinering	-150	-250	-350	-350
Effektivisering mat og ernæring	-400	-400	-400	-400
Effektivisering rehabilitering i hjemmet	-900	-900	-900	-900
Redusere tjenestekjøp	-5 000	-5 000	-20 000	-25 000
Sum Innsparingstiltak	-6 450	-8 550	-23 650	-28 650
Nye tiltak og realendringer budsjett	-6 000	-5 950	-21 050	-26 050
Ramme 2026-2029	236 418	236 468	221 365	216 365

Avvikle "Inn på tunet"

Dagtilbudet *Inn på tunet* ble etablert 01.10.2024 og driftes av en ekstern, privat leverandør. Tilbudet retter seg primært mot yngre personer under 65 år med demens, og har kapasitet til 6 brukere fordelt på 3 driftsdager per uke. Brukerne benytter tilbudet mellom 1 og 3 dager ukentlig.

Erfaringene så langt viser at tilbudet i hovedsak benyttes av eldre personer, da det har vært svært få aktuelle søkere under 65 år. I tillegg er tilbudet ressurskrevende, både på grunn av det lave antallet plasser og lang reisevei for brukerne.

På bakgrunn av disse erfaringene anbefales det at avtalen med leverandøren ikke forlenges utover den opprinnelige kontraktsperioden på to år.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vil bli noen færre dagaktivitetsplasser for personer med demens.

Kompenserende tiltak:

Videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner for eksempel i form av besøksvenner eller måltidsvenner.

Hjemmebesøk, fysioterapi

Det opprettes en 100% avtalehjemmel rettet mot rehabilitering og habilitering for pasienter med kroniske og langvarige lidelser. Fokus skal være på bruk av gruppe- og bassengtrening og behandling i hjemmet. Hjemmelen skal knyttes mot klinikk i søndre del av kommunen for å styrke tilbudet der.

Avvikle "Inn på tunet"

Dagtilbudet *Inn på tunet* ble etablert 01.10.2024 og driftes av en ekstern, privat leverandør. Tilbudet retter seg primært mot yngre personer under 65 år med demens, og har kapasitet til 6 brukere fordelt på 3 driftsdager per uke. Brukerne benytter tilbudet mellom 1 og 3 dager ukentlig.

Erfaringene så langt viser at tilbudet i hovedsak benyttes av eldre personer, da det har vært svært få aktuelle søkere under 65 år. I tillegg er tilbudet ressurskrevende, både på grunn av det lave antallet plasser og lang reisevei for brukerne.

På bakgrunn av disse erfaringene anbefales det at avtalen med leverandøren ikke forlenges utover den opprinnelige kontraktsperioden på to år.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vil bli noen færre dagaktivitetsplasser for personer med demens.

Kompenserende tiltak:

Videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner for eksempel i form av besøksvenner eller måltidsvenner.

Effektivisering helsetjenester og koordinering

Omsorgsstønader revurderes jevnlig for å sikre korrekt utmåling og målrettet bruk av ordningen. Det pågår et systematisk arbeid med å tydeliggjøre kriteriene for hva som defineres som særlig tyngende omsorgsoppgaver, med mål om å sikre rettferdig og behovsbasert kompensasjon til omsorgsytere. Rutiner for egenbetaling ved praktisk bistand skal også gjennomgås.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Tiltaket vil bidra til mer rettferdig og behovstilpasset fordeling av omsorgsstønad, der innbyggere med særlig tyngende omsorgsoppgaver får riktig utmålt stønad. Tydelige kriterier gir økt forutsigbarhet og trygghet for omsorgsytere, og kan styrke tilliten til ordningen.

Strengere presiseringer av hva som regnes som særlig tyngende oppgaver kan føre til at enkelte innbyggere får redusert eller avsluttet stønad. Dette kan oppleves som urimelig dersom endringene ikke er godt nok kommunisert. Det er derfor viktig med god informasjon og individuell veiledning i vurderingsprosessen.

Kompenserende tiltak:

For å ivareta innbyggere som berøres av endringer i omsorgsstønaden, vil kommunen tilby individuell veiledning og grundig informasjon om vurderingskriteriene. Det er gode rutiner for dialog og klageadgang. Ved bortfall eller reduksjon av stønad vurderes alternative støtteordninger eller tjenester for å sikre nødvendig hjelp og avlastning.

Effektivisering mat og ernæring

Avdeling mat og ernæring har 0,5 årsverk assistent som tidligere har vært knyttet opp mot et dagaktivitetssenter. Effektivisering er mulig da denne ressursen har vært benyttet til å være vert for dagaktivitetssenteret i Skoggata. Dette tilbudet er slått sammen og flyttet til Melløs dagaktivitetssenter.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Det vil ikke bli noen konsekvenser for innbyggerne siden dagaktivitetssenteret ikke lenger er lokalisert i Skoggata og driften er effektivisert. Stillingen er vakant og vil ikke medføre personalmessige konsekvenser.

Kompenserende tiltak:

Det er jobbet med en rekke effektiviseringstiltak i en lengre periode i hele avdelingen som bidrar til at konsekvensene blir minimale. Fravær kan medføre noe økt sårbarhet, da årsverket har vært disponert fleksibelt for å dekke opp i slike situasjoner.

Effektivisering rehabilitering i hjemmet

Vurderinger av bemanningen i Rehabilitering i hjemmet viser at det er mulig å effektivisere driften uten at innbyggernes behov for tjenester blir svekket. Dette fremkom også i Agenda Kaupang rapporten.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Tiltaket forventes ikke å medføre negative konsekvenser for tjenestemottakerne. Tjenesten har allerede operert med ett årsverk mindre over en lengre periode, og har gjennom dette opparbeidet erfaring med en mer effektiv ressursbruk. Det har ikke vært ventelister i inneværende år, og tiltaket bidrar til en mer balansert ressursfordeling mellom faggruppene.

Kompenserende tiltak:

Det jobbes godt med fleksibilitet og samarbeid med andre team og ressurser i avdelingen. Dette gjør at det er mindre sårbart ved fravær.

Redusere tjenestekjøp

Det skal gjøres en helhetlig gjennomgang av alle heldøgns omsorgstjenester som i dag leveres av eksterne aktører, inkludert avlastningstilbud til barn og unge. Formålet med gjennomgangen er å vurdere muligheten for å styrke kommunens egen tjenesteproduksjon, med mål om å tilby et større antall brukere heldøgns omsorg og botilbud innenfor kommunens egne rammer. Dette skal bidra til økt kvalitet, bedre ressursutnyttelse og mer bærekraftige tjenester over tid.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne:

Tiltaket vil gi flere innbyggere tilgang til heldøgns omsorg og avlastning gjennom kommunens egne tjenester, noe som kan redusere ventetid og styrke kontinuitet og kvalitet. Tjenestene vil i større grad være lokalt forankret, noe som gir bedre

tilhørighet og nærhet til familie og nettverk. Kommunen får også bedre forutsetninger for helhetlig oppfølging og koordinering på tvers av fagområder.

Overgangen fra eksterne til kommunale tjenester kan medføre endringer i tilbudet som oppleves krevende for enkelte brukere og pårørende. I omstillingsfasen kan det oppstå kapasitetutfordringer, og det vil være behov for god informasjon og dialog for å sikre trygghet og forutsigbarhet i tjenestene.

Kompenserende tiltak:

For å sikre en trygg og forutsigbar overgang for brukere og pårørende, vil det være tett oppfølging og individuell tilpasning. Det legges opp til god dialog med berørte familier, inkludert informasjonsmøter og veiledning. Kommunen vil også styrke kompetansen i egne tjenester for å sikre kvalitet og kontinuitet.

Klimabudsjett

Oppdrag

Gjenbruk og restriktive innkjøp

Matsvinn og avfallsreduksjon

Naturhensyn i aktivitet og drift

Transport for å kutte klimagasser

Øke robustheten i tjenestene mot klimaendringer og ekstremvær.

Gjenbruk og restriktive innkjøp

Virksomhetsovergripende helse og mestring

Gjenbruk:Elektronisk utstyr, inventar og møbler gjenbrukes i størst mulig grad. Særlig viktig ved innredning av nye trygghetsboliger. Innkjøp vurderes nøye og begrenses.

Kildesortering:Det er etablert rutiner for kildesortering i virksomhetens lokaler.

Resultatindikator:

- Gjenbruk ved innredning - gjennomført i hvor stor grad; rapporteres som omfang eller antall prosjekter
- Gjenbruk av elektronisk utstyr - i hvor stor grad?

- Fungerer rutinene for kildesortering og er de ansatte gode på å følge dem?

Matsvinn og avfallsreduksjon

Virksomhetsovergrepene helse og mestring

Matsvinn Virksomheten har som mål å redusere matsvinnet ved helsehus, sykehjem og omsorgsboliger med 20 % innen utgangen av 2026, sammenlignet med målt nivå i 2024. Dette er et ledd i arbeidet mot den nasjonale målsettingen om 50 % reduksjon innen 2030. For å nå målet: Lagerstyring forbedres for å unngå overbestilling og svinn. Storkjøkkenet skal ha tett dialog med avdelinger de leverer mat til innen utgangen av 2026.

Tiltak:

- Alle avdelinger skal innen utgangen av 2026 ha etablert rutiner for registrering av matavfall og tilpasning av porsjonsstørrelser.
- Det skal gjennomføres målinger og evalueringer etter et halvt år, og resultatene skal brukes aktivt i forbedringsarbeidet.
- Matkontakter og kjøkkenpersonell på avdelingene skal få opplæring i forebygging av matsvinn.
- Matkontakter og kjøkkenpersonell skal bidra til en kultur der matsvinn forebygges gjennom gode rutiner og dialog.
- Det skal være fokus på riktig porsjonsstørrelse, tilpasset brukernes behov og appetitt.
- Bestillinger og menyvalg skal gjøres med tanke på minimalt svinn, og det skal være rom for justeringer ved endringer i antall brukere.
- Ved signaler om økt svinn eller utfordringer med matmengde, skal avdelingsleder mat og ernæring kontaktes og vurdere behov for ny kontroll.
- Egne beholdere for matavfall skal benyttes i alle relevante enheter, og data fra disse skal inngå i rapporteringen.

Kildesortering:

Det er etablert rutiner for kildesortering i virksomhetens lokaler, og det jobbes med å sikre at alle avdelinger følger disse.

Virksomheten jobber digitalt og papirløst:

- Alle søknader og timelister håndteres digitalt
- Dokumentasjon og oppfølging skjer i digitale systemer
- IKOS benyttes for oversikt over innkomne søknader og revurderinger

Resultatindikatorer:

- Mengde matavfall fra storkjøkken (evt. estimert reduksjon i kg eller % fra 2024-nivå)
- Andel avdelinger storkjøkkenet har hatt dialog med om matsvinn/porsjonsstørrelser/meny e.l. knyttet til matsvinn
- Andel avdelinger som følger rutiner for kildesortering
- Er det gode rutiner for digitale og papirløse rutiner? (Ja/nei)

Naturhensyn i aktivitet og drift

Virksomhetsovergripende helse og mestring

Naturhensyn i aktivitet og drift:Aktivitetstilbud og uteområder tilpasses for å bevare natur og dyreliv, særlig ved nye bygg som trygghetsboliger.

Forebygge forsøpling og forurensning:Virksomheten jobber målrettet for å hindre forsøpling og unødvendig belastning på naturen.

Resultatindikatorer:

- Antall tiltak for å ivareta naturhensyn ved institusjoner
- Antall gjennomførte tiltak mot forsøpling

Transport for å kutte klimagasser

Virksomhetsovergripende helse og mestring

Miljøvennlig transport:Tjenestebiler er elbiler, og det benyttes to elsykler der det er hensiktsmessig.

Digitalisering og møtepraksis:Flere møter gjennomføres digitalt for å redusere transportbehov.

Resultatindikatorer:

- Andel tjenestebiler som er elbiler
- Antall digitale møter (evt. andel av totalt)

Øke robustheten i tjenestene mot klimaendringer og ekstremvær.

Virksomhetsovergripende helse og mestring

Risikoanalyse og planlegging:Risiko for klima- og værrelaterte hendelser vurderes, og det utarbeides handlingsplan for helse- og omsorgstjenester ved ekstremvær.

Beredskap og øvelser:Beredskapsplaner og tiltakskort revideres og det gjennomføres øvelser. Planverk for nedetid i EPJ evalueres og oppdateres.

Håndtering av bekymringsmeldinger:HTK har etablerte rutiner for å fange opp og følge opp bekymringer knyttet til klima og helse.

Resultatindikatorer:

- Risikoanalyse gjennomført (ja/nei)
- Handlingsplan for ekstremvær utarbeidet (ja/nei)
- Antall gjennomførte beredskapsøvelser i 2026
- EPJ-beredskapsplan revidert (ja/nei)

Fellesposter drift

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	321 678	321 678	321 678	321 678
Sum Lønns- og prisvekst	94 409	105 601	106 189	106 778
Sum Tekniske justeringer	27 014	-43 889	13 656	-8 741
Sum Vedtak forrige periode	59 723	77 976	55 408	55 408
Sum Budsjettendring i år	-95 858	-95 858	-95 858	-95 858
Konsekvensjustert budsjett	85 288	43 830	79 395	57 587
Konsekvensjustert ramme	406 966	365 508	401 073	379 265
Driftskonsekvens investeringer				
HM - Eddaveien trygghetsbolig	362	362	362	362
HM - Legevakt	0	4 316	4 316	4 316
HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge	0	2 473	2 473	2 473

KOA - Forebyggende helse og barnevern K14	0	5 433	5 433	5 433
KOA - Nøkkeland svømmehall	0	7 764	15 527	15 527
KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter	2 470	2 470	2 470	2 470
KOA - Ryggehallen	0	1 449	1 449	1 449
KOA - Skolestruktur	0	0	5 551	5 551
KOA - Solli skole dagsenter	1 785	1 785	1 785	1 785
MKE - Diverse teknisk infrastruktur	0	430	861	1 292
Sum Driftskonsekvens investeringer	4 617	26 482	40 227	40 658
Innsparingstiltak				
Generelt nedtrekk	-1 400	-2 400	-4 400	-6 700
Redusert strøm	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Sum Innsparingstiltak	-5 400	-6 400	-8 400	-10 700
Konsekvensjusteringer				
Endringer i husleie ifht. tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l	-213	-213	-597	-982
Økte renteutgifter	7 910	8 920	9 364	9 379
Sum Konsekvensjusteringer	7 697	8 707	8 767	8 397
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 914	28 789	40 594	38 355
Ramme 2026-2029	413 880	394 297	441 667	417 620

HM - Eddaveien trygghetsbolig

Økt husleie til MKE.

HM - Legevakt

Økt husleie og strøm til MKE. Beløpet forutsetter en fordeling av kostnader til samarbeidskommunene på legevakta.

HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge

Økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Forebyggende helse og barnevern K14

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Nøkkeland svømmehall

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Ryggehallen

Driftsutgiftene omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Skolestruktur

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Solli skole dagsenter

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

MKE - Diverse teknisk infrastruktur

Økt husleie til MKE.

Endringer i husleie ifht. tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l

Endringer i husleie i forhold til tidligere vedtatte investering, husleieavtaler o.l.

Investeringsstabel

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	Økonomiplan 2026-29
HM - Legevakt	113 500	20 000	0	0	133 500
HM - Lokaler avlastningstilbud barn og unge	30 000	0	0	0	30 000
HM - nytt sykehjem mulighetsstudie/skisse og forprosjekt	500	1 000	2 000	7 000	10 500
HM - Ombygging Sørtun	7 000	0	0	0	7 000
HM - Samlokaliserte boliger	0	3 700	0	0	3 700
HM - Samlokaliserte boliger byggeprosjekt	0	0	10 000	76 000	86 000
KOA - Forebyggende helse og barnevern K14	17 500	54 000	0	0	71 500
KOA - Kommunale småhus	5 667	0	0	0	5 667
KOA - Låven Alby gård	9 613	0	0	0	9 613
KOA - Ryggehallen	18 716	0	0	0	18 716
KOA - Skolestruktur	12 000	60 292	0	0	72 292
KOA - Sollie skole dagsenter	500	0	0	0	500
KOA -Mossehallen, svømmehall	0	0	50 000	50 000	100 000
KOA – Nøkkeland svømmehall byggeprosjekt	94 758	79 242	0	0	174 000
KOA –Regulering Gudekvartalet	2 500	0	0	0	2 500
MKE - Diverse teknisk infrastruktur	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
MKE - Energispareprosjekt, formålsbygg	34 000	32 300	1 500	2 513	70 313
MKE - Kjøp generell ramme	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
MKE - Kjøp/oppgradering leiligheter	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
MKE - Krematoriet	488	0	0	0	488
MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat	0	0	0	5 000	5 000
MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling	0	0	25 000	25 000	50 000

MKE - Sikkerhetsnivå brannforebyggende	650	0	0	0	650
MKE - Sjøsidan Moss AS	0	2 000	0	0	2 000
MKE – oppgradere miljøkrav og energi boligbygg	2 762	0	0	0	2 762
MKE – Oppgradere/nye heiser	4 000	0	0	0	4 000
Sum investeringsprosjekter	389 154	287 534	123 500	200 513	1 000 701

HM - Legevakt

Byggearbeidene er i oppstartsfasen, med sprengningsarbeider som hovedaktivitet. Rammen økes med 3,5 millioner kroner grunnet et rekkefølgekrav om utvidelse av deler av Peer Gynts vei med fortau. Løst inventar inngår ikke i prosjektets ramme og må fremmes av virksomheten.

HM - Lokaler avlastningstilbud barn og unge

På bakgrunn at kapasitetsproblem på Sørtun avlating må avdeling barn og unge etableres og gi tjenester i egne lokaler utenfor Sørtun.

Solli del B fremstår som et egnet lokale for aktivitetene til avdelingen. Lokalene er store nok til å etablere et godt tilbud, og er godt plassert med trygge uteområder. Arbeid og fritid som er etablert i Solli del A er delvis finansiert ved investeringstilskudd fra Husbanken. Det forutsettes at en etablering av avdeling barn og unge i Solli del B ikke har konsekvenser for tilskuddet som er innvilget.

HM - nytt sykehjem mulighetsstudie/skisse og forprosjekt

I henhold til Plan for omsorgsbygg vil det være behov for å øke kapasiteten på sykehjemsplasser frem mot 2035.

Det foreslås satt av midler til en mulighetsstudie i 2026 med påfølgende forprosjekt i 2027 - 2029.

HM - Ombygging Sørtun

Kapasiteten på Sørtun er ikke tilstrekkelig til å dekke innbyggerens behov for praktisk bistand, avlastning, råd og veiledning til barn og unge. For å øke kapasiteten på døgnavlastning må det gjøres noen endringer i lokalen på Sørtun, og avdeling barn og unge må etableres og gi tjenester i egne lokaler utenfor Sørtun.

HM - Samlokaliserte boliger

Det settes av 3,7 millioner kroner til forprosjekt og mulighetstudie for nye samlokaliserte boliger i 2027. Se nærmere beskrivelse av prosjektet under tiltaket "Samlokaliserte boliger byggeprosjekt".

HM - Samlokaliserte boliger byggeprosjekt

Kommunen har i samarbeid med en foreldregruppe til 12 ungdommer/unge voksne påbegynt et prosjekt der kommunen skal bygge 12 leiligheter som en samlokalisert bolig. Ved ferdigstillelse skal prosjektet etableres som et borettslag og leilighetene skal selges til beboerne. Det etableres en base for ansatte i boligen. Prosjektet kvalifiserer til investeringstilskudd fra husbanken og mva-refusjon, og er i tråd med behovet som er vedtatt i plan for omsorgsbygg.

Status i prosjektet er at det gjennomføres en mulighetsstudie på tomten til Lyngrabben på Krapfoss med planlagt ferdigstillelse våren 2026. Tomt er avklart og godkjent av Husbanken. I fremdriftsplanen for prosjektet som er avklart med de pårørende, er det planlagt at mulighetsstudien ferdigstilles våren 2026 og eventuelle reguleringer og økonomiske avklaring gjøres høsten 2026. Oppstart av forprosjekt er planlagt i 2027.

KOA - Forebyggende helse og barnevern K14

Det skal gjennomføres ombygginger for å tilrettelegge for virksomheter i KOA, inkludert helsestasjon. Prosjektet er i forprosjektfase og endelig ombygging vil avklares når forprosjektet er ferdigstilt. Forventet utførelse er 2026–2027. Prosjektet må rebudsjetteres, men rammen opprettholdes.

KOA - Kommunale småhus

Det er ønskelig å sette opp en til to moduler med denne type bolig på branntomten i Øreveien. Arkitekt jobber i perioden med søknadsarbeider for denne tomten.

I tillegg er det vedtatt at vi skal forsøke å få på plass småhus på to nye tomter. Tomtene dette gjelder er:

- Årvold: Tomten ligger innenfor støysone (E6/fly). Søknadsprosessen med dispensasjoner er i gang
- Huggenes: Tomten ligger innenfor støysone (E6/fly). Søknadsprosessen med dispensasjoner er i gang

Sist vedtatte ramme for prosjektet opprettholdes, men må rebudsjetteres til 2026 da søknadsprosessene er tidkrevende.

KOA - Låven Alby gård

Det er bevilget 10 millioner kroner for sikring av låven på Alby.

Låven på Alby er i en svært dårlig forfatning og trenger forholdsvis omfattende utbedringer rent konstruksjonsmessig bare for å bevare den uten tilrettelegging for eventuelt fremtidig bruk.

Det er foretatt utredninger som tilsier at det er mulig å "berge" låven innenfor gitt bevilgning, men da vil den kun bli bevart som et monument i landskapsvernområdet. Den vil ikke kunne brukes til noe annet formål.

Ny sak vil utarbeides i tett samarbeid mellom MKEiendom og Moss kommunes kulturavdeling.

KOA - Ryggehallen

Taket på Ryggehallen oppfyller ikke dagens krav til bæreevne og isolasjon, og må derfor måkes ved snøfall. Ettersom lignende tak har kollapset, er forsterkning og etterisolering nødvendig.

I forprosjektet ble flere usikkerheter avdekket:

- Ukjent bæreevne i fundamenter (kan kreve forsterkning)
- Asbestfunn
- Branntekniske forhold
- Økte stålpriser og svak krone

Med bakgrunn i overnevnte ble utlysningen rigget i to faser.

- Fase 1: Avdekking av eksisterende fundamenteringsløsning inkl. konstruktive RIB-vurderinger. Hvis kapasiteten ikke kan verifiseres i denne fasen, eller den viser seg å være for liten, kan byggherren (MKEiendom) avbestille resterende deler av kontrakten med minst mulig påløpte kostnader
- Fase 2: Utarbeidet konkurransegrunnlag prises med opsjon på ny fundamentering.

Fase 1 er fullført: Fundamentene tåler nytt tak, men noe stålforsterkning trengs. Fremdriften er forsinket grunnet vanninntrenging fra gulvsluk under ekstremregn. Dette må løses før takarbeidet fortsetter. Prosjektet utvikles nå til en bredere vurdering av byggets tilstand, noe som trolig krever økt ramme.

KOA - Skolestruktur

Det pågår flere prosesser knyttet til skolelokaler og det er i første omgang skolene i nordre bydel, Jeløy skole og kulturskolen, som det vurderes nye løsninger for. Det er ikke klart hvilke investeringer som må gjøres, men det avsettes midler og så vil forslag til investeringer legges frem i egne saker. Deler av investeringsmidlene må benyttes til en eller flere mulighetsstudier.

KOA - Sollie skole dagsenter

Byggearbeidene med å tilpasse Solli skole slik at Løvstad, Melløs og Lyngrabben dagsenter kan flytte inn er nå ferdig og bygget er tatt i bruk. Bygget leveres innenfor den totale rammen på 73 millioner kroner med det rebudsjetteres 0,5 millioner

kroner til prøvedriftsåret 2026.

KOA -Mossehallen, svømmehall

Det er ikke funnet rom innenfor investeringsrammen i planperioden til planlagt oppgradering av Mossehallen. Det avsettes 100 millioner kroner til gjennomføring av nødvendig rehabilitering, og administrasjonen vil ha dialog med idrettsrådet og svømmeklubben for å se på mulighetene som foreligger.

KOA – Nøkkeland svømmehall byggeprosjekt

Kontrakt med totalentreprenør er signert. Oppstart på byggeplass er planlagt vinter/vår 2026. Bevilgningen må økes med 11 millioner kroner til selve hallen. I tillegg foreslås det ytterligere 8 millioner kroner til parkering. Prosjektet må rebudsjetteres grunnet utsatt anbudsfrist. Ubrukte midler fra forprosjektet på 5,24 millioner kroner foreslås overført til byggeprosjektet.

KOA –Regulering Gudekvartalet

Reguleringsarbeidet er stanset inntil vedtak av sentrumsplanen. Kvartalsregulering gjennomføres i samarbeid med Fauna Eiendom AS.

Prosjektet holdes innenfor gjeldende rammer, men må rebudsjetteres.

MKE - Diverse teknisk infrastruktur

Flere tekniske anlegg nærmer seg slutten av sin levetid. Det foreslås avsatt 5 millioner kroner årlig i planperioden til utskifting.

MKE - Energispareprosjekt, formålsbygg

Arbeidene med å identifisere energisparetiltakene for formålsbygg er godt i gang og selve utførelsen vil skje i 2026 og 2027. Det er i tillegg søkt om støtte fra Enova for prosjektet og vi har fått tilsagn på 0,8 millioner kroner. Dette vil ikke øke rammene tilsvarende, men vil redusere lånebehovet.

MKE - Kjøp generell ramme

Budsjettrammen på 10 millioner kroner per år er for å ivareta daglig leders fullmakt i henhold til ramme gitt i vedtektene.

MKE - Kjøp/oppgradering leiligheter

Prosjektet benyttes til kjøp med etterfølgende oppgradering/ombygging av kommunale utleieboliger.

MKE - Krematoriet

Prosjektet nærmer seg slutføring. HC-toalett er etablert, og gammel ovn er fjernet. Nye fasiliteter for ansatte er på plass. Løftebord er installert. Pris på utskifting av vinduer innhentes.

MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat

Tre ventilasjonsaggregater på tak har passert teknisk levetid og må skiftes. Det prosjekteres nye balanserte takaggregater med høy energieffektivitet og lavere driftskostnader.

MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling

Eksisterende tekniske installasjoner har passert forventet levetid. Nytt balansert ventilasjonsanlegg, varme- og kjøleanlegg samt oppgradert SD- og automasjonsanlegg skal etableres. Forventet effekt er bedre inneklima, økt driftssikkerhet og redusert energiforbruk.

MKE - Sikkerhetsnivå brannforebyggende

For å tilfredsstille krav til teknisk sikkerhetsnivå innen brannforebygging må noen av våre boliger oppgraderes. Arbeidene er planlagt ferdigstilt i løpet av 2026. Deler av rammen fra 2025 må derfor rebudsjetteres.

MKE - Sjøsidan Moss AS

I følge selskapsavtalen (Bane Nor Eiendom AS/Moss kommune) forplikter Moss kommune seg til å avsette 2 millioner kroner til et mulig framtidig behov. Avsetningen dekkes av ubundet investeringsfond.

MKE – oppgradere miljøkrav og energi boligbygg

For å tilfredsstille nye krav til energi og miljø må en del av våre boliger oppgraderes. Arbeidene har pågått på flere lokasjoner i 2024 og 2025. Det gjenstår fortsatt noe arbeid som må rebudsjetteres til 2026.

MKE – Oppgradere/nye heiser

Ferdig rehabiliterte heiser:

- Rygge rådhus
- Solli aktivitetssenter
- Ekholt sykehjem
 - Solsiden
 - Skogsiden

Planlagt rehabilitering i 2026:

- Heis Alby
- Kjøkkenheis, Ekholt sykehjem

Status og budsjett: Prosjektet er forsinket fordi oppgraderingen av heisen på Alby og kjøkkenheisen ved Ekholt sykehjem viste seg å være mer omfattende enn først antatt. Prosjektet vil bli rebudsjettert med justert tidsplan, men vedtatte kostnadsrammer opprettholdes.

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF

Beskrivelse av tjenesteområdet

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF (MKEiendom) ivaretar Moss kommunes interesser innenfor eiendomsområdet som forvalter av eierskap, eiendomsdrifter, byggherre og som innleier av eiendom i det private markedet på vegne av Moss kommune.

Foretakets definerte mål er å være en profesjonell og forutsigbar samarbeidspartner som ivaretar kommunens verdier og behov i et tydelig langsiktig økonomisk, sosialt og miljømessig perspektiv.

Foretaket skal utøve ansvarlig eierskap via forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale eiendommer til en verdi av drøye 8 milliarder kroner.

MKEiendom er ansvarlig for oppgaver som er naturlig tilknyttet kommunens eiendomsforvaltning, som forvalter av energi og energi-oppfølging, skadeforsikringer m.m.

Foretaket skal drives basert på økonomisk vurdering av hvordan verdiene best kan forvaltes, herunder kjøp og salg av boliger. Foretaket skal i tillegg forestå kommunens byggherreoppgaver.

Selskapet består i dag av 63 ansatte, fordelt på fire virksomheter i tillegg til økonomi og stab:

- Eiendomsforvaltning
- Prosjekt/utvikling
- Drift/vedlikehold bygg
- Drift/vedlikehold bolig

Utfordringer og utvikling

Videreutvikling, samkjøring og kvalitetssikring av MKEiendoms organisasjon blir et viktig fokusområde også i 2026. Ny strategiplan legger rammer for videre utvikling med konkrete mål. MKEiendom bidrar til tilstrekkelig og god informasjon til kommunen, slik at de samlede tall for oppnåelsen av mål og premisser kan rapporteres til kommunestyret.

Enøk/miljø

MKEiendom har som overordnet mål å bidra til å redusere kommunens klima- og miljøavtrykk i våre kommunale eiendommer og sikre at våre anskaffelser og nye prosjekter tar hensyn til klima- og miljøutfordringer, innovasjon, arbeidsforhold og sosiale forhold der dette er relevant.

MKEiendom er resertifisert som Miljøfyrtårn i 2025 og arbeider videre for å sikre kontinuerlig forbedring og bærekraftig drift på blant annet fagområdet klima og miljø.

MKEiendom gir også innspill til kommunens klimabudsjett og utarbeider egne miljødokumenter.

MKEiendom har engasjert seg på forskjellige områder når det gjelder miljøarbeidet. Det er inngått en avtale med SINTEF om bruk og effektivisering av solceller i offentlige bygninger. Utemiljøene på bygningsmassen blir supplerte med nedgravde avfallssystemer. Arbeidet med innføring og komplettering av SD-anlegg (sentralt driftskontroll-anlegg) fortsetter i samme takt som tidligere, da etterslepet fortsatt er stort.

Energi- og byggekostnader

MKEiendom mener det er stor usikkerhet i markedet på følgende punkter:

- Strømprisene endrer seg hele tiden. Værmessige faktorer og fyllingsgrad i vannmagasiner er medvirkende årsaker, sammen med gassprisen i Europa. De siste markedsanalysene tilsier nå en mer stabil strømpris fremover, men det er fortsatt en god del usikkerhet.
- Det er viktig at et eventuelt merforbruk på energi kompenseres av bruker (basisorganisasjonen Moss Kommune). Dette for å unngå skjulte kutt i drift og vedlikeholdet.
- Både materialkostnader og entreprisekostnader har steget mye de siste årene. Pandemien og krigen i Ukraina har ført til knapphet og høyere priser på byggevarer. Kronekursen fører til knapphet på håndverkere i bransjen siden det ikke lenger er så gunstig for utenlandske håndverkere å arbeide i Norge. Dette gir uforutsigbare forutsetninger, både når det gjelder leveranse og prisnivåer. Nye reguleringer og strengere krav har også bidratt til økte kostnader. Dette vil gi utslag på omfanget av MKEiendoms vedlikehold på eiendommene, og vil også påvirke prosjektkostnadene på investeringsprosjektene.
- MKEiendom har fokus på innkjøpsstrategi. MKEiendom arbeider primært via ramme- og serviceavtaler, og det er utarbeidet en plan for å legge flere anskaffelser ut på Doffin.

Offentlige krav

Etter krav fra Arbeidstilsynet er alle bygg kategorisert i forhold til risiko for asbestforekomster.

Tilstandsvurderinger

MKEiendom arbeider kontinuerlig med tilstandsvurderinger på kommunens bygg. Tilstandsvurderinger er basert på Norsk standard 3424 Tilstandsanalyse av byggverk. Det vil si at alle kommunens bygg, med tilhørende bygningsdeler, vil bli vurdert på en skala fra 0 (Nytt) via 1 (Brukt, noe slitasje) og 2 (Oppgraderingsbehov) til 3 (Må skiftes). Målet er at gjennomsnittet på kommunens eiendomsmasse har et snitt på mindre enn 1,5.

Tilstandsanalysen benyttes til å etablere matriser for planlagt vedlikehold i planperioden.

FDV kostnader i kommunale bygg

Verdiene i dagens kommunale bygningsmasse ivaretas best gjennom forsvarlig drift, forebyggende vedlikehold, kontinuerlig utvikling og god forvaltning.

F-Forvaltning

Forvaltning omfatter ledelse og administrasjon av eiendomsforvaltningen og kostnader knyttet til forvaltningen er normalt:

- Skatter og avgifter, forsikring, lønn til administrative stillinger. Forvaltningssystemer, tilstandsanalyser, dokumentasjon med mer.

D-Drift

Drift omfatter alle oppgaver og rutiner som er nødvendig for at bygningen med tekniske installasjoner skal fungere både funksjonelt, teknisk og økonomisk, herunder:

- Lønn til utførende, tilsyn, serviceavtaler, reservedeler. Oppretting av uforutsettes skader eller mangler, sentral driftskontroll, ettersyn, avfall, vakt og sikring med mer.

V-Vedlikehold

Vedlikehold omfatter arbeid som er nødvendig for å opprettholde bygningen og de tekniske installasjoner på et fastsatt kvalitetsnivå, og dermed gjøre det mulig å bruke bygget til sitt tiltenkte formål innenfor en gitt brukstid:

- Preventiv/planlagt vedlikehold er planlagte arbeider som utføres med jevne intervaller på grunn av jevn og normal slitasje for å hindre forfall. Planlagt vedlikehold har en preventiv virkning og forebygger skader.

Hvorfor er FDV viktig for MKEiendom?

Den gir et grunnlag for å opprettholde og forbedre byggets tekniske tilstand, samt sikre at nødvendige vedlikeholdsoppgaver blir utført i henhold til avtaler og forskrifter.

Manglende eller feilaktig FDV-dokumentasjon kan føre til økte driftskostnader, redusert arbeidseffektivitet og økt risiko for feil eller ulykker

Moss kommunes FDV-avsetninger til kommunale bygg har siden 2015 vært vedtatt til 250kr/m² (uten årlige justeringer) for nye bygg, noe som er langt under anbefalt nivå og som fører til et økende etterslep i vedlikehold og en forringelse av bygningsmassen, også kalt «Byggkvalitetsgjeld».

Bransjens anbefalte avsetninger til FDV for nye kommunale bygg i 2025 er 490kr/m². Dette for å sikre et verdibevarende vedlikehold på kommunens fremtidige bygningsmasse i et langsiktig perspektiv.

Anbefalte oppgraderinger som utsettes av økonomiske hensyn

MKEiendom har anbefalt en rekke oppgraderinger av tekniske anlegg i kommunale bygg, som grunnet dårlig økonomi i kommunen, ønskes skjøvet ut i tid av basisorganisasjonen. Det kan føre til at enkelte bygg over tid ikke har tilfredsstillende inneklima, noe som igjen kan føre til stenging av arealer.

Renter

Det er i økonomiplanen lagt inn en renteforutsetning på 4,75 prosent i 2026 og 4,5 prosent for de siste tre årene i planperioden. Dette er samme sats som er brukt i Moss kommune.

Vesentlige langsiktige forpliktelser

Av andre vesentlige forpliktelser inngår foretaket leieavtaler med eksterne utleiery der kommunen har behov for arealer som ikke kan dekkes via egen bygningsmasse. Dette gjelder for eksempel Solgaard skog 139 (Hjemmetjenesten), Solgaard skog 17 (PMT), Fossen 22 (Bibliotek) og Værftsgata 13 (Hjemmetjenesten Jeløy). Utvidelsen av ByLab/innbyggertorget i Dronningens gate 15 er også arealer som er sentrale i Moss kommunes innleieportefølje.

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Boligsosialt arbeid

Det jobbes aktivt med å utvikle rutiner/samarbeid for sosial boligutvikling med boligsosial avdeling, politi, tjenestekontoret med flere, da deler av bomiljøet i Moss kommune stadig blir tøffere. Det er fokus på å etablere spesialtilpassede boliger som tåler tøff bruk, hvor plasseringen er en stor utfordring.

Store deler av den kommunale boligbygningsmassen begynner nå å «gå ut på dato», noe som fører til at flere av disse har behov for oppgraderinger i forhold til klima- og miljøkrav. Det er under utarbeidelse en langsiktig plan for å gjennomføre denne oppgraderingen, slik at dagens og fremtidige krav kan oppfylles.

Opplæring av ansatte

MKEiendom har som ambisjon å bygge kompetanse i egne rekker, og følger blant annet opplæringsprogrammet for byggdrifere. Målsetningen med programmet er at kandidatene, etter endt opplæring, skal avlegge fagprøve for byggdrifere. Dette gir oss en unik mulighet til å skape miljø og samhold, i tillegg at vi kan implementere alle digitale plattformer og støttefunksjoner i opplæringen.

Det er utarbeidet en opplæringsplan på emnet, og det benyttes interne og eksterne forelesere i opplæringen. Det er også høyt fokus på kvalitetssystemet, der det legges vekt på å etablere nye samt utvikle rutineene til drift- og vedlikeholdsavdelingen. Det er for tiden spesielt fokus på SHA (Sikkerhet, helse, arbeidsmiljø) og Byggherreforskriften.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	417 257	417 257	417 257	417 257
Sum Lønns- og prisvekst	4 637	5 829	6 417	7 006
Sum Vedtak forrige periode	-9 247	-11 397	-12 472	-12 472
Sum Budsjettendring i år	-769	-769	-769	-769
Konsekvensjustert budsjett	-5 379	-6 337	-6 824	-6 235

Konsekvensjustert ramme	411 878	410 920	410 433	411 022
<i>Driftskonsekvens investeringer</i>				
HM - Eddaveien trygghetsbolig	362	362	362	362
HM - Legevakt	0	4 316	4 316	4 316
HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge	0	2 473	2 473	2 473
KOA - Forebyggende helse og barnevern K14	0	5 433	5 433	5 433
KOA - Nøkkeland svømmehall	0	7 764	15 527	15 527
KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter	2 470	2 470	2 470	2 470
KOA - Ryggehallen	0	1 449	1 449	1 449
KOA - Skolestruktur	0	0	5 551	5 551
KOA - Solli skole dagsenter	1 785	1 785	1 785	1 785
MKE - Diverse teknisk infrastruktur	0	430	861	1 292
<i>Sum Driftskonsekvens investeringer</i>	<i>4 617</i>	<i>26 482</i>	<i>40 227</i>	<i>40 658</i>
<i>Innsparingstiltak</i>				
Generelt nedtrekk	-1 400	-2 400	-4 400	-6 700
Redusert strøm	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
<i>Sum Innsparingstiltak</i>	<i>-5 400</i>	<i>-6 400</i>	<i>-8 400</i>	<i>-10 700</i>
<i>Konsekvensjusteringer</i>				
Endringer i husleie ifht. tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l	-213	-213	-597	-982
Økte renteutgifter	7 910	8 920	9 364	9 379
<i>Sum Konsekvensjusteringer</i>	<i>7 697</i>	<i>8 707</i>	<i>8 767</i>	<i>8 397</i>
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 914	28 789	40 594	38 355
Ramme 2026-2029	418 792	439 709	451 027	449 377

HM - Eddaveien trygghetsbolig

Økt husleie til MKE.

HM - Legevakt

Økt husleie og strøm til MKE. Beløpet forutsetter en fordeling av kostnader til samarbeidskommunene på legevakta.

HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge

Økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Forebyggende helse og barnevern K14

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Nøkkeland svømmehall

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Ryggehallen

Driftsutgiftene omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Skolestruktur

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Solli skole dagsenter

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

MKE - Diverse teknisk infrastruktur

Økt husleie til MKE.

Endringer i husleie ifht. tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l

Endringer i husleie i forhold til tidligere vedtatte investering, husleieavtaler o.l.

Lønn og pensjon

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett	-124 668	-124 668	-124 668	-124 668
Sum Lønns- og prisvekst	89 772	99 772	99 772	99 772
Sum Tekniske justeringer	18 831	-52 753	4 477	-13 087
Sum Vedtak forrige periode	73 310	98 862	82 620	82 620
Sum Budsjettendring i år	-95 089	-95 089	-95 089	-95 089
Konsekvensjustert budsjett	86 824	50 792	91 780	74 216
Konsekvensjustert ramme	-37 844	-73 876	-32 888	-50 452
Ramme 2026-2029	-37 844	-73 876	-32 888	-50 452

Kommentar økonomi

Årsaken til at rammen varierer fra år til år skyldes i hovedsak følgende endringer under pensjon:

- For 2026 budsjetteres det med bruk av premiefond inklusiv arbeidsgiveravgift på 114,1 millioner kroner. For 2027 er det lagt inn tilsvarende beløp. For 2028 og 2029 er det lagt inn 85,5 millioner kroner. Ved bruk av premiefond vil de årlige premieavvikene bli lavere. I tillegg har det en positiv likviditetsmessig effekt.
- Amortisering av tidligere års premieavvik er noe lavere i kommende planperiode. Dette skyldes mindre premieavvik i 2025 og i planperioden. I 2026 er beløpet 63,2 millioner kroner. Dette beløpet øker til 95,0 millioner kroner i 2029.

Det er avsatt lønnsreserver basert på en lønnsvekst på 4,0 prosent fra 2025 til 2026.

Moss havn KF

Beskrivelse av tjenesteområdet

Moss Havn KF er et kommunalt foretak opprettet etter kommunelovens kapittel 9, heleid av Moss kommune. Havnen er i første rekke en tilrettelegger og et nav for utvikling av lokalt og regionalt næringsliv som igjen skal føre til flere, tryggere og kunnskapsbaserte arbeidsplasser.

Havnevirksomheten er blant annet regulert gjennom havne- og farvannsloven (HFL), vedtekter og øvrig lovverk.

Formålsparagrafen i HFL sier følgende:

Loven skal fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv. Loven skal ivareta nasjonale forsvars- og beredskapsinteresser.

Foretakets hovedmål er følgende:

- Samfunnskontrakten Moss havn skal skape fellesskapet mellom fjordbyen, containerhavna og sjøsiden
- Utvikling Moss havn skal levere havneløsninger som dekker næringslivets behov og utvikle den smarteste byhavnen
- Miljø og bærekraft Moss havn skal bidra til å redusere energiforbruket og øke utnyttelsesgraden i hele transportkjeden
- Grunnmuren – Miljø, HMS og effektiv drift Moss havn skal ha høy grad av sikkerhet i alle operasjoner.

Drifts- og forvaltningsoppgaver utføres på en effektiv måte Foretaket består i dag av 12 ansatte fordelt på 11,6 årsverk

Utfordringer og utvikling

Moss havn er inne i en langsiktig endring av havn og arealer for å møte fremtidige behov for havnetjenester.

Jernbaneutbyggingen skulle være ferdig i 2025, og Bane Nor har flagget en forsinkelse. Moss havn har avtale med Bane Nor om midlertidig erverv til 31.12.2032. Sjøsidens Moss AS har opsjon på innerste del av Moss havn. Overtakelse utløser oppgjør som skal finansiere fremtidige investeringer (garantisum 219 millioner kroner i 2016-kroner).

Sjøsidens Moss AS har meddelt at de ikke vil regulere dette området i første omgang og det er da usikkert når dette vil bli gjennomført.

Fra 01.01.2025 ble Westport AS operatør i Moss havn. Partene har en samarbeidsavtale, og det jobbes konstruktivt og målrettet med kontinuerlig utvikling og forbedring for å kunne være med å levere forutsigbare, effektive og bærekraftige havnetjenester i regionen

Tiltak under satsningsområdene utledet fra strategiske planer

Aktiviteter for å nå strategiske målsettinger

I 2026 er det budsjettert med flere aktiviteter som går over kortere eller lengre periode og som bidrar til å nå Moss havns mål satt i strategisk plan. Dette inkluderer innkjøp, prosjekter (både administrative, utvikling og investering) og andre viktige aktiviteter.

Utviklingsprosjekter

- Havneutvikling, gjennomgang av alle initiativ og sammenstilling i en total anbefaling videre utvikling (kai, kran, teknologi med mer)
- Gjennomføring felles prosjekt for langsiktig utvikling av Moss havn sammen med terminaloperatøren Westport AS, for å finne løsninger og anbefale fremtidig utvikling.

EU/Interreg prosjekter

- REDII PORTS (ferdig i 2026) Er et prosjekt finansiert av Interreg North Sea Programme som skal fremme grønn energiomstilling i havner. Prosjektet setter søkelys på å utvikle og teste løsninger for elektrifisering, energilagring og smart bruk av fornybar energi i maritime havneområder.

Investeringer

- Mobil havnekran
- Stene kaia
- Gjestebrygger sør i kanalen
- Tollboden, branniltak

Klima og miljø

Moss havn er Miljøfyrtårnsertifisert, og ble re-sertifisert i 2024 for tre nye år.

For å nå målet om en fossilfri Moss havn innen 2030 kreves det ny teknologi, investeringer og utbygging av Moss havn sine anlegg og driftsmidler. Westport AS ble operatør i havna 01.01.2025, og ved kontraktsinngåelse ble det innarbeidet krav for klima og miljø som skal oppfylle våre strategiske målsettinger.

Etablering av dronehavn er et viktig steg på veien til å etablere fossilfri havn. Dronehavn ble åpnet i 2022, og legger til rette for seilinger med elektriske sjødroner og tilhørende elektrisk terminalutstyr. Det er en stadig økning i andel av elektrisk transport til og fra havna som følge av dette prosjektet.

Moss havn arbeider videre sammen med kunder, leietakere og operatør/andre aktører for å fremme denne utviklingen. Ved inngåelse av nye kontrakter vil det kunne legges inn krav til moderne og utslippsfrie løsninger.

Moss havn har i dag fossilfri bilpark, delvis fossilfri maskinpark og elektrisk containerkran. Elektrisk båt ble levert i 2023, og elektrisk lastebil 3.5 tonn ble anskaffet i 2023. Dages tunge hjullaster er planlagt utskiftet til elektrisk versjon i 2028.

Driftsbudsjett 2026 - 2029

Driftsbudsjettet	2026	2027	2028	2029
Driftsinntekter	48 697 000	51 618 820	54 715 949	57 998 906
Driftskostnader	30 718 800	32 254 740	33 867 477	35 560 851
Brutto driftsresultat	17 978 200	19 364 080	20 848 472	22 438 055
Sum finansposter	12 048 200	11 835 116	14 003 541	15 556 170
Netto årsresultat	5 930 000	7 528 964	6 844 931	6 881 885

Vedlegg

Vedlegg – Forskriftsrapporter

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-1 650 945	-1 750 335	-1 891 300	-1 982 892	-1 975 573	-1 975 573	-1 975 573
Inntekts- og formuesskatt	-1 858 039	-2 050 072	-1 938 800	-2 068 637	-2 068 637	-2 068 637	-2 068 637
Eiendomsskatt	-172 796	-165 000	-162 250	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000
Andre generelle driftsinntekter	-214 766	-186 000	-186 000	-127 200	-108 400	-95 900	-95 400
Sum generelle driftsinntekter	-3 896 547	-4 151 407	-4 178 350	-4 340 729	-4 314 610	-4 302 110	-4 301 610
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	4 020 235	4 174 749	4 194 802	4 245 815	4 134 119	4 137 900	4 055 738
Avskrivninger	92 421	90 000	94 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Sum netto driftsutgifter	4 112 656	4 264 749	4 288 802	4 335 815	4 224 119	4 227 900	4 145 738
Brutto driftsresultat	216 109	113 342	110 453	-4 914	-90 491	-74 210	-155 872
Renteinntekter	-103 428	-73 350	-89 000	-80 870	-79 400	-84 400	-84 400
Utbytter	-27 875	-14 728	-9 228	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-59	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	121 351	112 500	118 450	113 800	116 200	119 900	129 400

Avdrag på lån	63 407	63 000	63 000	66 000	66 000	66 000	70 500
Netto finansutgifter	53 395	87 422	83 222	88 930	92 800	91 500	105 500
Motpost avskrivninger	-92 421	-90 000	-94 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Netto driftsresultat	177 082	110 764	99 675	-5 984	-87 691	-72 710	-140 372
<i>Disponering eller dekning av netto driftsresultat</i>							
Overføring til investering	10 759	9 000	14 860	11 000	11 000	11 000	11 000
Avsetninger til bundne driftsfond	13 682	253	3 101	857	4	4	4
Bruk av bundne driftsfond	-13 613	-17 792	-18 950	-2 796	-1 718	-1 415	-1 657
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	78 405	63 121	131 025
Bruk av disposisjonsfond	-187 910	-102 225	-98 685	-3 077	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-177 082	-110 764	-99 675	5 984	87 691	72 710	140 372
Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Kommunedirektør med stab	290 254	333 377	318 043	321 620	307 740	299 175	295 325
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 868 502	1 896 916	1 948 979	1 913 407	1 852 957	1 837 807	1 810 407

Kommunalområde plan, miljø og teknikk	185 720	188 632	192 326	182 023	182 932	183 234	178 327
Kommunalområde helse og mestrings	1 541 881	1 506 607	1 579 322	1 502 945	1 484 478	1 464 606	1 442 406
Fellesposter drift	133 636	231 678	144 583	323 880	304 297	351 667	327 620
Overføringer og finans	0	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	4 019 994	4 157 210	4 183 253	4 243 876	4 132 405	4 136 489	4 054 085

Herav:

Avskrivninger	92 421	90 000	94 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Motpost avskrivninger	-92 421	-90 000	-94 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Netto renteutgifter og -inntekter	-21	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	4 300	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	13 394	253	3 101	857	4	4	4
Bruk av bundne driftsfond	-13 613	-17 792	-18 950	-2 796	-1 718	-1 415	-1 657
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	4 020 235	4 174 749	4 194 802	4 245 815	4 134 119	4 137 900	4 055 738

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	158 781	415 019	165 024	564 925	476 079	278 100	380 113
Tilskudd til andres investeringer	15 731	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	9 623	9 000	10 409	11 000	13 000	11 000	11 000
Utlån av egne midler	1 759	0	5 860	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	185 895	424 019	181 293	575 925	489 079	289 100	391 113
Kompensasjon for merverdiavgift	-13 809	-50 991	-16 926	-76 560	-63 237	-30 130	-47 952
Tilskudd fra andre	-60 381	-26 235	-18 120	-726	-20 000	0	-22 100
Salg av varige driftsmidler	-508	-70 000	-2 800	-35 000	-35 000	0	-51 700
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-15	0	-386	0	0	0	0
Bruk av lån	-88 025	-259 443	-130 087	-451 354	-357 842	-247 970	-258 361
Sum investeringsinntekter	-162 739	-406 669	-168 319	-563 640	-476 079	-278 100	-380 113
Videreutlån	238 041	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
Bruk av lån til videreutlån	-230 000	-210 000	-215 287	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000
Avdrag på lån til videreutlån	73 259	58 000	73 000	58 000	58 000	58 000	58 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-79 245	-58 000	-73 000	-58 000	-58 000	-58 000	-58 000
Netto utgifter videreutlån	2 054	0	-5 287	0	0	0	0

Overføring fra drift	-10 759	-9 000	-14 860	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	3 213	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-12 396	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	1 886	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-8 350	0	-1 285	-2 000	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	5 287	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-19 943	-17 350	-7 687	-12 285	-13 000	-11 000	-11 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	5 267	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Kommunedirektør med stab	3 431	2 500	9 076	2 500	2 500	2 500	2 500
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	16 456	19 538	17 830	14 759	16 600	12 600	12 600
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	125 836	135 500	125 750	149 212	166 215	134 500	159 500
Kommunalområde helse og mestrings	13 058	11 600	12 368	9 300	5 230	5 000	5 000

Fellesposter drift	0	245 881	0	389 154	285 534	123 500	200 513
Investeringer i varige driftsmidler	158 781	415 019	165 024	564 925	476 079	278 100	380 113

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Utsynet, Refsnesskogen VA	19	0	0	0	0	0	0
Justering, vann, avløp og vei	2 472	0	0	0	0	0	0
Infrastruktur Varnaveien	12 396	0	0	0	0	0	0
Justering, Verket Moss AS VA/p. 3307023	42	0	0	0	0	0	0
Justering, Trysilhus Areal AS, VA og vei	802	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	15 731	0	0	0	0	0	0

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sjøsidan Moss AS	0	0	0	0	2 000	0	0
KLP egenkapitaltilskudd	9 623	9 000	10 409	11 000	11 000	11 000	11 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	9 623	9 000	10 409	11 000	13 000	11 000	11 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Forskuddering spillemidler	1 759	0	0	0	0	0	0
Etableringstilskudd (rentefritt lån)	0	0	4 300	0	0	0	0
Forskuddtering mva, Moss Roklubb	0	0	1 560	0	0	0	0
Utlån av egne midler	1 759	0	5 860	0	0	0	0
Sum del 1-4	185 895	424 019	181 293	575 925	489 079	289 100	391 113

Vedlegg - Selvkost

2026 (tall i tusen kroner)	Totalt	Vann	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slamtømming	Utslippstillatelser	Private reguleringsplaner	Bygge- og delesaker	Kart og oppmåling	Eierseksjonering
Gebyrinntekter	402 342	107 947	161 614	95 857	7 367	1 773	2 781	5 248	16 764	2 387	604
Øvrige driftsinntekter/refusjoner	5 195	2 820	1 710						600	50	15
Driftsinntekter	407 537	110 767	163 324	95 857	7 367	1 773	2 781	5 248	17 364	2 437	619
Direkte driftsutgifter	345 077	84 929	128 910	94 432	7 277	1 598	1 772	4 733	18 684	2 246	496
Avskrivningskostnad	13 060	4 859	8 041						160		
Kalkulatorisk rente (4,67 %)*	33 772	13 336	20 417						19		
Indirekte driftsutgifter (netto)	7 889	2 424	2 258	544	82	36	186	491	1 569	182	117
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	393	121	113	27	4	2	9	24	78	9	6

Driftskostnader	400 191	105 669	159 739	95 003	7 363	1 636	1 967	5 248	20 510	2 437	619
Resultat	7 346	5 098	3 585	854	4	137	814	0	-3 146	0	0
Gebyrgrunnlagets andel av samlet selvkost (%)	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Selvkostfond 01.01	8 871	0		2 186	19	0	0	0	6 666	0	0
+ Avsetning til selvkostfond	854	0		854	0	0	0	0	0	0	0
- Bruk av selvkostfond	-3150	0	0	0	-4	0	0	0	-3 146	0	0
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (4,67 %)*	313	0		122	1	0	0	0	190	0	0
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	6 888	0	0	3 162	16	0	-	0	3710	0	0
Fremførbart underskudd 01.01	-23 964	-10 814	-8 667	-434	0	-573	-3 476	0	0	0	0
- Underskudd til fremføring/ + tilbakeføring Underskudd	10 074	5 097	3584	443	0	137	813	0	0	0	0
- Kalkulert rentekostnad selvkostfond (4,67 %)*	-883	-386	-321	-9	0	-24	-143	0	0	0	0
Fremførbart underskudd 31.12 (inkl. rente)	-14 773	-6 103	-5 404	0	0	-460	-2 806	0	0	0	0
	Totalt	Vann	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slamtømming					
Normalgebyr		**	**	***							

Normalgebyr eksklusiv mva.	16 969	3 923	6 399	4 535	491	1 621					
Normalgebyr inklusiv mva.	20 056	4 511	7 359	5 669	491	2 026					
Endring fra 2025	8,24 %	3,50 %	10,50 %	0,00 %	9,60 %	7,40 %					

*Kalkulatorisk rente - Kommunalbanken 21.09.2025

**Normalgebyr vann og avløp basert på standard enebolig forbruk 120m3.

***Normalgebyr renovasjon basert på standard enebolig og omfatter en sammensetning av 140l restavfall, 140l matavfall, 140 l glass- og metallemballasje, 240l papp/papir, 240l plastemballasje.

Vedlegg - Tidligere foreslåtte nedtrekk som ikke er vedtatt

Område	Beskrivelse (beløp i 1000 kroner)	2024	2025	2026	2027	2028
Foreslåtte nedtrekk som ikke er vedtatt nedtrekksplan 2024-2027, jf. k-sak 56/24						
KOA	Avslutte ordning med elever ved ungdomsskoler	1 500	3 800	3 800	3 800	
KOA	Reduksjon Tilskudd Fonetenehuset		800	800	800	
KOA	Avvikle støtten til Generasjon M		1 100	1 100	1 100	
KOA	Avvikle støtten i "I jobb"		1 000	1 000	1 000	
KOA	Ikke videreføre avtale om seniorsenter		2 300	2 300	2 300	
PMT	Stenging av isbanen	0	300	300	300	
Foreslåtte nettrekk som er delvis vedtatt nedtrekksplan 2024-2027, jf. k-sak 56/24						
HM	Legge ned stillingene som kreftkoordinator	0	1 000	1 000	1 000	
KOA	Redusert foreslått kutt disp.post UIK	200	550	550	550	
Foreslåtte nedtrekk som ikke er vedtatt i økonomiplan 2025-2028, jf. k-sak 151/24						
PMT	Ingen økning i nivå på parkeringsgebyr		0	787	1 346	1 359
HM	Ikke legge ned fysioterapihjemmel		200	300	300	300
KOA	Reversert kutt i størren til Moss by og industrimuseum		0	6 500	6 500	6 500

KOA	Ikke nedlegge Applaus		400	550	550	550
KOA	Ikke legge ned fritidsklubben 411 Nøkkeland skole		350	750	750	750
KOA	Ikke kutt i ALLMED og opplevelseskort		500	500	500	500
KOA	Reversere samlokalisering Kambo og Sentrum helsestasjon		0	600	1 230	1 230
KOA	Reversere nedtrekk lærermidler enhet skole		1 200	1 200	1 200	1 200
KOA	Videreføring og likebehandling for brukerlønn ved aktivitetssenteret		50	50	50	50
KS	Ikke avvikle streaming av politiske møter i hovedutvalg		100	100	100	100
KS	Ikke avvikle lokal partistørre		500	500	500	500
PMT	Opprettholdelse gratis forhåndskonferanse		500	1 000	1 000	1 000
PMT	Fortsette arbeidet med opprydding i strandsonen		500	500	0	0
Foreslåtte nedtrekk som er delvis vedtatt i økonomiplan 2025-2028, jf. k-sak 151/24						
KOA	Opprettholde deler av tilskuddet til inkluderende russetid		150	150	150	150
KOA	Videreføre nivået på tilskudd til lag og foreninger		2 714	1 000	1 000	1 000
KOA	Endring i bibliotekstilbud og fritidstilbud til unge		1 000	1 400	1 400	1 400
KS	Møtegodtgjøring ved avvikling av ett hovedutvalg		0	190	190	190
KS	Reduksjon i nedtrekk knyttet til lærlinger		250	250	250	250
PMT	Utsettelse av nedklassifisering kommunale veier i borettslag		250	200	0	0
SUM		1 700	19 514	27 377	27 866	17 029

